

Sanglaudos skatinimo veiksmų programos galutinė įgyvendinimo ataskaita

TURINYS

1. IDENTIFIKAVIMO INFORMACIJA	5
2. VEIKSMŲ PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO APŽVALGA	5
2.1. TIKSLŲ PASIEKIMAS IR ĮGYVENDINIMO ANALIZĖ	5
2.1.1. Fizinis įgyvendinimas	5
2.1.2. Finansinis įgyvendinimas	13
2.1.3. Informacija apie ES lėšų panaudojimą pagal įgyvendinimo reglamento 1828/2006 II priedo C dalyje nurodytą pasiskirstymą	15
2.1.4. Parama pagal tikslines grupes	19
2.1.5. Grąžinta ar pakartotinai panaudota parama	19
2.1.6. Kokybinė analizė	20
2.2. INFORMACIJA APIE BENDRIJOS TEISĖS AKTŲ LAIKYMĄSI	28
2.3. REIKŠMINGOS PROBLEMOS, SU KURIOMIS BUVO SUSIDURTA, IR PRIEMONĖS, KURIŲ BUVO IMTASI JOMS ĮVEIKTI	29
2.4. VEIKSMŲ PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO APLINKYBIŲ POKYČIAI	30
2.5. ESMINIS PAKEITIMAS PAGAL REGLAMENTO (EB) NR. 1083/2006 57 STRAIPSNIJŲ	42
2.6. SUDERINAMUMAS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS	42
2.7. STEBĖSENA IR VERTINIMAS	45
2.8. NACIONALINIS VEIKLOS REZERVAS	73
3. ĮGYVENDINIMAS PAGAL PRIORITETUS	74
3.1. 1 PRIORITETAS „VIETINĖ IR URBANISTINĖ PLĖTRA, KULTŪROS PAVELDO IR GAMTOS IŠTEKLIŲ IŠSAUGOJIMAS BEI PRITAIKYMAS TURIZMO PLĖTRAI“	74
3.1.1. Uždavinių Nr. 1 „Sumažinti pagrindinių ir likusių šalies miestų gyvenimo aplinkos ir kokybės skirtumus ypatingą dėmesį skiriant būsto sąlygų pagerinimui probleminėse vietovėse“ (AM ir VRM) ir Nr.2 „Sumažinti pagrindinių ir likusių šalies miestų gyvenimo aplinkos ir kokybės skirtumus ypatingą dėmesį skiriant būsto sąlygų pagerinimui probleminėse vietovėse“ (VRM) įgyvendinimas	76
3.1.2. Uždavinio Nr. 3 „Skatinti atvykstantįjį ir vietos turizmą, tinkamai išnaudojant gamtos išteklius, kultūros paveldą bei sukuriant palankesnes sąlygas aktyviam poilsiui“ (ŪM) įgyvendinimas	100
3.1.3. Uždavinio Nr. 4 „Skatinti gamtos išteklių (visų pirma vandens išteklių, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės) išsaugojimą sudarant sąlygas efektyviai juos pritaikyti gyventojų ir ūkio reikmėms“ (AM) įgyvendinimas	110
3.2. 2 PRIORITETAS „VIEŠŲJŲ PASLAUGŲ KOKYBĖ IR PRIEINAMUMAS: SVEIKATOS, ŠVIETIMO IR SOCIALINĖ INFRASTRUKTŪRA“	120
3.2.1. Uždavinio Nr. 1 „Teikti kokybiškas ir prieinamas sveikatos priežiūros paslaugas“ (SAM) įgyvendinimas	123
3.2.2. Uždavinio Nr. 2 „Užtikrinti aukštesnę švietimo ir studijų sistemos paslaugų kokybę bei prieinamumą, gerinant visų amžiaus grupių asmenų dalyvavimą mokymosi visą gyvenimą sistemoje“ (ŠMM) įgyvendinimas	134
3.2.3. Uždavinių Nr. 3 „Užtikrinti geresnį profesinio mokymo pasiūlos ir paklausos suderinamumą, pagerinti darbo jėgos kvalifikaciją ir paskatinti ekonomiškai neaktyvius gyventojus įsitraukti į darbo rinką“ ir Nr. 4 „Paskatinti socialinės rizikos asmenų bei socialinę atskirtį patiriančių asmenų ir jų šeimų narių geresnę integraciją į visuomenę ir darbo rinką“ (SADM) įgyvendinimas	146
Priemonė Nr. VP3-2.4-SADM-01-R „Nestacionarių socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra“	154
3.3. 3 PRIORITETAS „APLINKA IR DARNUS VYSTYMASIS“	155
3.3.1. Uždavinių Nr. 1 „Renovuoti ir plėtoti vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemas“ ir Nr. 2 „Šiuolaikiškas atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“ (AM) įgyvendinimas	158
3.3.2. Uždavinio Nr. 3 „Oro kokybės gerinimas“ (SM) įgyvendinimas	169
3.3.3. Uždavinio Nr. 4 „Padidinti energijos gamybos ir vartojimo efektyvumą bei atsinaujinančiųjų energijos išteklių vartojimą“ (ŪM) įgyvendinimas	177
3.4. 4 PRIORITETAS „TECHNINĖ PARAMA SANGLAUDOS SKATINIMO VEIKSMŲ PROGRAMOS ĮGYVENDINIMUI“	184
3.4.1. Uždavinių Nr. 1 „Garantuoti efektyvų ES struktūrinės paramos, skiriamos pagal Konvergencijos tikslą, valdymo ir kontrolės sistemos funkcionavimą“ ir Nr. 2 „Gerinti visuomenės informuotumą apie Sanglaudos skatinimo veiksmų programos teikiamą paramą bei įgyvendinimo rezultatus, vykdyti Sanglaudos skatinimo veiksmų programos vertinimą“ (FM) įgyvendinimas	184
4. ERPF/SF PROGRAMŲ DIDELI PROJEKTAI	197

5. ERPF/SF PROGRAMŲ APLINKOS PROJEKTAI, KURIŲ BENDROS INVESTICIJŲ IŠLAIDOS YRA 25 MLN. EURŲ AR DAUGIAU IR YRA 50 MLN. EURŲ AR MAŽIAU	199
6. TECHNINĖ PARAMA	202
7. INFORMAVIMAS IR VIEŠINIMAS	205
8. INFORMACIJA APIE UŽBAIGIMO GAIRIŲ PRIEDUS.....	207

SANTRUMPOS

AIKOS	Atvira informavimo, konsultavimo, orientavimo sistema
AM	Aplinkos ministerija
ASPI	asmens sveikatos priežiūros įstaiga
ASU	Aleksandro Stulginskio universitetas
BETA	Būsto energijos taupymo agentūra
BJR	Baltijos jūros regionas
BJRS	ES Baltijos jūros regiono strategija
BVP	bendras vidaus produktas
CPO	Centrinė perkančioji organizacija
DMS	Duomenų mainų svetainė
EAVP	Ekonomikos augimo veiksmų programa
EBPO	Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija
EIB	Europos investicijų bankas
EIF	Europos investicinis fondas
EK	Europos Komisija
ERPF	Europos regioninės plėtros fondas
ES	Europos Sąjunga
ESF	Europos socialinis fondas
EŽF	Europos žuvininkystės fondas
EŽŪFKP	Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai
FM	Finansų ministerija
g.e.	gyventojų ekvivalentas
GMP	Greitoji medicinos pagalba
IRT	informacinės ir ryšio technologijos
IT	informacinės technologijos
IVPK	Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Susisiekimo ministerijos
LAKD	Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos
LSMU	Lietuvos sveikatos mokslų universitetas
LVPA	Lietuvos verslo paramos agentūra
MITA	Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra
MP	mokėjimo prašymas
MTEP	Moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra
MTEPI	Moksliniai tyrimai, eksperimentinė plėtra ir inovacijos
MTTP	Moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra
MVĮ	mažos ir vidutinės įmonės
NDNT	Nedarbingumo ir darbingumo nustatymo tarnyba
PFA	Projektų finansavimo sąlygų aprašas
PVM	pridėtinės vertės mokestis
SADM	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
SAM	Sveikatos apsaugos ministerija
SFMIS	ES struktūrinės paramos kompiuterinė informacinė valdymo ir priežiūros sistema
SM	Susisiekimo ministerija
SPAK	specialieji projektų atrankos kriterijai
SPIS	Socialinės paramos šeimai informacinė sistema
SPMC	sektorinis praktinio mokymo centras
SSVP	Sanglaudos skatinimo veiksmų programa
SVV	smulkus ir vidutinis verslas
ŠAC	Švietimo aprūpinimo centras
ŠESD	šiltnamio efektą sukeliančios dujos
ŠMM	Švietimo ir mokslo ministerija

TPP	Techninės pagalbos priemonių neįgaliesiems apskaitos programa
TPVP	Techninės paramos veiksmų programa
TUI	tiesioginės užsienio investicijos
UAB	uždaroji akcinė bendrovė
UDC	universalus daugiafunkcis centras
ŪM	Ūkio ministerija
VEE	viso etato ekvivalentas
VGS	vertinimo galimybių stiprinimas
VG TU	Vilniaus Gedimino technikos universitetas
VĮ	valstybės įmonė
VIII	valstybės informacinių išteklių infrastruktūra
VIISP	valstybės informacinių išteklių sąveikos platforma
VKEKK	Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija
VKG	Vertinimo koordinavimo grupė
VKS	valdymo ir kontrolės sistema
VP	veiksmų programa
VPVK	veiksmų programų valdymo komitetai
VRM	Vidaus reikalų ministerija
VU	Vilniaus universitetas
ŽIPVP	Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa

1. IDENTIFIKAVIMO INFORMACIJA

VEIKSMŲ PROGRAMA	Konvergencijos tikslas
	Lietuvos Respublika
	2007–2013 m.
	CCI2007LT161PO001
	SANGLAUDOS SKATINIMO VEIKSMŲ PROGRAMA
GALUTINĖ ATASKAITA	2007–2013 m.
	2016 m. lapkričio 11 d. ¹

2. VEIKSMŲ PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO APŽVALGA

Sanglaudos skatinimo veiksmų programos galutinė įgyvendinimo ataskaita (toliau – ataskaita) yra parengta vadovaujantis 2006 m. liepos 11 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006, nustatančio bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo bei panaikinantį Reglamentą (EB) N. 1260/1999 (OL L 210, 2006 7 31, p. 25–78) (toliau – Reglamentas 1083/2006) ir 2006 m. gruodžio 8 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1828/2006, nustatančio Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006, nustatančio bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo, ir Europos Parlamento bei Tarybos reglamento (EB) Nr. 1080/2006 dėl Europos regioninės plėtros fondo, įgyvendinimo taisyklės (OL L 371, 2006 12 27, p. 1–159) (toliau – Reglamentas 1828/2006) nuostatomis.

Ataskaitos tikslas – apžvelgti Sanglaudos skatinimo veiksmų programos (toliau – SSVP) įgyvendinimą, išreikštą fizinių ir finansinių rodiklių pasiekimais; atlikti rezultatų pasiekimo analizę; įvertinti, ar SSVP nustatyti tikslai išliko nepakitę ir buvo pasiekti.

Ataskaitoje informacija yra pateikiama ir analizuojama keliais pjūviais:

– bendras SSVP įgyvendinimas, kuris apima fizinių ir finansinių rodiklių pasiekimų analizę, taip pat socio-ekonominę analizę, suderinamumą su kitomis programomis (Europos Sąjungos (toliau – ES) Baltijos jūros regiono strategija, Europos žemės ūkio fondu kaimo plėtrai ir kt.) bei kitų finansinių instrumentų panaudojimą (JESSICA);

- detalus kiekvieno prioriteto įgyvendinimas;
- didelės apimties projektų įgyvendinimas;
- techninės paramos lėšų, skirtų SSVP įgyvendinimui, panaudojimas;
- atliktų vertinimų išvados ir rekomendacijos;
- informavimo ir viešinimo veiklų įgyvendinimas.

2.1. Tikslų pasiekimas ir įgyvendinimo analizė

Šioje dalyje pateikiama informacija apie SSVP tikslų pasiekimą remiantis pagrindinių rodiklių pasiekimais ir finansiniu įgyvendinimu.

2.1.1. Fizinis įgyvendinimas

¹ Stebėsenos komiteto pritarimo numatoma data.

SSVP įgyvendinimas tiesiogiai prisideda prie ES vykdomos Sanglaudos politikos. Sėkmingas SSVP įgyvendinimas, išreikštas fizinių rodiklių pasiekimais, tiesiogiai atspindi Sanglaudos politikos tikslų pasiekimo lygį. Toliau lentelėse pateikiama informacija apie pagrindinių rodiklių rezultatus įgyvendinant SSVP. Pateikti pagrindiniai rodikliai atitinka 2009 m. liepos mėnesio Europos Komisijos patvirtinto Darbo dokumento (toliau – Darbo dokumentas) Nr. 7 Priede Nr. 1 pateiktus rodiklius, jų matavimo vienetus bei apibrėžimus. Informacija apie SSVP įgyvendinimo stebėsenos rodiklių pasiekimus, kurie neatitinka Darbo dokumento Nr. 7 priede Nr. 1 pateiktų rodiklių, pateikiama ataskaitos 3 dalyje „Įgyvendinimas pagal prioritetus“.

1 lentelė. Pagrindinių rodiklių pasiekimai įgyvendinant SSVP.

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso ²
(1) Sukurtų darbo vietų skaičius ³	Pasiekimas	0	0	0	16	85,83	460,99	588,49	813,75	1042,80	1042,80
	Tikslas										780
	Pradinis taškas ⁴	0									
(10) Pritraukta privačių investicijų (eurai) ⁵	Pasiekimas	9,45	20,36	24,27	29,00	63,73	98,23	102,35	111,84	120,27	120,27
	Tikslas										100
	Pradinis taškas	0									
(13) Transporto projektų skaičius ⁶	Pasiekimas					1	6	12	12	12	12
	Tikslas										NA
	Pradinis taškas	0									
(23) Atsinaujinančios energijos projektų skaičius ⁷	Pasiekimas	0	0	12	15	15	33	51	51	51	51
	Tikslas										NA
	Pradinis taškas	0									
(24) Atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumų padidėjimas ⁸	Pasiekimas	0	0	0	26,50	39,39	172,66	191,16	336,94	615,81	615,81
	Tikslas										NA ⁹
	Pradinis taškas	0									
(26) Papildomai aptarnauti gyventojai,	Pasiekimas	0	0	1062	4561	13584	47338	63214	85009	121943	121943

² Stulpelyje „Iš viso“ pasiekimo skiltyje nurodoma rodiklio pasiekimo reikšmė, apskaičiuota kaupiamuoju būdu iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos, tačiau neįskaičiuojant pradinės situacijos reikšmių. Stulpelyje „Iš viso“ tikslo skiltyje nurodoma iki 2015 m. SSVP suplanuota pasiekti rodiklio reikšmė.

³ Šis rodiklis apima 6, 9 ir 35 rodiklius. Kadangi įgyvendinant SSVP yra siekiamas tik 35 rodiklis, todėl šių rodiklių duomenys sutampa.

⁴ Prie pradinio taško nurodoma SSVP nustatyta pradinės situacijos reikšmė programavimo periodo pradžioje. Jeigu SSVP pradinė reikšmė nebuvo pateikta, nurodoma atlikus vertinimą nustatyta pradinės situacijos reikšmė ir pateikiama prie atitinkamų metų informacijos.

⁵ Pasiekimo reikšmė yra nurodyta pagal 1 prioriteto 3 uždavinių pasiekimus.

⁶ Nurodomas projektų finansavimo ir administravimo sutarčių skaičius pagal priemonę Nr. VP3-3.3-SM-01-V „Kompleksinė ekologiško viešojo transporto plėtra“.

⁷ Nurodomas projektų finansavimo ir administravimo sutarčių skaičius pagal priemonę Nr. VP3-3.4-ŪM-02-K „Atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimas energijos gamybai“.

⁸ Nurodomi priemonės Nr. VP3-3.4-ŪM-02-K papildomo (nacionalinio) rezultato rodiklio „Energijos gamybos pajėgumų, naudojančių biomasę, galios padidėjimas“ pasiekimai (MW).

⁹ Tikslas nėra nurodytas SSVP, tačiau SSVP priede suplanuota 160 MW.

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso ²
įgyvendinus vandens nuotekų projektus ¹⁰	Tikslas										NA ¹¹
	Pradinis taškas	0									
(27) Atliekų tvarkymo projektų skaičius ¹²	Pasiekimas	0	0	4	24	28	28	29	29	29	29
	Tikslas										NA
	Pradinis taškas	0									
(28) Oro kokybės gerinimo projektų skaičius ¹³	Pasiekimas	0	0	0	0	1	6	12	12	12	12
	Tikslas										NA
	Pradinis taškas	0									
(31) Rizikos prevencijos projektų skaičius ¹⁴	Pasiekimas	0	0	11	12	21	34	39	39	39	39
	Tikslas										NA
	Pradinis taškas	0									
(34) Turizmo projektų skaičius ¹⁵	Pasiekimas	0	0	15	154	193	231	291	289	281	281
	Tikslas										250
	Pradinis taškas	0									
(35) Turizmo sektoriuje sukurtų darbo vietų skaičius ¹⁶	Pasiekimas	0	0	0	16	85,83	460,99	588,49	813,75	1042,8	1042,8
	Tikslas										780
	Pradinis taškas	0									
(36) Švietimo projektų skaičius ¹⁷	Pasiekimas	0	0	19	136	218	282	321	321	321	321

¹⁰ Nurodomi VP3-3.1-AM-01-V priemonės papildomo (nacionalinio) produkto rodiklio „Gyventojai, prisijungę prie įrengtų naujų nuotekų surinkimo tinklų“ pasiekimai.

¹¹ Tikslas nėra nurodytas SSVP, tačiau SSVP priede suplanuota 145 000 gyventojų, o projektų finansavimo ir administravimo sutartyse numatyta prijungti 153 134 gyventojus. Gyventojų prijungimas leistinas iki 2016 m. pabaigos.

¹² Nurodomas projektų finansavimo ir administravimo sutarčių skaičius pagal VP3-3.2-AM-01-V priemonę „Atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“.

¹³ Nurodomas projektų finansavimo ir administravimo sutarčių skaičius pagal VP3-3.3-SM-01-V priemonę „Kompleksinė ekologiško viešojo transporto plėtra“.

¹⁴ Nurodomas projektų finansavimo ir administravimo sutarčių skaičius pagal priemones: VP3-1.4-AM-07-V „Aplinkos monitoringo, kontrolės ir prevencijos stiprinimas“ (18), VP3-1.4-AM-01-V „Vandens apsaugos ir valdymo priemonių nustatymas“ (6) ir VP3-1.4-AM-02-V „Biologinės įvairovės ir kraštovaizdžio apsauga“ (15).

¹⁵ Pasiekimo reikšmė yra nurodyta pagal 1 prioriteto 3 uždavinio rodiklių pasiekimus. Nurodomas projektų finansavimo ir administravimo sutarčių skaičius.

¹⁶ Pasiekimo reikšmė yra nurodyta pagal 1 prioriteto 3 uždavinio rodiklių pasiekimus.

¹⁷ Pasiekimo reikšmė yra nurodyta pagal 2 prioriteto 2 uždavinio rodiklių pasiekimus. Nurodomas projektų finansavimo ir administravimo sutarčių skaičius.

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso ²
	Tikslas										300
	Pradinis taškas	0									
(38) Sveikatos apsaugos projektų skaičius ¹⁸	Pasiekimas	0	1	53	192	235	245	247	247	247	247
	Tikslas										235
	Pradinis taškas	0									
(39) Projektų, užtikrinančių tvarią plėtrą ir gerinančių miestų patrauklumą, skaičius ¹⁹	Pasiekimas	0	0	38	111	200	277	312	309	309	309
	Tikslas										274
	Pradinis taškas	0									

¹⁸ Pasiekimo reikšmė yra nurodyta pagal 2 prioriteto 1 uždavinio rodiklių pasiekimus. Nurodomas projektų finansavimo ir administravimo sutarčių skaičius.

¹⁹ Nurodomas projektų finansavimo ir administravimo sutarčių skaičius pagal priemones: VP3-1.1-VRM-01-R „Regioninių ekonomikos augimo centrų plėtra“ (75), VP3-1.1-VRM-02-R „Probleminių teritorijų plėtra“ (41), VP3-1.1-VRM-03-R „Daugiabučių namų atnaujinimas pirmiausia didinat jų energijos vartojimo efektyvumą“ (154) ir VP3-1.1-VRM-04-R „Socialinio būsto plėtra ir jo kokybės gerinimas“ (39). Projektai yra skirti regioninių ekonomikos augimo centrų ir probleminių teritorijų plėtrai.

2 lentelė. Pagrindinių rodiklių planuojamų ir pasiektų reikšmių santykis

Rodikliai	SSVP nustatyta pasiekti reikšmė	Pasiekta reikšmė	Pasiekimo procentas
(1) Sukurtų darbo vietų skaičius	780	1042,80	133,69 proc.
(10) Pritraukta privačių investicijų (eurai)	100	134,91	134,91proc.
(13) Transporto projektų skaičius	NA	12	NA
(23) Atsinaujinančios energijos projektų skaičius	NA	51	NA
(24) Atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumų padidėjimas (MW)	NA	615,81	NA
(26) Papildomai aptarnauti gyventojai, įgyvendinus vandens nuotekų projektus	NA	107261	NA
(27) Atliekų tvarkymo projektų skaičius	NA	29	NA
(28) Oro kokybės gerinimo projektų skaičius	NA	12	NA
(31) Rizikos prevencijos projektų skaičius	NA	39	NA
(34) Turizmo projektų skaičius	250	281	112,4 proc.
(35) Turizmo sektoriuje sukurtų darbo vietų skaičius	780	1042,8	133,69 proc.
(36) Švietimo projektų skaičius	300	321	107,98 proc.
(38) Sveikatos apsaugos projektų skaičius	235	247	104,68 proc.
(39) Projektų, užtikrinančių tvarią plėtrą ir gerinančių miestų patrauklumą, skaičius	274	309	112,77 proc.

- **(1) Sukurtų darbo vietų skaičius.** Sukurta 1042,8 darbo vietų. Šis rodiklis apima Darbo dokumento Nr. 7 priede Nr. 1 nurodytus 6, 9 ir 35 rodiklius. Kadangi įgyvendinant SSVP yra siekiama tik 35-ojo rodiklio, todėl šių rodiklių duomenys sutampa. Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad įgyvendinant 2 prioriteto „Viešųjų paslaugų kokybė ir prieinamumas: sveikatos, švietimo ir socialinė infrastruktūra“ 3 uždavinio ir 4 uždavinio uždavinių lėšomis finansuojamus projektus, taip pat buvo sukurta dar 731,4 darbo vieta. **(10) Pritraukta privačių investicijų (mln. eurų).** Pritraukta 134,91mln. eurų privačių investicijų, vykdant 1 prioriteto „Vietinė ir urbanistinė plėtra, kultūros paveldo ir gamtos išteklių išsaugojimas bei pritaikymas turizmo plėtrai“ lėšomis finansuojamus projektus. Pasiekimai skaičiuojami naudojant SSVP nustatytą pasiekti rodiklį, skirtą Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos administruojamo 1 prioriteto 3 uždavinio „Skatinti atvykstantąjį ir vietos turizmą, tinkamai išnaudojant gamtos išteklius, kultūros paveldą bei sukuriant palankesnes sąlygas aktyviam poilsiui“ įgyvendinimo stebėsenai. Pasiekta reikšmė sudaro 134,91proc. nuo SSVP nustatytos pasiekti rodiklio reikšmės (100 mln. eurų). Didžiąja dalimi privatus finansavimas yra suprantamas kaip projekto vykdytojo nuosavas įnašas į tinkamas ir netinkamas projekto išlaidas. Detalesnė informacija apie turizmo sektoriuje pritrauktas privacias investicijas pateikiama Ataskaitos 3.1.2 dalyje.

- **(13) Transporto projektų skaičius.** Pasirašyta 12 transporto projektų finansavimo ir administravimo sutarčių, įgyvendinant Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos administruojamą, valstybės projektų planavimo būdu įgyvendinamą priemonę „Kompleksinė ekologiško viešojo transporto plėtra“. Ši priemonė finansuojama 3 prioriteto „Aplinka ir darnus vystymasis“ 3 uždavinio „Oro kokybės gerinimas“ lėšomis. Detalesnę informaciją apie įgyvendinant šiuos projektus pasiektą pažangą ir rezultatus žr. Ataskaitos 3.3.2 dalyje.
- **(23) Atsinaujinančios energijos projektų skaičius.** Pasirašytos 51 atsinaujinančios energijos projektų finansavimo ir administravimo sutartys. Šie projektai vykdomi pagal 3 prioriteto „Aplinka ir darnus vystymasis“ 4 uždavinio „Padidinti energijos gamybos ir vartojimo efektyvumą bei atsinaujinančių energijos išteklių vartojimą“ lėšomis finansuojamą ir konkurso būdu įgyvendinamą priemonę „Atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimas energijos gamybai“, administruojamą Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos. Detalesnę informaciją apie įgyvendinant šiuos projektus pasiektą pažangą ir rezultatus žr. Ataskaitos 3.3.3 dalyje.
- **(24) Atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumų padidėjimas.** Sukurta 615,81 MW atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumų. Pasiekimai skaičiuojami naudojant SSVP priede nustatytą papildomą rodiklį „Energijos gamybos pajėgumų, naudojančių biomase, galios padidėjimas (MW)“, skirtą Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos administruojamos priemonės „Atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimas energijos gamybai“ stebėsenai (projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota pasiekti 599,46 MW). Ši priemonė buvo įgyvendinta konkurso būdu pagal 3 prioriteto „Aplinka ir darnus vystymasis“ 4 uždavinį „Padidinti energijos gamybos ir vartojimo efektyvumą bei atsinaujinančių energijos išteklių vartojimą“. Detalesnę informaciją apie pasiektą pažangą ir rezultatus didinant atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumus žr. Ataskaitos 3.3.3 dalyje.**(26) Papildomai aptarnauti gyventojai, įgyvendinus vandens nuotekų projektus.** Įgyvendinus vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų renovavimo ir plėtros projektus prie nuotekų tvarkymo tinklų buvo prijungti būstai, kuriuose gyveno 107 261 gyventojai. Šių gyventojų skaičius apskaičiuojamas projekto vykdytojo nurodytą būstų, prijungtų prie naujai įrengtų nuotekų surinkimo tinklų, skaičių dauginant iš naujausių Lietuvos statistikos departamento oficialiai skelbiamų duomenų apie savivaldybės teritorijoje esantį gyventojų ir būstų skaičiaus santykį. Pasiekimai skaičiuojami naudojant SSVP priede nustatytą papildomą rodiklį „Gyventojai, prisijungę prie įrengtų naujų nuotekų surinkimo tinklų“, kuris yra skirtas valstybės projektų planavimo būdu įgyvendinamos priemonės „Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų renovavimas ir plėtra“ stebėsenai (projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota pasiekti rodiklio reikšmė – 153 134 gyventojai). Ši priemonė finansuojama 3 prioriteto „Aplinka ir darnus vystymasis“ 1 uždavinio „Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų renovavimas ir plėtra“ lėšomis. Detalesnę informaciją apie uždavinio įgyvendinimo pažangą ir rezultatus žr. Ataskaitos 3.3.1 dalyje.
- **(27) Atliekų tvarkymo projektų skaičius.** Pasirašytos 29 atliekų tvarkymo projektų finansavimo ir administravimo sutartys, įgyvendinant Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos administruojamą, valstybės projektų planavimo būdu įgyvendinamą priemonę „Atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“. Ši priemonė finansuojama 3 prioriteto „Aplinka ir darnus vystymasis“ 2 uždavinio „Šiuolaikiškos atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“ lėšomis. Detalesnę informaciją apie uždavinio įgyvendinimo pažangą ir rezultatus žr. Ataskaitos 3.3.1 dalyje.
- **(28) Oro kokybės gerinimo projektų skaičius.** Pasirašyta 12 oro kokybės gerinimo projektų finansavimo ir administravimo sutarčių, įgyvendinant Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos administruojamą, valstybės projektų planavimo būdu įgyvendinamą priemonę „Kompleksinė ekologiško viešojo transporto plėtra“, pagal kurią įsigytos ekologiškos viešojo transporto priemonės, rekonstruotos gatvių dalys, skirtos viešojo transporto judėjimui ir kt. Ši

priemonė finansuojama 3 prioriteto „Aplinka ir darnus vystymasis“ 3 uždavinio „Oro kokybės gerinimas“ lėšomis. Detalesnę informaciją apie įgyvendinant šiuos projektus pasiektą pažangą ir rezultatus žr. Ataskaitos 3.3.2 dalyje.

- **(31) Rizikos prevencijos projektų skaičius.** Pasirašytos 39 rizikos prevencijos projektų finansavimo ir administravimo sutartys, įgyvendinant Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos administruojamas priemones „Aplinkos monitoringo, kontrolės ir prevencijos stiprinimas“, „Vandens apsaugos ir valdymo priemonių nustatymas“ (potvynių grėsmės ir rizikos žemėlapių, potvynių rizikos valdymo planų parengimo projektai) ir „Biologinės įvairovės ir kraštovaizdžio apsauga“ (invazinių rūšių plitimo stabdymo projektai). Šios priemonės finansuojamos 1 prioriteto „Vietinė ir urbanistinė plėtra, kultūros paveldo ir gamtos išteklių išsaugojimas bei pritaikymas turizmo plėtrai“ 4 uždavinio „Skatinti gamtos išteklių (visų pirma vandens išteklių bei kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės) išsaugojimą, sudarant sąlygas efektyviam jų pritaikymui gyventojų ir ūkio reikmėms“ lėšomis. Detalesnę informaciją apie įgyvendinant šiuos projektus pasiektą pažangą ir rezultatus žr. Ataskaitos 3.1.3 dalyje.
- **(34) Turizmo projektų skaičius.** Pasirašytos 281 turizmo projektų finansavimo ir administravimo sutartys, įgyvendinant Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos administruojamą 1 prioriteto „Vietinė ir urbanistinė plėtra, kultūros paveldo ir gamtos išteklių išsaugojimas bei pritaikymas turizmo plėtrai“ 3 uždavinį „Skatinti atvykstamąjį ir vietos turizmą, tinkamai išnaudojant gamtos išteklius, kultūros paveldą bei sukuriant palankesnes sąlygas aktyviam poilsiui“. Lyginant su praėjusiais metais, pasiekta reikšmė sumažėjo 1 projektu, nes buvo nutraukta 1 projekto finansavimo ir administravimo sutartis. Detalesnę informaciją apie įgyvendinant šiuos projektus pasiektą pažangą ir rezultatus žr. Ataskaitos 3.1.2 dalyje.
- **(35) Turizmo sektoriuje sukurtų darbo vietų skaičius.** Įgyvendinant turizmo projektus buvo sukurta 1042,8 darbo vietos (iš kurių 373,80 vyrams ir 669 moterims). Pasiekimai skaičiuojami naudojant SSVP nustatytą pasiekti rodiklį, skirtą Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos administruojamo 1 prioriteto „Vietinė ir urbanistinė plėtra, kultūros paveldo ir gamtos išteklių išsaugojimas bei pritaikymas turizmo plėtrai“ 3 uždavinio „Skatinti atvykstamąjį ir vietos turizmą, tinkamai išnaudojant gamtos išteklius, kultūros paveldą bei sukuriant palankesnes sąlygas aktyviam poilsiui“ įgyvendinimo stebėsenai. Lyginant su SSVP nustatyta pasiekti rodiklio reikšme (780 darbo vietų, iš kurių 330 vyrams ir 450 moterims), pasiekta reikšmė sudaro 133,69 proc. Įgyvendinant turizmo projektus skaičiuojamos darbo vietos, sukurtos tiesiogiai projektų veiklų įgyvendinimo metu ir išsaugotos mažiausiai 6 mėnesius po projektų užbaigimo. Detalesnę informaciją apie turizmo sektoriuje sukurtas darbo vietas žr. Ataskaitos 3.1.2 dalyje.
- **(36) Švietimo projektų skaičius.** Pasirašytos 321 švietimo projektų finansavimo ir administravimo sutartis, įgyvendinant Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos administruojamą 2 prioriteto „Viešųjų paslaugų kokybė ir prieinamumas: sveikatos, švietimo ir socialinė infrastruktūra“ 2 uždavinį „Užtikrinti aukštesnę švietimo ir studijų sistemos paslaugų kokybę bei prieinamumą, gerinat visų amžiaus grupių asmenų dalyvavimą mokymosi visą gyvenimą sistemoje“. Rodiklio pasiekimai skaičiuojami pagal SSVP nustatytą rodiklį, kurio siektina reikšmė 300 projektų. Detalesnę informaciją apie pasiektą pažangą ir rezultatus įgyvendinant švietimo projektus žr. Ataskaitos 3.2.2 dalyje.
- **(38) Sveikatos apsaugos projektų skaičius.** Pasirašytos 246 projektų finansavimo ir administravimo sutartys, įgyvendinant Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos administruojamą 2 prioriteto „Viešųjų paslaugų kokybė ir prieinamumas: sveikatos, švietimo ir socialinė infrastruktūra“ 1 uždavinį „Teikti kokybiškas ir prieinamas sveikatos priežiūros paslaugas“. Rodiklio pasiekimai skaičiuojami pagal SSVP nustatytą rodiklį, kurio siektina

reikšmė 235 projektai. Detalesnė informacija apie pasiektą pažangą ir rezultatus įgyvendinant sveikatos apsaugos projektus žr. Ataskaitos 3.2.1 dalyje.

- **(39) Projektų, užtikrinančių tvarią plėtrą ir gerinančių miestų patrauklumą, skaičius.** Pasirašytos 309 projektų finansavimo ir administravimo sutartys, įgyvendinant Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos administruojamą 1 prioriteto „Vietinė ir urbanistinė plėtra, kultūros paveldo ir gamtos išteklių išsaugojimas bei pritaikymas turizmo plėtrai“ 1 uždavinį „Sumažinti pagrindinių ir likusių šalies miestų gyvenimo aplinkos ir kokybės skirtumus, ypatingą dėmesį skiriant būsto sąlygų pagerinimui probleminėse vietovėse“. Rodiklio pasiekimai skaičiuojami pagal SSVP nustatytus rodiklius: „Regioninių ekonomikos augimo centrų integruotų urbanistinės plėtros projektų skaičius“ (siektina reikšmė 74 projektai, pasiekta – 75 projektai) ir „Probleminių teritorijų kompleksinių plėtros projektų skaičius“ (siektina reikšmė 200 projektų, pasiekta 234 projektai). Detalesnė informacija apie pasiektą pažangą ir rezultatus įgyvendinant šiuos projektus žr. Ataskaitos 3.1.1 dalyje.

2.1.2. Finansinis įgyvendinimas

SSVP įgyvendinimo finansinė informacija pateikiama pagal SSVP įgyvendinimo prioritetus kaupiamuoju būdu nuo programavimo laikotarpio pradžios iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos (2015 m. gruodžio 31 d.).

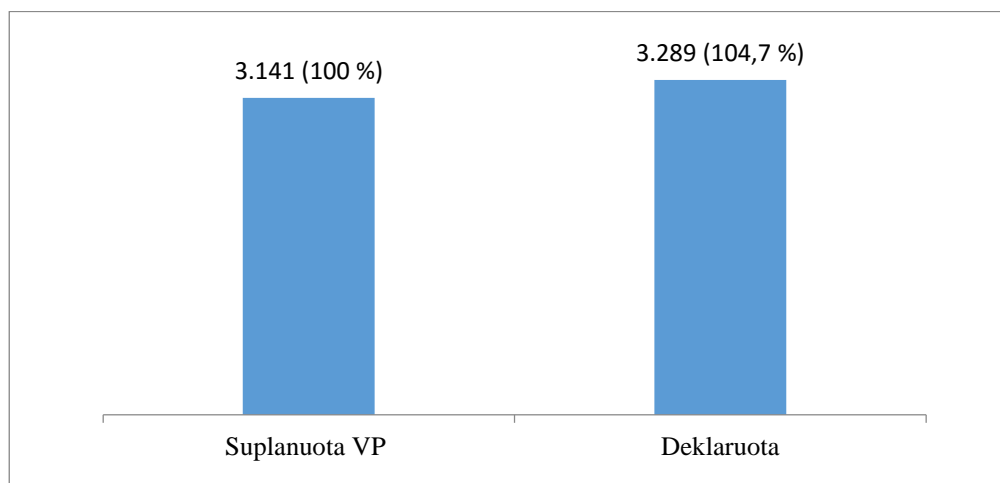
3 lentelė. Informacija apie SSVP finansinį įgyvendinimą (eurai)

	Bendras SSVP finansavimas (ES ir nacionalinis)	ES įnašo (viešojo ar bendrojo) apskaičiavimo pagrindas	Bendra paramos gavėjų sumokėta finansavimo reikalavimus atitinkančiųjų patvirtintųjų išlaidų suma	Atitinkamas viešasis įnašas	Įgyvendinimas (proc.)
	a	b	c	d	e=c/a (jei bendros išlaidos) arba d/a (jei viešosios išlaidos)
1 prioritetas: „Vietinė ir urbanistinė plėtra, kultūros paveldo ir gamtos išteklių išsaugojimas bei pritaikymas turizmo plėtrai“	1.015.920.027,00	bendrojo	1.090.218.843,13	1.018.145.007,74	107,3%
2 prioritetas: „Viešųjų paslaugų kokybė ir prieinamumas: sveikatos, švietimo ir socialinė infrastruktūra“	752.643.066,00	bendrojo	756.474.550,26	754.247.332,43	100,5%
3 prioritetas: „Aplinka ir darnus vystymasis“	1.337.263.826,00	bendrojo	1.406.771.664,38	1.224.880.716,92	105,3%
4 prioritetas: „Techninė parama Sanglaudos skatinimo veiksmų programos įgyvendinimui“	35.290.504,00	viešojo	35.261.519,38	35.261.519,38	99,9%
Iš viso:	3.141.117.423,00		3.288.726.577,15	3.032.534.576,47	104,7%

2007–2013 m. programavimo laikotarpiui SSVP įgyvendinti iš viso buvo numatyta 3.141.117.423,00 eurų (iš jų ES fondų lėšos – 2.669.949.809,00 eurų). Iki 2007–2013 m.

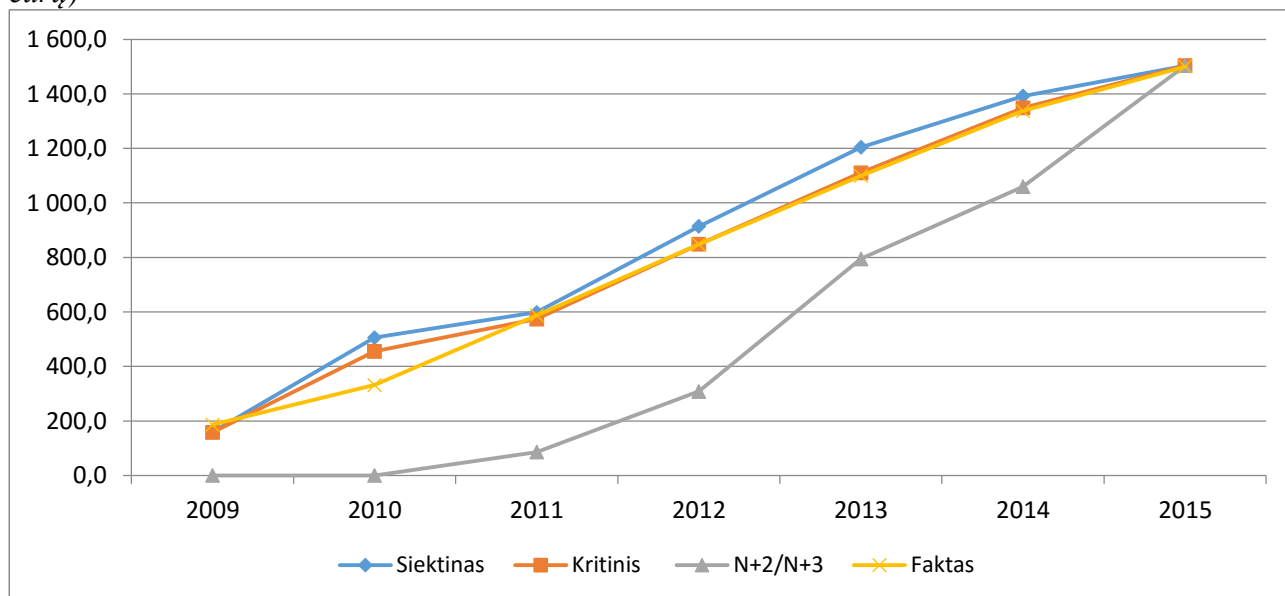
programavimo laikotarpio pabaigos, įgyvendinant SSVP buvo panaudota 3.288.726.577,15 eurų (iš jų ES fondų lėšos – 2.614.620.818,63eurų; deklaruotų išlaidų suma). Informacija apie SSVP įgyvendinimą pagal pasirašytas finansavimo ir administravimo sutartis bei panaudotas lėšas pateikiama 1 paveiksle.

1 paveikslas. SSVP įgyvendinimas pagal VP suplanuotas ir panaudotas lėšas (mln. eurų (proc.) ES ir nacionalinės lėšos)

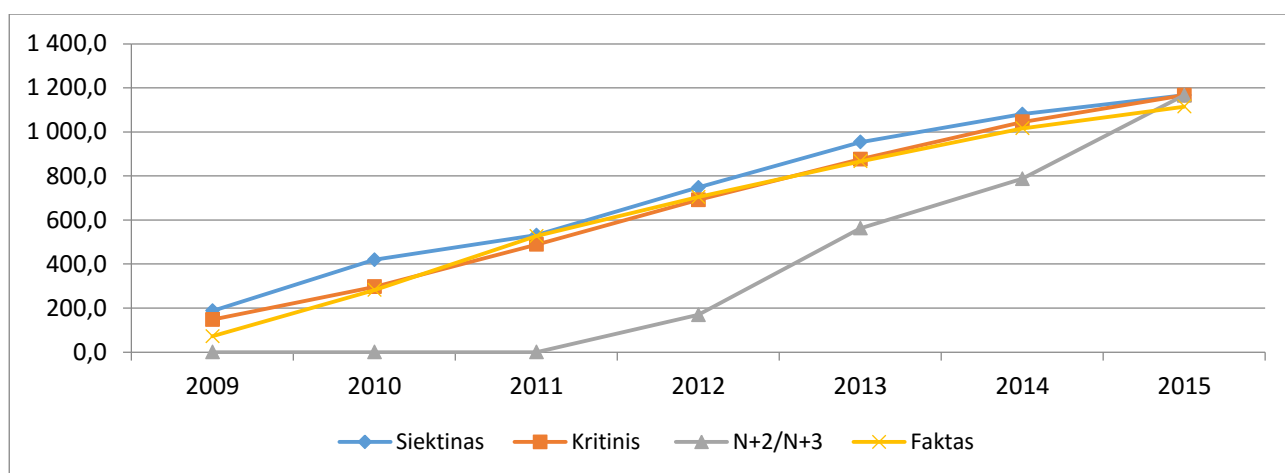

Siekiant užtikrinti efektyvų ES fondų lėšų panaudojimą bei atsižvelgiant į Reglamento Nr. 1083/2006 93 straipsnyje nustatytą automatiško išsipareigojimų panaikinimo taisyklę, planuojant SSVP prioritetų bei priemonių įgyvendinimą, buvo skiriama daug dėmesio intensyviai ir tolygiai ES fondų lėšų panaudojimui užtikrinti. Lyginant su 2014 m., SSVP lėšų panaudojimo sparta tarp SSVP prioritetų 2015 m. buvo tolygi. Vertinant institucijų kritinių lėšų naudojimo planų vykdymą, pažymėtina, kad minėti planai 2015 m. buvo įvykdyti ERPF – 99 proc., o SF daugiau nei 97 proc. Bendra SSVP ES fondų lėšų naudojimo plano kritinio lygio įgyvendinimo situacija 2009–2015 m. pateikiama 2 ir 3 paveiksluose, iš kurių matyti, kad SSVP ES fondų lėšų panaudojimo rodikliai užtikrino N+2 taisyklės reikalavimų įgyvendinimą. Iki finansavimo periodo pabaigos buvo panaudotos visos numatytos lėšos. Už atskirų SSVP uždavinių įgyvendinimą atsakingos institucijos nuolat stebėjo finansinį atitinkamų SSVP uždavinių ir juos įgyvendinančių projektų įgyvendinimą, įgyvendinant projektus sutaupyta lėšas ar papildomų lėšų poreikį. Esant poreikiui, sutaupyta lėšos buvo perskirstomos tarp priemonių ir/ arba uždavinių. Taip pat pasinaudota virškontraktavimo galimybe. Visi šie veiksmai lėmė, kad daugelyje SSVP uždavinių panaudotų lėšų dalis buvo artima 100 proc. arba didesnė nei 100 proc. SSVP numatytų lėšų.

2 paveikslas. SSVP ES fondų lėšų naudojimo plano ir N+2 taisyklės vykdymas (ERPF lėšos, mln. eurų)

3 paveikslas. SSVP ES fondų lėšų naudojimo plano ir N+2 taisyklės vykdymas (SF lėšos, mln. eurų)

2.1.3. Informacija apie ES lėšų panaudojimą pagal Įgyvendinimo reglamento 1828/2006 II priedo C dalyje nurodytą pasiskirstymą

4 lentelė. Informacija apie ES lėšų panaudojimą

Prioritetinės srities kodas	Finansavimo formos kodas	Teritorija	Ekonominės veiklos kodas	Vietovė	Skirto finansavimo ES lėšų suma (eurais)
41 Atsinaujinantys energijos šaltiniai: biomasės	01 Negražintina pagalba	Kaimo gyvenamoji vietovė	08 Elektros, dujų, garo ir karšto vandens tiekimas	LT	12 236 167,38
		Miesto gyvenamoji vietovė	08 Elektros, dujų, garo ir karšto vandens tiekimas	LT	74289015,71
		Netaikytina	08 Elektros, dujų, garo ir karšto vandens tiekimas	LT	941265,06
43 Energijos efektyvumas, bendra gamyba, energijos	01 Negražintina pagalba	Kaimo gyvenamoji vietovė	08 Elektros, dujų, garo ir karšto vandens tiekimas	LT	5279516,99

Prioritetinės srities kodas	Finansavimo formos kodas	Teritorija	Ekonominės veiklos kodas	Vietovė	Skirto finansavimo ES lėšų suma (eurais)	
valdymas			17 Viešasis administravimas	LT	184373,64	
			18 Švietimas	LT	38386308,95	
			19 Žmonių sveikatos priežiūros veikla	LT	5122191,41	
			20 Socialinis darbas, bendruomenė, socialinės ir asmeninės paslaugos	LT	5263428,86	
		Miesto gyvenamoji vietovė	08 Elektros, dujų, garo ir karšto vandens tiekimas	LT	2279887,87	
			17 Viešasis administravimas	LT	4280146,87	
			18 Švietimas	LT	139315895,64	
			19 Žmonių sveikatos priežiūros veikla	LT	52867370,61	
			20 Socialinis darbas, bendruomenė, socialinės ir asmeninės paslaugos	LT	6973474,34	
		Netaikytina	18 Švietimas	LT	6777137,42	
			19 Žmonių sveikatos priežiūros veikla	LT	1476829,61	
			20 Socialinis darbas, bendruomenė, socialinės ir asmeninės paslaugos	LT	1121281,28	
		02 Pagalba (paskolos, palūkanų subsidijos, garantijos)	Netaikytina	23 Netaikytina	LT	134907931,31
		04 Kitos finansavimo formos	Kaimo gyvenamoji vietovė	18 Švietimas	LT	43401,74
		44 Buitinių ir pramoninių atliekų tvarkymas	01 Negražintina pagalba	Kaimo gyvenamoji vietovė	21 Su aplinka susijusi veikla	LT
Miesto gyvenamoji vietovė	21 Su aplinka susijusi veikla			LT	36698859,80	
Netaikytina	21 Su aplinka susijusi veikla			LT	83420648,26	
45 Vandens paskirstymas ir valdymas	01 Negražintina pagalba	Netaikytina	09 Vandens rinkimas, valymas ir paskirstymas	LT	97592,24	
46 Vandens valymas (nuotekos)	01 Negražintina pagalba	Kaimo gyvenamoji vietovė	09 Vandens rinkimas, valymas ir paskirstymas	LT	68210072,64	
		Miesto gyvenamoji vietovė	09 Vandens rinkimas, valymas ir paskirstymas	LT	351556771,55	
		Netaikytina	09 Vandens rinkimas, valymas ir paskirstymas	LT	148836937,24	
50 Pramoninių vietovių ir užterštos žemės atkūrimas	01 Negražintina pagalba	Netaikytina	21 Su aplinka susijusi veikla	LT	1707726,90	

Prioritetinės srities kodas	Finansavimo formos kodas	Teritorija	Ekonominės veiklos kodas	Vietovė	Skirto finansavimo ES lėšų suma (eurais)
51 Biologinės įvairovės ir gamtos apsaugos skatinimas (įskaitant Natura 2000)	01 Negrąžintina pagalba	Kaimo gyvenamoji vietovė	21 Su aplinka susijusi veikla	LT	3200090,55
		Netaikytina	21 Su aplinka susijusi veikla	LT	59874869,73
52 Švaraus miesto transporto skatinimas	01 Negrąžintina pagalba	Miesto gyvenamoji vietovė	11 Transportas	LT	21595425,51
54 Kitos priemonės, skirtos aplinkos išsaugojimui ir rizikos prevencijai	01 Negrąžintina pagalba	Kaimo gyvenamoji vietovė	21 Su aplinka susijusi veikla	LT	10676892,47
		Miesto gyvenamoji vietovė	21 Su aplinka susijusi veikla	LT	34454767,48
		Netaikytina	21 Su aplinka susijusi veikla	LT	74153554,23
	04 Kitos finansavimo formos	Miesto gyvenamoji vietovė	21 Su aplinka susijusi veikla	LT	855643,69
55 Gamtos turto skatinimas	01 Negrąžintina pagalba	Kaimo gyvenamoji vietovė	16 Nekilnojamojo turto, nuomos ir verslo paslaugos	LT	14440512,14
			21 Su aplinka susijusi veikla	LT	6169769,29
		Miesto gyvenamoji vietovė	16 Nekilnojamojo turto, nuomos ir verslo paslaugos	LT	114967,88
			21 Su aplinka susijusi veikla	LT	17343127,34
			22 Kitos nenurodytos paslaugos	LT	11337147,94
		Netaikytina	21 Su aplinka susijusi veikla	LT	1126009,36
57 Kita pagalba, skirta tobulinti turizmo paslaugas	01 Negrąžintina pagalba	Miesto gyvenamoji vietovė	14 Viešbučiai ir restoranai	LT	0,00
			17 Viešasis administravimas	LT	2015433,87
			22 Kitos nenurodytos paslaugos	LT	4742674,31
		Netaikytina	17 Viešasis administravimas	LT	412840,49
			22 Kitos nenurodytos paslaugos	LT	5091018,36
	04 Kitos finansavimo formos	Kaimo gyvenamoji vietovė	14 Viešbučiai ir restoranai	LT	3304653,04
			16 Nekilnojamojo turto, nuomos ir verslo paslaugos	LT	1305536,28
			18 Švietimas	LT	233645,31
			21 Su aplinka susijusi veikla	LT	1149805,59
			22 Kitos nenurodytos paslaugos	LT	4696803,04
		Miesto gyvenamoji vietovė	14 Viešbučiai ir restoranai	LT	14720234,80
			16 Nekilnojamojo turto, nuomos ir verslo paslaugos	LT	3738529,54
			21 Su aplinka susijusi	LT	5409897,65

Prioritetinės srities kodas	Finansavimo formos kodas	Teritorija	Ekonominės veiklos kodas	Vietovė	Skirto finansavimo ES lėšų suma (eurais)
			veikla		
			22 Kitos nenurodytos paslaugos	LT	21954736,87
		Netaikytina	14 Viešbučiai ir restoranai	LT	932032,14
			19 Žmonių sveikatos priežiūros veikla	LT	2195046,34
			21 Su aplinka susijusi veikla	LT	639947,29
			22 Kitos nenurodytos paslaugos	LT	1193198,42
58 Kultūros paveldo apsauga ir išsaugojimas	01 Negražintina pagalba	Kaimo gyvenamoji vietovė	16 Nekilnojamojo turto, nuomos ir verslo paslaugos	LT	12307822,21
			22 Kitos nenurodytos paslaugos	LT	5111877,70
		Miesto gyvenamoji vietovė	16 Nekilnojamojo turto, nuomos ir verslo paslaugos	LT	26458925,25
			22 Kitos nenurodytos paslaugos	LT	15856236,95
		Netaikytina	16 Nekilnojamojo turto, nuomos ir verslo paslaugos	LT	10819504,40
			22 Kitos nenurodytos paslaugos	LT	3804287,58
59 Kultūros infrastruktūros plėtra	01 Negražintina pagalba	Miesto gyvenamoji vietovė	16 Nekilnojamojo turto, nuomos ir verslo paslaugos	LT	18222350,94
		Netaikytina	16 Nekilnojamojo turto, nuomos ir verslo paslaugos	LT	12144643,85
61 Miestų ir kaimo vietovių atgaivinimo integruoti projektai	01 Negražintina pagalba	Kaimo gyvenamoji vietovė	11 Transportas	LT	601309,03
			15 Finansinis tarpininkavimas	LT	1034879,41
			17 Viešasis administravimas	LT	89699732,14
		Miesto gyvenamoji vietovė	17 Viešasis administravimas	LT	213404066,99
		Netaikytina	17 Viešasis administravimas	LT	6103709,82
75 Švietimo infrastruktūra	01 Negražintina pagalba	Kaimo gyvenamoji vietovė	17 Viešasis administravimas	LT	179164,71
			18 Švietimas	LT	32236133,03
		Miesto gyvenamoji vietovė	17 Viešasis administravimas	LT	210435,07
			18 Švietimas	LT	175692296,37
		Netaikytina	18 Švietimas	LT	67657991,44
76 Sveikatos priežiūros infrastruktūra	01 Negražintina pagalba	Kaimo gyvenamoji vietovė	19 Žmonių sveikatos priežiūros veikla	LT	1384918,22
		Miesto gyvenamoji vietovė	17 Viešasis administravimas	LT	725514,30
			19 Žmonių sveikatos priežiūros veikla	LT	123602149,46
			20 Socialinis darbas,	LT	484120,86

Prioritetinės srities kodas	Finansavimo formos kodas	Teritorija	Ekonominės veiklos kodas	Vietovė	Skirto finansavimo ES lėšų suma (eurais)
			bendruomenė, socialinės ir asmeninės paslaugos		
		Netaikytina	19 Žmonių sveikatos priežiūros veikla	LT	111487166,19
79 Kita socialinė infrastruktūra	01 Negrąžintina pagalba	Kaimo gyvenamoji vietovė	17 Viešasis administravimas	LT	26191418,11
		Miesto gyvenamoji vietovė	17 Viešasis administravimas	LT	59546427,14
			20 Socialinis darbas, bendruomenė, socialinės ir asmeninės paslaugos	LT	34040735,07
		Netaikytina	17 Viešasis administravimas	LT	5416303,38
	04 Kitos finansavimo formos	Miesto gyvenamoji vietovė	17 Viešasis administravimas	LT	1656843,99
85 Rengimas, įgyvendinimas, stebėseną ir tikrinimas	01 Negrąžintina pagalba	Netaikytina	17 Viešasis administravimas	LT	32680924,83,
86 Vertinimas ir studijos; informacija ir komunikacija	01 Negrąžintina pagalba	Netaikytina	17 Viešasis administravimas	LT	2580594,55

2.1.4. Parama pagal tikslines grupes

Netaikoma.

2.1.5. Gražinta ar pakartotinai panaudota parama

2007–2013 m. programavimo periodo įgyvendinimu metu iki 2016 m. gruodžio 31 d. gražintina ir pakartotinai panaudota parama pagal Sanglaudos skatinimo veiksmų programą sudarė daugiau, kaip 7,2 mln. eurų, t.y. 0,2 proc. nuo visos deklaruotos Europos Komisijai Sanglaudos skatinimo veiksmų programos tinkamų išlaidų sumos.

Gražinta ir pakartotinai panaudota lėšų buvo laikotarpiu 2009 – 2016 m., daugiausia per 2012 m. – beveik 2,2 mln. eurų.

2.1.6. Kokybinė analizė

SSVP indėlis didinant užimtumą (darbo vietų kūrimui)

2007–2013 m. ES struktūrinių fondų investicijos (visų veiksmų programų) reikšmingai prisidėjo didinant užimtumą ir sprendžiant nedarbo problemą Lietuvoje. Remiantis stebėsenos duomenimis *bendrasis* ES struktūrinių fondų investicijų poveikis užimtumui yra daugiau nei 266 tūkst. darbo vietų, kurios buvo tiesiogiai sukurtos ar išlaikytos ES struktūrinių fondų lėšomis finansuotuose projektuose. *Grynasis* ES struktūrinių fondų investicijų poveikis užimtumui buvo apskaičiuotas atlikus 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio užimtumui ir kitiems Lietuvos ūkio makroekonominiams rodikliams vertinimą²⁰, taikant ekonometrinio modeliavimo analizės metodą. Vertinimo rezultatai rodo, kad ES struktūrinių fondų investicijų dėka 2015 m. Lietuvoje buvo sukurta ir išlaikyta 33 tūkst. papildomų sąlyginių darbo vietų. Dėl to 2015 m. užimtumo lygis tarp 15–64 metų gyventojų buvo 1,4 proc. punktais didesnis, o nedarbo lygis šalyje 2,3 proc. punktais mažesnis. Didžiausią įtaką užimtumo rodikliams 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų investicijos turėjo 2012 m., kuomet grynasis poveikis užimtumui buvo 40,2 tūkst. papildomai sukurtų ir išsaugotų darbo vietų. Tai lėmė 1,7 proc. punkto aukštesnį užimtumo lygį tarp 15–64 metų gyventojų ir 2,7 proc. mažesnę nedarbo lygį.

Įgyvendinant SSVP buvo kuriamos tiesioginės ir netiesioginės darbo vietos. Tiesioginės darbo vietos – darbo vietos, kurios buvo planuotos kaip tiesioginė ES struktūrinių fondų investicijų įgyvendinimo pasekmė. Informacija apie tiesiogiai projektuose sukurtas ar išlaikytas darbo vietas buvo renkama vykdant finansuotų projektų stebėseną. Remiantis stebėsenos duomenimis iš viso įgyvendinant SSVP buvo sukurtos 1767,2 tiesioginės darbo vietos. Jos buvo sukurtos įgyvendinant septynias ERPF lėšomis finansuotas priemones²¹ turizmo ir socialinių paslaugų infrastruktūros gerinimo srityse. Sprendžiant pagal projektų įgyvendinimo stebėsenos duomenis, pasiekti darbo vietų kūrimo rezultatai gerokai viršija SSVP priede nustatytus kiekybinius intervencijų tikslus – buvo sukurta beveik 1,8 karto daugiau darbo vietų, lyginant pasiektas ir planuotas stebėsenos rodiklių reikšmes. Daugiausiai tiesioginių darbo vietų buvo sukurta įgyvendinant turizmo infrastruktūros ir paslaugų plėtros projektus – iš viso 1035,8 nuolatinės darbo vietos. Iš jų daugiausia darbo vietų buvo sukurta pagal priemonę Nr. VP3-1.3-ŪM-06-K „Turizmo paslaugų (produktų), įvairovės plėtra ir turizmo paslaugų kokybės gerinimas“ (iš viso sukurta 643,5 darbo vietos, planuota 90). Šia priemone buvo skatinamos privačių juridinių asmenų investicijos į turizmo sektorių. Pagal priemonę buvo finansuojamas turizmo ir sveikatingumo centrų kūrimas, nekilnojamojų kultūros objektų pritaikymas turizmo paslaugoms, viešbučių paslaugų plėtra ir kt. Priemonė buvo labai populiari (pateiktos 102 paraiškos, finansuoti 27 projektai), todėl, siekdami surinkti daugiau balų projektų naudai ir kokybės vertinimo metu, pareiškėjai įsipareigojo sukurti ir sukūrė daugiau darbo vietų.

SSVP intervencijos turėjo ir netiesioginį poveikį darbo vietų kūrimui. Pavyzdžiui, įgyvendinant Sanglaudos fondo ir ERPF lėšomis finansuotus infrastruktūros plėtros projektus buvo sukurta daug netiesioginių laikinų darbo vietų statybų sektoriuje. Kaip parodė 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio užimtumui ir kitiems Lietuvos ūkio makroekonominiams rodikliams vertinimo rezultatai, būtent statybų sektorius trumpalaikėje perspektyvoje (tol, kol buvo finansuojami didieji infrastruktūriniai projektai) labiausiai pajuto ES struktūrinių fondų investicijų

²⁰ UAB „ESTEP Vilnius“, 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio užimtumui ir kitiems Lietuvos ūkio makroekonominiams rodikliams vertinimas, 2016 m.

²¹ Priemonės Nr. VP3-1.3-ŪM-01-V „Ekologinio (pažintinio) turizmo, aktyvaus poilsio ir sveikatos gerinimo infrastruktūros kūrimas ir plėtra“, Nr. VP3-1.3-ŪM-02-V „Viešųjų nekilnojamojų kultūros paveldo objektų kompleksiškas pritaikymas turizmo reikmėms“, Nr. VP3-1.3-ŪM-03-V „Nacionalinės svarbos turizmo projektai“, Nr. VP3-1.3-ŪM-05-R „Viešosios turizmo infrastruktūros ir paslaugų plėtra regionuose“, Nr. VP3-1.3-ŪM-06-K „Turizmo paslaugų (produktų) įvairovės plėtra ir turizmo paslaugų kokybės gerinimas“, Nr. VP3-2.4-SADM-01-R „Nestacionarių socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra“, Nr. VP3-2.4-SADM-02-V „Nestacionarių socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra“.

naudą: 2012–2015 m. apie 15–17 proc. visų darbo vietų statybų sektoriuje buvo sukurta ar išlaikyta netiesiogiai ES struktūrinių fondų lėšomis, o vidutinis darbo užmokestis šiame sektoriuje dėl paramos efektų paaugo apie 14 proc. (90,5 eurų).

SSVP indėlis įgyvendinant Lisabonos strategiją

Vadovaujantis Tarybos 2006 m. liepos 11 d. Reglamento Nr. 1083/2006 9 straipsnio 3 dalies nuostatomis, Lietuvos 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos panaudojimo strategijos Konvergencijos tikslui įgyvendinti 2 priede yra išskirtas ES struktūrinės paramos panaudojimas Lisabonos strategijos įgyvendinimo tikslais. Pagal 2007 m. balandžio 26 d. EK sprendimą, patvirtinantį tam tikras Lietuvos nacionalinio strateginių kryptų plano dalis (CCI 2007LT16UNS001) daugiau nei pusė 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos (54,6 proc.) buvo numatyta sritims, susijusioms su pagrindiniais atnaujintos Lisabonos strategijos prioritetais. Per visą laikotarpį šiems prioritetams įgyvendinti panaudota ir EK deklaruota ES struktūrinės paramos dalis yra **4,009 mlrd. eurų** arba **59,17 proc.** visos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos, skirtos Lietuvai.

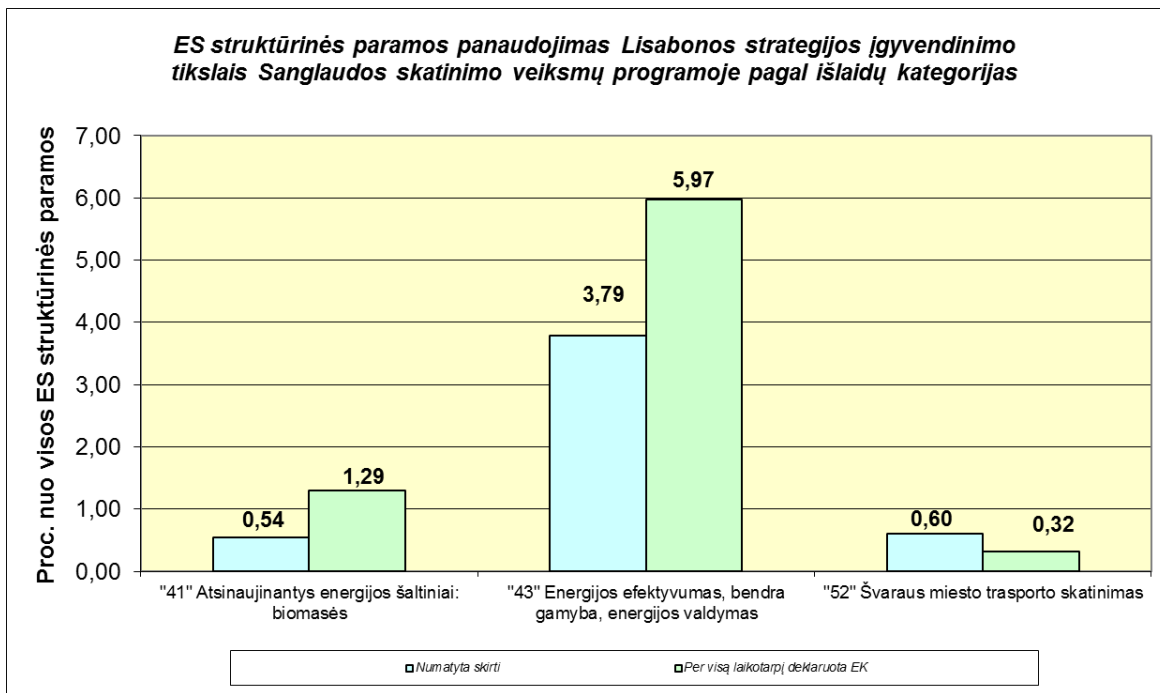
Lietuvos 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos panaudojimo strategijoje Lisabonos strategijos įgyvendinimo tikslams, susijusiems su SSVP finansuojamomis išlaidų kategorijomis, buvo numatyta **0,334 mlrd. eurų** (arba **4,9 proc.** visos ES struktūrinės paramos, skirtos Lietuvai). Per visą laikotarpį panaudota ir EK deklaruota **0,513 mlrd. eurų** suma, t. y. **7,58 proc.** visos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos, skirtos Lietuvai. Pažymėtina, kad skirtumas tarp iš anksto numatytos ES struktūrinės paramos Lisabonos strategijos įgyvendinimo tikslams bei paskirtos ES struktūrinės paramos susidaro dėl išlaidų perskirstymo.

Daugiausia SSVP lėšų, įgyvendinant Lisabonos strategijos tikslus per visą laikotarpį panaudota ir deklaruota EK pagal šias išlaidų kategorijas:

- (43) Energijos efektyvumas, bendra gamyba, energijos valdymas – 404.279.177 eurai (5,97 proc. visos ES struktūrinės paramos, skirtos Lietuvai arba 15,27 proc. SSVP lėšų);
- (41) Atsinaujinantys energijos šaltiniai: biomasės – 87.466.448 eurai (1,29 proc. visos ES struktūrinės paramos, skirtos Lietuvai arba 3,3 proc. SSVP lėšų);
- (52) Švaraus miesto transporto skatinimas – 21.595.426 eurai (0,32 proc. visos ES struktūrinės paramos, skirtos Lietuvai arba 0,82 proc. SSVP lėšų).

Išsamesnė informacija apie SSVP lėšų panaudojimą Lisabonos strategijos tikslams pateikta paveiksle.

4 paveikslas. SSVP lėšų panaudojimas Lisabonos strategijos tikslams

*Sanglaudos skatinimo veiksmų programos išlaidų kategorijos, skirtos Lisabonos strategijos tikslams:

"41" - Atsinaujinantys energijos šaltiniai: biomasės
"43" - Energijos efektyvumas, bendra gamyba, energijos valdymas
"52" - Švaraus miesto transporto skatinimas

SSVP indėlis įgyvendinant ES Baltijos jūros regiono strategiją

Nuo Sanglaudos skatinimo veiksmų programos įgyvendinimo pradžios iki 2015 m. gruodžio 31 d. iš 2 734 projektų **1 328 projektai** tiesiogiai²² prisidėjo prie ES Baltijos jūros regiono strategijos (toliau – ES BJRS) įgyvendinimo. Šie projektai finansuoti Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo lėšomis. Iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos projektų įgyvendinimui skirta **1 462,01 mln. eurų** arba **55,82 proc.** ES fondų lėšų pagal Sanglaudos skatinimo veiksmų programą.

Didžioji dauguma projektų įgyvendinti aplinkosaugos srityje, kuriais padidintas energijos vartojimo efektyvumas modernizuojant viešosios paskirties ir gyvenamuosius namus, pagerinta vandens telkinių (tarp jų ir Baltijos jūros) vandens kokybė, užtikrintas efektyvus nuotekų bei atliekų tvarkymas, sutvarkyta dalis užterštų teritorijų, investuota į kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimą. Šie projektai daugiausiai prisidėjo prie ES BJRS veiksmų plane²³ numatytų prioritetinių sričių *Bio*, *Nutri* ir *Pavojingos medžiagos*. Projektai įgyvendino ES BJRS tikslo *Apsaugoti jūrą* uždavinius *Švarus vanduo jūroje* ir *Turtinga ir sveika bioįvairovė* bei tikslo *Didinti gerovę* uždavinį *Prisitaikymas prie klimato kaitos, rizikos prevencija ir valdymas*.

Energetikos srityje įgyvendintais projektais paskatintas atsinaujinančių energijos išteklių naudojimas energijos gamybai. Šiais projektais prisidėta prie ES BJRS veiksmų plane numatytos prioritetinės srities *Energetika* ir tikslo *Sujungti regioną* uždavinio *Patikimos energetikos rinkos*.

²² Kaip tiesioginį indėlį turintys projektai priskirti tie projektai, kurie turi neabejotinai aiškias sąsajas su ES BJRS ir jos veiksmų plano prioritetinėmis sritimis ir apima arba 1) tam tikras bendradarbiavimo formas su kita šalimi, tarptautiškumo aspektą arba 2) turi suminį poveikį (angl. *cumulative effect*), kuomet jų rezultatai yra susumuojami su panašaus pobūdžio projektais, įgyvendinamais kitose šalyse (pavyzdžiui, nuotekų tvarkymas).

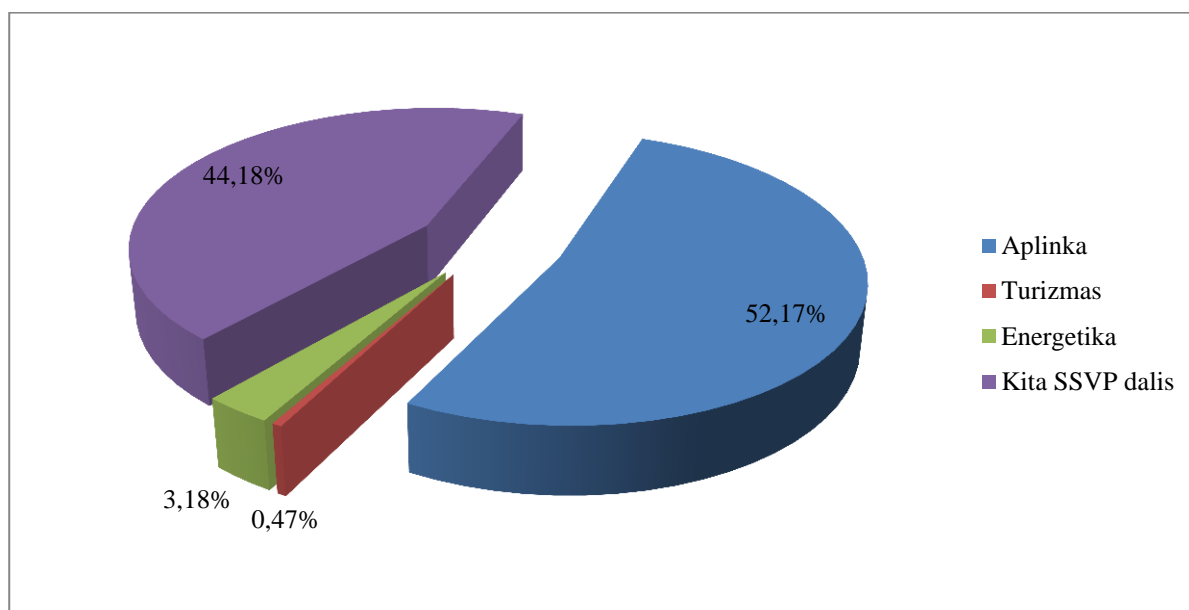
²³ Veiksmų programos indėlis įgyvendinant ES BJRS vertinamas pagal 2013 m. vasario mėn. patvirtintą ES BJRS veiksmų planą, galiojusį iki 2015 m. birželio.

Turizmo srityje įgyvendintais projektais paskatintas vietinis ir atvykstamasis turizmas, investuota į Lietuvos reprezentavimą ir jos įvaizdžio tarptautinėje arenoje formavimą. Šie projektai padėjo įgyvendinti ES BJRS veiksmų plane numatytą prioritetinę sritį *Turizmas* ir tikslo *Didinti gerovę* uždavinį *Didesnis Baltijos jūros regiono konkurencingumas*.

5 lentelė. Sanglaudos skatinimo veiksmų programos indėlis įgyvendinant ES BJRS: projektai ir lėšos²⁴

Šalis:	Lietuva	
Tikslas:	Konvergencijos	
Programa:	2007–2013 m. Sanglaudos skatinimo veiksmų programa (SSVP)	
Sritis	Projektų, tiesiogiai prisidedančių prie ES BJRS, skaičius	ES lėšos, skirtos pagal pasirašytas sutartis (mln. eurų)
Aplinka	1 249	1 366,55
Energetika	51	83,20
Turizmas	28	12,26
Iš viso pagal sritis:	1 328	1 462,01
Iš viso SSVP:		2 619,22

5.paveikslas. SSVP indėlis įgyvendinant ES BJRS: procentinė išraiška lėšų panaudojimas Lisabonos strategijos tikslams

Horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimas

Horizontalieji principai ir jų įgyvendinimas – ES struktūrinių fondų panaudojimo reikalavimas, kuris pradėtas taikyti, siekiant geriau įgyvendinti valstybės plėtros politiką bei išspręsti visuomenei ir aplinkai kylančias kompleksines problemas, tokias kaip socialinė atskirtis, aplinkos tarša, netolygi regionų plėtra ir kt.

Lietuvos 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos panaudojimo strategijoje ir visose veiksmų programose yra numatyti keturi horizontalieji principai: darnus vystymasis, lyčių lygybė ir nediskriminavimas, informacinė visuomenė ir regioninė plėtra. Pirmųjų dviejų principų

²⁴ Finansinis indėlis apima projektus, finansuojamus ES struktūrinės paramos lėšomis, kurie prisideda prie ES BJRS veiksmų plane įvardytų pavyzdinių iniciatyvų įgyvendinimo, taip pat kitus projektus, kurie tiesiogiai prisideda prie ES BJRS įgyvendinimo.

įgyvendinimas yra privalomas pagal ES struktūrinių fondų panaudojimo reikalavimus, kiti du principai (informacinė visuomenė ir regioninė plėtra) buvo numatyti, atsižvelgiant į Lietuvos nacionalinius poreikius.

Horizontaliųjų principų įgyvendinimas yra integruotas visuose projektų įgyvendinimo ciklo etapuose. Projektų atrankos procese jie yra vertinami pagal bendruosius atrankos kriterijus: visi projektai turi atitikti darnaus vystymosi ir lyčių lygybės bei nediskriminavimo principus. Taip pat yra numatyta galimybė ministerijoms ir (arba) kitoms valstybės institucijoms rengiant projektų finansavimo sąlygų aprašus numatyti ir proaktyvias horizontaliųjų principų įgyvendinimo priemones, privalomas taikyti projektų vykdymo metu.

Horizontaliųjų principų įgyvendinimą koordinavo Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008 m. balandžio 15 d. įsakymu Nr. 1K-138 patvirtinta Horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo priežiūros darbo grupė (toliau – darbo grupė), kurios sudėtis ir funkcijos buvo atnaujintos 2014 m. sausio 21 d. Per visą finansavimo laikotarpį įvyko 13 darbo grupės posėdžių, kurių metu buvo aptariama horizontaliųjų principų įgyvendinimo pažanga 2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu, dalinamasi gerąja horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo patirtimi, taip pat aptarti horizontaliųjų principų įgyvendinimo planai 2014–2020 m. finansavimo laikotarpiu.

Bendradarbiaujant su darbo grupės nariais, buvo parengtos ir 2009 m. balandžio 30 d. vykusiame darbo grupės posėdyje patvirtintos Horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo įsisavinant 2007–2013 metų ES struktūrinę paramą gairės. Gairėmis, apibrėžiančiomis horizontaliuosius prioritetus, jų pagrindinius tikslus, tikslines grupes, įgyvendinimo rodiklius ir pavyzdžius, kaip projektai gali prisidėti prie horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo, buvo siekiama padėti ES struktūrinę paramą administruojančioms institucijoms geriau užtikrinti horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimą.

Horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimas 2007–2013 m. buvo nagrinėjamas, atliekant ES struktūrinės paramos **vertinimus**. *Lyčių lygybės* principo įgyvendinimui skirtame ES struktūrinės paramos poveikio horizontalaus prioriteto „Lyčių lygybė ir nediskriminavimas“ įgyvendinimui vertinime²⁵ nurodoma, kad 2007–2013 m. daugelis ES struktūrinės paramos lėšomis finansuotų priemonių veiklų buvo skirtos nepalankioje padėtyje atsidūrusioms grupėms priklausančių asmenų įgūdžių kėlimui, o ne struktūrinėms priežastims, dėl kurių šie asmenys patiria diskriminaciją, pašalinti. Vertinime teigiama, kad ES struktūrinės paramos intervencijų poveikis lyčių lygybei ir nediskriminavimui dažnai buvo fragmentiškas. Labiausiai prie lyčių lygybės ir nediskriminavimo užtikrinimo prisidėjo Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos administruojamos priemonės (planuojant ir atrenkant projektus pasitarnavo institucijos patirtis, buvo remiamasi akademiniais tyrimais ir kt.). Vertingų rezultatų pasiekė tie projektai, kuriuose buvo dirbama ne tik su tikslinės grupės atstovais, bet ir su darbdaviais. Be to, ES struktūrinė parama sustiprino lyčių lygybės ir nediskriminavimo srityje dirbančias nevyriausybinės organizacijas, leido joms bendradarbiauti tarpusavyje, sustiprinti gebėjimus. Atlikus vertinimą pateiktos rekomendacijos buvo apsvarstytos darbo grupėje, taip pat parengtas rekomendacijų įgyvendinimo planas. Pagrindinės rekomendacijos buvo susijusios su lyčių lygybės ir nediskriminavimo prioriteto integravimu į visas ES struktūrinių fondų investicijų sritis ir programavimo etapus (principo svarba ne tik projektų, bet ir programos lygiu), darbo rinkos ir švietimo priemonių diferencijavimu pagal tikslines grupes, didesniu dėmesiu projektų veikloms, kurios orientuotos į organizacinio ar sisteminio lygio pokyčius ir kt.

ES struktūrinės paramos poveikio darniajam vystymuisi vertinime²⁶ buvo pabrėžta, kad įgyvendinant ES struktūrinės paramos projektus *darnaus vystymosi* sąvoka apėmė tikslus švelninti klimato kaitą, plėtoti transportą, mažinant neigiamą poveikį aplinkai, skatinti darnią gamybą ir vartojimą, geriau valdyti gamtinius išteklius, kovoti su skurdu ir socialine atskirtimi, mažinti grėsmes visuomenės sveikatai, spręsti demografines ir emigracijos sukeltas problemas. Vertinimo duomenimis, SSVP intervencijos turėjo stiprų teigiamą poveikį tokiems darnaus vystymosi tikslams

²⁵ UAB „PPMI Group“ ir VšĮ „Viešosios politikos ir vadybos institutas“, ES struktūrinės paramos poveikio horizontalaus prioriteto „Lyčių lygybė ir nediskriminavimas“ įgyvendinimui vertinimas, 2014 m.

²⁶ UAB „Deloitte“, 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio darniajam vystymuisi vertinimas, 2016 m.

kaip geresnis gamtos išteklių valdymas, grėsmių visuomenės sveikatai mažinimas, darnios gamybos ir vartojimo skatinimas, SSVP intervencijų poveikis demografinių ir emigracijos problemų sprendimui buvo vidutinis, o darnaus vystymosi tikslų, susijusių su klimato kaitos mažinimu, įgyvendinimui – neutralus. Vertinime taip pat nurodyta, kad 2007–2013 m. darnaus vystymosi principas Lietuvoje dažniausiai (apie 80 proc. įgyvendintų priemonių) buvo įgyvendinamas integruotuoju būdu, t. y. taikant pasyvias priemones (projektų vykdytojų pateikiamus aprašymus apie neutralų poveikį darnaus vystymosi principui arba darnaus vystymosi principo nepažeidimą). Diferencijuotas darnaus vystymosi principo įgyvendinimo būdas Lietuvoje 2007–2013 m. apėmė tokias priemones kaip strateginis pasekmių aplinkai vertinimas, poveikio aplinkai vertinimas, specialieji atrankos kriterijai ir kt. Diferencijuotas darnaus vystymosi principo įgyvendinimo būdas buvo taikytas apie 20 proc. ES struktūrinės paramos lėšomis finansuotų priemonių.

Regioninės plėtros horizontalaus principo įgyvendinimas iš dalies buvo nagrinėtas ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos miestams ir miesteliams vertinime²⁷, kuriame nustatyta, kad, skatinant atskirų šalies regionų ir teritorijų socialinę ir ekonominę plėtrą, ES investicijos darė teigiamą poveikį, tačiau nebuvo vienintelis ir esminis veiksnys. Regionų socialinė ir ekonominė plėtra priklausė ir nuo kitų veiksnių, kurie nebuvo susiję su ES struktūrine parama. Vertinimas atskleidė, kad konkrečių teritorijų (regionų, savivaldybių) socialinei ir ekonominei plėtrai ypač svarbi aiški teritorijos plėtros vizija, strategija ir lyderystė planuojant ir įgyvendinant projektus. Tokiu atveju ES investicijos gali tapti socialinės ir ekonominės plėtros katalizatoriumi. Panaši išvada buvo pateikta ir Regioninės politikos tikslų įgyvendinimo vertinime²⁸, kuriame nustatyta, kad labiausiai teritorinę sanglaudą lemia materialinės investicijos ir savivaldybių finansinės galimybės, o vien ES investicijomis regionų plėtros paaiškinti negalima.

Partnerystės principo įgyvendinimas

Partnerystės principo įgyvendinimas įtvirtintas ES ir nacionaliniuose teisės aktuose. Tai yra svarbus ES sanglaudos politikos įgyvendinimo principas, kuriuo siekiama įtraukti partnerius į ES struktūrinių fondų investicijų panaudojimo procesą įvairiuose jo etapuose: veiksmų programų rengimą (planavimo etapas), įgyvendinimą, stebėseną ir vertinimą (priežiūros etapas). 2007–2013 m. laikotarpiu buvo užtikrintas veiksmingas partnerystės principo įgyvendinimas visuose ES struktūrinių fondų investicijų panaudojimo proceso etapuose:

- *Planavimas.* Partnerystė vykdyta visuose lygmenyse (nacionaliniame, sektoriniame ir teritoriniame) konsultuojantis su partneriais dėl programinių dokumentų turinio.

- *Įgyvendinimas.* Partnerystė vykdyta visuose lygmenyse (nacionaliniame, sektoriniame ir teritoriniame), tačiau per projektų atrankos procesą buvo aktyvesnė sektoriniame ir teritoriniame lygmenyse (projektų atrankos kriterijų nustatymas, projektų finansavimo sąlygų aprašų derinimas ir kt.). Aktualių partnerių pasirinkimą apsprendė konkreti intervencija ir (ar) svarstomas klausimas.

- *Stebėseną.* Partnerystės principas įgyvendintas per Stebėsenos komitetą, kuris tvirtino projektų atrankos kriterijus, veiksmų programų keitimus, svarstė metines veiksmų programų įgyvendinimo ataskaitas ir kt. Stebėsenos komiteto posėdžiuose dalyvavo visos interesų grupės atstovaujantys partneriai, įskaitant Europos Komisijos atstovus (detalesnė informacija pateikiama skyriuje „Stebėsenos komiteto veikla“).

- *Vertinimas.* Partnerystė vykdyta nacionaliniu lygmeniu. Partneriai buvo įtraukti planuojant vertinimus, juos įgyvendinant ir viešinant rezultatus. Aktyviausiai partnerystės principas įgyvendintas per Vertinimo koordinavimo grupę, kuri koordinuoja ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo vertinimo veiklą (detalesnė informacija pateikiama ataskaitos skyriuje „Vertinimo

²⁷ UAB „ESTEP Vilnius“ ir VšĮ „Europos socialiniai, teisiniai ir ekonominiai projektai“, 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos miestams ir miesteliams vertinimas, 2016 m.

²⁸ UAB „ESTEP Vilnius“, Regioninės politikos tikslų įgyvendinimo (teritorinės socialinės sanglaudos skatinimo) vertinimas. 2015 m.

koordinavimo grupės veikla“). Pagrindiniai partneriai vertinimo etape buvo institucijos, užsakančios vertinimus, Europos Komisija, vertintojai, akademinės bendruomenės atstovai ir kiti su konkrečiau vertinimo objektu susiję partneriai.

Dėl daugiapakopio valdymo partnerystė ES struktūrinių fondų investicijų panaudojimo procese buvo užtikrinama ir vykdoma keliais lygiais: nacionaliniu, sektoriniu ir teritoriniu. Nacionaliniu lygiu partnerystę inicijavo ir koordinavo Lietuvos Respublikos finansų ministerija (vadovaujančioji institucija). Sektoriniu lygiu partnerystę ES investicijų įgyvendinimo, stebėsenos ir vertinimo etapuose inicijavo ir koordinavo šakinės ministerijos ir (ar) kitos valstybės institucijos, pagal kompetenciją atsakingos už bendrai iš ES fondų lėšų finansuojamus ūkio sektorius. Teritoriniu lygiu partnerystę inicijavo ir koordinavo Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija kartu su regionų plėtros tarybomis. Regionų plėtros tarybos, atsakingos už ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamų regioninių projektų sąrašų sudarymą, į sprendimų priėmimo svarstymo etapą įtraukė ekonominius ir socialinius partnerius, kitas suinteresuotas institucijas, siekdamas užtikrinti efektyvų regionų projektams įgyvendinti skirtos ES investicijų planavimą ir panaudojimą.

Siekdama užtikrinti veiksmingesnę partnerystės principo taikymą vadovaujanti institucija vykdė įvairias partnerystės principo stiprinimo iniciatyvas:

- 2010 m. atliko teminį vertinimą dėl partnerystės principo įgyvendinimo administruojant ES struktūrinių fondų paramą²⁹. Vertinime buvo išanalizuota, kaip laikomasi partnerystės principo Lietuvoje įgyvendinant ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamas programas. Buvo įvertinti trys aspektai: pirma, teisės aktų nuostatų partnerystės srityje taikymas ir skirtingų partnerystės formų efektyvumas ir nauda; antra, partnerystę įtakoję veiksniai bei partnerių pajėgumas; trečia, geroji praktika partnerystės srityje.

- Partnerystės tema organizavo įvairias diskusijas ir pasitarimus. Pavyzdžiui, 2012 m. kovo mėn. vadovaujančioji institucija suorganizavo diskusiją „Kaip pagerinti partnerių įsitraukimą į ES struktūrinės paramos planavimą ir įgyvendinimą?“, kurioje dalyvavo socialiniai ekonominiai partneriai ir ES struktūrinę paramą administruojančių institucijų atstovai. 2014m. birželio mėn. įvyko konferencija „ES struktūrinė parama ir gyvenimo kokybė bei sanglauda: esama situacija ir perspektyvos“. Joje dalyvavo daugiau kaip 100 dalyvių: LR Seimo ir LR Vyriausybės kanceliarijos atstovai, už atskirus sektorius atsakingų institucijų ir ES struktūrinius fondus administruojančių institucijų atstovai, savivaldybių ir nevyriausybinų organizacijų atstovai, ekonominiai ir socialiniai partneriai; 2016 m. balandžio mėn suorganizuota tarptautinė ekspertų diskusija „Darnus vystymasis ES struktūrinių fondų investicijų kontekste: 2007–2013 m. pamokos ir galimybės“, kurioje aptartas darnaus vystymosi principo įgyvendinimas Lietuvoje ir kitose šalyse. Šioje diskusijoje ypač aktyviai dalyvavo savivaldybių atstovai, nevyriausybinų organizacijų atstovai.

- Partnerystės tema organizavo mokymus. Pvz. 2014 m. vyko mokymai ministerijoms tema „Partnerystės principo įgyvendinimas ES struktūrinių fondų administravimo procese“. Šių mokymų tikslas buvo supažindinti ministerijų darbuotojus, atsakingus už partnerystės principo įgyvendinimą ir koordinavimą, su partnerystės principo reglamentavimu, partnerių identifikavimu, įtraukimo ir bendradarbiavimo su jais mechanizmais, gerąja praktika. Atitinkamai, 2014 m. birželio mėn. organizuoti renginiai ekonominiams ir socialiniams partneriams, siekiant didinti jų kompetenciją ES struktūrinių fondų srityje. Mokymai organizuoti šiomis temomis: „ES struktūrinių fondų administravimo sistema“, „Partnerių dalyvavimo galimybės ir interesų atstovavimas ES struktūrinių fondų administravimo procese“. Ekonominiai ir socialiniai partneriai buvo supažindinti su partnerystės sąvoka, partnerių dalyvavimo galimybėmis ES struktūrinių fondų administravimo procese.

- Parengė metodinius dokumentus: 2012 m. balandį buvo parengtas partnerystės standartas, kuriame yra apibrėžiami partnerystės lygiai, apimtis, formos, partnerių atranka, jų pareigos ir teisės, konsultavimosi terminai, rezultatų viešumas ir partnerystės principo efektyvumo vertinimas. 2012

²⁹ Detalesnė informacija adresu:

<http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/fm/failai/Vertinimas_ESSP_Neringos/Ataskaitos_2009MVP/Partnerystes_vertinimo_ataskaita.pdf>.

m. liepos mėn. vadovaujančiosios institucijos iniciatyva buvo parengtas išsamesnis dokumentas – Partnerystės principo taikymo ES struktūrinės paramos procese gairės (toliau – Gairės). Jos buvo paskelbtos interneto puslapyje www.esparama.lt. 2015 m. Gairės buvo atnaujintos ir 2016 m. kovo mėn. aptartos ministerijų bei partnerių diskusijoje „Partnerystės iššūkiai, nauda ir praktinis įgyvendinimas“. 2016 m. birželio mėn. Gairės patvirtintos Veiksmų programos valdymo komitete.

Apibendrinant galima teigti, kad partnerystės principas buvo įgyvendinamas tinkamai, įtraukiant partnerius į visus Strategijos ir veiksmų programų planavimo ir įgyvendinimo etapus.³⁰

---

³⁰ UAB „ESTEP Vilnius“, 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos priemonės „Socialinio dialogo skatinimas“ poveikio, efektyvumo ir sukurtų rezultatų vertinimas, 2016 m.

2.2. Informacija apie Bendrijos teisės aktų laikymąsi

2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu reikšmingų problemų dėl atitikties Bendrijos teisės aktams nebuvo nustatyta.

Lietuvos Respublikos finansų ministerija, kaip vadovaujančioji institucija, siekdama užtikrinti tinkamą ir efektyvų ES fondų lėšų valdymo ir kontrolės sistemos (toliau – VKS) veikimą, nuolat peržiūri ir tobulina teisės aktus, reglamentuojančius Lietuvos 2007–2013 m. ES fondų investicijų administravimą ir finansavimą.

Taip pat reguliariai yra rengiami ES fondų lėšas administruojančių institucijų ir (ar) iš ES fondų lėšų bendrai finansuojamų projektų (toliau – projektai) vykdytojų susitikimai, kuriuose aptariamos projektų įgyvendinimo problemos, teisės aktų, reglamentuojančių ES fondų lėšų administravimą, pakeitimai.

Siekiant užtikrinti tinkamą ES fondų lėšas administruojančių institucijų bendradarbiavimą, gerosios praktikos skleidimą pažeidimų, rizikų valdymo srityse sukurtos darbo grupės:

- *ES fondų lėšų pažeidimų kontrolierių darbo grupė*, sudaryta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2009 m. balandžio 16 d. įsakymu Nr. 1K-115 „Dėl Europos Sąjungos fondų pažeidimų kontrolierių darbo grupės sudarymo“, kuri siekdama vykdyti neteisėto ES fondų lėšų panaudojimo prevenciją, nuolat keičiasi patirtimi ir gerosios praktikos pavyzdžiais nustatant pažeidimus, susijusius su ES fondų lėšų panaudojimu, nagrinėja pažeidimų tyrimo, nustatymo, šalinimo ir prevencijos klausimus, koordinuoja su pažeidimų tyrimu, nustatymu, šalinimu ir prevencija susijusias veiklas.
- *Rizikos valdymo darbo grupė*, sudaryta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2009 m. balandžio 27 d. įsakymu Nr. 1K-130 „Dėl Rizikos valdymo darbo grupės sudarymo“, kuri siekdama užtikrinti tinkamą ES fondų lėšų administravimą, nuolat nagrinėja su tarpinių institucijų veiklos procesais susijusius vidinius ir išorinius rizikos faktorius, analizuoja informaciją ir dalijasi patirtimi rizikos valdymo srityje, keičiasi pasiūlymais dėl rizikos valdymo metodikų rengimo.

2015 m. didelis dėmesys buvo skiriamas projektų užbaigimui ir pasirengimui 2007–2013 m. veiksmų programų uždarymui. Siekiant užtikrinti tinkamą 2007–2013 m. finansavimo laikotarpio užbaigimo proceso koordinavimą, Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014 m. kovo 20 d. įsakymu Nr. 1K-086 „Dėl darbo grupės sudarymo“ sudaryta *Pasirengimo 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų finansavimo laikotarpiui užbaigimo darbo grupė*, kuri atsakinga už 2007–2013 m. ES fondų finansavimo laikotarpio užbaigimo veiksmų plano parengimą.

Lietuvos Respublikos finansų ministro 2015 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. 1K-377 „Dėl 2007–2013 metų Europos Sąjungos fondų finansavimo laikotarpio užbaigimo veiksmų plano ir dokumentų, kurie privalo būti pateikti Europos Komisijai iki 2017 m. kovo 31 d., parengimo, derinimo ir teikimo Europos Komisijai grafiko“ patvirtintas *2007–2013 m. ES fondų finansavimo laikotarpio užbaigimo veiksmų planas ir dokumentų, kurie privalo būti pateikti Europos Komisijai iki 2017 m. kovo 31 d., parengimo, derinimo ir teikimo Europos Komisijai grafikas* (toliau – Grafikas). Grafike nustatyti visų už veiksmų programų užbaigimą atsakingų institucijų (vadovaujančiosios, tvirtinančiosios, tarpinių ir audito institucijų) veiksmai (informacijos teikimas, dokumentų projektų rengimas, derinimas tarp institucijų, teikimas ir kt.) ir jų atlikimo terminai.

2.3. Reikšmingos problemos, su kuriomis buvo susidurta, ir priemonės, kurių buvo imtasi joms įveikti

2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu nebuvo susidurta su reikšmingomis veiksmų programų įgyvendinimo problemomis.

Valstybės kontrolė (audito institucija), kuriai Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. liepos 1 d. nutarimu Nr. IX-1667 „Dėl pavedimo Lietuvos Respublikos valstybės kontrolei atlikti Lietuvos Respublikoje gaunamos Europos Sąjungos struktūrinės paramos auditus“ yra pavesta atlikti Lietuvos Respublikoje gaunamų ES fondų lėšų auditus, kiekvienais metais (pradedant nuo 2009 m.) atlieka veiksmų programų VKS veikimo efektyvumo ir Europos Komisijai deklaruotų išlaidų valstybinį finansinį (teisėtumo) auditą, kaip numatyta Bendrojo reglamento Nr. 1083/2006 62 straipsnyje, ir teikia valstybinio audito išvadą (Metinė nuomonė pagal Bendrojo reglamento Nr. 1083/2006 62 straipsnį ir Įgyvendinimo reglamento Nr. 1828/2006 18 straipsnį) ir metinę audito ataskaitą (Metinė kontrolės ataskaita pagal Bendrojo reglamento Nr. 1083/2006 62 straipsnį).

2007–2013 m. finansavimo laikotarpio pradžioje Valstybės kontrolės audito ataskaitose pateikti VKS institucijoms pastebėjimai daugiausia buvo susiję su nacionalinių teisės aktų, reglamentuojančių ES fondų lėšų administravimą, trūkumais, VKS institucijų procedūrų tobulinimu, taip pat galimai netinkamai atliktais viešaisiais pirkimais projektuose. Antroje 2007–2013 m. finansavimo laikotarpio pusėje Valstybės kontrolės pateikti pastebėjimai daugiausia buvo susiję su viešųjų pirkimų procedūrų vykdymu.

Apibendrinant Valstybės kontrolės 2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu atliktus auditus, audito institucija nustatė, kad audituojamais laikotarpiais veiksmų programų VKS atitiko reikalavimus ir veikė efektyviai.

Šiuo metu Valstybės kontrolė atlieka VKS institucijose veiksmų programų, įgyvendinančių Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją konvergencijos tikslui įgyvendinti, užbaigimo auditą, kurio rezultatas – galutinė kontrolės ataskaita ir užbaigimo deklaracija – kaip numatyta Bendrojo reglamento (EB) Nr. 1083/2006 62 straipsnyje.

2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu buvo atlikti 9 Europos Komisijos ir 8 Europos Audito Rūmų auditai. Dėl visų atliktų auditų ataskaitose pateiktų pastebėjimų ar rekomendacijų vadovaujančioji institucija ėmėsi veiksmų, apie kuriuos buvo informuota Europos Komisija ir Europos Audito Rūmai.

Atsižvelgiant tiek į Valstybės kontrolės, tiek į Europos Komisijos ir Europos Audito Rūmų auditų metu nustatytus neatitikimus ir siekiant užtikrinti efektyvų veiksmų programų VKS veikimą, buvo imtasi veiksmų: tobulinami atitinkami teisės aktai bei VKS institucijų vidaus procedūros, atliekami įtariamų pažeidimų tyrimai, nustačius pažeidimus, lėšos susigrąžinamos teisės aktų nustatyta tvarka ir kt.

Taip pat vadovaujančioji institucija, vadovaudamasi rizikos analize, atliko nuolatinę vadovaujančiosios institucijos atsakomybe pavestų tarpinėms institucijoms užduočių vykdymo priežiūrą ir kontrolę. Šis procesas skirtas nustatyti, įvertinti ir valdyti su tarpinėms institucijoms pavestų vykdyti užduočių įgyvendinimu susijusią riziką VKS lygmenyje.

Rizikų valdymo procesas, apimantis rizikų identifikavimą, jų valdymo priemonių įgyvendinimo planų sudarymą, priemonių įgyvendinimą, rekomendacijų tarpinėms institucijoms teikimą dėl nustatytų neatitikimų ir jų įgyvendinimo stebėseną, buvo įgyvendinamas nuolat, o nurodyti rizikos valdymo proceso etapai kartojami kasmet.

2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu įgyvendintos rizikos valdymo priemonės, susijusios su pažeidimų tyrimu, viešųjų pirkimų priežiūra, mokėjimo prašymų tikrinimu, stebėsenos rodiklių peržiūra, projektų patikromis vietoje, procesų monitoringo ES struktūrinės paramos kompiuterinės informacinės valdymo ir priežiūros sistemos (toliau – SFMIS) duomenų peržiūra, rizikingų projektų stebėseną, pajamų priežiūros reikalavimų taikymu ir kt. Apie nustatytus neatitikimus tarpinės institucijos informuotos teikiant rekomendacijas dėl neatitikimų ištaisymo. Siekdama, kad rizikos valdymo procesas būtų įgyvendintas tinkamai ir efektyviai, vadovaujančioji institucija vykdė pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo nuolatinę stebėseną.

Nuolatinę tarpinėms institucijoms pavestų užduočių vykdymo priežiūrą ir kontrolę vadovaujančioji institucija taip pat vykdė teikdama tarpinėms institucijoms paaiškinimus, metodines rekomendacijas, gaires, pavyzdines dokumentų formas, derindama su tarpinėmis institucijomis jų rengiamų dokumentų projektus, dalyvaudama Stebėsenos komiteto veikloje, tirdama pareiškėjų/projektų vykdytojų skundus ir įpareigodama tarpines institucijas imtis atitinkamų veiksmų bei atlikdama kitas funkcijas.

Vadovaujančioji institucija vykdė nuolatinę rizikingų ir (ar) galimai nefunkcionalių projektų (dėl kurių vyksta teisminiai arba administraciniai procesai arba dėl kitų priežasčių projektų rezultatais nėra naudojama) stebėseną. Įgyvendinančiosios institucijos buvo įpareigosotos teikti vadovaujančiajai institucijai aktualią informaciją apie rizikingus ir (ar) galimai nefunkcionalių projektus. Vadovaujančioji institucija, atsižvelgdama į institucijų pateiktą informaciją, teikė institucijoms paaiškinimus dėl projektų užbaigimo, stebėsenos rodiklių pasiekimo ir kt. bei rengė institucijų atstovų susitikimus, kuriuose buvo aptariami klausimai, susiję su rizikingais ir (ar) galimai nefunkcionaliais projektais.

Įvertinusi turimą informaciją apie rizikingus ir (ar) galimai nefunkcionalių projektus ir jų įtaką deklaruotoms Europos Komisijai išlaidoms, vadovaujančioji institucija pateikė siūlymus tvirtinančiajai institucijai dėl šių projektų išlaidų (ne)įtraukimo į galutines išlaidų ataskaitas ir mokėjimo paraiškas Europos Komisijai.

2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu vadovaujančioji institucija organizavo centralizuotus mokymus visiems ES struktūrinių fondų lėšas administruojantiems darbuotojams pagal temas, nurodytas ES fondų lėšas administruojančių darbuotojų kvalifikacinių reikalavimų apraše, kuris yra parengtas siekiant sukurti vieningą ES fondų lėšas administruojančių valstybės tarnautojų ir darbuotojų kvalifikacijos kėlimo sistemą, užtikrinančią darbuotojų kvalifikacijos atitiktį jiems pavestoms funkcijoms ir esamų žinių bei patirties perteikimą kuo didesniai darbuotojų skaičiui. Šis aprašas apibrėžia, kokių kompetencijų (žinių, gebėjimų bei įgūdžių) reikia ES fondų lėšas administruojančių institucijų darbuotojams (detali informacija apie mokymus pateikiama šios ataskaitos 5 dalyje „Techninė parama“).

2.4. Veiksmų programos įgyvendinimo aplinkybių pokyčiai

Turizmas

Remiantis Turizmo departamento duomenimis, Lietuvos apgyvendinimo įstaigose pernai apsistojo 2,5 mln. turistų, 5,8 proc. daugiau nei 2014 m. Lyginant su praėjusiais metais, ženkliausiai augo vietinių turistų skaičius, 2015 m. šalies apgyvendinimo įstaigose apsistojo 1,1 mln., t. y. 10,3 proc. daugiau nei pernai, užsienio turistų skaičius šalies apgyvendinimo įstaigose 2015 m. padidėjo iki 1,4 mln., 2,3 proc. Daugiausia turistų sulaukta iš Vokietijos (170 tūkst.), Baltarusijos (163 tūkst.), Rusijos (150 tūkst.). Dviejų pastarųjų kaimyninių šalių atvykusių ir apgyvendintų turistų skaičius, lyginant su 2014 m., sumažėjo atitinkamai 13 proc. ir 32,6 proc. Daugiau negu dvigubai turistų, nei pernai, sulaukta iš Portugalijos (6,5 tūkst.). Kaip ir 2014 m., didžiausias turistų skaičius šalies apgyvendinimo įstaigose skaičiuojamas atvykusių iš Europos šalių, tačiau 2015 m. buvo stebimas 82 proc. turistų apgyvendinimo augimas iš Afrikos šalių.

Siekiant gerinti turizmo infrastruktūros plėtrą ir paslaugų kokybę, Lietuvos, kaip turistinės šalies, žinomumą ir jos įvaizdį, mažinti turizmo paslaugų sezoniškumą, 2014 m. patvirtintos Lietuvos turizmo plėtros 2014–2020 metų programos pagrindu – kurioje nustatyti valstybės turizmo plėtros iki 2020 metų tikslai, uždaviniai ir plėtros prioritetai, taip pat atsižvelgiant į darniojo turizmo principus, įvardytos Lietuvos atvykstamojo turizmo prioritetinės rinkos – parengtos 2014–2020 metų ES investicijų priemonės, susijusios su turizmo plėtra.

Energijos vartojimo efektyvumas ir atsinaujinantys energijos ištekliai

Energijos vartojimo efektyvumo didinimas

Įgyvendinant 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo (toliau – Direktyva) reikalavimus, 2015 m. spalio 19 d. Lietuvos Respublikos energetikos ministro įsakymu patvirtintas Energijos vartojimo audito, kurį privalo atlikti įmonės pagal 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo 8 straipsnio 4 ir 6 dalių bei VI priedo nuostatų reikalavimus, atlikimo gairių aprašas. Aprašu patvirtinti pagrindiniai reikalavimai audito atlikimui įmonėje bei auditą atliekančių auditorių kvalifikaciniai reikalavimai. 2015 m. birželio 18 d. energetikos ministro įsakymu Nr. 1-154 patvirtintas prekių, išskyrus kelių transporto priemones, kurioms viešųjų pirkimų metu taikomi energijos vartojimo efektyvumo reikalavimai, sąrašas.

Atsinaujinančių energijos išteklių naudojimas

Pastaraisiais metais atsinaujinančių energijos išteklių (AEI) srityje užsibrėžti strateginiai tikslai leido sparčiai plėtoti vietinės energijos gamybos pajėgumus ir vystyti atsinaujinančių išteklių energetiką Lietuvoje. Nuo 2007 m. AEI dalis šalies bendrajame galutiniame energijos suvartojime padidėjo 7,16 procentinio punkto.

Pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją, Lietuva yra įsipareigojusi iki 2020 m. pasiekti 23 proc. AEI šalies bendrajame galutiniame energijos suvartojime, o AEI dalį transporto sektoriuje padidinti ne mažiau kaip iki 10 proc.

Praėjusiais metais Lietuva viršijo šaliai nustatytą atsinaujinančių energijos išteklių (AEI) naudojimo rodiklį. Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2014 m. AEI dalis bendrame šalies energijos balanse sudarė 23,58 proc. (padidėjo 0,63 proc. lyginant su 2013 m.). 2014 m. atsinaujinančių išteklių energijos dalis elektros energijos gamybos sektoriuje sudarė 13,70 proc. (padidėjo 0,56 proc.), šildymo ir aušinimo sektoriuje – 41,61 proc. (padidėjo 3,89 proc.). Transporto sektoriuje AEI dalis sudarė 3,23 proc. (sumažėjo 1,41 proc.).

Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatyme numatyti strateginiai tikslai leidžia didinti vietinės energijos gamybos pajėgumus ir toliau plėtoti AEI Lietuvoje. Įstatyme taip pat yra numatyti nacionaliniai tikslai 2020 metams atskiriems sektoriams: elektros energijos, pagamintos iš AEI, dalį padidinti ne mažiau kaip iki 20 proc.; centralizuotai tiekiamos šilumos energijos, pagamintos iš AEI, – ne mažiau kaip iki 60 proc., o namų ūkiuose šildymui sunaudojamų energijos išteklių balanse AEI dalį padidinti ne mažiau kaip iki 80 proc. Įstatyme numatytas tikslas AEI dalį transporto sektoriuje padidinti ne mažiau kaip iki 10 proc. kol kas išlieka sunkiausiai įgyvendinamas.

2015 m. duomenimis Lietuvoje instaliuotos 2286 elektrinės, turinčios leidimus gaminti elektros energiją iš atsinaujinančių energijos išteklių. Šių elektrinių bendra suminė įrengtoji galia siekia – 567,27197 MW: (2011) saulės elektrinių – 70,16247 MW, (139) vėjo elektrinės (parkai) – 288,4815 MW, (10) kietosios biomasės elektrinių – 54,96 MW, (29) biodujų elektrinės – 25,909 MW, (97) hidroenergijos elektrinės – 127,759 MW. Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2014 m. elektrinėse, naudojančiose atsinaujinančius energijos išteklius, iš viso buvo pagaminta 1,524 TWh elektros energijos, tai sudarė 13,7 proc. nuo bendro šalyje suvartoto elektros energijos kiekio ir 37,63 proc. nuo viso 2014 m. šalyje pagaminto elektros energijos kiekio, kuris sudarė 4,05 TWh.

Sveikatos apsauga

Svarbiausi sveikatos apsaugos sektoriaus prioritetai 2007–2015 m. laikotarpiu buvo sveikatos sistemos reformos įgyvendinimas, sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo ir kokybės

didinimas, mirtingumo nuo išorinių mirties priežasčių mažinimas, sveikatos priežiūros paslaugų kokybės ir prieinamumo gerinimas sergantiesiems širdies ir kraujagyslių ligomis bei sergantiems onkologinėmis ligomis, sveikatos priežiūros teisinio ir finansinio reguliavimo tobulinimas, sveikos gyvensenos principų skatinimas, motinos ir vaiko sveikatos stiprinimas ir kt.

Siekiant teikti saugias, geros kokybės ir prieinamas sveikatos priežiūros paslaugas gyventojams, efektyviai naudoti sveikatos priežiūrai skirtas lėšas 2009–2012 m. buvo įgyvendintas Sveikatos priežiūros įstaigų ir paslaugų restruktūrizavimo trečiasis etapas. Buvo vykdomas stacionariųjų sveikatos priežiūros įstaigų tinklo optimizavimas ir sveikatos priežiūros paslaugų restruktūrizavimas plėtojant ambulatorines ir slaugos paslaugas, optimizuojant stacionarines paslaugas. Sujungus asmens sveikatos priežiūros įstaigas (toliau – ASPĮ), suteikta ekonomiškai efektyviomis paslaugų teikimo formomis daugiau paslaugų. Lyginant 2014 m. duomenis ir 2008 m. duomenis dienos stacionaro paslaugų suteikta 26 proc. daugiau, dienos chirurgijos paslaugų – 25 proc., o ambulatorinių apsilankymų pas gydytojus specialistus (antro ir trečio lygio) skaičius padidėjo 16 proc. ES struktūrinės paramos lėšomis buvo vykdomas ASPĮ, teikiančių dienos chirurgijos ir priėmimo–skubios pagalbos paslaugas, modernizavimas. Plėtojant slaugos paslaugas ES fondų lėšomis modernizuota paslaugoms teikti reikalinga infrastruktūra bei įsteigta 116 palaikomojo gydymo ir slaugos lovų. Taip pat plėtojant psichikos sveikatos priežiūros paslaugų tinklą įsteigti 27 psichikos dienos stacionari (centrai), modernizuota 7 ASPĮ infrastruktūra, pritaikyta pagal ES standartus, kuriose teikiama stacionari pagalba ūmių psichikos sutrikimų atvejais bei modernizuotas teismo ekspertizės stacionaras. Siekiant stiprinti motinos ir vaiko sveikatą, patvirtinta nauja vaiko sveikatos pažymėjimo forma, leisianti stebėti ir kontroliuoti vaikų dantų būklę bei jos pokyčius, nustatyti reikalavimai dėl vaikų sveikatos bei ankstyvojo amžiaus vaikų (iki 4 metų) psichomotorinės raidos tikrinimo. ES struktūrinių fondų lėšomis įsteigti 5 diferencijuoti kompleksinės psichiatrinės pagalbos vaikui ir šeimai centrai. Didinant žmonių informuotumą apie ligas, jų priežastis, žalingą įpročių poveikį sveikatai, sveikos gyvensenos nuostatas, daug dėmesio buvo skiriama neigiamų veiksnių, darančių įtaką visuomenės sveikatai. Taip pat ES struktūrinės paramos lėšomis buvo modernizuoti 27 savivaldybės visuomenės sveikatos biurai. Plėtojant E. sveikatos infrastruktūrą 2015 m. buvo užbaigti E. sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinės sistemos ir E. recepto ir medicininių vaizdų posistemių diegimo darbai. Siekiant skatinti Lietuvos gyventojų sveikos gyvensenos principus ypač daug dėmesio skirta visuomenės informavimui, skleidžiant informaciją apie sveiką gyvenseną, profilaktines programas, fizinio aktyvumo skatinimui bei kitas su sveikatos stiprinimu susijusias veiklas. Iš 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų lėšų įsigyta medicininė įranga (pvz. echoskopai, endoskopai, mamografai, rentgeno aparatai) daugelyje ASPĮ taip pat naudojama ir profilaktinėms programoms vykdyti. Mažinant mirtingumą nuo išorinių mirties priežasčių ES struktūrinių fondų lėšomis finansuota 16 projektų: modernizuota ligoninių, teikiančių medicinos pagalbą nukentėjusiems nuo traumų, infrastruktūra, įsigyta medicininė įranga ir kt. Sergantiems širdies ir kraujagyslių ligomis gerinant paslaugų kokybę ir prieinamumą bendrai veiklai apsijungė 34 ASPĮ, teikiančios II–III lygio kardiologines paslaugas iš 28 vidurio ir vakarų Lietuvos savivaldybių. Taip pat 250 šeimos gydytojų aprūpinama elektrokardiografais su kardiogramos perdavimo kompiuteriniais tinklais galimybe. Gerinant sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir prieinamumą sergantiems onkologinėmis ligomis, ES lėšomis modernizuota ASPĮ infrastruktūra, skirta onkologinių susirgimų diagnostikos ir gydymo paslaugoms teikti. Stiprinant šalies onkologinę pagalbą Lietuvoje vykdomos onkologinių ligų ankstyvosios diagnostikos programos.

Prie ES struktūrinių fondų efektyvesnio panaudojimo prisidėjo ir tobulinamas sveikatos priežiūros teisinis reguliavimas ir finansavimo sąlygos. Patobulintas sveikatos priežiūros paslaugų išlaidų kompensavimo mechanizmas, nuo 2012 m. sausio 1 d. už aktyviojo gydymo stacionarines asmens sveikatos priežiūros paslaugas mokama pagal giminingų diagnozių grupių (DRG) metodą šalies mastu. Sukurta Integruotos sveikatos priežiūros arba funkcinių klasterių sistema (onkologijos, kardiologijos, insultų diagnostikos ir gydymo, mirtingumo dėl išorinių mirties priežasčių mažinimo, neonatologijos ir intensyviosios terapijos srityse). Sukurta vieninga skubiosios medicinos pagalbos teikimo metodika leidžia efektyviau panaudoti iš 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų lėšų sukurtą

infrastruktūrą. ASPĮ finansinis valdymas orientuojamas į jų veiklos rezultatus, įgyvendintos šios priemonės: pradėta papildomai mokėti už greitosios medicinos pagalbos (GMP) operatyvų darbą, pradėta mokėti už naujus šeimos gydytojo gerus darbo rezultatus, įvestos naujos skatinamosios paslaugos.

Švietimas

Vienas iš pagrindinių strateginių dokumentų, kuriame nacionaliniu lygmeniu apibrėžiami švietimo prioritetai ir kryptys – 2013 m. Lietuvos Respublikos Seimo patvirtinta valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija. Šioje strategijoje atspindimi Lietuvos nacionaliniai siekiai švietimo srityje yra glaudžiai susiję su 2007–2013 m. laikotarpiu įgyvendintais projektais, finansuotais ES struktūrinių fondų lėšomis. Jų įgyvendinimas prisidėjo prie švietimo paslaugų prieinamumo didinimo bei kokybės gerinimo: atnaujintos, modernizuotos bei reikiama įranga aprūpintos švietimo įstaigos; pagerinta studijų infrastruktūra; kaimo vietovėse įsteigti universalūs daugiafunkciai centrai; siekiant sukurti visiems prieinamą mokslą profesinėse srityse visoje Lietuvoje sukurti sektoriniai praktinio mokymo centrai (toliau – SPMC); atnaujintos mokytojų bei švietimo specialistų darbo vietos – visa tai sudaro geresnes sąlygas visų amžiaus grupių asmenims mokytis bei padeda užtikrinti ES struktūrinių fondų investicijų nuoseklumą ir tęstinumą.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, įgyvendindama Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos prioritetus, 2015 m. ir toliau gerino ikimokyklinio, bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo kokybę, didino studijų prieinamumą ir tarptautinį konkurencingumą, didino profesinio mokymo atitiktį darbo rinkos poreikiams. Prie minėtų tikslų siekimo prisidėjo efektyvus ES struktūrinių fondų lėšų naudojimas.

Ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas

2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu ypatingas dėmesys skirtas ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo paslaugų prieinamumo didinimui ir kokybės gerinimui, ypač kaimo vietovėse. Plėtojant švietimą kaimo vietovėse 2015 m. atidarytos 29 mokyklos-daugiafunkciai centrai, kuriuose ne tik teikiamos ikimokyklinio, priešmokyklinio ir neformalaus vaikų ugdymo paslaugos, bet ir vykdomos neformaliojo suaugusiųjų švietimo, specialiojo ugdymo, nuotolinio mokymo, švietimo pagalbos ir kt. paslaugos, kurios nustatomos įvertinus vietos bendruomenės poreikius. Šiuo metu iš viso veikia 77 daugiafunkciai centrai, kurių steigimas finansuotas ES struktūrinių fondų lėšomis.

Nors ankstyvojo ugdymo prieinamumo gerinimas kaimo vietovėse vis dar didelis iššūkis, 2015 m. šalyje įsteigta 301 nauja ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupė (63 iš jų kaime) – jas lankančių padaugėjo 2 800 vaikais (iš jų – 980 kaime).

Taip pat 2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu ES struktūrinių fondų lėšomis buvo modernizuotos ir įvairių ugdymosi poreikių turintiems vaikams pritaikytos mokyklos, vykdančios ikimokyklinio ir/arba priešmokyklinio ugdymo programas. Tokiu būdu per infrastruktūros tobulinimą ES struktūrinių fondų lėšomis buvo prisidėta prie ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo paslaugų prieinamumo didinimo ir kokybės gerinimo. 2015 m. LR Seimui pritarus privalomo vienerių metų trukmės priešmokyklinio ugdymo įteisinimui, nuo 2016 m. rugsėjo 1 d. visiems Lietuvos vaikams užtikrinamas priešmokyklinis ugdymas, padedantis pasirengti sėkmingai mokytis mokykloje. 2007–2013 m. SSVP veiklų tęstinumą siekiama užtikrinti įgyvendinant 2014–2020 m. ES investicijų veiksmų programos tikslus, t. y., numatyta skirti lėšų ikimokyklinio ugdymo įstaigų erdvių atnaujinimui, taip pat planuojama inicijuoti veiklas, kurios tęstų iniciatyvas, skatinančias diegti inovatyvius priešmokyklinio ugdymo organizavimo modelius.

Bendrasis ugdymas

2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu siekiant įtraukti vaikus mokytis ir atskleisti individualius gebėjimus, ES struktūrinių fondų lėšomis buvo prisidedama prie mokymo(-si) aplinkos gerinimo: modernizuotos, aprūpinant šiuolaikine įranga bei baldais ir/ar atliekant

reikiamus statybos darbus, bendrojo ugdymo mokyklų bibliotekos; specialiojo ugdymo mokyklos; nevalstybinės bendrojo ugdymo mokyklos; valstybinės bendrojo ugdymo mokyklos, vykdančios meninio ugdymo programas; bendrojo ugdymo mokyklų mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų darbo vietas. Taip pat įsigyta reikiama įranga technologijų, gamtos mokslų, menų ir kitų mokslų mokymui ir ugdymui; modernizuota pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo ir brandos egzaminų vertinimo sistemos infrastruktūra.

2015 m. ir toliau buvo tobulinama bendrojo ugdymo sistema, gerinama teikiamų paslaugų kokybė, kuriamos sąlygos švietimo prieinamumo didinimui, prisidedama prie ankstyvojo jaunų žmonių pasitraukimo iš švietimo sistemos skaičiaus mažinimo. Parengtas Vaiko vidutinės priežiūros priemonių įgyvendinimo aprašo projektas, kuris nustato vaikų socializacijos centrų veiklos principus, reikalavimus patalpoms ir personalui. Patvirtinus aprašą, bus laipsniškai pertvarkyti (steigiami) naujo tipo vaikų socializacijos centrai, panaudojant 2014–2020 m. finansavimo laikotarpio ES lėšas. Siekiant švietimo kokybės, 2015 m. taip pat patvirtintas Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašas, kurio nuostatos bus įgyvendinamos atnaujinant bendrąsias programas, tobulinant mokytojų kompetencijas, inicijuojant sistemingą ir tikslingą kvalifikacijos tobulinimą, atnaujinant ir rengiant naujas pedagogų rengimo programas, užtikrinant modernios mokymo aplinkos kūrimą.

Profesinis mokymas ir profesinis orientavimas

2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu ES struktūrinių fondų lėšomis buvo prisidedama prie nacionaliniu lygmeniu svarbaus siekio švietimo srityje – profesinio mokymo atitikties darbo rinkos poreikiams didinimo. Siekiant šio tikslo, skirtinguose ūkio sektoriuose įvairiose Lietuvos regionų profesinėse mokyklose buvo kuriami šiuolaikiška ir modernia praktinio mokymo įranga aprūpinti sektoriniai praktinio mokymo centrai (SPMC). 2015 m. atidaryta 19 centrų, tad šiuo metu veiklas vykdo visi planuoti 42 SPMC, kurių steigimui buvo skirtas ES struktūrinių fondų lėšų finansavimas. Šiuo metu 54,5 proc. visų Lietuvos valstybinių profesinio mokymo įstaigų turi po praktinio mokymo centrą, kur sudaromos galimybės mokiniams įgyti praktinio mokymo įgūdžių. Įgyvendinus SPMC kūrimo projektus, prisidėta prie regioninės plėtros – pagerinta Lietuvos regionų švietimo infrastruktūra, tokiu būdu užtikrinant galimybę įgyti kokybišką išsilavinimą tam tikrame regione. Kuriant SPMC, didelis dėmesys buvo skiriamas tam, kad būtų pagerintas tam tikros srities specialistų, kurių trūksta tame regione ir kuriems yra didžiausios galimybės įsidarbinti čia veikiančiose įmonėse, rengimas. Tokiu būdu rengiami kvalifikuoti ir darbo rinkos poreikius labiau atitinkantys specialistai. Taip pat prisidedama prie regiono gyventojų (ypač jaunimo) užimtumo augimo bei švietimo prieinamumo didinimo, sudarant galimybes profesinio mokymo įstaigų mokiniams (kurių dauguma nepilnamečiai) įgyti reikiamų kompetencijų arčiau namų.

Siekiant ir toliau didinti profesinio mokymo patrauklumą, lankstumą bei prieinamumą, 2015 m. daug dėmesio buvo skiriama profesinio mokymo modernizavimui, profesinio orientavimo paslaugų mokiniams teikimui, pameistrystės diegimui. Tam, kad profesinis mokymas taptų lankstesnis, 2015 m. pakeistas Formaliojo profesinio mokymo programų rengimo ir įteisinimo tvarkos aprašas. Šiuo pagrindu nuo šiol profesinio mokymo programos bus rengiamos atsižvelgiant į šalies ūkio pasiūlą ir darbdavių poreikius. Profesinio mokymo programų turinys bus pertvarkomas moduliniu principu, didinamas profesinio mokymo programų prieinamumas dirbantiems ir bedarbiams. Pagal šį aprašą 2015 m. buvo parengta 60 modulinė profesinio mokymo programų, iš jų 36 modulinės programos įregistruotos Studijų, mokymo programų ir kvalifikacijų registre. Vyko modulinė mokymo programų ir joms parengtų priemonių išbandymas. Modulinės programos įvairiose ūkio šakose rengiamos tiesiogiai naudojant ES struktūrinių fondų lėšas, skiriant jas šalies profesinių mokyklų parengtiems projektams įgyvendinti. Mokymo programos rengiamos atsižvelgiant į šalies ūkio pasiūlą ir darbdavių poreikius. Taip pat 2015 m. pasirašytas Baltijos šalių pameistrystės aljansas, kurio tikslas – padidinti visų Baltijos šalių profesinio mokymo srities parengtų specialistų konkurencingumą, šio mokymo prestižą ir patrauklumą ir paskatinti profesinio

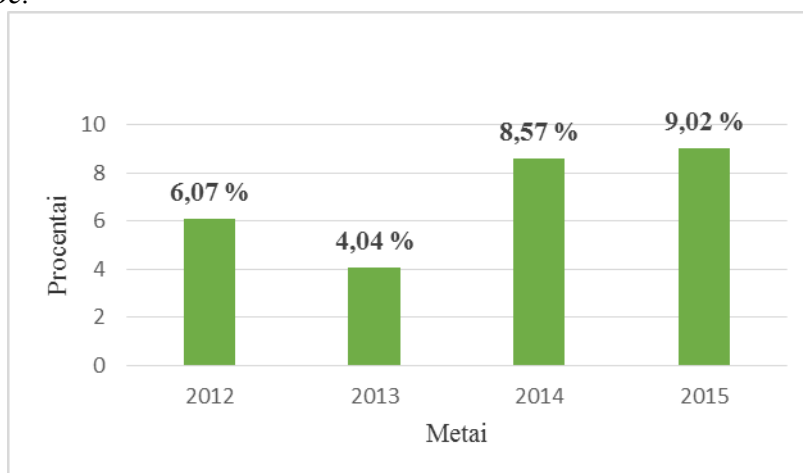
mokymo plėtrą regionuose. 2015 m. patikslintas ir Formaliojo profesinio mokymo tvarkos aprašas dėl pameistrystės profesinio mokymo organizavimo formos įgyvendinimo principų.

Aukštasis mokslas ir studijos

Lietuvoje ryškios tendencijos siekti aukštojo išsilavinimo – pagal asmenų, įgijusių aukštąjį išsilavinimą, dalį 30–34 m. gyventojų amžiaus grupėje Lietuva 2014 m. jau pirmavo ES. „Europa 2020“ strategijoje išsikeltas siekis, kad 2020 m. 40 proc. 30–34 m. šalies gyventojų turėtų aukštąjį išsilavinimą. Lietuvoje šis rodiklis jau viršytas. Atnaujinta aukštos kompetencijos specialistų rengimo materialinė bazė, ryškėja stipriausiųjų universitetų siekis kompleksiskai pertvarkyti studijų, MTEP, aukštojo mokslo valdymo ir savivaldos procesus pradedant pirmuosius žingsnius susijungimo link ir, atsižvelgiant į tuose universitetuose sukurtą integruoto mokslo-studijų-verslo centrą(-us) su ryškiomis mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir verslo ketinimų kryptimis, sudaryti rimtą pagrindą visos aukštojo mokslo ir mokslinių tyrimų sistemos pertvarkai, nes minėti procesai išgrynintų Lietuvoje aukštos kompetencijos specialistų poreikį, kuris vis labiau atitiktų aukštųjų technologijų įmonių ir tradicinių ūkio šakų, naudojančių aukštas technologijas, specialistų poreikio modeliavimą ir pačius poreikius. Toliau buvo kurtas specialistų kvalifikacijų žemėlapis. Nustatyta, kad studentų įsidarbinimo stebėsenos sistemą valdys ir kurs Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, ši teisė įtvirtinta Švietimo įstatyme. 2015 m. taip pat buvo parengtas ir 2016 m. vasario 18 d. LRV nutarimu Nr. 162 patvirtintas Nacionalinės žmogiškųjų išteklių stebėsenos pagrindų tvarkos aprašas, kuris sudaro teisinį pagrindą vykdyti valstybinę žmogiškųjų išteklių stebėseną. Vadovaujantis minėtu aprašu bus diegiamos Švietimo valdymo informacinės sistemos sąsajos su Sodra, Valstybinės mokesčių inspekcijos, Lietuvos darbo biržos duomenų bazėmis, Gyventojų registru, nacionaliniu lygiu koordinuojami žmogiškųjų išteklių stebėsenos įgyvendinimo procesai.

Atnaujinta studijų bazė darosi patrauklesnė ne tik užsienio studentams: 2015 m. gerai besimokantiems valstybės nefinansuojamose vietose studijuojantiems studentams už studijas sumokėtai kainai kompensuoti skirta 0,640 mln. eurų daugiau negu 2014 m. (iš viso 2015 m. skirta 4,618 mln. eurų). Todėl už studijas sumokėtą kainą atgaus 2 450 geriausiai besimokančių valstybės nefinansuojamų studentų. Tai sudaro 9,02 proc. valstybės finansuojamose vietose atitinkamą studijų laikotarpį baigusiu studentų skaičiaus.

6 paveikslas. *Už studijas sumokėtos kainos kompensavimą gavusių valstybės nefinansuojamų studentų dalis, proc.*

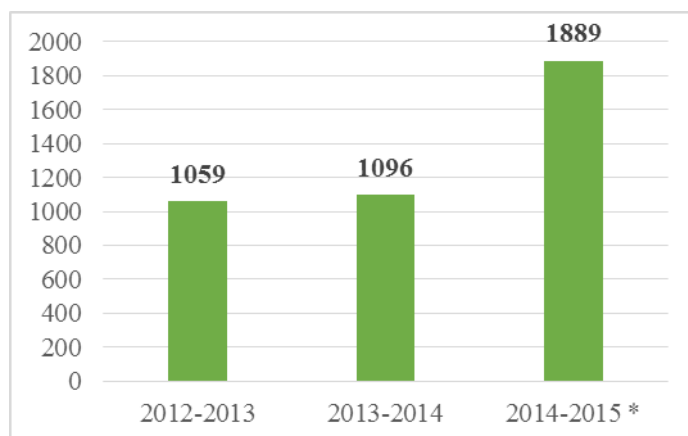
Duomenų šaltinis – Valstybinis studijų fondas.

Siekiant sudaryti geresnes sąlygas mokytis, nuo 2015 m. spalio 1 d. padidintos doktorantų stipendijos 25 procentais. Pirmųjų studijų metų doktorantų stipendija pakelta nuo 315,4 eurų iki 394,25 eurų, antrųjų, trečiųjų ir ketvirtųjų metų doktorantų stipendija – 364,8 eurų iki 456 eurų. Iki šio sprendimo pirmųjų metų doktorantų stipendija buvo mažesnė už minimalią mėnesio algą. Padidintas jungtinių studijų programų – dviejų ar daugiau aukštųjų mokyklų suderintų ir bendrai

vykdomų studijų programų – skaičius. Šiuo metu jų yra 37. Siekiant užtikrinti šių programų vykdymą yra planuojama skirti stipendijas jungtinių studijų programų studentų ir dėstytojų mobilumo periodams finansuoti.

21 studentas iš Lietuvos aukštųjų mokyklų 2015–2016 m. atliks praktiką lietuvių bendruomenėse ir formaliojo bei neformaliojo lituanistinio švietimo mokyklose užsienio šalyse, taip pat 62 studentai atliks praktiką Lietuvos Respublikos diplomatinėse atstovybėse. Be to, kasmet daugėja studentų išvykusių atlikti praktiką pagal Erasmus+ programą.

7 paveikslas. *Studentų, gavusių finansinę paramą ir išvykusių atlikti praktiką užsienyje pagal Erasmus+ programą skaičius*

Duomenų šaltinis – Švietimo mainų paramos fondas.

* 2014–2015 m. m. duomenys išankstiniai

Socialinė apsauga ir užimtumas

Socialinių paslaugų infrastruktūra

Lietuvos statistikos departamento duomenimis³¹, 2015 m. pabaigoje šalyje veikė 110 socialinės globos įstaigų senyvo amžiaus asmenims, iš kurių tik 2 priklauso valstybei, o visos kitos savivaldybėms, parapijoms, kitoms nevyriausybinėms organizacijos ir privatiems juridiniams asmenims (toliau – nevalstybinės įstaigos).

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – SADM) duomenimis, 2014 m. vidutinis vietų nevalstybiniuose globos namuose senyvo amžiaus asmenims skaičius sudarė 15,4 vietos 10 tūkst. šalies gyventojų. Atskirose savivaldybėse vidutinis vietų nevalstybiniuose globos namuose senyvo amžiaus asmenims skaičius, tenkantis 10 tūkst. savivaldybės gyventojų, skiriasi apie 16 kartų (nuo 4,5 iki 73,6), o 3 savivaldybėse iš viso nėra tokių įstaigų.

2014 m. 7 savivaldybėse veikė grupinio gyvenimo namai su 81 vieta, 20 savivaldybių veikė 22 savarankiško gyvenimo namai su 545 vietomis senyvo amžiaus asmenims ir asmenims su negalia. Tokių įstaigų, kuriose jų gyventojams galima sukurti artimą namams aplinką, trūkumas vis dar yra akivaizdus.

Dienos centrai suaugusiems asmenims yra įsteigti 50 savivaldybių, juose vienu metu gali lankytis apie 2,6 tūkst. žmonių, kas sudaro vidutiniškai 8,8 vietos 10 tūkst. šalies gyventojų.

Mažiausiai savivaldybėse išplėtotą socialinių paslaugų infrastruktūrą socialinės rizikos asmenims (priklausomiems nuo psichoaktyvių medžiagų, išėjusiems iš įkalinimo ir priverstinio gydymo įstaigų, nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis, smurto aukoms ir kt.). SADM duomenimis, 2014 m. 9 savivaldybėse veikė savarankiško gyvenimo namai socialinės rizikos asmenims su 184 vietomis, 5 dienos centrai, kuriuos vienu metu galėjo lankyti 103 socialinės

³¹ Lietuvos statistikos departamento duomenys.

rizikos asmenys, 20 savivaldybių įsteigti 21 nakvynės namai su 1060 vietų, 23 savivaldybėse įrengtos 392 laikino apnakvindinimo vietos. Taip pat 30 savivaldybių veikė krizių centrai su 450 vietų laikinam apgyvendinimui, 17 savivaldybių – laikino apgyvendinimo įstaigos motinoms ir vaikams.

2010 m. balandžio 22 d. Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo 2, 9, 10, 11, 13, 19, 26, 30, 34, 36, 38, 39 straipsnių pakeitimo ir papildymo ir 12 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatyme Nr. XI-777 įtvirtinta, kad Socialinės globos įstaigos privalo įgyti licencijas iki 2015 m. sausio 1 d. Nuo 2013 m. sausio 1 d. socialinės globos įstaigos savanoriškai galėjo įgyti licencijas socialinei globai teikti, o nuo 2015 m. sausio 1 d. socialinę globą gali teikti tik licencijas socialinei globai teikti turintys socialinės globos teikėjai. Pagrindiniai kriterijai gauti licenciją yra personalo sudėtis ir skaičius, socialinį darbą dirbančių asmenų išsilavinimas, gyvenamųjų kambarių plotas, bendras gyventojų skaičius įstaigoje, asmens higienos kambarių skaičius, gaisro aptikimo ir signalizavimo sistema, leidimas – higienos pasas, asmens sveikatos priežiūros paslaugų licencija (įstaigoms). Įstaigos pasinaudojusios ES investicijomis turėjo galimybę susitvarkyti infrastruktūrą taip, kad ji atitiktų keliamus reikalavimus ir toliau būtų teikiamos aukštos kokybės socialinės paslaugos.

2014 m. liepos 10 d. priimti Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo (toliau – Įstatymas) pakeitimai³², kuriais naujai apibrėžtos socialinės globos ir socialinių paslaugų įstaigos, sudarant sąlygas teikti socialines paslaugas visų teisinių formų juridiniams asmenims; pagal tarptautinę praktiką patikslintas socialinio darbo apibrėžimas, numatant, kad socialinį darbą dirba išimtinai tik socialiniai darbuotojai; nustatyti reikalavimai socialinės globos įstaigų vadovams ir socialiniams darbuotojams; mažinant administracinę naštą socialinės globos įstaigoms, šeimynoms, supaprastintos licencijavimo sąlygos ir numatyta mažiau licencijų rūšių; patobulinta asmenų mokėjimo už socialines paslaugas tvarka, numatant slaugos ar priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinių kompensacijų, gaunamų pagal Lietuvos Respublikos valstybinių šalpos išmokų įstatymą, 100 proc. panaudojimą mokėjimui už ilgalaikę (trumpalaikę) socialinę globą; nustatytas socialinės rizikos asmens, gaunančio socialines paslaugas nakvynės ar kito tipo laikinojo apnakvindinimo namuose, gaunamos socialinė pašalpos įskaitymas į asmens pajamas, ir kt. Priėmus Įstatymą, atitinkamai buvo patikslinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymai ir Socialinių paslaugų priežiūros departamento direktoriaus įsakymai, detaliau reglamentuojantys aukščiau minėtus pakeitimus.

Įtakos įsteigtų ar rekonstruotų krizių centrų infrastruktūros panaudojimui turėjo 2011 m. gegužės 26 d. Apsaugos nuo smurto aplinkoje įstatymas Nr. XI-1425, kuriuo įtvirtinta, jog ne smurto auka, o smurtautojas yra pašalinamas iš namų aplinkos. Dėl naujų įstatyminių nuostatų projektų vykdytojai nuogaštavo, kad negalės pasiekti projektuose numatytų rezultato rodiklių, tačiau įvertinant tai, kad krizės reikalaujančios intervencijų bei laikino apgyvendinimo būna ne tik smurto atvejais, bei tai, kad kai kuriais atvejais smurto artimoje aplinkoje aukoms vis tiek reikia laikino prieglobsčio, galima teigti, kad investicijos į krizių centrus buvo ir tebėra tikslingos.

Paslaugų neįgaliesiems (įskaitant profesinę reabilitaciją) infrastruktūra

Statistikos departamento duomenimis, 2014 m. pabaigoje šalyje gyveno 212,5 tūkstančių asmenų, gaunančių netekto darbingumo (invalidumo) pensijas ar išmokas, t.y. iš viso Lietuvoje tokių asmenų yra apie 7,27 procentai atsižvelgiant į gyventojų skaičių Lietuvoje 2015 metų pradžioje. Lyginant su ankstesniais metais pastebimos neįgaliųjų skaičiaus mažėjimo tendencijos. Būtina pažymėti, kad 2009 m. pradėjo mažėti pirmą kartą pripažintų neįgaliais asmenų skaičius, t.y. 2002 m. darbingo amžiaus asmenų, kurie pirmą kartą buvo pripažinti neįgaliais, buvo 20,2 tūkst., 2005 m. – 22,3 tūkst., 2007 m. – 26,6 tūkst., 2008 m. – 27, 2 tūkst., o 2009 m. – 22,8 tūkst., 2014 m. tokių asmenų buvo –12,9 tūkst.

³² Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo Nr. X-493 2, 11, 13, 14, 19, 20, 21, 23, 24, 26, 29, 30, 31, 32, 38 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 141, 241 straipsniais įstatymas Nr. XII-1014.

Siekiant atkurti ar padidinti neįgalaus asmens darbingumą, profesinę kompetenciją bei pajėgumą dalyvauti darbo rinkoje, šalyje nuolat teikiamos profesinės rehabilitacijos paslaugos. Šių paslaugų poreikio augimo tendencijos pastebimos nuo pat 2005 m. kai pradėtos teikti šio tipo paslaugos. Profesinės rehabilitacijos paslaugų poreikis 2009 m. nustatytas 431 asmenims, 2010 – 499, 2011 – 635, 2012 – 714, 2013 – 575, 2014 – 298, 2015 – 528³³.

Pažymėtina, kad nuo 2013 m. balandžio 1 d. įsigaliojo nauja Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2004 m. gruodžio 31 d. įsakymo Nr. A1-302 „Dėl Profesinės rehabilitacijos paslaugų poreikio nustatymo kriterijų aprašo ir Profesinės rehabilitacijos paslaugų teikimo bei finansavimo taisyklių patvirtinimo“ redakcija.

Aplinkos apsauga

Kraštovaizdis ir biologinė įvairovė

Ataskaitiniu laikotarpiu kraštovaizdžio struktūrą labiausiai įtakojo šalies kelių tinklo priderinimas prie Europos transporto infrastruktūros reikalavimų, intensyvi urbanizacija didžiųjų miestų priemiesčiuose ir spartus užstatytų miestų erdvių tankinimas (žaliųjų erdvių mažėjimas), miškų naudojimo intensyvėjimas, sulėtėjęs miškingumo didėjimas ir alternatyvios energetikos vystymasis. Dėl statybų mažėja natūralių ir pusiau natūralių teritorijų plotas, nyksta gamtinis kraštovaizdis, kinta jo struktūra. Lietuvos žemės ūkio kraštovaizdis su natūraliųjų komponentų intarpais turi didelį poveikį natūralių ekosistemų ir buveinių būklei. Kyla grėsmė, kad žemės ūkio gamybos ir produkcijos didinimas kardinaliai pakeis kraštovaizdį ir taip sumažins ten egzistavusią biologinę įvairovę. Visa tai įtakojo ES struktūrinės paramos lėšų panaudojimą – dalis jos buvo skiriama Lietuvos kraštovaizdžio politikos įgyvendinimui optimizuojant kraštovaizdžio apsaugą ir tvarkymą.

Kraštovaizdžio ir biologinei įvairovei išsaugoti Lietuvoje sukurta saugomų teritorijų sistema 2007 m. sausio 1 d. apėmė 998 000 ha plotą. Šiuo metu³⁴ ji apima 1 147 440 ha Lietuvos teritorijos ir sudaro 17,57 proc. šalies sausumos ploto, iš kurio 1,84 (119 836,15 ha) proc. priskirta Europos ekologiniam tinklui „Natura 2000“ – paukščių ar buveinių apsaugai svarbioms teritorijoms, kurios nepatenka į kitas saugomas teritorijas. Kraštovaizdžio pokyčių vertinimai rodo, kad toliau mažėja natūralių pievų ir pelkių, didėjant urbanizuotų teritorijų plotams. Natūralios ir pusiau natūralios ekosistemos (miškai, pelkės, pievos, vandenys ir smėlynai) užima daugiau kaip trečdalį Lietuvos teritorijos. Sparčiausiai sausumos ekosistemose nyksta siauros ekologinės specializacijos rūšys ir natūralios buveinės, nes jos yra jautrios žemės ir miškų ūkio technologijų kaitai (veiklos intensyvinimui arba tradicinio ekstensyvaus žemės naudojimo nutraukimui). Dėl teritorijų naudojimo pakeitimų didėja natūralių buveinių ir rūšių vietinių populiacijų fragmentacija, todėl kyla grėsmė jų išlikimui. Nykstančias rūšis ir natūralias buveines vandenų ekosistemose labiausiai veikia vandenų tarša ir hidrologinis režimo pakeitimas, neracionalus gamtos išteklių naudojimas, migracijos kelių suardymas. Biologinės įvairovės vertė yra pripažįstama visuotinai, tačiau detaliam ekologiniam ir ekonominiam įvertinimui duomenų nepakanka. Dėl įvairių priežasčių (žemės ūkio, turizmo plėtimosi) invazinės rūšys kelia vis didesnę grėsmę ne tik biologinei įvairovei (išstumiant ar nustelbiant vietines rūšis) ir visuomenės sveikatai, bet ir daro didelę žalą ekonomikai. Besikeičiant klimatui, augant turizmo apimtims invazinių rūšių problema gali tik aštrėti. Vystantis šalies ūkiui ir įgyvendinant svarbius ekonominius projektus kyla grėsmė, kad bus sunaikinti atskiri miškų plotai, sudaromi dirbtiniai barjerai rūšių migracijai. Visi šie pokyčiai turėjo įtakos ES struktūrinės paramos panaudojimui: 2007–2015 m. laikotarpiu ES fondų ir bendrojo finansavimo lėšomis buvo rengiami biologinės įvairovės ir kraštovaizdžio apsaugos dokumentai (jų parengta 530), 26 retosioms rūšims išsaugoti buvo įgyvendintos apsaugos priemonės, 7 invazinių rūšių plitimui stabdyti buvo įgyvendintos gausos reguliavimo priemonės, inventorizuoti Europos Bendrijos svarbos 53 natūralių buveinių tipai, sutvarkyti 252 šešimininkiai objektai saugomose

³³ NDNT duomenys: <<http://www.ndnt.lt/index.php?-1569129119>>.

³⁴ 2016 m. duomenys.

teritorijose, ištirtos 939 vandens telkinių būklės nustatymo vietos, įsigyti 34 įrangos komplektai sutvarkytų saugomų teritorijų priežiūrai vykdyti, 24 saugomose teritorijose (valstybiniuose parkuose ir rezervatuose) buvo įrengti lankytojų centrai ir (ar) vaizdo informacinės sistemos, 25 procentiniais punktais padidėjo saugomų teritorijų, kuriose sudarytos sąlygos lankytis be žalos gamtai. Siekiant pagerinti pajūrio kraštovaizdį, priekrantės ir paplūdimio sąnašos buvo papildytos 423,65 tūkst. m³ atvežtinio smėlio. Tuo būdu buvo sutvarkyta 2,38 km pajūrio kranto ilgio.

2007–2013 m. laikotarpiu ES fondų ir bendrojo finansavimo lėšomis buvo vykdomas apleistų statinių ir kitų aplinką žalojančių objektų likvidavimas, saugomų teritorijų steigimo ir planavimo dokumentų rengimas, saugomų teritorijų tvarkymas, kraštovaizdžio apsaugos ir tvarkymo optimizavimas, įgyvendinant Lietuvos kraštovaizdžio politiką, pajūrio tvarkymas, Ventės rago ornitologinės stoties rekonstrukcija, EB svarbos natūralių buveinių inventorizavimas, palankios apsaugos būklės kriterijų nustatymas ir monitoringo sistemos sukūrimas, natūralių vandens telkinių ir retųjų praeivių žuvų populiacijų būklės nustatymui skirti tyrimai, retų rūšių apsaugos bei invazinių rūšių gausumo reguliavimo veiksmų planų parengimas ir priemonių įgyvendinimas, lūšių ir didžiųjų apuokų veisimas nelaisvėje.

Vanduo

Kasmet gyventojų aprūpinimas nuotekų tvarkymo paslaugomis, kurias teikia viešojo vandens tiekimo įmonės, didėja. 2007–2013 m. finansavimo laikotarpio pradžioje nuotekų tvarkymo paslaugos buvo teikiamos 63 proc. gyventojų. Remiantis oficialiame leidinyje „Aplinkos būklė 2014. Tik faktai“ (2015) pateiktais duomenimis, šiuo metu Lietuvoje nuotekų tvarkymo paslauga prieinama apie 74,48 proc. gyventojų, tačiau vis dar išlieka didelis atotrūkis tarp miestų ir mažesnių gyvenviečių nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumo. Didžiausias valytinų nuotekų kiekis susidaro tuose regionuose, kuriuose yra įsikūrę didžiausi Lietuvos miestai. 2007 m. susidariusių ūkyje, buityje ir gamyboje išvalytų iki nustatytų normų nuotekų kiekis siekė 129,6 mln. m³/m. 2013 m. susidariusių ūkyje, buityje ir gamyboje išvalytų iki nustatytų normų nuotekų kiekis siekė 168,3 mln. m³/m. Nepakankamai išvalytų nuotekų kiekis 2007 m. siekė 57,2 mln. m³/m, o 2013 m. jos sudarė apie 7,7 mln. m³/m. Beveik nebeliko išleidžiamų nevalytų ūkyje susidariusių, buitinių ir gamybinių nuotekų (2013 m. – 0,02 mln. m³/m.), kai tuo tarpu 2007 m. šis rodiklis siekė 0,6 mln. m³/m. Todėl didelė dalis intervencijų buvo nukreiptos į trūkumų nuotekų tvarkymo srityje šalinimą – naujų nuotekų valymo įrenginių statyba ar senų rekonstrukcija, panaudojant ES struktūrinės paramos lėšas.

Kiekvienais metais auga gyventojų aprūpinimas geriamuoju vandeniu, kurį tiekia viešojo vandens tiekimo įmonės. Geriamojo vandens šaltinis yra požeminis vanduo. Įvertinus požeminio vandens kokybę, galima teigti, kad Lietuvoje vyrauja labai geros ir geros kokybės vanduo – jis būdingas 84 proc. stebimųjų gręžinių.

Remiantis 2008 m. savivaldybių pateikta informacija, Lietuvoje tik apie 74 proc. visų šalies gyventojų buvo aprūpinami tiekiamu saugos ir kokybės reikalavimus atitinkančiu geriamuoju vandeniu. Tuo tarpu 2013 m. Lietuvoje apie 76 proc. visų šalies gyventojų aprūpinami tiekiamu saugos ir kokybės reikalavimus atitinkančiu geriamuoju vandeniu. Kadangi dar nepakankamai išplėtotas gyventojų aprūpinimo geriamuoju vandeniu tinklas (pagal ES reikalavimus 2020 m. jis turėtų siekti 89 proc. visų šalies gyventojų) ir pokyčiai vyksta, tačiau nepakankamai sparčiai, todėl 2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu ES ir bendrojo finansavimo lėšomis būstai, kuriuose gyveno 121.943 gyventojai, prisijungė prie naujai įrengtų nuotekų surinkimo tinklų, tuo būdu 3,6 procentiniais punktais padidėjo gyventojų, kurie naudojasi centralizuotomis nuotekų surinkimo ir tvarkymo paslaugomis; būstai, kuriuose gyveno 75.571 gyventojai, prisijungė prie įrengtų naujų vandentiekio tinklų, 419 gyvenamųjų vietovių buvo renovuota/pastatyta vandens tiekimo ir/ar nuotekų sistema, pastatytas 21 nuotekų dumblo apdoravimo įrenginys.

Pagal 2010–2013 m. vykdyto valstybinio monitoringo duomenis įvertinta upių ekologinė būklė: 75 upėse nustatyta labai gera (9 proc.), 327 – gera (40 proc.), 291 – vidutinė (35 proc.), 87 – bloga (11 proc.) ir 42 – labai bloga (5 proc.) ekologinė būklė. Pagal to paties monitoringo rezultatus įvertinta ežerų ekologinė būklė: 21 vandens telkinyje nustatyta labai gera (6 proc.), 192 – gera (54

proc.), 94 – vidutinė (26 proc.), 41 – bloga (11 proc.) ir 9 – labai bloga (3 proc.) ekologinė būklė. 2007–2013 m. ES ir bendrojo finansavimo lėšomis buvo sutvarkyti 107 vandens telkiniai, kas sudaro daugiau nei 460 ha. Šiuose vandens telkiniuose buvo pagerinta jų ekologinė būklė.

Atliekos

2007 m. surinktas komunalinių atliekų kiekis, tenkantis vienam gyventojui, Lietuvoje sudarė 401 kg. Tuo tarpu 2013 m. šis skaičius siekė 433 kg, bet tai yra mažiau negu Europos šalių vidurkis, kuris 2013 m. sudarė 459 kg vienam gyventojui. Lietuvoje daugiausia komunalinių atliekų sudaro mišrios komunalinės atliekos, mažiau – antrinės žaliavos ir kitos komunalinės atliekos.

Komunalinių atliekų šalinimas sąvartynuose sparčiai mažėja. 2007 m. komunalinių atliekų, pašalintų sąvartynuose, kiekis sudarė 1242 tūkst. t, tuo tarpu 2013 m. šis rodiklis siekė 798 tūkst. t. Per 2007–2013 m. laikotarpį labai išaugo perdirbamų ir kompostuojamų komunalinių atliekų kiekis: 2007 m. šis skaičius siekė 51 tūkst. t, o 2013 m. šis rodiklis sudarė 237 tūkst. t. Komunalinių atliekų, pašalintų sąvartyne, dalis nuo viso sutvarkyto kiekio Europos šalyse 2013 m. sudarė 50 proc., Lietuvoje – 64 proc. Vadinasi, nors Lietuvos komunalinių atliekų šalinimas sąvartynuose kiekvienais metais mažėja, tačiau dar 14 proc. atsilieka nuo Europos šalių vidurkio. 2013 m. pradėjus veikti pirmajai termofikacinei jėgainei, kuri kurui naudoja išrūšiuotas komunalines ir nepavojingas gamybines atliekas, apie 92 tūkst. t (7 proc.) komunalinių atliekų buvo sudeginta išgaunant energiją. Tai turėjo įtakos ir mažesniai sąvartyne šalinamų komunalinių atliekų kiekiui.

2014 m. buvo panaudota/perdirbta 39 proc. komunalinių atliekų nuo susidariusio jų kiekio, o sąvartyne pašalintas komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekis, lyginant su 2000 m. susidariusių komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekiu, sudarė 36 proc. Taigi vis daugiau atliekų panaudojama ir perdirbama bei mažiau komunalinių biologiškai skaidžių atliekų šalinama sąvartynuose.

Atsižvelgiant į ES teisės aktų reikalavimus, 2007–2013 m. ES ir bendrojo finansavimo lėšomis buvo uždarytas ir sutvarkytas 341 aplinkosaugos ir visuomenės sveikatos reikalavimų neatitinkantis sąvartynas/šiukšlynas. Taip pat buvo įrengta 41 žaliųjų atliekų kompostavimo ir 53 didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelės, pastatytas 1 pavojingų atliekų sąvartynas, individualiose valdose pastatyti 234.676 biologiškai skaidžių atliekų ir antrinių žaliavų konteineriai, sukurti 887.372 tonų per metus komunalinių atliekų perdirbimo ir (ar) kitokio panaudojimo pajėgumai.

Energijos vartojimas, būstas

Dauguma Lietuvos gyventojų (66 proc.) gyvena daugiabučiuose namuose, pastatytuose 1961–1990 m. Sparčiai privatizavus valstybei priklausiusį butų fondą, nebuvo sukurta tinkama teisinė ir institucinė šių namų priežiūros bei eksploatavimo sistema. Dėl nepakankamos priežiūros ir blogų termoizoliacinių savybių, suvartojama nepagrįstai daug energijos šių pastatų šildymui. Senstant gyvenamajam fondui ir brangstant energijos ištekliams, lėtai vykstant atsinaujinančių energijos šaltinių panaudojimui ir plėtrai, tapo itin aktualus tokių namų atnaujinimas (modernizavimas).

2009 m. parengtas naujas daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) pagal Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programą finansavimo modelis (JESSICA), suteikiant gyventojams ilgalaikes lengvatines paskolas su 3 proc. fiksuotomis metinėmis palūkanomis. Pagal šį finansavimo mechanizmą daugiabučiai namai pradėti atnaujinti (modernizuoti) 2010 m. Bet ES paramos panaudojimą lėtino kvalifikuotų statybininkų, galinčių įgyvendinti pastatų modernizavimo projektus, trūkumas, taip pat reikalavimas vykdyti viešuosius pirkimus per Centrinę perkančiąją organizaciją (toliau – CPO). Tačiau buvo pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės teisės aktai, kurie leido vykdyti viešuosius pirkimus ne per CPO, tuo būdu buvo paspartintas viešųjų pirkimų procesas.

Pagal Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programą su valstybės parama 2005–2011 m. atnaujinti (modernizuoti) 469 daugiabučiai namai. Atnaujintuose (modernizuotuose) daugiabučiuose namuose skaičiuojamosios šiluminės energijos sąnaudos sumažintos 96,2 GWh.

Šios sąnaudos daugiabučiuose namuose, pastatytuose pagal galiojusius 1993 m. statybos techninius normatyvus nuo 2005 m. iki 2015 m., sumažintos apie 255 GWh atnaujinus 1207 namus. Efektyvų esamo būsto naudojimą, priežiūrą, atnaujinimą, modernizavimą ir racionalų energijos išteklių būstui naudojimą galėtų užtikrinti tinkamas jų valdymas per daugiabučių namų bendrijas.

Vietinė ir urbanistinė plėtra

Šioje srityje socialinis ir ekonominis kontekstas per visą programavimo laikotarpį keitėsi nežymiai.

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija (toliau – VRM) parengė ES fondų ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis finansuotinių regionų projektų atrankos tvarkos aprašą (toliau – Aprašas), kurį 2008 m. balandžio 17 d. patvirtino Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutarimu Nr. 352. Apraše reglamentuojama regionų projektų atranka, regionų projektų sąrašų sudarymas ir tvirtinimas, regionų plėtros tarybų išvadų dėl pasiūlymo regionų projektus finansuoti iš ES fondų ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų teikimas. Regionų plėtros tarybos, vadovaudamosi savo darbo reglamentais, nustatė projektinių pasiūlymų pateikimo regionų plėtros taryboms ir projektinių pasiūlymų apibendrinimo regionų plėtros tarybų sekretoriatuose tvarkas. Patvirtinus Aprašą, buvo vykdoma nuolatinė stebėseną, kaip laikomasi Aprašo nuostatų. Siekiant užtikrinti visų ES struktūrinės paramos lėšų, numatytų Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategijos veiksmų programų prioritetų įgyvendinimo regionų priemonėms įgyvendinti, panaudojimą laiku ir paraginti savivaldybių administracijas imtis aktyvesnių veiksmų planuojant nepanaudotas lėšas, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais Aprašas buvo keičiamas, nustatant vėliausią naujų projektų įtraukimo į regionų projektų sąrašus terminą. Buvo imamasi priemonių raginant savivaldybes, pripažintas regioniniais ekonomikos augimo centrais ir probleminėmis teritorijomis, sparčiau įgyvendinti kompleksinės plėtros projektus.

Siekiant didinti regioninių ekonomikos augimo centrų patrauklumą investicijoms, gerinti gyvenimo kokybę ir aplinką bei efektyviau panaudoti ES struktūrinių fondų lėšas buvo atliekama regioninių ekonomikos augimo centrų kompleksinės plėtros investicijų programų stebėseną, programos buvo tikslinamos išplečiant regioninių ekonomikos augimo centrų plėtros projektų veiklų apimtį ir teritorijas. Taip pat buvo vykdoma nuolatinė probleminių teritorijų plėtros 2007–2010 m. ir 2011–2013 m. programų stebėseną. Buvo tikslinamos socialinės ir ekonominės plėtros priemonės, siekiant tikslingai panaudoti ES struktūrinių fondų lėšas, skirtas teritoriniams socialiniams ir ekonominiams netolygumams tarp Lietuvos regionų ir juose mažinti ir teritorinei socialinei sanglaudai šalyje didinti.

Siekdama užtikrinti ES struktūrinės paramos lėšų, numatytų SSVP 1 prioriteto 1 uždavinio priemonėms įgyvendinti, panaudojimą tinkamai ir laiku, VRM, nustačiusi, kad jos administruojamoje priemonėje, įgyvendinant projektus, buvo sutaupyta lėšų, atsižvelgdama į tikslinių teritorijų ir regionų poreikius bei sutaupytas lėšas, inicijavo SSVP priedo pakeitimus, perskirstant finansavimo plane numatytas ES struktūrinių fondų lėšas VRM administruojamoms priemonėms.

Minėtų programų stebėseną ir teisinės bazės pakeitimai, atlikti atsižvelgiant į šios stebėsenos rezultatus, turėjo teigiamos įtakos spartesniam projektų įgyvendinimui bei sąlygojo kitus su projektų įgyvendinimu susijusius teigiamus pokyčius: pagerėjo savivaldybių, pripažintų regioniniais ekonomikos augimo centrais ir probleminėmis teritorijomis, bei kaimo vietovių gyvenamoji aplinka, investicinis patrauklumas, gyvenimo kokybė. Pagerėjus šalies ekonominei situacijai ir dėl to pakilus paslaugų ir darbų kainoms, išaugo įgyvendinamų projektų vertė, sąlygojanti padidėjusį poreikį kituose projektuose nepanaudotoms ES struktūrinių fondų lėšoms ir mažinanti poreikį naujų projektų įgyvendinimui.

2.5. Esminis pakeitimas pagal Reglamento (EB) Nr. 1083/2006 57 straipsnį

Iki 2017 m. kovo 1d. pagal Sanglaudos skatinimo veiksmų programą 3 projektuose buvo nustatyti pažeidimai dėl tęstinumo reikalavimų nesilaikymo pagal Reglamento 1083/2006 57 straipsnį. Projektai, kuriuose numatyti minėto tipo reikalavimų nesilaikymai, įgyvendinti pagal Sanglaudos skatinimo veiksmų programos 3 prioriteto „Aplinka ir darnus vystymasis“ Ūkio ministerijos administruojamas priemonės. Iki minėtos dienos projekto vykdytojai grąžino apie 231,4 tūkst. eurų, t. y. 0,01 proc. nuo visos Sanglaudos skatinimo veiksmų programos deklaruotos Europos Komisijai tinkamų išlaidų sumos.

2.6. Suderinamumas su kitomis priemonėmis

Dvigubo finansavimo prevencija ir kontrolė

2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu Dvigubo finansavimo prevencijos bei kontrolės užtikrinimo sistema buvo integruota ir vykdoma sistemiškai ES struktūrinių fondų planavimo ir įgyvendinimo sistemos dalyse, t. y. atitinkami priežiūros ir kontrolės veiksmai bei procedūros atliekami kiekviename iš programos ir projektų etapų ir jų visuma užtikrina adekvatų dvigubo finansavimo rizikos valdymą.

Programavimo metu nustatant investavimo kryptis ir prioritetus, sukurtos pirminės prielaidos dvigubo finansavimo rizikos įvertinimui ir prevencijai. Parengus ir Europos Komisijai patvirtinus Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją, parengtos veiksmų programos šiai strategijai įgyvendinti, parengti jų priedai. Kiekvienoje veiksmų programoje buvo išskirti prioritetai, padedantys siekti veiksmų programoje numatytų tikslų, tai – pirminės takoskyros. Ministerijos ir (ar) kitos valstybės institucijos turėjo įsitikinti, kad tos pačios investicijos nebus finansuojamos pagal kelis veiksmų programų prioritetus ir priemones bei kitus finansinius instrumentus. Nustatant veiksmų programų prioritetus bei priemones, buvo detalizuojamas ir atskyrimas nuo kitų finansavimo šaltinių.

Remdamosi Strategija, veiksmų programomis bei jose pateikiamomis „demarkacijos“ lentelėmis, ES struktūrinę paramą administruojančios institucijos rengė atskirų priemonių aprašymus, kurie buvo tvirtinami Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais dėl veiksmų programų priedų. Priemonių aprašymuose buvo dalis „Reikalavimai, susiję su paramos pagal kitas iš ES finansuojamas programas atskyrimu“, kurioje, jeigu būtina, priemonės lygmeniu buvo detalizuojamos veiksmų programose pateikiamos takoskyros su kitais ES finansiniais instrumentais. 2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu priimant veiksmų programų priedų pakeitimus buvo atsižvelgiama ir į takoskyros su kitais ES finansiniais instrumentais reikalavimus.

Ministerijos ir (ar) kitos valstybės institucijos rengė projektų finansavimo sąlygų aprašus, tinkamumo finansuoti vertinimo metodikoje nustatydamos reikalavimą atskirti finansavimo šaltinius bei duodamos nuorodą į Veiksmų programą ar priemonės aprašymą veiksmų programos priede.

Svarbiausios procedūros, susijusios su dvigubo finansavimo prevencija buvo atliekamos įgyvendinančiosioms institucijoms vertinant projektų paraiškas (pavyzdžiui, paraiškos dėl projekto finansavimo vertinamos įvertinant galimą paraiškoje suplanuotų veiklų ir išlaidų persidengimą su pagal kitas pareiškėjo pateiktas paraiškas suplanuotomis ar pagal jau pasirašytas projektų sutartis įgyvendinamomis veiklomis ir išlaidomis; vertinimo metu buvo įvertinama paraiškos dvigubo finansavimo rizika, pagal kurios lygį buvo nustatomas vertinimo metu ir projektų įgyvendinimo etape taikomų dvigubo finansavimo kontrolės procedūrų detalumas).

Sprendimą dėl projektų finansavimo priėmė už priemonės įgyvendinimą atsakingos ministerijos ir (ar) kitos valstybės institucijos. Atsiradus įtarimų dėl dvigubo finansavimo rizikos, galėjo būti stabdomas tolimesnis procesas (projekto finansavimo ir administravimo sutarties pasirašymas). Atsižvelgiant į projektų paraiškų vertinimo metu nustatytą projekto riziką, į projekto

finansavimo ir administravimo sutarties specialiąsias sąlygas buvo įtraukiamos su dvigubo finansavimo rizika ar kontrole susijusios nuostatos.

Projektų įgyvendinimo metu pagrindinį vaidmenį dvigubo finansavimo prevencijos ir kontrolės procese atliko įgyvendinančiosios institucijos. Įgyvendinant projektus dvigubo finansavimo kontrolė buvo atliekama ir rizika valdoma tikrinant mokėjimo prašymus, atliekant viešųjų pirkimų priežiūros procedūras ir atliekant projektų patikras vietoje.

2011 m. atlikto 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos finansavimo takoskyrų, siekiant užtikrinti dvigubo finansavimo prevenciją, vertinimo³⁵ pagrindu 2012 m. informacinėje sistemoje SFMIS2007 buvo įdiegtos funkcinės galimybės dėl priemonių sankirtų, priemonių ir kitų finansavimo šaltinių (Mokymasis visą gyvenimą, Eureka, Eurostars, 7-oji bendroji programa, Europos fondas trečiųjų šalių piliečių integracijai, Europos kaimynystės ir partnerystės priemonės, Latvijos, Lietuvos ir Baltarusijos 2007–2013 bendradarbiavimo per sieną programa, Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslo Lietuvos ir Lenkijos bendradarbiavimo per sieną programa, Lietuvos Respublikos ir Šveicarijos Konfederacijos bendradarbiavimo programos, kuria siekiama sumažinti ekonominius ir socialinius skirtumus išsiplėtusioje Europos Sąjungoje, Išorės sienų fondas, Specialioji tranzito schema, Ignalinos programa, Europos ekonominės erdvės ir Norvegijos finansinių mechanizmų) sankirtų naudojimo. Kiekvienais metais, atsižvelgiant į atsiradusius pokyčius, priemonių sankirtos, priemonių ir kitų finansavimo šaltinių sankirtos buvo atnaujinamos ir patikslinamos.

2015 m. bendradarbiavimo pagrindu vadovaujančiajai institucijai ne ES struktūrinę finansinę paramą administruojančios institucijos ir toliau reguliariai (vieną kartą per ketvirtį) teikė duomenis apie kitų fondų (ne ES struktūrinių) finansuojamus projektus (pavyzdžiui, projekto vykdytojo pavadinimas, kodas, finansavimo suma, projekto partneriai, projekto etapas), kurie buvo talpinami į informacinę sistemą SFMIS2007. 2013 m. buvo pasirašyta duomenų mainų sutartis su Nacionaline mokėjimo agentūra, administruojančia Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programą. Pagal šią sutartį vadovaujančiajai institucijai 2014 m. buvo teikiami duomenys apie Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. pareiškėjus (paramos gavėjus). 2014 m. Nacionalinei mokėjimo agentūrai buvo pateikti duomenys apie iš ES struktūrinių fondų finansuojamų projektų vykdytojų pateiktas sąskaitas faktūras, siekiant palyginti, ar nėra sąskaitų faktūrų dubliavimosi SFMIS2007 ir Kaimo paramos priemonių administravimo informacinėje sistemoje KPPAIS 2. 2014 m. vadovaujančioji institucija Nacionalinei mokėjimų agentūrai taip pat raštu teikė nuomonę dėl konkrečių finansuojamų veiklų, vykdydama dvigubo finansavimo prevenciją.

Nuo 2008 m. ES struktūrinės paramos svetainėje www.esparama.lt skelbiama informacija, susijusi su dvigubo finansavimo prevencija ir kontrole, taip pat informacija apie institucijų paskirtus kontaktinius asmenis dvigubo finansavimo ir prevencijos srityje dėl įgyvendintų funkcionalumų atliekant dvigubo finansavimo tikrinimo veiksmus.

Atsižvelgus į tai, kad per 2007–2013 m. finansavimo laikotarpį nebuvo nustatyta pažeidimų, susijusių su dvigubu finansavimu, manoma, kad Dvigubo finansavimo prevencijos bei kontrolės užtikrinimo sistema, pagrįsta vadovaujančiosios institucijos, ministerijų, įgyvendinančiųjų institucijų, kitų finansinių instrumentų tarpusavio bendradarbiavimu, užtikrina priemonių dvigubo finansavimo rizikos valdymą. 2014–2020 m. finansavimo periodu bus tęsiama ir tobulinama 2007–2013 m. sukurta bendradarbiavimo principu veikianti Dvigubo finansavimo prevencijos bei kontrolės užtikrinimo sistema.

---

³⁵ Detalesnė informacija adresu:

http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/fm/failai/Vertinimas_ESSP_Neringos/Ataskaitos_2010MVP/Takoskyros_vertinimo_ataskaita.pdf.

ES struktūrinių fondų ir kitų ES finansinių instrumentų koordinavimą ir suderinamumą užtikrinančios priemonės

Koordinuojant Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) ir Europos žuvininkystės fondo (EŽF) finansuojamus veiksmus su ES struktūrinės paramos remiamomis veiklomis, vadovaujančios institucijos (Lietuvos Respublikos finansų ministerijos) atstovai dalyvavo Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programos įgyvendinimo ir Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2007–2013 m. veiksmų programos įgyvendinimo Stebėsenos komitetų veikloje (posėdžiuose bei rašytinės Stebėsenos komitetų procedūrose). Atitinkamai Lietuvos Respublikos Žemės ūkio ministerija, kaip vadovaujanti institucija, įgyvendindama Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programą ir Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2007–2013 m. veiksmų programą, dalyvavo Stebėsenos komiteto veiksmų programų, įgyvendinančių Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją, įgyvendinimo priežiūrai atlikti, veikloje. Kitų institucijų atstovai taip pat dalyvavo Stebėsenos komitetų veikloje.

ES struktūrinių fondų ir EIB teikiamų finansinių instrumentų atskyrimas ir koordinavimas

Siekdama užtikrinti nacionalinį ko-finansavimą bendrai iš ES struktūrinių fondų lėšų finansuojamiems projektams, Lietuvos Respublikos finansų ministerija 2009 m. kovo 13 d. pasirašė paskolos sutartį su Europos investicijų banku (toliau – EIB) dėl 1,132 mlrd. eurų ilgalaikės paskolos (toliau – EIB paskola). EIB paskola Lietuvai skirta užtikrinti bendrąjį viešąjį finansavimą 2007–2013 m. programavimo laikotarpio projektams, įgyvendinamiems pagal Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo ir Sanglaudos skatinimo veiksmų programas bei projektų, įtrauktų į 2004–2006 m. programavimo laikotarpio Sanglaudos fondo lėšomis finansuojamas upių baseinų investicines programas. Įgyvendinant 2007–2013 m. veiksmų programas, EIB paskolos lėšos naudojamos užtikrinti viešąjį finansavimą projektams, įgyvendinamiems transporto, energetikos, aplinkosaugos, mokslinių tyrimų ir inovacijų, turizmo, viešųjų pastatų renovacijos, žmogiškųjų išteklių tobulinimo ir kitose srityse.

Vadovaujantis su EIB pasirašytos sutarties nuostatomis, EIB paskolos lėšos skiriamos projektų nacionalinei biudžeto lėšų daliai finansuoti, taip pat Lietuvos Respublikos finansų ministerija gali EIB paskolos lėšas perskolinti pareiškėjams (projektų vykdytojams ir (ar) jų partneriams), kurių juridinis statusas yra savivaldybė, valstybės ar savivaldybės įmonė, akcinė ar uždaroji akcinė bendrovė, kurios visą arba dalį akcijų valdo valstybė ar savivaldybė, jų lėšų daliai projektų finansavimui užtikrinti. Sprendimas dėl projekto nacionalinės biudžeto lėšų dalies finansavimo iš EIB paskolos lėšų ar EIB paskolos lėšų perskolinimo projektui priimamas tik po to, kai yra priimtas teigiamas sprendimas dėl projekto tinkamumo finansuoti 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų lėšomis, t. y. EIB paskolos lėšos buvo skiriamos tik bendrai iš ES struktūrinių fondų lėšų finansuojamų projektų ko-finansavimui užtikrinti.

EIB paskolos administravimo sistema Lietuvoje yra pagrįsta 2007–2013 m. programavimo laikotarpio ES struktūrinių fondų valdymo ir kontrolės sistema ir yra integruota į ES struktūrinių fondų lėšų administravimo sistemą: Lietuvos Respublikos finansų ministerija, kaip vadovaujanti institucija, yra bendrai atsakinga už EIB paskolos priskyrimą projektams, projektų įgyvendinimo priežiūrą ir už projektų bendrąjį valdymą ir koordinavimą, o veikdama kaip mokėjimus atliekančioji institucija, yra atsakinga už EIB paskolos finansinį valdymą; tarpinės institucijos yra atsakingos už vadovaujančiosios institucijos pavestų užduočių vykdymą ir projektų planavimą, koordinavimą, įgyvendinimą, stebėjimą, ataskaitų teikimą ir auditą. EIB paskolos administravimui yra patvirtinti visi reikalingi teisės aktai ir metodiniai dokumentai, kuriais vadovaujantis 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų lėšų administravimo sistemoje dalyvaujančios atsakingos (įgyvendinančiosios) institucijos vykdydamos vadovaujančiosios institucijos pavestas vykdyti užduotis atlieka projektų tinkamumo finansuoti iš EIB paskolos lėšų vertinimą, užtikrina projektų atitiktį EIB nustatytiems

išlaidų tinkamumo, aplinkosauginiams ir kitiems reikalavimams bei reikalingų dokumentų pateikimą EIB, projektų tinkamumo finansuoti EIB paskolos lėšomis vertinimo rezultatai, EIB paskolos lėšų skyrimo ir mokėjimų projektams duomenys registruojami ir saugomi SFMIS2007.

Nuo 2009 m. iki 2016 m. Lietuvai pervesta visa pagal sutartį numatyta EIB paskolos lėšų suma (1 132 mln. eurų). Pagal su EIB pasirašytoje sutartyje numatytą galutinį EIB paskolos lėšų priskyrimo terminą (2014 m. liepos 31 d.) EIB 2014 m. rugpjūčio 26 d. pateikta galutinė lėšų priskyrimo ataskaita. Vadovaujantis ataskaitoje pateiktais duomenimis, pagal pasirašytas projektų finansavimo ir administravimo sutartis projektams buvo priskirta 93,6 proc. EIB paskolos lėšų, o galutiniams projektų vykdytojams išmokėta 72,48 proc. SSVP projektams įgyvendinti buvo suteikta paskolų už 435,9 mln. eurų (įskaitant paskolą bendrajam finansavimui dengti bei perskolinimą projektų vykdytojams), tai sudarė 17,46 proc. nuo Veiksmų programai skirtų EIB paskolų lėšų bei 48,11 proc. nuo visoms Veiksmų programoms (906,2 mln.) skirtų EIB paskolų lėšų.

2.7. Stebėseną ir vertinimas

2007–2013 m. laikotarpiu veiksmų programų stebėsenos funkciją atliko vadovaujančioji institucija ir Stebėsenos komitetas. Vadovaujančioji institucija buvo atsakinga už veiksmų programos įgyvendinimo eigą, lėšų panaudojimo spartą ir kt. Stebėsenos komitetas, sudarytas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu, nagrinėjo veiksmų programų įgyvendinimo eigą, pagrindines kylančias problemas ir įgyvendinimo pažangą. Stebėsenos rodiklių pasiekimas, jų planuojamos ir faktinės reikšmės buvo vertinamos pasitelkiant įvairius vertinimus, dažniausiai atliekamus išorės tiekėjų.

ES fondų lėšų panaudojimo priežiūra

Programos įgyvendinimo metu buvo vykdoma nuolatinė reguliari finansinių rodiklių pasiekimo priežiūra. Kas ketvirtį iki kiekvieno naujo ketvirčio pirmojo mėnesio pabaigos Lietuvos Respublikos Vyriausybei buvo teikiama veiksmų programos ketvirčio įgyvendinimo ataskaita, kurioje nurodoma apibendrinta informacija apie:

- veiksmų programų įgyvendinimo būklę – sudarytų projektų finansavimo ir administravimo sutarčių bei pripažintų tinkamomis deklaruoti Europos Komisijai išlaidų apimtis;
- pagrindines veiksmų programų įgyvendinimo problemas ir veiksmus, kurių imtasi ar planuojama imtis sprendžiant minėtas problemas, bei siūlymus dėl problemų sprendimo būdų;
- ES fondų lėšų naudojimo plano ir jį detalizuojančių planų vykdymo būklę;
- teikiami pasiūlymai Lietuvos Respublikos Vyriausybei priimti protokolinius sprendimus ir įpareigoti institucijas, atsakingas už ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimą, imtis konkrečių veiksmų dėl vėluojančių priemonių įgyvendinimo paspartinimo ir kitų veiksmų, spartinančių ES fondų lėšų panaudojimą.

Didžiausias dėmesys buvo nukreiptas į rizikingų projektų įgyvendinimo priežiūrą. Vadovaujančioji institucija, remdamasi SFMIS2007 įregistruota informacija apie projektų įgyvendinimo būklę bei įgyvendinančiųjų institucijų pateikta informacija apie minėtų projektų vėlavimo priežastis ir galimybes vėlavimus pašalinti, kiekvieną ketvirtį, sudarydavo rizikingų projektų sąrašą, į kurį įtraukdavo tuos projektus, kurių vertė viršija 290 tūkst. eurų, ir kurie pagal nustatytą metodiką yra didesnės, nei vidutinė, rizikos. Tokių projektų įgyvendinimo pažanga buvo nuolat vertinama, o informacija apie pasiektą pažangą kas ketvirtį teikiama Lietuvos Respublikos Vyriausybei.

Po projektų išlaidų tinkamumo finansuoti laikotarpio pabaigos (t. y. po 2015 m. gruodžio 31 d.), vadovaujančiajai institucijai įgyvendinančiosios institucijos, vadovaudamosi Lietuvos Respublikos finansų ministro 2015 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. 1K-377 patvirtintais 2007–2013 metų Europos Sąjungos fondų finansavimo laikotarpio užbaigimo veiksmų planu ir dokumentų, kurie privalo būti pateikti Europos Komisijai iki 2017 m. kovo 31 d., parengimo, derinimo ir teikimo Europos Komisijai grafiku, teikė informaciją apie galimai nefunkcionalius projektus.

Atsižvelgiant į minėto grafiko nuostatas, ši informacija analizuota ir vertinta, rengiant bei teikiant galutinę veiksmų programos įgyvendinimo ataskaitą ir galutinę mokėjimo paraišką Europos Komisijai. Atsižvelgiant į turimą nacionalinių lėšų perteklių pagal Sanglaudos skatinimo veiksmų programą, projektai, kurie neatitiko Europos Komisijos Užbaigimo gairių, patvirtintų 2015 m. balandžio 30 d. Komisijos sprendimu C(2015) 2771, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas C(2013) 1573 dėl priimtų veiksmų programų, kurioms vykdyti teikiama Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo parama (2007-2013 m.) 3.5. papunkčio nuostatų, į galutines mokėjimo paraiškas Europos Komisijai ir galutines ataskaitas nebuvo įtraukti.

ES fondų lėšų panaudojimo būklė ir priemonių įgyvendinimo problemos buvo aptariamoms veiksmų programų valdymo komitetų posėdžiuose, organizuojami susitikimai tarp ministerijų ir (ar) kitų valstybės institucijų, įgyvendinančiųjų institucijų ir vadovaujančiosios institucijos, kurių metu buvo aptariamoms konkrečių veiksmų programų prioritetų ir priemonių įgyvendinimo problemos.

Stebėsenos rodiklių priežiūra

Stebėsenos rodiklių priežiūra buvo vykdoma remiantis 2007–2013 m. veiksmų programų priemonių įgyvendinimo stebėsenos rodiklių skaičiavimo aprašymais ir Stebėsenos rodiklių skaičiavimo rekomendacijoms, patvirtintoms Lietuvos Respublikos finansų ministro 2009 m. gegužės 12 d. įsakymu Nr. 1K-159. Stebėsenos rodiklių stebėseną vykdyta pagal principą „iš apačios į viršų“, t. y. aukštesniųjų lygmenų stebėsenos rodiklių pasiekimo reikšmės buvo kaupiamos iš nustatytų žemesniųjų lygmenų stebėsenos rodiklių pasiekimo reikšmių.

Stebėsenos rodiklių, kurių siekia projektai, nustatymas, keitimas, įgyvendinimo stebėseną ir sankcijų už nepasiekimą taikymas vykdyti projekto finansavimo ir administravimo sutartyje, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. gruodžio 19 d. nutarimu Nr. 1443 „Dėl projektų administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintų Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių 168–1791 punktuose ir Finansų ministro 2009 m. gegužės 29 d. įsakymu Nr. 1K-173 patvirtintose Metodinių pažeidimų tyrimo ir nustatymo rekomendacijose nustatyta tvarka. Įgyvendinančioji institucija vertino kiekvieno projekto stebėsenos rodiklio (-ių), nustatyto (-ų) projekto finansavimo ir administravimo sutartyje pasiekimą, atsižvelgdama į konkretaus stebėsenos rodiklio skaičiavimo aprašyme nurodytą stebėsenos rodiklio pasiekimo terminą.

Užtikrinti efektyvią stebėsenos rodiklių priežiūrą padėjo ES struktūrinės paramos kompiuterinė informacinė valdymo ir priežiūros sistema (toliau – SFMIS), kurios tikslas – rinkti, apdoroti ir saugoti statistikos ir finansinius duomenis, susijusius su ES fondų lėšų, bendrojo finansavimo lėšų ir nacionalinių lėšų panaudojimu. Stebėsenos rodiklių priežiūros funkciją padeda vykdyti trys SFMIS 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos posistemio moduliai: projektų, kontrolės ir analizės. Viena iš projektų modulio funkcijų yra projekto stebėsenos rodiklių plano ir jo įgyvendinimo pažangos stebėseną. Pagrindinės kontrolės modulio funkcijos, susijusios su stebėsenos rodiklių priežiūra, yra šios: įvairiais lygiais stebėsenos rodiklių plano ir pasiekimų stebėsenos įgyvendinimas; finansavimo (panaudojimo, įsipareigojimų ir detalizavimo) planų vykdymo stebėjimo įgyvendinimas; priemonių įgyvendinimo būklės įvairiais lygiais stebėjimo įgyvendinimas; paraiškų vertinimo, finansavimo skyrimo, sutarčių rengimo ir sudarymo, mokėjimo prašymų nagrinėjimo, paraiškų asignavimų valdytojui nagrinėjimo, mokėjimų pagal mokėjimo prašymus teikimo grafikų vykdymo įvairiais lygiais stebėsenos įgyvendinimas; virškontraktavimo prioriteto ir priemonės lygiu stebėsenos įgyvendinimas; audito ir kitų patikrinimų pastebėjimų ir rekomendacijų registravimas, tikrinimas ir administravimas; ir kt. Analizės modulio pagalba yra galimas visų modulių duomenų agregavimas ir jų parengimas sudėtingoms ataskaitoms; duomenų įvairiais pjūviais teikimas; taip pat sudaryta galimybė savarankiškai kurti duomenų analizės ataskaitas.

Siekiant didinti duomenų apie stebėsenos rodiklių pasiekimus patikimumą bei stiprinti šių duomenų analizės galimybes, buvo baigtas įgyvendintas SFMIS2007 plėtros etapas, kurio metu buvo įdiegti nauji arba patobulinti anksčiau sukurti funkcionalumai stebėsenos rodiklių priežiūros srityje: įdiegti nauji rodiklių ataskaitos formavimo parametrai; sukurtas įrankis, leidžiantis įvertinti stebėsenos rodiklių pasiekimo riziką atsižvelgiant į finansinių rodiklių pažangą, taip pat sudarytos

galimybės prognozuoti stebėsenos rodiklių pasiekimą kiekvienais kalendoriniais metais iki laikotarpio pabaigos.

2012 m. buvo atliktas sistemingas 2007–2013 m. veiksmų programose nustatytų fizinių įgyvendinimo stebėsenos rodiklių ir (arba) jų reikšmių keitimas, kurį lėmė:

- Lėšų perskirstymas, atliktas dėl ekonominio ir socialinio sunkmečio pasikeitusių tikslinių grupių poreikių ir kai kurių ES struktūrinės paramos intervencijų apimties;
- Siekis patikslinti planuojamas pasiekti stebėsenos rodiklių reikšmes, atsižvelgiant į aktualią situaciją (pavyzdžiui, rodiklių reikšmes, suplanuotas pasirašytose projektų finansavimo ir administravimo sutartyse);
- Poreikis ištaisyti veiksmų programų rengimo metu padarytus stebėsenos rodiklių planavimo ir (arba) jų reikšmių nustatymo netikslumus, išryškėjusius intervencijų įgyvendinimo ir (arba) atliktų vertinimų metu;
- Veiksmų programoje nustatyti įsipareigojimai įvertinti pradinės situacijos reikšmes, atlikus atitinkamus vertinimus ir (arba) tyrimus.

Informacinė sistema

2007–2013 m. programavimo laikotarpiu buvo toliau tobulinami ir diegiami IT sistemų funkcionalumai, siekiant užtikrinti įvairių duomenų kokybę, jų prieinamumą bei atitikimą pasikeitusiems teisės aktams.

Vienas reikšmingiausių 2007–2013 m. programavimo laikotarpio ES struktūrinės paramos administravimo informacinių sistemų patobulinimų sietinas su Duomenų mainų svetainės (toliau – DMS) projektų vykdytojams sukūrimu, sąlygojęs administracinės naštos mažėjimą projektų vykdytojams bei administravimo efektyvumo didėjimą ES struktūrinę paramą administruojančiose institucijose. DMS buvo naudojama įgyvendinamų projektų duomenų peržiūrai ir duomenų mainams elektroniniu būdu tarp projektų vykdytojų ir įgyvendinančiųjų institucijų užtikrinti. Naudojant DMS buvo rengiami ir teikiami mokėjimo prašymai. DMS taip pat įgyvendintos tam tikros projektų vykdytojams aktualios projektų stebėsenos ir valdymo funkcijos: DMS pateikiama informacija apie tai, kiek projekto biudžeto lėšų panaudota, kokie rodikliai pasiekti, kurios veiklos įvykdytos, kiek mokėjimo prašymų pateikta, patvirtinta ir apmokėta, ar visos išlaidos yra pripažintos tinkamomis finansuoti, kurios projekto finansavimo ir administravimo sutarčių versijos yra aktualios, DMS galima matyti paramą administruojančių institucijų atliekamus veiksmus (mokėjimo prašymų tikrinimo statusas ir pan.), iš DMS gaunamos iš dalies užpildytos su projekto administravimu susijusios elektroninės formos (mokėjimo prašymo forma) ir t. t. DMS funkcionalumą ir patogumą vartotojui patvirtino 2013 m. atlikta projektų vykdytojų apklausa³⁶, kurios metu net 94 proc. respondentų DMS įvertino labai gerai.

Programos įgyvendinimo metu taip pat buvo tobulinama SFMIS. Klausimams, susijusiems su SFMIS tobulinimu ir kylančių problemų sprendimu, spręsti sukurta tarpinstitucinė SFMIS darbo grupė. SFMIS padėjo atlikti šias tris pagrindines funkcijas:

- valdymo funkciją (veiksmų programų finansinių planų ir rodiklių įvedimas, jų vykdymo prognozės ir stebėsenos, įsipareigojimų ir mokėjimų planų vykdymo priežiūra, N+2/3 taisyklės kontrolė ir kt.);
- administravimo funkciją (paraiškų registravimas, sutarčių administravimas, projektų įgyvendinimo priežiūra, patikrų rezultatų registravimas, išlaidų tinkamumo kontrolė, apmokėjimas ir pan.);

³⁶ Ataskaita skelbiama:

http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/fm/failai/Vertinimas_ESSP_Neringos/Ataskaitos_2011MVP/ES_strukturines_paramos_administravimo_sistemos_efektyvumo_vertinimas.pdf

- atskaitomybės funkciją (informacijos apie projektų įgyvendinimo eigą pateikimas, suvestinių parengimas ataskaitoms rengti, informacijos apie išlaidas pateikimas, informacijos kontrolei ir auditui rinkimas ir pateikimas, informacijos ES struktūrinės paramos vertinimams sistemingas rinkimas, ataskaitų Europos Komisijai rengimas ir t. t.).

Nors SFMIS buvo naudojama ir 2004–2006 m. programavimo laikotarpiu, tačiau 2007–2013 m. laikotarpiu atlikus reikšmingą sistemos plėtrą, ji tapo neatsiejamu ES fondų lėšų administravimo įrankiu. ES mastu SFMIS buvo ne kartą įvertinta kaip veiksmingas įrankis ES fondų lėšų administravimui, stebėsenai ir audito atsekamumui užtikrinti.

Veiksmų programų valdymo komitetai

ES fondų lėšų panaudojimo būklė ir priemonių įgyvendinimo problemos nuolat buvo aptariamose veiksmų programų valdymo komitetų (toliau – VPVK) posėdžiuose. VPVK buvo sudaryti vadovaujantis Lietuvos Respublikos finansų ministro 2007 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. 1K-376 „Dėl Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos, Ekonomikos augimo veiksmų programos, Sanglaudos skatinimo veiksmų programos ir 2014–2020 m. Europos Sąjungos struktūrinių fondų investicijų veiksmų programos valdymo komiteto sudarymo“. Tai tarpinstitucinės darbo grupės, sudarytos iš vadovujančiosios, tvirtinančiosios, tarpinių, įgyvendinančiųjų institucijų ir regionų plėtros tarybų atstovų. VPVK funkcijos apėmė veiksmų programų įgyvendinimo eigos ir pažangos, veiksmų programų įgyvendinimo problemų nagrinėjimą, kvietimų teikti paraiškas skelbimų planavimą, ES ir bendrojo finansavimo asignavimų poreikio valstybės biudžete planavimą ir galimo ES fondų lėšų persikirstymo tarp institucijų nagrinėjimą, gerosios patirties administruojant ES struktūrinę paramą dalybas.

Stebėsenos komiteto veikla

Stebėsenos komitetas veiksmų programų, įgyvendinančių Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją, įgyvendinimo priežiūrai atlikti, buvo sudarytas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. sausio 22 d. nutarimu Nr. 60 (toliau – Stebėsenos komitetas). Komitetas, siekdamas, kad būtų užtikrintas kuo efektyvesnis veiksmų programų įgyvendinimas, operatyviai reagavo į pasikeitusias socialines ekonomines sąlygas Lietuvoje ir veiksmų programų įgyvendinimo ypatumus, tam pasitelkdamas lankstesnes sprendimų priėmimo formas, pavyzdžiui, posėdžių organizavimą, taikant rašytinę procedūrą.

Stebėsenos komiteto posėdžiuose buvo pristatoma ir aptariama informacija apie 2007–2013 m. veiksmų programų įgyvendinimą, pasiektus rezultatus, įgyvendinimo problemas, jų sprendimo būdus, ES struktūrinės paramos vertinimų rezultatus, pareiškėjų, projektų vykdytojų ir visuomenės nuomonės tyrimų apžvalgas, Europos Komisijai deklaruotų išlaidų audito rezultatus.

6 lentelė. Informacija apie Stebėsenos komiteto posėdžių veiklą

Metai	Stebėsenos komiteto posėdžių skaičius	Rašytinių procedūrų skaičius	Priimti sprendimai
2007	1	-	Apsvarstyti bei patvirtinti bendrieji projektų atrankos kriterijai ir dalis specialiųjų projektų atrankos kriterijų
2008	5	4	Apsvarstyti bei patvirtinti veiksmų programų atitinkamų priemonių specialieji projektų atrankos kriterijai, aptartos ir patvirtintos veiksmų programų įgyvendinimo ataskaitos už 2007 m., patvirtinti Komiteto darbo reglamento pakeitimai bei preliminarus posėdžių tvarkaraštis 2008 ir 2009 m. Taip pat pritarta pasiūlymams dėl Sanglaudos skatinimo veiksmų programos keitimo.
2009	5	7	Apsvarstyti ir patvirtinti veiksmų programų atitinkamų priemonių specialieji projektų atrankos kriterijai ir šių kriterijų paaiškinimai; veiksmų programų prioritetų pavadinimų ir aprašymų keitimas; patvirtintos metinės Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją įgyvendinančių veiksmų programų įgyvendinimo ataskaitos už 2008 m.

Metai	Stebėsenos komiteto posėdžių skaičius	Rašytinių procedūrų skaičius	Priimti sprendimai
2010	3	3	Apsvarstyti bei patvirtinti veiksų programų atitinkamų priemonių specialieji projektų atrankos kriterijai ir jų paaiškinimai; patvirtintos metinės Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją įgyvendinančių veiksų programų įgyvendinimo ataskaitos už 2009 m.; patvirtinti Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategijos, Sanglaudos skatinimo veiksų programos, Žmogiškųjų išteklių veiksų programų pakeitimai.
2011	2	5	Patvirtinti ir pakeisti specialieji projektų atrankos kriterijai ir jų paaiškinimai; patvirtinti Sanglaudos skatinimo veiksų programos pakeitimai; patvirtintos metinės Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją įgyvendinančių veiksų programų įgyvendinimo ataskaitos už 2010 m.
2012	2	4	Patvirtinti specialieji projektų atrankos kriterijai ir jų paaiškinimai; patvirtintos metinės Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją įgyvendinančių veiksų programų įgyvendinimo ataskaitos už 2011 m.; patvirtinti veiksų programų teksto ir finansinių planų pakeitimai; patvirtinti Stebėsenos komiteto darbo reglamento pakeitimai.
2013	2	4	Patvirtinti specialieji projektų atrankos kriterijai ir jų paaiškinimai; patvirtintos Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją įgyvendinančių veiksų programų 2012 m. metinės įgyvendinimo ataskaitos; patvirtinti visų Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją įgyvendinančių veiksų programų teksto ir finansinių planų pakeitimai; patvirtinti EAVP ir SSVP teksto ir įgyvendinimo stebėsenos rodiklių pakeitimai.
2014	2	2	Pakeisti specialieji projektų atrankos kriterijai ir jų paaiškinimai; patvirtintos Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją įgyvendinančių veiksų programų 2013 m. metinės įgyvendinimo ataskaitos.
2015	1	2	Pakeisti specialieji projektų atrankos kriterijai ir jų paaiškinimai; patvirtinti Komiteto darbo reglamento pakeitimai; patvirtintos Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją įgyvendinančių veiksų programų 2014 m. metinės įgyvendinimo ataskaitos.
2016	-	1	Patvirtinti 2015 m. finansų inžinerijos priemonių įgyvendinimo duomenys.

Atsižvelgiant į 2007–2013 m. veiksų programų įgyvendinimo problemas ir šalies socialinę ekonominę aplinką, Stebėsenos komiteto priimti sprendimai užtikrina, kad ES struktūrinės paramos lėšomis būtų finansuojamos šalies socialinei, ekonominei bei regioninei plėtrai teigiamą įtaką darančios veiklos ir būtų užtikrinamas tinkamas veiksų programų įgyvendinimas.

ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo vertinimas

2007–2013 m. programavimo laikotarpiu ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo vertinimo veikla Lietuvoje buvo planuojama, jai numatyti adekvatūs finansiniai ištekliai, vertinimo funkcijai įgyvendinti paskirti atsakingi darbuotojai visose už vertinimą atsakingose institucijose, planuojant ir įgyvendinant vertinimo projektus buvo taikoma tokia rekomenduojama praktika kaip specialios vertinimo projektų priežiūros grupės, vertinimo rezultatų viešinimas, vertinimo rekomendacijų įgyvendinimo stebėseną.

Lietuvoje veikia ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo vertinimo sistema paremta centralizuotu vertinimo planavimu ir tarpinstituciniu bendradarbiavimu pagrįstu koordinavimu. Vertinimo veiklai planuoti ir vykdyti 2007–2013 m. laikotarpiu buvo parengtas ir 2008 m. sausio 15 d. Finansų ministro įsakymu Nr. 1K-018 patvirtintas ES struktūrinės paramos vertinimo planas. Jame buvo nustatyti ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo vertinimo Lietuvoje tikslai ir uždaviniai 2007–2013 m., suplanuotos priemonės ir finansiniai ištekliai šioms tikslams ir uždaviniams įgyvendinti. Šiam planui įgyvendinti kasmet buvo rengiami metiniai vertinimo planai, numatantys konkrečius vertinimo ir vertinimo galimybių stiprinimo projektus, už jų įgyvendinimą atsakingas institucijas ir projektų įgyvendinimo terminus.

Vadovaujančioji institucija, atlikdama vertinimo koordinavimo funkciją, 2007–2015 m. atliko šiuos veiksmus:

- Stebėjo metinių ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo vertinimo planų įgyvendinimą (žr. toliau pateiktą 9 lentelę ir šios ataskaitos priedą „Atliktų vertinimų apžvalga“).
- Reguliariai informavo Stebėsenos komitetą ir Europos Komisiją apie ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo vertinimo rezultatus.
- Organizavo Vertinimo koordinavimo grupės veiklą (plačiau žr. skyriuje „Vertinimo koordinavimo grupės veikla“).
- Organizavo ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo vertinimo galimybių stiprinimo veiklą (plačiau žr. skyriuje „ES struktūrinių fondų lėšų vertinimo galimybių stiprinimas“).
- Užtikrino metinių vertinimo planų, vertinimo ataskaitų bei kitos su vertinimu susijusios informacijos paskelbimą ES struktūrinės paramos svetainėje (žr. <http://www.esparama.lt/vertinimo-ataskaitos>).
- Kaupė ir analizavo informaciją apie vertinimo rekomendacijų įgyvendinimą (plačiau žr. skyriuje „Vertinimo rekomendacijų įgyvendinimas“).
- Atliko parengiamuosius darbus 2014–2020 m. programavimo laikotarpio vertinimo sistemai parengti.

7 lentelė. Atlikti SSVP ir horizontalūs vertinimai, kurių vertinimo objektas buvo SSVP intervencijos (prioritetai, uždaviniai, priemonės) arba horizontalūs vertinimai, kurių objektas apėmė ir SSVP intervencijas arba buvo aktualūs ir SSVP įgyvendinimui, plačiau apie vertinimus - šios ataskaitos priede „Atliktų vertinimų apžvalga“)

	Vertinimo pavadinimas	Vykdytojas	Vertinimo objektas	Vertinimo tipas	Vertinimo pobūdis	Vertinimo rezultatai ir nauda
1.	Sanglaudos skatinimo veiksmų programos 1 prioriteto 2 uždavinio įgyvendinimo rodiklio „Pritraukta privačių investicijų (eurai) skaičiavimo metodologijos rengimas (2009).	Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija	SSVP priemonės	Administravimas	Veiklos	Įvertinta pradinė situacija – apskaičiuota privačių investicijų apimtis projektų įgyvendinimo vietovėse 2006 m. Nustatyta pritrauktų privačių investicijų apimtis projektų įgyvendinimo vietovėse per vertinamąjį 2007–2015 m. laikotarpį. Sukurta metodika leido apskaičiuoti privačių investicijų apimtį projekto įgyvendinimo vietovėse kiekvienais metais ir tokiu būdu stebėti rodiklio pasiekimo lygį. Esant poreikiui, metodika gali būti adaptuota pagal kitus bazinius metus ir kitą vertinamąjį laikotarpį. Rodiklio vertinimas turėtų būti atliekamas kiekvienais metais iki 2017 m. Tyrimo metu bus surinkti duomenys apie pritrauktas privačias investicijas projektų įgyvendinimo vietovėse per 2007–2015 m. laikotarpį.
2.	Sanglaudos skatinimo veiksmų programos informavimo apie aplinką priemonių stebėsenos rodiklių skaičiavimo metodikos parengimas ir jų pradinės situacijos nustatymas (2010)	Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija	SSVP dvi informavimo apie aplinką priemonės	Administravimas	Veiklos	Vertinime atlikta dviejų aplinkosauginio informavimo priemonių tikslų analizė, nustatyta, kokie pokyčiai turi būti fiksuojami stebėsenos rodikliais. Remiantis tikslų apibrėžimu pasiūlyti investicijų tikslus atitinkantys rodiklių apibrėžimai. Taip pat atlikta turimų duomenų analizė ir parengta informavimo apie aplinką priemonių stebėsenos rodiklių skaičiavimo metodika, atlikta turimų duomenų analizė. Įvertinta ir aprašyta informavimo apie aplinką ir aplinkosaugos aktyvumo būklė Lietuvoje. Nustatyta rodiklių pradinė būklė ir siektinos reikšmės. Turimi duomenys taip pat panaudoti siūlant būdus ir priemones, kaip pagerinti informavimo ir švietimo veiklų efektyvumą. Tyrimo rezultatai padėjo vykdyti kokybiškesnę numatytų rodiklių stebėseną. Remiantis tyrimo metu atlikta analize pateiktos dvi išvadų ir rekomendacijų grupės: 1) kaip turėtų būti matuojami rezultato rodikliai ir kaip vykdyti stebėsenos procesą; 2) išvados apie priemonių įgyvendinimą bei rekomendacijos, kaip būtų galima pasiekti geresnių rezultatų.
3.	Sveikatos sistemos pertvarkos poveikio 2007–2013 m. ES struktūrinei paramai vertinimas (2011)	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija	Sveikatos sistemos pertvarkos poveikis 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimui	Teminis	Strateginis	Vertinime nustatyta, kad strateginių dokumentų tikslai ir uždaviniai yra tinkamai suderinti tarpusavyje ir vienas kita papildantys ir kad vykdoma sveikatos sistemos pertvarka ES struktūrinių fondų lėšomis modernizuojamų paslaugų apimtims reikšmingos įtakos neturėjo. Buvo įvertintas pertvarkos poveikis panaudojimo tęstinumui ir efektyvumui: t. y. išanalizuota sveikatos sistemos pertvarkos poveikis paslaugų persiskirstymui dėl lygmenų nustatymo ir įstaigų sujungimo, medicininės įrangos naudojimui, žmogiškiesiems ištekliams, ES investicijų projektų įgyvendinimui ir tęstinumui ir pateiktos naudingos rekomendacijos bei pasiūlytos priemonės sveikatos sistemos

	Vertinimo pavadinimas	Vykdytojas	Vertinimo objektas	Vertinimo tipas	Vertinimo pobūdis	Vertinimo rezultatai ir nauda
						<p>pertvarkos tobulinimui ir geresniam 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimui.</p> <p>Paslaugų kokybei vertinti rekomenduota nustatyti ir analizuoti rodiklius, kurie atspindėtų svarbiausius kokybiškų sveikatos priežiūros paslaugų aspektus: paslaugų rezultatyvumą, saugumą ir orientaciją į pacientą. Taip pat rekomenduota tobulinti stebėsenos sistemą, numatant priemones, kurios leistų periodiškai nustatyti iš ES struktūrinių fondų lėšų įsigytos brangios medicininės įrangos apkrovimo apimtį ir įvertinti šios įrangos naudojimo efektyvumą bei sudaryti sąlygas priimti įrangos naudojimo efektyvumą didinančius sprendimus.</p>
4.	Sveikatos apsaugos ministerijos administruojamų Sanglaudos skatinimo veiksnių programos priemonių įgyvendinimo stebėsenos rodiklių sistemos tinkamumo bei efektyvumo vertinimas (2011)	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija	SSVP, priemonių įgyvendinimo stebėsenos rodiklių sistema	Administravimas	Veiklos	<p>Rodiklių tinkamumo vertinimas parodė, kad Sveikatos apsaugos ministerijos (SAM) administruojamų SSVP priemonių įgyvendinimo stebėsenos rodikliai nėra pakankamai specifiški, trūksta rodiklių, kurie atspindėtų svarbų sveikatos priežiūros paslaugų kokybės aspektą, taip pat rodiklių, kurie realiai atspindėtų intervencijų tikslus ir jų įgyvendinimo rezultatus. Vertinant rodiklių sistemos efektyvumą nustatyta, kad efektyvesnei priemonių įgyvendinimo stebėsenos sistemai trūksta specifiskesnių rodiklių, be to trūksta priežastinių ryšių tarp produkto, rezultato ir strateginių konteksto rodiklių, o priemonių intervencijos logika per daug supaprastinta.</p> <p>Vertinimo metu buvo identifikuoti rodiklių sistemos trūkumai ir pasiūlytos rekomendacijos, kurios sugrupuotos pagal spręstinas problemas: dėl nacionalinių programų vertinimo kriterijų ir stebėsenos rodiklių suderinamumo; dėl specifiskesnių SAM administruojamų SSVP priemonių įgyvendinimo stebėsenos rodiklių ir stebėsenos sistemos tobulinimo krypčių; dėl rodiklių paslaugų kokybei vertinti; dėl pacientų pasitenkinimo vertinimo; dėl rodiklių paslaugų prieinamumui vertinti; dėl nacionaliniu lygiu spręstinių problemų.</p> <p>Vertinimo rekomendacijų įgyvendinimas leido patobulinti SAM administruojamų priemonių stebėseną ir pagerinti atskaitomybę už ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimą.</p>
5.	ES paramos atliekų tvarkymui Lietuvoje efektyvumo vertinimas ir 2014–2020 m. finansavimo prioritetų nustatymas (2014)	Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija	SSVP, 2007–2013 m. SSVP 3 prioriteto priemonė „Atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“	Poveikis	Veiklos	<p>Vertinime nustatyta, kad: netiesioginis finansuotų projektų poveikis aplinkos kokybei, socialinei ir ekonominei situacijai pasireiškia per šiuos efektus: MBA įrenginiuose ir antrinių žaliavų konteineriuose atskirtų antrinių žaliavų efektas (galimybė sumažinti atitinkamų pirminių žaliavų importą); atliekų kompostavimo ir komposto panaudojimo efektas (galimybė pakeisti mineralines trąšas, gauti pajamų iš komposto pardavimo); papildomos žemės efektas (uždarius ir sutvarkius senus sąvartynus atlaisvinama žemė); ŠESD emisijų mažėjimo efektas (surenkant sąvartynų biodujas mažinamos šiltnamio efektą sukeliančių dujų, ypač metano, emisijos); energijos išteklių importo</p>

	Vertinimo pavadinimas	Vykdytojas	Vertinimo objektas	Vertinimo tipas	Vertinimo pobūdis	Vertinimo rezultatai ir nauda
						išstūmimo efektas (atliekų naudojimas energijos gamybai mažina iškastinių energijos išteklių importą); ES investicijos į atliekų sektorių sukelia ekonominę naudą ir socialinį efektą. Vertinimo rekomendacijos panaudotos planuojant 2014–2020 m. ES struktūrinių fondų investicijas į atliekų sektorių.
6.	Priemonės „Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų renovavimas ir plėtra“ einamasis vertinimas(2013)	Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija	SSVP priemonė „Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų renovavimas ir plėtra“	Įgyvendinimo	Veiklos	Įvertinta šio sektoriaus pagrindinių teisės aktų suderinamumas, valdymo ir administravimo efektyvumas; galimos vandentvarkos sektoriaus valdymo ir stiprinimo alternatyvos, Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau – VKEKK) ir savivaldybių vaidmuo, ES struktūrinių fondų investicijų įtaką infrastruktūros plėtrai, rodiklių tinkamumas, pasiūlyti alternatyvūs rodikliai ir tendencijos 2014–2020 m. laikotarpiui bei kiti finansavimo modeliai (pvz. finansų inžinerija). Atlikta vandentvarkos įmonių veiklos efektyvumo analizė parodė, kad bus pasiekti ne visi strateginiai tikslai, pastebėta nemažai trūkumų, dėl kurių neužtikrinamas sektoriaus finansinis tvarumas. Nustatyta, kad siekiant „kaštų susigrąžinimo“ principo įgyvendinimo, sektoriaus stambinimas yra tiksliausias ir efektyviausias sektoriaus pertvarkymo būdas dėl masto ekonomijos, valdymo efektyvumo ir kainų sulysinimo efektų. Siūloma keisti Lietuvos vandentvarkos sektoriuje teikiamų paslaugų kainų nustatymo mechanizmą, šią funkciją pavedant išimtinai vienam nepriklausomam subjektui – VKEKK. Taip pat siūloma prižiūrėti vandentvarkos sektoriuje veikiančių įmonių veiklos ir plėtros planų rengimą bei sugriežinti jų įgyvendinimo kontrolę.
7.	2007–2013 m. SSVP 1 prioriteto priemonės „Regioninių ekonomikos augimo centrų plėtra“ įgyvendinimo rezultatų ir tęstinumo poreikio vertinimas (2012)	Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija	SSVP, 1 prioriteto priemonė „Regioninių ekonomikos augimo centrų plėtra“	Veiksmų programos įgyvendinimas	Veiklos	Vertinime nustatyta, kad investicinių programų turinys yra orientuotas į miesto viešųjų erdvių tvarkymą, įskaitant miesto poilsio ir rekreacinių zonų infrastruktūros atnaujinimą ir apleistų miesto teritorijų regeneravimą. Toks investicinių programų turinys iš esmės atitinka vertinamos priemonės siekį gerinti gyvenimo kokybę ir aplinką bei teoriškai atitinka vertinamos priemonės siekį didinti patrauklumą investavimui. Tačiau esamas investicinių programų turinys atspindi tik vieną iš daugelio dedamųjų, reikalingų strategijoje keliamiems tikslams pasiekti ir nepadengia visų regioninių ekonomikos augimo centrų plėtros veiksmų. Būtent yra jaučiamas likusių dedamųjų (žmogiškųjų išteklių tobulinimo, mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros, verslo aplinkos gerinimo) finansavimo stygius. Be to, vertinimo laikotarpiu keturiuose augimo centruose 1 gyventojui tekusi investicijų suma yra mažesnė nei didžiuosiuose miestuose, vadinasi, šiems augimo centrams nebuvo sudarytos prielaidos vyti didžiuosius miestus, taip realizuojant strategijos tikslus. Atsižvelgiant į identifikuotas problemas atskirose srityse yra siūlomi jų

	Vertinimo pavadinimas	Vykdytojas	Vertinimo objektas	Vertinimo tipas	Vertinimo pobūdis	Vertinimo rezultatai ir nauda
						sprendimo būdai, kurie yra aktualūs ir kitoms savivaldybėms įgyvendinant panašius infrastruktūrinius projektus bei gali pasitarnauti tobulinant 2014–2020 m. analogiškų priemonių valdymą ir įgyvendinimą. Vertinime suformuluotos rekomendacijos projektų planavimo, administravimo ir įgyvendinimo srityse, taip pat rekomendacijos dėl viešųjų pirkimų problemų sprendimo.
8.	Sveikatos sektoriaus prioritetų 2014–2020 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo laikotarpiu strateginis vertinimas (2013)	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija	Horizontalus, Lietuvos sveikatos sektoriaus problemų ir gerųjų iniciatyvų analizė; gyventojų sveikatos problemoms spręsti skirtų intervencinių priemonių, kurioms įgyvendinti galėtų būti naudojamos ES struktūrinės paramos 2014–2020 m. laikotarpiu skiriamos lėšos, analizė	Pasirengimas 2014–2020 m. programavimo laikotarpiui	Strateginis	Įvertinus reikšmingiausias gyventojų sveikatos problemas, atsižvelgus į sveikatos sistemos ypatumus bei potencialą, taip pat į Lietuvos pažangos strategijoje bei 2014–2020 m. Lietuvos pažangos programoje išdėstytus prioritetus, buvo nustatytos trys svarbiausios investicijų sritys ir aprašytos prioritetingos intervencijų priemonės. Prioritetinėse investicijų srityse įgyvendinamos intervencinės priemonės yra mokymai, informacinių ir ryšių technologijų diegimas, tyrimai bei vertinimai ir kitos priemonės. Rekomenduojamos 2014–2020 m. ES struktūrinių fondų investicijų panaudojimo sveikatos sektoriuje sritys yra lėtinių ligų valdymas, sveikata darbe bei sveikatos saugos ir kokybės gerinimas. Vertinimo rezultatai panaudoti rengiant ES struktūrinių fondų panaudojimo veiksmų programas, skirtas ES strategijai „Europa 2020“ įgyvendinti, taip pat rengiant ir įgyvendinant kitus nacionalinius strateginius dokumentus, skirtus šalies gyventojų sveikatai saugoti ir stiprinti.
9.	Švietimo ir mokslo ministerijos administruojamų 2007–2013 m. veiksmų programų prioritetų ir juos įgyvendinančių ministerijos programų įgyvendinimo tarpinis vertinimas (2011)	Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija	Horizontalus	Veiksmų programos įgyvendinimas	Veiklos	Vertinime nustatytas Švietimo ir mokslo ministerijos administruojamų veiksmų programų prioritetų, priemonių ir pagal jas remiamų veiklų, nustatytų nacionalinėse ministerijos programose, tęstinis tinkamumas, atlikta jų nuoseklumo ir suderinamumo analizė, parengti pasiūlymai dėl veiksmų programų prioritetų, priemonių keitimo ar tobulinimo. Taip pat įvertintas veiksmų programų prioritetų, priemonių ir remiamų veiklų rezultatyvumas bei jo tikimybė, atlikta įgyvendinimo problemų analizė ir ja remiantis pateiktos rekomendacijos dėl nustatytų problemų sprendimo, kurios leistų pasiekti planuotus tikslus bei kokybiškus rezultatus švietimo ar mokslo sektoriuje. Įgyvendinus rekomendacijas, buvo pagerinta švietimui ir mokslui skiriamų ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo kokybė, veiksmingumas ir nuoseklumas, užtikrintas tinkamas ministerijos administruojamų 2007–2013 m. veiksmų programų prioritetų, priemonių ir pagal jas remiamų veiklų, nustatytų nacionalinėse ministerijos programose, įgyvendinimas.

	Vertinimo pavadinimas	Vykdytojas	Vertinimo objektas	Vertinimo tipas	Vertinimo pobūdis	Vertinimo rezultatai ir nauda
10.	Švietimo ir mokslo srities prioritetų 2014–2020 m. ES struktūrinės paramos programavimo laikotarpiui strateginis vertinimas (2014)	Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija	Horizontalus, Švietimo ir mokslo ministerijos kompetencijai priskirtos veiklos sritys	Pasirengimas 2014–2020 m. programavimo laikotarpiui	Strateginis	<p>Vertinime nustatyti svarbiausi strateginiai plėtros tikslai švietimo ir mokslo srityje 2014–2020 m. laikotarpiu. Siekdami pagrįsti investicijų aktualumą atliko antrinių informacijos šaltinių (teisės aktų, statistikos duomenų, anksčiau atliktų vertinimų išvadų) analizę, parengė atskirų sričių – ikimokyklinio, bendrojo ir neformaliojo ugdymo, studijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros, profesinio mokymo ir mokymosi visą gyvenimą – stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių analizę. Šią analizę dar labiau išplėtė 2007–2013 m. laikotarpio intervencijų rezultatyvumo analizė, kurioje daugiausia dėmesio buvo skirta lėšų panaudojimo ir produkto rodiklių pasiekimo vertinimui..</p> <p>Vertinime pateiktos rekomendacijos dėl būtinybės koncentruoti švietimo ir MTEP sektoriui skiriamus išteklius į pagrindines reikalingų pokyčių kryptis, užtikrinti pokyčių pasiekimui vertinti naudojamų rezultato rodiklių stebėseną, sukurti paskatas sektoriaus organizacijoms siekti norimo rezultato.</p> <p>Taip pat rekomenduota investicijas į kokybiško švietimo prieinamumą ir mokymosi visą gyvenimą plėtrą nukreipti į konkrečias visuomenės grupes.</p>
11.	Sanglaudos skatinimo veiksmų programos 1 prioriteto priemonės „Prielaidų spartesnei ūkinės veiklos diversifikacijai kaimo vietovėse sudarymas“ poveikio ir jos tęstinumo vertinimas (2013)	Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija	SSVP	Poveikis	Veiklos	<p>Siekiant užtikrinti planuojamų rezultatų pasiekimą tikslinėse teritorijose, nustatytos priemonės įgyvendinimo netolygumų atskiruose centruose priežastys ir būdai problemų sprendimui. Taip pat nustatyti ES struktūrinių fondų investicijų skyrimo šiems regioniniams augimo centrams 2014–2020 m. laikotarpiu poreikiai ir galimybės bei jos galimos apimtys.</p> <p>Atsižvelgiant į vertinimo rezultatus ir išvadas, 2014–2020 m. laikotarpiui rekomenduojama tęsti priemonės įgyvendinimą 2014–2020 m. laikotarpiu ir taikyti priemonę vietovėms, turinčioms 1–6 tūkst. gyventojų, išskyrus savivaldybių centrus, tačiau numatyti išimtis tais atvejais, kai tvarkomas integralus objektas yra ir šių vietovių, ir savivaldybių centrų teritorijose; taip pat papildyti priemonę naujomis veiklomis, leisti pačioms savivaldybėms spręsti, kurias iš tinkamų veiklų finansuoti projekte, taip pasiekiant didesnio kompleksiško ir išbaigtumo. Toliau taikyti regionų planavimo atrankos būdą, derinant su integruotais, keletą sektorių apimančiais projektais ar jų grupėmis (URBAN tipo veiksmis), savivaldybėms glaudžiau bendradarbiauti su Regionų plėtros tarybomis sudarant regionų planuojamus projektus.</p>
12.	Regionų projektų planavimo ir įgyvendinimo sistemos efektyvumo vertinimas (2010)	Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija	Horizontalus, regionų projektų planavimą ir atranką reglamentuojantys teisės aktai ir procedūros	Administravimas	Veiklos	<p>Vertinime nustatyta, kad planuojant ir įgyvendinant regionines priemones, stokojama VRM, kaip institucijos, atsakingos už nacionalinę regioninę politiką, horizontalaus koordinavimo. Regionų savarankiškumas planuojant struktūrines investicijas yra apribotas iš anksto tarpinių institucijų nustatytų ir patvirtintų investavimo kryptų ir apimčių. Didesnį regionų indėlį planuojant ES struktūrinių fondų lėšų investavimo kryptis galėtų sustiprinti plačiau įgyvendinamas partnerystės principas. Regionų plėtros tarybų vykdoma projektų atrankos praktika tarp skirtingų regionų ženkliai skiriasi. Dalis</p>

	Vertinimo pavadinimas	Vykdytojas	Vertinimo objektas	Vertinimo tipas	Vertinimo pobūdis	Vertinimo rezultatai ir nauda
						regionų taiko aiškiai apibrėžtus kiekybinius projektų naudingumo nustatymo metodus, taiko kokybinius atrankos metodus. Ši skirtinga projektų atrankos praktika yra vienas svarbesnių regionų savarankiškumo požymių ir iš dalies realizuoja subsidiarumo principą projektų atrankos sistemoje. Vertinime pasiūlytos rekomendacijos turėjo poveikį patobulinti tobulinant regionų projektų planavimo ir įgyvendinimo sistemą.
13.	Ūkio ministerijos kompetencijai priskirtų bendrai finansuojamų iš ES struktūrinių fondų lėšų ekonomikos sektorių būklės pokyčių vertinimas (I etapas) (2011)	Lietuvos Respublikos ūkio ministerija	Horizontalus, Ūkio ministerijos administruojamos pagal EAVP ir SSVP finansuojamos priemonės.	Teminis	Strateginis	Vertinimą sudaro 3 pagrindinės komponentės – stebėsenos sistemos sukūrimas, makroekonominio modelio viešosios politikos intervencijų vertinimui parengimas bei 2007–2013 m. Ūkio ministerijos kompetencijai priskirtų bendrai finansuojamų iš ES struktūrinių fondų lėšų priemonių tarpinio vertinimo atlikimas. <u>Stebėsenos sistemos rodikliai</u> skirstomi į dvi pagrindines grupes, kurias sudaro ekonomikos ir specifiniai sektoriniai rodikliai (Ūkio ministerijos kompetencijai priskirtų ir ES struktūrinių fondų lėšomis bendrai finansuojamų ekonomikos sričių (turizmas, verslas ir verslo aplinka, moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra, energetika) būklės stebėsenos rodikliai). Ekonominės situacijos ir intervencijų vertinimui buvo parengtas makroekonominis modelis HERLIT-16, jame Lietuvos ekonomika skirstoma į šešiolika sektorių, kurie siejasi su Ūkio ministerijos administruojamomis sritimis (MTTP, verslas ir verslo aplinka, turizmas ir energetika). Vertinimo rezultatai parodė, kad Ūkio ministerijos pastangos sušvelninti 2009 m. ir 2010 m. Lietuvos ekonomikos nuosmukio padarinius buvo sėkmingos. Vertinimo rekomendacijos skirtos 2007–2013 m. programavimo laikotarpio problemoms spręsti bei kryptys 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu: dėl alternatyvaus priemonių paketo, kuris būtų orientuotas finansų ir ekonomikos krizių pasekmes, parengimo; finansų inžinerijos priemonių paramos skyrimo sąlygų tobulinimo; MTTP srities, energetikos priemonių prioritizavimo; MTTP priemonių koordinavimo mechanizmo; turizmo sektoriaus finansavimo.
14.	Lietuvos plėtos prioritetų 2014–2020 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo laikotarpiu vertinimas (2009)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, Lietuvos ūkio socialinės ir ekonominės raidos tendencijos Ketvirtosios ekonominės ir socialinės sanglaudos ataskaitos keliamų iššūkių kontekste.	Pasirengimas 2014–2020 m. programa-vimo laikotarpiui	Strateginis	Vertinime nustatyta, kad iš esmės Lietuvos ūkio vystymosi prioritetai iki 2020 m. turėtų išlikti panašūs, kaip ir 2007–2013 m. laikotarpiu: integracija į globalią ekonomikos sistemą, globalias vertės kūrimo grandines bei tinklus; eksportuojančių ūkio šakų plėtra; TUI pritraukimas, ypatingai aukštos pridėtinės vertės, eksportą didinančiose srityse; demografinių procesų valdymas ir migracija, ypatingą dėmesį skiriant aukštos kvalifikacijos specialistų emigracijos problemai; regioninių netolygumų mažinimas. Atlikta Ketvirtosios ekonominės ir socialinės sanglaudos ataskaitos nuostatų aktualumo Lietuvai analizė parodė iššūkių svarbą Lietuvai: pirmoje vietoje – globalizacijos iššūkis ir poreikis stiprinti Lietuvos ekonominę konkurencingumą, antroje vietoje – energetinių išteklių rinkos problemų

	Vertinimo pavadinimas	Vykdytojas	Vertinimo objektas	Vertinimo tipas	Vertinimo pobūdis	Vertinimo rezultatai ir nauda
						sprendimas. Taip pat svarbūs demografiniai iššūkiai. Vertinimo metu pateikta analizė ir rekomendacijos, kurios naudingos formuojant argumentuotą Lietuvos Respublikos poziciją dėl ES sanglaudos politikos po 2013 m. Vertinimo ataskaitoje suformuluotos rekomendacijos dėl 2014–2020 m. programavimo laikotarpio investicinių kryptų ir finansavimo priemonių, akcentuojama finansų inžinerijos svarba.
15.	Valstybės projektų planavimo, taikomo įgyvendinant 2007–2013 m. veiksmų programas ir planuojant ES lėšas, tinkamumo ir efektyvumo vertinimas (2010)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, valstybės projektų planavimo sistema ir 2007–2013 m. veiksmų programų priemonės, kurioms taikomas valstybės projektų planavimas.	Administravimas	Veiklos	<p>Vertinime konstatuota, kad valstybės projektų planavimas Lietuvoje yra tinkamai reglamentuotas, tačiau dėl strateginių dokumentų kokybės stokos ir politikos įgyvendinimo agentūrų trūkumo, valstybės projektų planavimas ne visada yra tinkamiausias ir efektyviausias būdas ES struktūrinių fondų lėšoms paskirstyti.</p> <p>Valstybės projektų planavimas buvo tinkamai pasirinktas ŽIPVP 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ priemonių projektams atrinkti, tačiau dėl kokybiškų strateginių dokumentų ir politikos įgyvendinimo agentūrų stokos projektus planuojant „iš apačios“ buvo susidurta su tarpinstitucinio bendradarbiavimo ir koordinavimo trūkumu bei rizika, kad dalis ES struktūrinių fondų lėšų bus panaudota neefektyviai.</p> <p>Vertinimo metu nustatytos pagrindinės problemos, pateikta analizė ir rekomendacijos, kurios naudingos tobulinant valstybės projektų planavimą. Rekomendacijos ir joms įgyvendinti pasiūlytos priemonės yra tiek strateginio pobūdžio, pvz. dėl strateginio planavimo dokumentų kokybės didinimo, tiek ir administracinio bei techninio pobūdžio, pvz. papildyti ir patikslinti metodinius dokumentus, inicijuoti valstybės tarnautojų mokymus ir kt.</p>
16.	Pagal 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos strategiją įgyvendinamų veiksmų programų einamasis stebėsenos rodiklių tinkamumo vertinimas (2010)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, visų tipų ir lygių 2007–2013 m. veiksmų programų ir priemonių įgyvendinimo stebėsenos rodikliai bei jų sistema.	Administravimas	Veiklos	<p>Vertinime nustatyta, kad vadovaujantis SMART metodika, veiksmų programose ir jų prieduose numatyti stebėsenos rodikliai yra ne visada aiškiai susieti su tikslais/ uždaviniais, kurių įgyvendinimą jie matuoja. Rodikliais matuojami produktai ar paslaugos, teikiami netinkamai tikslinei grupei; rodikliais išreiškiami pasiekti rezultatai, kurie neturi įtakos priemonės tikslų/ programos uždavinių įgyvendinimui. Pastebėtas priežastinės teorijos, kuria būtų pagrįsta tikslų – uždavinių hierarchija, trūkumas ir, atitinkamai, aiškių loginių ryšių tarp skirtingo lygio ir turinio rodiklių trūkumas. Bendras stebėsenos rodiklių skaičius yra tinkamas. Analizuojant stebėsenos rodiklių tinkamumą ir pakankamumą, nustatytos ir tam tikros trūkstamos stebėsenos sritys bei intervencijos poveikio matavimo lygių nepakankamumas. Stebėsenos rodiklių paskirtis yra nepakankamai subalansuota (kiekybiniai rodikliai vs kiekybiniai).</p> <p>Vertinimo rekomendacijos leido patobulinti 2007–2013 m. veiksmų programų stebėsenos rodiklių sistemą ir buvo panaudotos ruošiant 2014–2020 m.</p>

	Vertinimo pavadinimas	Vykdytojas	Vertinimo objektas	Vertinimo tipas	Vertinimo pobūdis	Vertinimo rezultatai ir nauda
						programavimo laikotarpio ES fondų investicijų įgyvendinimo stebėsenos rodiklių sistemą.
17.	2007–2013 m. ES struktūrinės paramos specialiųjų atrankos kriterijų vertinimas (2010)_	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, VP priemonių specialieji (prioritetiniai) atrankos kriterijai, kitų veiksmų programų specialieji (prioritetiniai) atrankos kriterijai.	Administravimas	Veiklos	Vertinime nustatyta, kad tikslinga tobulinti specialiųjų projektų atrankos kriterijų (SPAK) nustatymo ir planavimo procesus, SPAK komunikavimą, pristatymą vertintojams, taip pat nustatyti SPAK kokybiškumo ir pakankamumo parametrus. Kartu su vertinimo ataskaita pateikiamoje 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos specialiųjų prioritetinių atrankos kriterijų nustatymo ir jų tinkamumo / pakankamumo vertinimo metodikoje yra nustatyti SPAK kokybiškumo ir pakankamumo reikalavimai (SPAK universalieji, specifiniai, nustatymo proceso, individualūs, rinkinio reikalavimai). Taip pat pateiktos 2 grupės rekomendacijų: 1) rekomendacijos SPAK procesui tobulinti ir 2) rekomendacijos SPAK kokybei gerinti. Šio vertinimo rezultatų panaudojimas leis parengti kokybiškesnius SPAK ir patobulinti SPAK procesą.
18.	Partnerystės principo įgyvendinimo, panaudojant ES struktūrinę paramą, vertinimas (2010)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, partnerystė 2004–2006 m., ir 2007–2013 m. laikotarpiais programų rengimo, įgyvendinimo, stebėsenos ir vertinimo metu.	Teminis	Strateginis	Vertinime nustatyta, jog partnerystės poveikis ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo procesui yra vidutinis, t. y. partnerystė nėra tik formalus reikalavimas. Taip pat buvo identifikuoti tam tikri neigiami aspektai. Partnerystės principo įgyvendinimo reglamentavimas Lietuvos nacionaliniuose teisės aktuose yra platus ir abstraktus. Programuojant, įgyvendinant ir vertinant ES struktūrinių fondų investicijas, partneriai aktyviausiai dalyvavo svarstant jau parengtus sprendimus, tačiau nepakankamai sistemingai ir plačiai buvo įtraukti į ankstyvąjį sprendimų priėmimo proceso etapą. Ne visada ir ne visiems partneriams yra aišku, kada rengiami tam tikri sprendimai, ir kuriuo momentu jie turi galimybę įsitraukti į diskusijas, teikti siūlymus, alternatyvas. Socialinių ir ekonominių partnerių siekis atstovauti organizacijos narių interesus naudojant ES struktūrinių fondų lėšas yra vienas svarbiausių motyvų dalyvauti partnerystės procese, tačiau tai gali kelti riziką skaidrumo ir nešališkumo principų įgyvendinimui. Daugiausiai ekspertinių žinių ir įgūdžių partneriai turi savo veiklos srityje ar sektoriuje, o labiausiai trūksta ES struktūrinių fondų lėšų valdymo principų išmanymo. Vertinimo metu nustatytos pagrindinės problemos, rizikos, pateikta analizė ir rekomendacijos, kurios naudingos partnerystės proceso ES struktūrinių fondų panaudojimo srityje tobulinimui.
19.	Finansavimo takoskyrų, siekiant užtikrinti dvigubo finansavimo prevenciją, vertinimas (2011)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, 2007–2013 m. veiksmų programose ir jų prieduose nubrėžtos	Administravimas	Strateginis	Vertinime nustatyta, kad jos šiuo metu kartu su veikiančia finansavimo takoskyrų nustatymo ir stebėsenos sistema iš esmės užtikrina pirminę dvigubo finansavimo prevenciją. Vertinime pateikta išvada, kad Lietuvoje veikianti ES struktūrinių fondų lėšų administravimo sistema užtikrina pakankamą dvigubo finansavimo prevenciją ir kontrolę. Remiantis vertinimo rezultatais suformuluotos rekomendacijos, susijusios su

	Vertinimo pavadinimas	Vykdytojas	Vertinimo objektas	Vertinimo tipas	Vertinimo pobūdis	Vertinimo rezultatai ir nauda
			takoskyros			informacijos valdymu ir apima kitų finansavimo šaltinių ir finansavimo takoskyrų informacijos susistemimą bei jos atnaujinimo procedūrų sukūrimą, tokiu būdu užtikrinant efektyvią finansavimo takoskyrų stebėseną. Kita esminė rekomendacijų dalis skirta tarpinstitucinio bendradarbiavimo skatinimui. Taip pat siūloma apsvarstyti kitas priemones, galinčias padėti efektyviau užtikrinti dvigubo finansavimo prevenciją ir kontrolę. Vertinimo išvados ir rekomendacijos padėjo tobulinti finansavimo takoskyrų nustatymo ir stebėsenos sistemą. Vertinimo metu parengtos metodinės gairės institucijoms, atliekančioms dvigubo finansavimo prevencijos ir kontrolės procedūras, administruojant Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų investicijas.
20.	ES fondų lėšų, skirtų 2007–2013 m. veiksmų programoms įgyvendinti, panaudojimo vertinimas (2011)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos įsisavinimo sparta ir stebėseną.	Administravimas	Veiklos	Vertinime nustatytos ES fondų lėšų naudojimo plano nevykdymo priežastys, įvertintos galimybės pasiekti ES fondų lėšų naudojimo plano rodiklius ateinančiais metais, atsižvelgiant į dabartinę veiksmų programų prioritetų įgyvendinimo eigą (priemonių įgyvendinimo planų vykdymą, pateiktų paraiškų bei prisiimtų įsipareigojimų apimtis ir kt.) įvertinta ES fondų lėšų naudojimo plano nevykdymo įtaka N+2/N+3 taisyklės įgyvendinimui bei nustatytos priemonės, kurios užtikrintų plano vykdymą. Išvadų ir rekomendacijų įgyvendinimas leido optimizuoti ES 2007–2013 m. struktūrinių fondų lėšų panaudojimą.
21.	Aplinkosauginių reikalavimų įgyvendinimo vertinimas (2011)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, aplinkosauginių reikalavimų įgyvendinimas vykdamas veiksmų programas.	Teminis	Veiklos	Vertinime buvo nustatyta, kad bendrai aplinkos kokybė Lietuvoje nuo 2005 m. pagerėjo. poveikio vertinimo atskiriems aplinkos komponentams rezultatai parodė, kad aplinkosaugos ir infrastruktūros projektų poveikis aplinkos komponentams yra teigiamas. Didžiausią teigiamą poveikį projektų įgyvendinimas daro kraštovaizdžiui bei visuomenės sveikatai, taip pat reikšmingai prisideda prie paviršinių vandens telkinių bei atmosferos oro kokybės gerinimo. Pagrindinės problemos kyla projektų planavimo etape dėl nekokybiškai parengtos projektų aplinkosauginės dokumentacijos, ilgų procedūrų atliekant poveikio aplinkai vertinimą ir „Natura 2000“ reikšmingumo nustatymą, visuomenės pasipriešinimo planuojamai veiklai, kuris dažniausiai atsiranda dėl nepakankamo informavimo apie planuojamą ūkinę veiklą ir jos poveikį. Nustatyta, kad aplinkosauginių reikalavimų užtikrinimas atliekant projektų atranką nėra efektyvus dėl projektų finansavimo sąlygų aprašuose nustatytų perteklinių reikalavimų ir projektų atitikimo aplinkosauginiams reikalavimams vertinimo metodikos trūkumo. Kituose projektų gyvavimo etapuose aplinkosauginių reikalavimų laikymasis yra užtikrinamas efektyviai ir papildomos priemonės nereikalingos. Remiantis vertinimo rezultatais ataskaitoje pateiktos 7 strateginio ir techninio

	Vertinimo pavadinimas	Vykdytojas	Vertinimo objektas	Vertinimo tipas	Vertinimo pobūdis	Vertinimo rezultatai ir nauda
						pobūdžio rekomendacijos, skirtos identifikuotoms problemoms spręsti. Rekomendacijų įgyvendinimas leis padidinti teigiamą ES struktūrinių fondų poveikį aplinkai 2014–2020 m. laikotarpiu.
22.	Baltijos jūros strategijos (BJR) įgyvendinimo panaudojant 2007–2013 m. ES struktūrinę paramą vertinimas(2010)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, 2007–2013 m. veiksmų programos, 173 veiksmų programų priemonės.	Teminis	Strateginis	Nustatytas aukštas 2007–2013 m. veiksmų programų suderinamumas su ES BJR strategija ir galimas jų indėlis. Tiesiogiai prie regioninės strategijos prioritetinių sričių įgyvendinimo gali prisidėti 59 veiksmų programų priemonės. Pagal finansinį indėlį veiksmų programos didžiausią poveikį gali turėti pirmosios strategijos ašies, skirtos ekologiškai tvaraus regiono plėtrai, ir trečios ašies, nukreiptos į Baltijos jūros regiono pasiekiamumo gerinimą, tikslų pasiekimui. Prie ketvirtosios ašies, skirtos Baltijos jūros regiono saugumo stiprinimui, tikslų įgyvendinimo veiksmų programos prisidės minimaliai. Netiesiogiai prie BJR strategijos įgyvendinimo gali prisidėti dar 66 veiksmų programų priemonės. Atsižvelgiant į aukštą veiksmų programų suderinamumą su ES BJR strategija ir į veiksmų programose numatytą tarptautinio bendradarbiavimo galimybę, poreikio tikslinti Lietuvos 2007–2013 m. veiksmų programas nėra. Buvo pasiūlyta eilė rekomendacijų ir priemonių, kurių įgyvendinimas leistų geriau panaudoti ES lėšas ES BJR strategijos tikslams ir pagerinti atsiskaitymą.
23.	Europos investicijų banko paskolos administravimo sistemos vertinimas (2010)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, EIB paskolos administravimo sistema.	Administravimas	Veiklos	Atlikus EIB paskolos administravimo sistemos atitikties sutarties su EIB nuostatoms vertinimą, nustatyta, kad sutarties reikalavimai yra integruoti į 2007–2013 m. laikotarpio struktūrinių fondų lėšų administravimo sistemą: paskirtos atsakingos nacionalinės institucijos, apibrėžtos jų funkcijos ir atsakomybės, įvardintos finansavimą galinčios gauti įstaigos ir juridiniai asmenys (projektų vykdytojai), EIB paskolos lėšomis finansuojami projektai, aiškiai apibrėžtos netinkamos finansuoti EIB paskolos lėšomis projektų ir projektų komponentų kategorijos, SFMIS galimybės administruojant EIB paskolą išnaudojamos pakankamai efektyviai. Pateiktos rekomendacijos dėl EIB paskolos administravimo sistemos optimizavimo, efektyvesnio EIB aplinkosauginių reikalavimų vykdymo, SFMIS funkcionalumo, susijusio su EIB paskolos administravimu, tobulinimo, bei įgyvendinančių institucijų darbuotojų kompetencijų kėlimo. Pasiūlytos rekomendacijos prisidėjo prie efektyvesnio EIB paskolos administravimo.
24.	Tyrimų ir studijų, finansuojamų iš ES struktūrinės paramos lėšų, kokybės, efektyvumo ir	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, tyrimai, studijos, koncepcijos ir analizės, finansuotos pagal 2007–2013 m. ES	Teminis	Strateginis	Vertinime buvo išanalizuota 924 tyrimai, studijos, koncepcijos ir analizės, finansuotos pagal 2007–2013 m. veiksmų programų 25 priemones. Įgyvendinus vertinimo rekomendacijas, kaip tobulinti tyrimų ir studijų kokybės užtikrinimo ir priežiūros sistemą, kaip efektyviau planuoti tyrimų ir studijų biudžetus, mažinti ateityje planuojamų darbų fragmentiškumą, padidės iš ES veiksmų programų finansuojamų tyrimų ir studijų kokybė, efektyvumas ir

	Vertinimo pavadinimas	Vykdytojas	Vertinimo objektas	Vertinimo tipas	Vertinimo pobūdis	Vertinimo rezultatai ir nauda
	tęstinumo vertinimas (2011)		struktūrinės paramos veikslių programų 25 priemonės.			tęstinumas.
25.	2007–2013 m. ES struktūrinės paramos vertinimų rekomendacijų įgyvendinimo vertinimas (2013)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, į 2008–2012 m. vertinimo planus įtraukti ES struktūrinės paramos vertinimai, užbaigti iki 2012 m. liepos 1 d., ir juose pateiktos rekomendacijos.	Teminis	Veiklos	Vertinime buvo patikslinta rekomendacijų statistika, išanalizuoti jų tipai, lygmenys, įgyvendinimo terminai, įvertinta rekomendacijų kokybė ir jų įgyvendinamumas. Buvo suformuluotos išvados ir rekomendacijos dėl priemonių, kurios padidins vertinimų rekomendacijų įgyvendinamumą, aprašyta vertinimo rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos ir kontrolės geroji praktika, išskirtos pamokos ateičiai. Visa tai padidins vertinimo instrumento naudingumą ir pagerins vertinimo rekomendacijų įgyvendinamumą, siekiant efektyvaus vertinimo rezultatų panaudojimo.
26.	Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategijos ir ją įgyvendinančių veikslių programų indėlis siekiant 2020 m. ES strategijos tikslų (2011)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategija konvergencijos tikslui įgyvendinti ir ją įgyvendinančios veikslių programos.	Teminis	Strateginis	Vertinime nustatyta, kiek ir prie kurių strategijos „Europa 2020“ tikslų, prioritetų ir pavyzdinių iniciatyvų įgyvendinimo prisideda Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategija konvergencijos tikslui įgyvendinti ir ją įgyvendinančios veikslių programos. Taip pat identifikuota, kokių veikslių reikia imtis planuojant 2014–2020 m. ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimą Lietuvoje siekiant, kad ES sanglaudos politikos įgyvendinimas šalyje kuo labiau prisidėtų prie strategijos „Europa 2020“ tikslų įgyvendinimo.
27.	Jaunimo verslumą skatinančių priemonių vertinimas (2012)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, 2007–2013 m. veikslių programų prioritetai, uždaviniai, priemonės.	Teminis	Strateginis	Vertinimo rezultatai prisidėjo prie efektyvesnio ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo jaunimo verslumo skatinimo srityje tobulinant jaunimo verslumo ugdymo ir skatinimo sistemos administravimą, optimaliai paskirstant atsakomybes tarp institucijų, atsižvelgiant į jų išteklius ir praktines galimybes užtikrinti atsakomybių vykdymą. Planuojant 2014–2020 m. programavimo laikotarpio veikslių programas vertinimas sukūrė prielaidas taikyti efektyviausias ir didžiausią naudą kuriančias jaunimo verslumą skatinančias priemones. Taip pat buvo nustatyti kokybiškesni ir tarpusavyje susieti priemonių atrankos ir stebėsenos rodikliai, kurie prisidės prie efektyvesnio priemonių

	Vertinimo pavadinimas	Vykdytojas	Vertinimo objektas	Vertinimo tipas	Vertinimo pobūdis	Vertinimo rezultatai ir nauda
						įgyvendinimo ir kartu padės vykdyti centralizuotą jaunimo verslumo ugdyimo ir skatinimo sistemos stebėseną; Gerinant jaunimo verslumą skatinančių priemonių suderinamumą ir tęstinumą, tinkamai informuojant galutinius naudos gavėjus apie jaunimo verslumą skatinančių priemonių pasirinkimą ir prieinamumą leis tinkamai nukreipti priemonių dalyvius į kitas naujus poreikius atitinkančias priemones.
28.	Viešųjų pirkimų poveikio ES struktūrinės paramos panaudojimo efektyvumui vertinimas (2012)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, Lietuvos ir pasirinktų kelių ES valstybių prekių ir paslaugų viešieji pirkimai ir jų sistema, kai finansavimo šaltinis yra ES struktūrinės paramos lėšos.	Teminis	Veiklos	Pateiktos išvados ir rekomendacijos dėl Viešųjų pirkimų įstatymo poveikio ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo efektyvumui bei viešųjų pirkimų procedūrų optimizavimo, siekiant efektyvesnio ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo, galimybių. Rekomendacijos suskirstytos į penkis struktūrinius blokus: Viešųjų pirkimų įstatymas ir poįstatyminiai teisės aktai, poįstatyminių reglamentuojančių teisės aktų taikymas; Viešųjų pirkimų kontrolės sistema; Viešųjų pirkimų kontrolės procedūros įgyvendinančiose institucijose; perkančiųjų organizacijų gebėjimai. Pasiūlytos tobulinimo kryptys: pirkimo procedūrų supaprastinimas, lankstumo didinimas ir paspartinimas plačiau išnaudojant supaprastintus pirkimo būdus; ginčų nagrinėjimo paspartinimo sprendimai; įvairesnių pirkimo būdų ir ekonominio naudingumo kriterijaus taikymo praktikos skatinimas; viešųjų pirkimų reglamentavimo ir kontrolės praktikų unifikavimas viešuosius pirkimus kontroliuojančiose institucijose; rizikos valdymu grįstų kontrolių aktyvesnis taikymas optimizuojant viešųjų pirkimų kontrolės kaštus; specializacijos didinimas vykdant viešuosius pirkimus sprendžiant perkančiųjų organizacijų gebėjimų problemą; viešųjų pirkimų sistemos orientacija į galutinį viešojo pirkimo rezultatą. Šio vertinimo rekomendacijų įgyvendinimas leido ne tik efektyviau administruoti ES struktūrinių fondų lėšas, geriau suderinant ES struktūrinių fondų lėšų administravimo procedūras su viešųjų pirkimų procedūromis, bet ir prisidėjo prie viešųjų pirkimų politikos tobulinimo.
29.	Informavimo apie ES struktūrinę paramą ir jos viešinimo vertinimas (2012)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, 2004–2006 ir 2007–2013 m. informavimo apie ES struktūrinę paramą ir jos viešinimo administravimo sistemos.	Administravimas	Veiklos	Vertinimo metu nustatytos pagrindinės viešinimo ir informavimo sistemos ir viešinimo veiklų, priemonių ir kanalų problemos. Pateikta išsami analizė, gerosios praktikos pavyzdžiai ir rekomendacijos dėl optimalaus viešinimo ir informavimo proceso organizavimo 2014–2020 m. laikotarpiu. Šių rekomendacijų įgyvendinimas leido geriau pasirengti naujam programavimo laikotarpiui.
30.	ES paramos poveikio Lietuvos	Lietuvos Respublikos	SSVP	Poveikis	Veiklos	Įvertintas 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo rezultatyvumas, efektyvumas ir poveikis turizmo sektoriaus augimui; sudaryti

	Vertinimo pavadinimas	Vykdytojas	Vertinimo objektas	Vertinimo tipas	Vertinimo pobūdis	Vertinimo rezultatai ir nauda
	turizmo sektoriui ir plėtros galimybių vertinimas (2013)	ūkio ministerija				<p>patraukliausi turistiniai maršrutai vietos ir užsienio turistams, didžiausio turistinio potencialo teritorijose, kurios išskirtos Nacionalinėje turizmo plėtros programoje; pasiūlytos 2014–2020 m. turizmo priemonės, remiamos veiklos ir paramos formos.</p> <p>Nustatyta, kad dėl didesnio nei planuota projektų skaičiaus buvo daugiau pastatyta naujų ar sutvarkyta esamų turistų traukos objektų nei yra numatyta Sanglaudos skatinimo veiksmų programos priede. Taip pat pateikta išvada, kad bus viršytas SSVP priede numatytas rodiklis dėl naujų (tiesioginių) darbo vietų. Vertinimo duomenimis, šis rodiklis didžiąja dalimi jau yra pasiektas – sukurta ~97 proc. planuotų sukurti darbo vietų. Bendrai pagal visas priemones į finansuotus objektus buvo pritraukta daugiau nei planuota turistų, kuriems pritraukti buvo skirta mažiau nei planuota lėšų. Vertinimo ataskaitoje teigiama, kad ES struktūrinių fondų lėšų turizmo sričiai panaudojimo efektyvumas gali būti padidintas didinant turizmo objektų tvarkymo kompleksiskumą.</p>
31.	Žmogiškųjų išteklių plėtros ir socialinės sanglaudos sričių būklės analizė ir perspektyvų 2014–2020 m. parengimas (2013)	Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	Horizontalus, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kompetencijai priskirtos veiklos sritys, Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 1 prioriteto ir Sanglaudos skatinimo veiksmų programos 2 prioriteto priemonės	Pasirengimas 2014–2020 m. programavimo laikotarpiui	Strateginis	<p>Buvo įvertintos dabartinės tendencijos ir identifiukuoti svarbiausi 2014–2020 m. laikotarpio iššūkiai socialinėje ir užimtumo srityse. Vertinime nustatyta, kad ES investicijos sukėlė kelių tipų efektus: „pabandymo efektas“ – išbandytos naujos iniciatyvos, požiūriai ar metodai, kurie suteikė naudingų pamokų ateičiai; sisteminio pokyčio efektas pastebimas kai kuriose priemonėse tik su išlygomis; trumpuoju laikotarpiu ypač aktualus krizės padarinių sušvelninimo efektas.</p> <p>Taip pat nustatyta, kad SADM atsakomybės sritims priskirtus žmogiškuosius ir finansinius išteklius reikėtų nukreipti dviem pagrindinėmis kryptimis: pirma, padėti darbo neturintiems asmenims, investuojant į aktyvias darbo rinkos priemones; antra, gerinti socialinę aprėptį deinstitutionalizuojant dabartinę socialinių paslaugų sistemą, kuriant pereinamojo tipo ir bendruomenines paslaugas, padedant derinti šeimos ir darbo įsipareigojimus, kuriant ir teikiant paslaugas šeimoms (įskaitant socialinės rizikos šeimas) ir atskirtį patiriantiems asmenims.</p>
32.	ES struktūrinės paramos poveikio vietai ir urbanistinei plėtrai vertinimas (2013)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, 35 Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo bei Sanglaudos skatinimo veiksmų programų	Teminis	Strateginis	<p>Vertinime atlikta ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo teritoriniu aspektu analizė, kuri apėmė 51 gyvenamąją vietovę (išskiriant didžiuosius miestus, regioninius augimo centrus, probleminių teritorijų miestus, kitus miestus ir miestelius). Nustatyta, kad investicijoms būdingas vidutinis ir mažesnis nei vidutinis tinkamumas, t. y. planuojant projektus buvo nepakankamai atsižvelgiama į bendrą gyvenamosios vietovės būklę.</p> <p>Planuojant ir įgyvendinant 2007–2013 m. struktūrinių fondų investicijas, šalies miestai ir miesteliai orientavosi į infrastruktūrines investicijas (susisiekimo,</p>

	Vertinimo pavadinimas	Vykdytojas	Vertinimo objektas	Vertinimo tipas	Vertinimo pobūdis	Vertinimo rezultatai ir nauda
			priemonių investicijos, kurios turi poveikį miestų ir miestelių plėtrai.			komunalinių, socialinių, švietimo paslaugų gerinimui). Investicijos prisidėjo prie bendrojo vidaus produkto augimo ir nedarbo lygio mažinimo: 2011 ir 2012 m. šalies bendrasis vidaus produktas (BVP) buvo apie 2,3 proc. didesnis nei būtų buvęs nesant investicijų. Išvados ir rekomendacijos naudojamos atsiskaityti visuomenei, kaip ES struktūrinių fondų investicijos prisidėjo įgyvendinant sanglaudos politiką, kokią poveikį turėjo vietinei urbanistinei plėtrai ir žmonių gerovei. Be to, vertinimo rezultatai buvo naudojami rengiantis naujam programavimo periodui.
33.	Kontrafaktinių vertinimo metodų pritaikomumas ir statistinių duomenų pakankamumas ES struktūrinės paramos poveikiui vertinti (2013)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, 2007–2013 m. ES paramos lėšomis finansuojamos priemonės ir galimos 2014–2020 m. investicijų kryptys.	Administravimas	Veiklos	Vertinime išnagrinėtas kontrafaktinių metodų taikymui reikalingų duomenų prieinamumas ir pakankamumas: konstatuota, kad Lietuvos viešuosiuose registruose ir duomenų bazėse kaupiami beveik visi kontrafaktinio poveikio vertinimui reikalingi duomenys yra pakankami; tačiau individualių asmens arba įmonių duomenų naudojimą griežtai reglamentuoja teisės aktai ir aiškaus teisinio pagrindo, kuriuo remiantis nepriklausomi vertintojai galėtų gauti tuos duomenis, nebuvimas labai apriboja duomenų prieinamumą. Pasiūlyti duomenų perdavimo nepriklausomiems vertintojams būdai. Nustatyta, kokiose priemonėse yra geriausios galimybės pritaikyti kontrafaktinio poveikio vertinimo metodus. Pateikti pasiūlymai, kaip integruoti kontrafaktinį poveikio vertinimą į 2014–2020 m. ES fondų investicijų stebėsenos ir vertinimo sistemą Taip pat parengtos metodinės gairės, kuriose aptarti svarbiausi kontrafaktinio poveikio vertinimo metodai, planavimas ir dizainas, reikalingi duomenys ir rezultatų naudojimas. Vertinimo išvados, rekomendacijos ir metodinės gairės prisidės tobulinant ES struktūrinių fondų investicijų poveikio vertinimų kokybę.
34.	ES struktūrinės paramos poveikis horizontalaus prioriteto „Lyčių lygybė ir nediskriminavimas“ įgyvendinimui (2014)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, 2007–2013 m. veiksmų programų priemonės, kurios turi poveikį lyčių lygybės ir nediskriminavimo prioriteto įgyvendinimui.	Teminis	Strateginis	Buvo išnagrinėtas tęstinis horizontalaus lyčių lygybės ir nediskriminavimo prioriteto tinkamumas bei suderinamumas, tikslų įgyvendinimas ir prioriteto reikalavimų integravimas į ES struktūrinių fondų administravimo sistemą. Nustatyta, kad investicijų poveikis lyčių lygybei ir nediskriminavimui buvo fragmentuotas. Geriausiai prie lyčių lygybės ir nediskriminavimo įgyvendinimo prisidėjo SADM administruojamos priemonės – jas planuojant ir atrenkant projektus pasitarnavo institucijos patirtis, rėmimasis akademiniais tyrimais ir savo srities išmanymas. Mažiausiai prisidėjo EAVP finansuotos priemonės, kuriose pritrūko aktualių tikslų išskėlimo, prioriteto „savininko“ ir kompetencijų visuose investicijų įgyvendinimo lygmenyse. Lietuvos Respublikos finansų ministerijai ir kitoms institucijoms buvo pateiktos rekomendacijos dėl geresnio lyčių lygybės ir nediskriminavimo prioriteto integravimo į visas ES struktūrinių fondų investicijų sritis; metodinės pagalbos teikimo projektų vykdytojams; gerosios praktikos sklaidos ir

	Vertinimo pavadinimas	Vykdytojas	Vertinimo objektas	Vertinimo tipas	Vertinimo pobūdis	Vertinimo rezultatai ir nauda
						viešinimo; Horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo darbo grupės veiklos organizavimo; reikalavimų projektams nustatymo; stebėsenos tobulinimo. Šios rekomendacijos naudojamos įgyvendinant 2014–2020 m. ES struktūrinių fondų ir investicijų veiksmų programos intervencijas bei užtikrinant tinkamą lyčių lygybės ir nediskriminavimo prioriteto integravimą į ES struktūrinių ir investicijų fondų administravimo sistemą
35.	Lietuvos 2014–2020 m. ES struktūrinės paramos strateginių programavimo dokumentų išankstinis vertinimas (2014)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, ES struktūrinės paramos administravimo Lietuvoje sistema, 2014–2020 m. veiksmų programa.	Pasirengimas 2014–2020 m. programa-vimo laikotarpiui	Strateginis	Buvo pagerinta intervencijų logika ir sudarytos prielaidos atitikti tematinės koncentracijos reikalavimus. Konkretų uždavinių skaičiaus sumažinimas ir intervencijų logikos detalizavimas, aiškių takoskyrų nustatymas tarp panašų pobūdį turinčių investicijų taip pat prisidėjo prie didesnio veiksmų programos vidinio nuoseklumo bei vidinio ir išorinio suderinamumo ir papildomumo. Rekomendacijos prisidėjo prie administracinės naštos pareiškėjams mažinimo, o išankstinio vertinimo metu atlikta rengiamų teisės aktų analizė taip pat parodė, kad pateiktas išankstinės sąlygos dėl statistinių duomenų prieinamumo ir pakankamumo įgyvendinimo veiksmų planas sudaro prielaidas sukurti tinkamą ES struktūrinių fondų veiksmų programos stebėsenos sistemą ir rinkti vertinimui reikalingus duomenis.
36.	ES struktūrinės paramos poveikio gyvenimo kokybei, socialinės atskirties ir skurdo mažinimui Lietuvoje vertinimas (2014)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, 49 priemonės, skirtos skurdo ir socialinės atskirties mažinimui bei gyvenimo kokybės gerinimui, įgyvendintos pagal 2007–2013 m. veiksmų programas.	Poveikis	Strateginis	Atlikus vertinimą, surinktais įrodymais buvo patvirtintos išvados, kad 2007–2013 m. laikotarpiu didžiausią poveikį gyvenimo kokybei šalyje darė išoriniai veiksniai (pirmiausiai – ekonomikos ciklas), o ES intervencijų poveikis šalies mastu buvo mažos apimties (išskyrus infrastruktūrinės intervencijas). 2007–2013 m. Lietuvoje įgyvendintos intervencijos buvo susietos su konkrečiomis skurdo ir socialinės atskirties mažinimo teorijomis bei patvirtintos išvalgos, kad šalyje dominuoja individualus požiūris į skurdo problematiką ir trūksta struktūrinių sprendimų. Vertinimas buvo naudingas, nes buvo sudarytas 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų intervencijų, prisidėjusių prie skurdo ir socialinės atskirties mažinimo, žemėlapis bei nubraižytos intervencijų logikos schemas kiekvienai iš penkių intervencijų kategorijų (įdarbinimo ir užimtumo skatinimo, aprūpinimo baziniais ištekliais, sveikatos, švietimo ir socialinių paslaugų teikimo intervencijoms), susiejant problemas, veiklas, siekiamus rezultatus bei išorės faktorius, darančius įtaką suplanuotų tikslų pasiekimui. Pateikta 17 rekomendacijų dėl įdarbinimo ir užimtumo skatinimo, aprūpinimo baziniais ištekliais, švietimo paslaugų teikimo, socialinių paslaugų teikimo intervencijų įgyvendinimo tobulinimo. Vertinimo rezultatai svarbūs atsiskaitant visuomenei už 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimą; taip pat tobulinant ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimą socialinės sanglaudos didinimui 2014–2020 m. Šį vertinimą Europos Komisija pripažino geriausiu užimtumo, darbo įgūdžių ir

	Vertinimo pavadinimas	Vykdytojas	Vertinimo objektas	Vertinimo tipas	Vertinimo pobūdis	Vertinimo rezultatai ir nauda
						socialinės aprėpties srityje atliktu vertinimu. Apdovanojimas Lietuvai įteiktas Komisijos organizuotoje 7-oje vertinimo konferencijoje, kuri vyko 2016 m. birželio 16-17 dienomis Sofijoje.
37.	ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos konkurencingumui vertinimas (2015)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, 75 2007–2013 m. veiksmų programų priemonės, kuriomis siekta prisidėti prie Lietuvos konkurencingumo didinimo.	Poveikis	Strateginis	<p>Vertinime nustatyta, kad 2007–2013 m. Lietuvoje daugiausiai investuota į konkurencingumo didinimo prielaidų sudarymą (kuriant infrastruktūrą), bet ne į tiesiogiai su konkurencingumu siejamų sričių skatinimą. Kokybiniais pokyčiams inspiruoti yra svarbios „minkštosios“ priemonės, kurioms įgyvendinti ir jų poveikiui pasireikšti reikia ilgesnio laiko.</p> <p>Egzistavo atotrūkis tarp priemonių ir projektų suplanuotų pasiekti tikslų ir strateginio konteksto rodiklių, nes daugelis įgyvendintų projektų nebuvo tokio masto, kad galėtų pakeisti strateginį kontekstą šalyje ir paskatinti struktūrinius pokyčius.</p> <p>Konkurencingumo didinimo priemonės darė teigiamą poveikį daugeliui konkurencingumo rodiklių, tačiau egzogeninių veiksnių įtaka (pavyzdžiui, ekonominės krizės, paklausos pokyčių užsienio rinkose, verslo klimato, taikomų mokesčių lengvatų, reguliacinės aplinkos, užsienio partnerių veiksmų ir kt.) daugeliu atvejų buvo stipresnė.</p> <p>ES struktūrinių fondų intervencijos nepaskatino struktūrinių pokyčių konkurencingumo didinimo srityje, to priežastys – žemos pridėtinės vertės ekonomika ir menki valstybės pajėgumai. Proveržio inovacijų diegimo srityje nebuvo pasiekta.</p> <p>Didžiausią poveikį ES struktūrinių fondų investicijos darė būtent pagrindinio kapitalo formavimui; BVP, tenkančio vienam gyventojui, padidėjimui. Konkurencingumui didinti skirtos priemonės darė nedidelį poveikį ir užimtumo situacijos pokyčiams.</p> <p>Vertinime atlikta konkrečių konkurencingumo rodiklių dinamikos analizė bus naudinga tiek atskaitomybės prasme, tiek vertinant 2007–2013 m. Lietuvoje įvykusius pokyčius. Makroekonometrinio modeliavimo metodas leido įvertinti agreguotą priemonių poveikį, atsižvelgiant į tam tikrų priemonių tarpusavio sąveiką ir netiesioginius efektus.</p>
38.	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos administruojamų priemonių poveikio „auksinei valandai“ vertinimas (2015)	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija	SSVP, pagal priemones Nr. VP3-2.1-SAM-02-V ir Nr. VP3-2.1-SAM-03-V įgyvendinti projektai	Poveikio	Veiklos	<p>Nustatyta, kad 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų lėšomis įgyvendinti projektai padėjo atnaujinti greitosios medicinos pagalbos (toliau – GMP) automobilių parką ir įrangą, prisidėjo gerinant traumos centrų priėmimo-skubiosios pagalbos skyrių infrastruktūrą, pagerėjo fizinės darbo sąlygos bei padėjo pagerinti GMP ir traumos centrų paslaugų kokybę ir efektyvumą, tačiau neturėjo įtakos GMP ir traumos centrų paslaugų operatyvumo rodikliams; pagrindiniai teigiami 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų lėšomis įgyvendintų projektų pokyčiai yra susiję su darbo aplinkos veiksniais; tvarkinga, maloni aplinka teigiamai veikia ir pacientus – jie palankiau vertina jiems suteikiamas</p>

	Vertinimo pavadinimas	Vykdytojas	Vertinimo objektas	Vertinimo tipas	Vertinimo pobūdis	Vertinimo rezultatai ir nauda
						<p>paslaugas, tokią aplinką įpareigoja pacientus labiau gerbti gydytojų darbą bei keičia jų požiūrį į sveikatos priežiūros sistemą teigiama linkme; siekiant toliau gerinti pagalbos kokybę, efektyvumą ir ypač operatyvumą, trūksta traumos sistemos veiklą reglamentuojančių dokumentų, sunkios traumos atpažinimo kriterijų, informacijos apie žmogiškųjų išteklių poreikius ir jų valdymą, taip pat specifinės informacijos apie traumos sistemos veiklą ir efektyvumą.</p> <p>Vertinime pateiktos rekomendacijos dėl pacientų rūšiavimo sistemos priėmimo-skubiosios pagalbos skyriuje įdiegimo, atsižvelgiant į jų sveikatos sutrikimų sunkumą (vadovaujantis tarptautinėmis pripažintomis ūminių susirgimų sunkumo vertinimo skalėmis). Taip pat traumos centrams rekomenduota sukurti standartizuotus traumos komandos aktyvavimo ir veiklos aprašus, sunkios traumos atpažinimo kriterijus, apmokyti specialistus jais naudotis.</p>

Vertinimo rekomendacijų įgyvendinimas

Siekiant padidinti ES struktūrinių fondų investicijų vertinimo instrumento naudingumą ir pagerinti vertinimo rezultatų naudojimą (vertinimo rekomendacijų įgyvendinamumą), Lietuvos Respublikos finansų ministerija 2007–2015 m. reguliariai vykdė vertinimo rekomendacijų stebėseną ir per laikotarpį du kartus inicijavo vertinimo rekomendacijų įgyvendinimo vertinimus.

2012 m. atliktame *ES struktūrinės paramos vertinimų rezultatų panaudojimo vertinime* daugiausiai dėmesio buvo skirta instrumentinei vertinimų naudos analizei ir rekomendacijų įgyvendinimui, konceptuali vertinimų nauda nagrinėta procesiniu aspektu, atsižvelgiant į vertinimų rekomendacijų formulavimo, svarstymo ir sklaidos procesą bei suinteresuotųjų institucijų dalyvavimą rezultatų sklaidos mechanizmuose, siekiant nustatyti, kokią mokymosi ir naujų žinių formavimosi praktiką tai paskatino.

Vertinimas atskleidė, kad 2008–2012 m. atliktuose vertinimuose 92 proc. pateiktų rekomendacijų buvo priimtos įgyvendinti. Realiai įgyvendintų rekomendacijų apimtis buvo mažesnė, t. y. įvykdyta 63 proc. visų priimtų įgyvendinti ES struktūrinės paramos vertinimuose pateiktų pasiūlymų, iš kurių absoliučiai įgyvendintų rekomendacijų dalis sudarė 42 proc., dalinai įgyvendintų – 18 proc., o įgyvendinamų – 3 proc. Šis rezultatas parodė, kad institucijos naudojo vertinimuose pateiktas rekomendacijas ES struktūrinės paramos panaudojimo tobulinimui.

ES struktūrinės paramos vertinimų rekomendacijos skatino teisinio reglamentavimo pokyčius, įgyvendinamų priemonių organizavimo tobulinimą (pavyzdžiui, nepasiteisinsiu priemonių panaikinimą ar naujų įtraukimą į veiksmų programas), prisidėjo prie projektų įgyvendinimo kontrolės skatinimo.

Neįgyvendintų/nekokybiškų rekomendacijų dalis (11 proc.), lyginant su bendru 2008–2012 m. vertinimuose pateiktų ir priimtų įgyvendinti rekomendacijų skaičiumi, nebuvo didelė. Į šį skaičių patenkančios rekomendacijos buvo neįgyvendintos dėl rekomendacijų kokybės problemų, t. y. rekomendacijos netinkamai sprendė identifikuotas problemas (veiksmingumo kriterijus), buvo neaiškios rekomendacijų įgyvendinimo priemonės ar jų pateikimo tikslas (aiškumo kriterijus), buvo nepakankami administraciniai išteklių rekomendacijų įgyvendinimui ir netinkamai nustatytos atsakingos institucijos (įgyvendinamumo kriterijus). Tam tikrais atvejais suformuluotos rekomendacijos buvo praktiškos, tačiau pritrūko politinės valios jas įgyvendinti. Rekomendacijų įgyvendinimą taip pat apsunkino vadinamoji rekomendacijų „užmaršties“ problema, kai dėl ilgo laiko horizonto (pavyzdžiui, pateikus rekomendacijas ateinančiam programavimo laikotarpiui) susiduriama su institucinės „atminties“ nepakankamumu, kyla rekomendacijų aktualumo klausimas, o vertinimas iš dalies praranda savo funkciją, susijusią su kasdienės veiklos tobulinimu (aktualiausių specialistams).

2015 m. įgyvendintame Vertinimų rezultatų panaudojimo vertinime buvo atlikta vertinimų rezultatų panaudojimo analizė ir nustatytas vertinimų poveikis ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo tobulinimui. Šis vertinimas iš *esmės patvirtino aukščiau aprašyto 2012 m. vertinimo rezultatus*. Šios analizės objektas – 60 vertinimų (visų 2007–2013 m. veiksmų programų), kurie buvo atlikti 2008–2014 m.

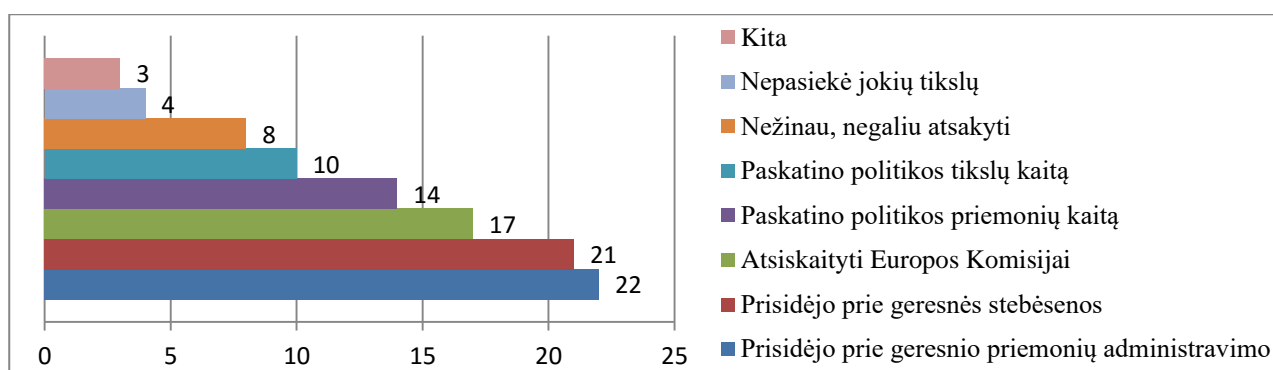
2008–2014 m. atliktuose vertinimuose pateiktos rekomendacijos buvo sugrupuotos pagal rekomendacijų tipą, lygmenį, įgyvendinamumą. Statistinių duomenų analizė rodo, kad apie 92 proc. (patvirtino 2012 m. vertinimo išvadą) vertinimuose pateiktų rekomendacijų atsakingos institucijos priėmė arba iš dalies priėmė, t. y. numatė įgyvendinti. Vertinimo rezultatai taip pat parodė, kad 70,2 proc. rekomendacijų yra įgyvendintos arba numatomos įgyvendinti ateityje (43 proc. rekomendacijų yra įvykdytos). Mažiau nei 3 proc. rekomendacijų nėra ir nebus įgyvendintos.

8 lentelė. 2008–2014 m. atliktų vertinimų rekomendacijos

Rodiklis		Rekomendacijos, įtrauktos į rekomendacijų įgyvendinimo lenteles
Rekomendacijų skaičius		675 (100 proc.) ³⁷
Rekomendacijų skaičius ir dalis (proc.) pagal tipą	a) dėl politikos prioritetų/tikslų kaitos	163 (24,1 proc.)
	b) dėl politikos įgyvendinimo priemonių kaitos	67 (9,9 proc.)
	c) dėl administravimo sistemos kaitos	287 (42,5 proc.)
	d) dėl stebėsenos ir vertinimo sistemos kaitos	150 (22,2 proc.)
	e) niekur kitur nepriskirta	8 (1,2 proc.)
Rekomendacijų dėl politikos prioritetų ir įgyvendinimo priemonių dalis pagal lygmenį	a) politikos kaita	104 (15,4 proc./ 45,2 proc.)
	b) programos kaita	57 (8,4 proc./ 24,8 proc.)
	c) priemonės kaita	69 (10,2 proc./ 30 proc.)
Įgyvendintinos rekomendacijos	a) įgyvendintinos rekomendacijos	620 (91,9 proc.)
	b) neįgyvendintinos rekomendacijos	55 (8,1 proc.)
Įgyvendintinų rekomendacijų dalis (proc.) pagal tipą	a) dėl politikos prioritetų/tikslų kaitos	150 (22,2 proc.)
	b) dėl politikos įgyvendinimo priemonių kaitos	64 (9,5 proc.)
	c) dėl administravimo sistemos kaitos	259 (38,4 proc.)
	d) dėl stebėsenos ir vertinimo sistemos kaitos	139 (20,6 proc.)
	e) niekur kitur nepriskirta	8 (1,2 proc.)

Apibendrinti vertinimo metu atliktos valstybės tarnautojų apklausos duomenys atskleidžia, kokiose srityse buvo panaudoti vertinimai, rezultatai (žr. 8 paveikslą). Didžiausia vertinimų dalis prisidėjo prie geresnio priemonių administravimo ir geresnės stebėsenos (patvirtinama aukščiau pateikta išvada, kad du trečdaliai vertinimų rekomendacijų siekia stiprinti administravimą, stebėseną ir (arba) vertinimą).

8 paveikslas. Tikslai, kuriems pasitarnavo konkretūs vertinimai

Apibendrinant galima teigti, kad tiek pagal rekomendacijų įgyvendinimo apimtį, tiek pagal jų praktinį poveikį vertinimai prisidėjo prie ES struktūrinės paramos panaudojimo tobulinimo 2007–2013 m. ir ruošiantis 2014–2020 m. laikotarpiui (instrumentinė nauda). Vertinimo rekomendacijos buvo svarbios ne tik ES struktūrinės paramos panaudojimo tobulinimui, bet ir atskaitomybės užtikrinimui, kadangi vertinimų indėlių ir juose pateiktų rezultatų panaudojimą

³⁷ Nėra įtrauktas „Lietuvos 2014–2020 m. ES struktūrinių fondų veiksmų programos išankstinis vertinimas“, kuriame pateiktos 163 rekomendacijos.

efektyviausia matuoti būtent per rekomendacijų įgyvendinimo situaciją (tiek kiekybiniu, tiek kokybiniu aspektais).

Per 2007–2015 m. laikotarpį vertinimuose, kurių objektas SSVP, pateikta 106 rekomendacijos, iš jų 99 (93 proc.) laikomos tinkamomis įgyvendinti.

Vertinimo koordinavimo grupės veikla

Vertinimo koordinavimo grupė (toliau – VKG) yra Lietuvos Respublikos finansų ministro 2007 m. lapkričio 26 d. įsakymu Nr. 1K-344 „Dėl vertinimo koordinavimo grupės sudarymo“ sudaryta tarpžinybinė darbo grupė ES struktūrinės paramos vertinimo veiklai koordinuoti. VKG pavesta atlikti šias funkcijas:

- aptarti metinių ES struktūrinės paramos vertinimo planų (toliau – metinių vertinimo planų) ir jų pakeitimų projektus;
- aptarti metinių vertinimo planų įgyvendinimą;
- teikti pasiūlymus už vertinimą atsakingoms ministerijoms dėl vertinimo planavimo ir įgyvendinimo;
- teikti pasiūlymus už vertinimą atsakingoms ministerijoms dėl planuojamų vertinimo veiklų techninių specifikacijų;
- teikti pasiūlymus už vertinimą atsakingoms ministerijoms dėl vertinimų tarpinių rezultatų ir aptarti galutinius vertinimų rezultatus.

Per 2007–2015 m. buvo organizuoti 34 VKG posėdžiai, kuriuose buvo vykdomos šios vertinimo koordinavimo veiklos:

- ES struktūrinės paramos vertinimo prioritetų pristatymas ir metinių vertinimo planų rengimo eigos konkrečiais metais aptarimas;
- institucijų vertinimo poreikio paraiškų aptarimas;
- metinių vertinimo planų projektų aptarimas ir pritarimas jiems;
- 2008–2013 m. metinių planų įgyvendinimo apžvalgos aptarimas;
- pagal 2008–2013 m. metinius vertinimo planus vykdomų projektų būklė ir jų įgyvendinimo problemų aptarimas;
- Europos Komisijos organizuotų vertinimo tinklų posėdžių apžvalga;
- vertinimo rezultatų integravimo į metines veiksmų programų įgyvendinimo ataskaitas aktualijos;
- vertinimų rekomendacijų priėmimas ir įgyvendinimas;
- pasirengimas 2014–2020 m. programavimo laikotarpiui: naujų reglamentų nuostatų pristatymas ir svarstymas; vertinimo priemonės įgyvendinimo sistemos 2014–2020 m. pristatymas ir aptarimas; 2014–2020 m. ES struktūrinių fondų investicijų lėšų panaudojimo vertinimo plano pristatymas ir aptarimas;
- poveikio vertinimų problemų ir iššūkių aptarimas;
- ES struktūrinės paramos vertinimo galimybių stiprinimo veiklų pristatymas ir aptarimas;
- vertinimo koordinavimo veiklos aktyvinimas: sudėties ir funkcijų atnaujinimai, siekiant veiklos efektyvumo ir vertinimų rezultatų gerinimo, pasiūlymai dėl specifinių mokymų, naujų narių įtraukimo, naujų funkcijų ir pan.;
- vertinimo vidaus procedūrų aptarimas ir pavyzdžiai;
- vertinimų rezultatų pristatymai;
- diskusijos „Rezultatų kokybės ir naudos didinimas“, „Vertinimo veiklos tęstinumas ir pagrindinės ypatybės 2014–2020 m.“, „Kaip keisis ES struktūrinės paramos vertinimo vaidmuo 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu“, „Kaip pagerinti partnerių įsitraukimą į ES struktūrinės paramos vertinimą“, „Kaip geriau panaudoti ES fondų investicijų vertinimų rezultatus“.

VKG kaip tarpinstitucinio bendradarbiavimo, apsikeitimo patirtimi ir partnerystės priemonė pasiteisino. Pagrindinė VKG nauda išryškėjo sudarant ir svarstant metinius vertinimo

planus, diskutuojant dėl aktualių vertinimo temų, vertinimų apimties, biudžeto ir pan. Šio proceso dėka institucijos turėjo galimybes sužinoti apie kitų institucijų planuojamus vertinimus, kas leido išvengti dubliavimosi, nustatyti galimas temas kelioms ar visoms institucijoms aktualiems vertinimams. VKG formatas taip pat buvo veiksmingai panaudotas kaip vertinimo priežiūros darbo grupė, vykdant Lietuvos Respublikos finansų ministerijos inicijuotus horizontalius vertinimus. Be to, VKG buvo pagrindinė tikslinė grupė, kuriai buvo skirta didžioji dalis 2007–2013 m. vykdytų vertinimo gebėjimų stiprinimo priemonių.

ES struktūrinių fondų lėšų vertinimo galimybių stiprinimas

Per 2008–2015 m., siekiant sustiprinti individualius, institucinius, tarpinstitucinius ir visuomeninius vertinimo gebėjimus, Techninės paramos veiksmų programos (toliau – TPVP) lėšomis buvo įgyvendinti 4 vertinimo gebėjimų stiprinimo (toliau – VGS) projektai. Įgyvendinant VGS projektų veiklas atskirais etapais nuosekliai buvo vystomi vertinimo gebėjimai, pradedant nuo bazinių žinių tarnautojams, atsakingiems už ES struktūrinių fondų investicijų vertinimą vadovaujančioje ir tarpinėse institucijose, toliau gilinant jų metodologines žinias bei gerinant vertinimų kokybę ir baigiant sprendimų priėmėjų skatinimu naudoti vertinimų rezultatus politiniams sprendimams pagrįsti.

Pirmasis VGS projektas „ES struktūrinės paramos vertinimo galimybių stiprinimas Lietuvoje“ (2008 m.) buvo skirtas *pagrindinėms VGS kryptims nustatyti, VGS pagrindams padėti ir apėmė:*

- VGS galimybių studijos ir priemonių plano 2009–2013 m. parengimą;
- vertinimo metodinės medžiagos parengimą (3 metodiniai dokumentai (ES struktūrinės paramos vertinimo projekto rengimo ir įgyvendinimo gairės, ES struktūrinės paramos vertinimo metodų gairės, pasiūlymai dėl vertinimo projekto biudžeto nustatymo);
- mokymus (7 seminarai dėl ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo vertinimo metodų ir jų taikymo, vertinimo projekto rengimo, biudžeto nustatymo ir pan. ir 3 mokomieji vizitai kitose ES šalyse (Lisabonoje (Portugalija), Briuselyje (Belgija), Dubline (Airija);
- tarptautinės vertinimo konferencijos „Siekiant kokybės ir rezultatų naudojimo“ (2009 m. kovo 26–27 d.), kurioje dalyvavo 136 dalyviai net tik iš Lietuvos, bet ir iš 18 kitų ES šalių, organizavimą.

Antrasis ir trečiasis VGS projektai „ES struktūrinės paramos vertinimo galimybių stiprinimas Lietuvoje -2 ir -3“ (2009 m. ir 2011 m.) buvo *skirti vertinimų naudojimo sprendimų priėmimo procese skatinimui*, didinant vertinimo kokybę ir skleidžiant informaciją apie vertinimą. Buvo vykdomos tokios veiklos:

- mokymai (vertinimo metodų žinių gilinimas, kontrafaktinis ir eksperimentinis vertinimo metodai 2014–2020 m., taip pat kiekybinių metodų (statistinės analizės, tinklų analizės, kaštų-naudos analizės) taikymas, techninės užduoties vertinimo projektams rengimas, vertinimo tinklaveikos klausimai, vertinimo kaip instrumento viešosios politikos turinio ir proceso tobulinimui panaudojimas ir pan.);
- 3 nedidelės apimties dalyvavimu grįsti teminiai vertinimai (Partnerystės principo įgyvendinimo įsisavinant ES struktūrinę paramą vertinimas, Baltijos jūros strategijos įgyvendinimo panaudojant 2007–2013 m. ES struktūrinę paramą vertinimas; Europos investicijų banko paskolos administravimo sistemos vertinimas);
- vertinimo viešinimo leidiniai (Integruotas metodinis leidinys ES struktūrinės paramos vertinimas: metodinės gairės, ES struktūrinės paramos vertinimų apžvalga: rekomendacijos dėl 2014-2020 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo; 2011 m. kalendoriai vertinimo tematika);
- 2 tarptautinės vertinimo konferencijos: „Vertinant 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos naujoves: atradimai ir pamokos 2014–2020 m.“ (2011 m. kovo 3-4 d.), ir „Sanglaudos politika 2014–2020 m.: įrodymais grįsto programavimo ir vertinimo link“, kuri buvo įtraukta į 2013 m. Lietuvos pirmininkavimo ES renginių sąrašą;

- vertinimo ekspertų ir užsakovų diskusijos, skirtos aktualioms 2010–2011 m. ES struktūrinės paramos vertinimo temoms aptarti; taip pat renginiai Lietuvos vertinimo bendruomenei bei vertinimo socialiniams – ekonominiams partneriams „Vertinimų kokybė, rezultatų panaudojimas, vertinimo standartų taikymas ir „ES sanglaudos politikos vertinimas ir orientacija į rezultatus Lietuvoje 2014–2020 m.: iššūkiai, poreikiai ir perspektyvos“;

- kitos vertinimo galimybių stiprinimo priemonės: publikacija vertinimo tema plačiajai visuomenei – interviu su Airijos vertinimo ekspertu David Hegarty (Ekonominės krizės kontekste vertinimas tampa dar svarbesnis) ir medžiaga apie vertinimą (ES struktūrinių fondų vertinimo sistemos institucionalizavimas Lietuvoje); leidiniai apie vertinimą: „Lietuvos ES struktūrinės paramos vertinimo standartai“, „ES struktūrinės paramos vertinimo kokybė ir panaudojimas Lietuvoje 2008–2012 m.: kas lemia vertinimo vertę?“, „Vertinimo galimybių stiprinimas Lietuvoje: patirtis ir pamokos“.

2014–2015 m. buvo įgyvendintas ketvirtasis VGS projektas „ES struktūrinės paramos vertinimo galimybių stiprinimas Lietuvoje – 4“. Šio projekto tikslas – *sukurti priemones, kurios padėtų intensyviau ir ekstensyviau naudoti vertinimo rezultatus ir vertinimą kaip valdymo instrumentą*. Siekiant įgyvendinti šį tikslą, buvo įgyvendintos keturios vertinimo galimybių stiprinimo veiklos:

- vertinimų rezultatų panaudojimo vertinimas (atlikta analizė, atsakanti į klausimus, koku mastu vertinimų rekomendacijos buvo naudojamos, kokius jos paskatino pokyčius ir kokiose srityse, kaip paskatinti vertinimo rezultatų naudojimą);

- parengtos ES fondų lėšų panaudojimo vertinimo metodinės gairės (iš esmės buvo peržiūrėtos techninių specifikacijų rengimo rekomendacijos, skiriant dėmesio vertinimų tipams, vertinimo klausimų nustatymui ir klausimų tipams bei rekomendacijoms rengiant techninę užduotį – „auksinėms“ taisyklėms; pateiktos naujos rekomendacijos dėl vertinimų biudžeto skaičiavimo ir vertinimo vertės nustatymo; skirta dėmesio poveikio vertinimo metodiniams požiūriams (teorija grįstam poveikio vertinimui ir kontrafaktiniam poveikio vertinimui), dalyvavimu grįsto vertinimo eigai ir specifikai);

- seminarai-diskusijos (fokus grupių formatu) vertinimo rezultatų naudojimo ir vertinimo kaip valdymo instrumento naudojimo temomis (ypač pažymėtina fokusuota grupinė diskusija „Vertinimo rezultatų naudojimas: šventojo Gralio beieškant“ su sprendimų priėmėjais buvo skirta aptarti, kaip intensyviau naudoti ES fondų vertinimų rezultatus, koks jau atliktų vertinimų poveikis, kada ir kaip vertinimai prisideda prie geresnio politikos formavimo ir įgyvendinimo, kokios yra sėkmės istorijos);

- įgyvendintos ES fondų lėšų panaudojimo vertinimo sklaidos priemonės (mokslinio formato straipsnis ir jo pagrindu parengtas pranešimas apie vertinimą „Vertinimo kaip įrodymais grįsto valdymo įrankio naudojimas: Lietuvos atvejis“; viešinio renginys-diskusija „Kaip teisingai pristatyti ir viešinti ES fondų investicijų vertinimo rezultatus“; interviu/diskusija radijo stotyje su aukšto lygio sprendimų priėmėju apie ES fondų investicijų vertinimo naudą).

Be VGS veiklų, 2007–2015 m. buvo nuosekliai vykdomos veiklos, skirtos įrodymais grįsto valdymo populiarinimui, vertinimų rezultatų sklaidai ir jų panaudojimui skatinti (vertinimo rezultatų pristatymai konferencijų formatu, pristatymai Seimui, Stebėsenos komitetui, viešinimas interneto tinkluose ir kitose žiniasklaidos priemonėse).

Taip pat, siekiant pagilinti žinias apie „griežtuosius“ poveikio vertinimo metodus, Lietuvos Respublikos finansų ministerija kartu su Europos Komisijos Poveikio vertinimų tyrimų centru (CRIE) organizavo mokymus „Kontrafaktinis poveikio vertinimas: metodai ir jų taikymo specifika, rezultatų interpretacija“. Mokymų metu buvo išsamiai pristatytas kontrafaktinio poveikio vertinimo būdas, pateikiami konkretūs pavyzdžiai (taip pat ir Lietuvos pavyzdys), praktiniai kontrafaktinių metodų taikymo aspektai, analizuojamos duomenų išsamumo ir prieinamumo problemos.

Apibendrinant VGS veiklų naudą galima pateikti šias išvadas:

- 2008–2015 m. vykusių mokymų metu buvo suteikta naujų teorinių ir praktinių žinių tarnautojams, atsakingiems už ES struktūrinių fondų investicijų vertinimą vadovujančioje ir tarpinėse institucijose. Šios žinios pasitarnavo vertinimų kokybės gerinimui.

- Vertinimo metodinių dokumentų parengimas (o ypač jų apjungimas į Vertinimo metodines gaires) ir atnaujinimas prisidėjo prie ES struktūrinės paramos vertinimo metodinės bazės stiprinimo bei užtikrino, kad visi aktualūs ir praktiniai vertinimo klausimai būtų išsamiai išnagrinėti ir pateikti lietuvių kalba.

- Tarptautinės vertinimo konferencijos davė didelę naudą ne tik ES struktūrinių fondų lėšas administruojančioms institucijoms (naujos žinios, užsienio praktikos pavyzdžiai, nauji kontaktai su žymiausiais užsienio ekspertais ir kt.), bet taip pat prisidėjo prie Lietuvos įvaizdžio vertinimo srityje plėtojimo bei informacijos apie vertinimą sklaidos.

- Teminiai vertinimai patenkino vadovujančiosios institucijos poreikius dėl aktualių ir konkrečių klausimų išnagrinėjimo. Be to, atliekant vertinimus, mokymosi tikslais atitinkamas užduotis juose atliko vadovujančiosios institucijos darbuotojai, siekiant tobulinti jų vertinimo įgūdžius.

- Kitos projekto veiklos (diskusijos, mokslinio formato ir populiarios publikacijos žiniasklaidoje, vertinimų rezultatų viešinimo renginiai) prisidėjo prie įrodymais grįsto valdymo kultūros bei vertinimo tinklaveikos skatinimo Lietuvoje.

2.8. Nacionalinis veiklos rezervas

Netaikoma.

3. ĮGYVENDINIMAS PAGAL PRIORITETUS

Kiekvieno SSVP prioriteto įgyvendinimas yra analizuojamas remiantis fizinių ir finansinių jį įgyvendinančių uždavinių ir (arba) priemonių stebėsenos rodiklių pasiekimais. Rodiklių duomenys pateikiami už visą 2007–2013 m. finansinį laikotarpį. Fizinių stebėsenos rodiklių pasiekimus pateikiant kaupiamuoju būdu, pradinės jų reikšmės neįskaičiuojamos.

3.1. 1 prioritetas „Vietinė ir urbanistinė plėtra, kultūros paveldo ir gamtos išteklių išsaugojimas bei pritaikymas turizmo plėtrai“

SSVP 1 prioritetas įgyvendina SSVP 1-ąjį tikslą – sudaryti visas reikiamas prielaidas vietos plėtros potencialui atsiskleisti ir stiprėti. Šiam tikslui įgyvendinti SSVP numatyti 4 uždaviniai ir 22 priemonės, kurias administruoja Aplinkos (toliau – AM), Vidaus reikalų (toliau – VRM) ir Ūkio (toliau – ŪM) ministerijos:

1. Pagrindinių ir likusių šalies miestų gyvenimo aplinkos ir kokybės skirtumų sumažinimas, ypatingą dėmesį skiriant būsto sąlygų pagerinimui (6 priemonės; AM ir VRM);
2. Prielaidų spartesnei ūkinės veiklos diversifikacijai kaimo vietovėse sudarymas (1 priemonė; VRM);
3. Atvykstamojo ir vietos turizmo skatinimas, tinkamai išnaudojant gamtos išteklius, kultūros paveldą bei sukuriant palankesnes sąlygas aktyviam poilsiui (6 priemonės; ŪM);
4. Gamtos išteklių (visų pirma vandens išteklių bei kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės) išsaugojimo skatinimas, sudarant sąlygas efektyviam jų pritaikymui gyventojų ir ūkio reikmėms (9 priemonės; AM).

Su šių uždavinių įgyvendinimu susiję SSVP strateginio konteksto rodikliai ir jų reikšmių dinamika pristatoma 11-oje lentelėje. Pateikti duomenys rodo, kad 2007–2015 m. laikotarpiu buvo pasiektos arba viršytos 3 iš 7 SSVP numatytų strateginio konteksto rodiklių reikšmių. Mažesnė pažanga pasiekta aplinkosaugos srityje, nors stebimos teigiamos tendencijos. Teritorinės sanglaudos rodiklis nebuvo pasiektas, nors atlikti vertinimai³⁸ rodo, kad skirtumai tarp Lietuvos regionų vertinant pagal BVP gyventojui 2007–2015 m. laikotarpiu sumažėjo, o labiausiai atsilikę regionai augo sparčiausiai. Migracijos saldo rodiklis regioninių ekonomikos augimo centrų savivaldybėse išliko neigiamas ir SSVP numatyta reikšmė nebuvo pasiekta, tačiau, atsižvelgiant į bendras tendencijas Lietuvoje, planuota rodiklio reikšmė buvo per daug ambicinga (migracijos saldo daugelyje mažesnių savivaldybių nepaisant mažėjančio išvykstančių gyventojų skaičiaus išlieka neigiamas).

Informacija apie atskirų SSVP 1-ojo prioriteto uždavinių indėlį į strateginio konteksto rodiklių pokyčius pateikiama atskirų uždavinių aprašymuose (žr. C dalį tikslų pasiekimo ir pažangos dalyse).

---

³⁸ Pavyzdžiui, *Regioninės politikos tikslų įgyvendinimo (teritorinės socialinės sanglaudos skatinimo) vertinimas*. Lietuvos Respublikos Vyriausybės užsakymu atliko ESTEP, 2015 m.

9 lentelė. Su SSVP 1-ojo prioriteto įgyvendinimu susiję strateginio konteksto rodikliai

Strateginio konteksto rodiklis	Pradinės reikšmės metai	Pradinė reikšmė	Siekiamą reikšmę (2015 m. tikslas)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Rezultatyvumas
Regionų išsivystymo lygio metinis vidutinis atsilikimas (sanglauda) nuo Lietuvos vidurkio (regionų realaus metinio BVP/gyv. nukrypimas nuo vidurkio procentais, lyginant su praėjusiais metais)	2005	0,9	≤1,0	-1,2	2,2	-1,2	0,5	1,1	-0,5	-0,7	-0,7	-	-
Užimtųjų žemės ūkyje dalis nuo visų užimtųjų (proc.)	2004	13,9	10,0	-	8,1	9,0	8,8	8,5	8,8	8,4	9,2	9,0	111%
Regioninių ekonomikos augimo centrų migracijos saldo (atvykusiųjų ir išvykusiųjų skirtumas):	2004	2 409,0	0,0	-4 412,0	-3 797,0	-5 673,0	-11 901,0	-6 111,0	-4 671,0	-3 873,0	-3 100,0	-4 136,0	0%
Metinės pajamos iš atvykstamojo turizmo (mln. eurų)	2005	742,0	1 113,0	839,9	890,0	760,0	790,0	990,0	1 120,0	1 130,0	1 190,0	-	107%
Atvykstančių turistų vidutinės buvimo trukmės šalyje (nakvynės) ³⁹	2005	2,59	3,49	2,41	2,26	2,34	2,38	2,37	2,33	2,30	2,23	2,16	-
Vandensaugos tikslus atitinkantys vandens telkiniai (proc.)	2006	40,0	100,0	49,0	49,0	49,0	52,0	52,0	52,0	52,0	52,0	-	52%
Saugomų teritorijų plotas iš viso Lietuvos teritorijos ploto, proc. (kartu su „Natura 2000“ teritorijomis, nepatenkančiomis į kitų saugomų teritorijų plotą)	2005	15,00 ⁴⁰	17,00	17,51	17,53	16,96	17,61	17,54	17,53	17,54	17,58	17,63	104%

³⁹ Rodikliui apskaičiuoti naudojami Lietuvos statistikos departamento duomenys (rodikliai „Suteiktų nakvynių skaičius apgyvendinimo įstaigose | vnt.“ ir „Apgyvendintų turistų skaičius apgyvendinimo įstaigose | asmenys“). Skaičiuojamas visų tipų apgyvendinimo įstaigose užsieniečiams suteiktų nakvynių ir apgyvendintų užsieniečių turistų skaičiaus santykis.

⁴⁰ SSVP nurodyta suapvalinta reikšmė (15,00), faktinė reikšmė yra 14,55.

3.1.1. Uždavinių Nr. 1 „Sumažinti pagrindinių ir likusių šalies miestų gyvenimo aplinkos ir kokybės skirtumus ypatingą dėmesį skiriant būsto sąlygų pagerinimui probleminėse vietovėse“ (AM ir VRM) ir Nr.2 „Sumažinti pagrindinių ir likusių šalies miestų gyvenimo aplinkos ir kokybės skirtumus ypatingą dėmesį skiriant būsto sąlygų pagerinimui probleminėse vietovėse“ (VRM) įgyvendinimas

Įgyvendindama 1 prioriteto 1 uždavinį „Sumažinti pagrindinių ir likusių šalies miestų gyvenimo aplinkos ir kokybės skirtumus ypatingą dėmesį skiriant būsto sąlygų pagerinimui probleminėse vietovėse“, **Aplinkos ministerija** 2007–2013 m. siekė pagerinti būsto sektoriaus energijos vartojimo efektyvumo didinimo projektų finansavimo sąlygas ir skatinti daugiabučių namų butų savininkus modernizuoti namus, kurių energijos vartojimas neefektyvus. Šių tikslų buvo siekiama įgyvendinant JESSICA kontroliuojančiojo fondo valdomas finansų inžinerijos priemones daugiabučių namų, valstybinių aukštųjų mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų bendrabučių atnaujinimo projektų finansavimo sąlygoms gerinti (pagal finansų inžinerijos priemonę „JESSICA kontroliuojantysis fondas“) ir daugiabučių namų modernizavimo skatinimo iniciatyvas (pagal valstybės projektų planavimo būdu įgyvendinamą priemonę „Daugiabučių namų modernizavimo skatinimas“). Pagal AM administruojamas 1 prioriteto 1 uždavinio priemones per 2007–2013 m. laikotarpį buvo įgyvendinami trys projektai: vienas kontroliuojančiojo fondo ir du daugiabučių namų modernizavimo skatinimo projektai, kurie buvo įgyvendinti valstybės projektų planavimo būdu.

Įgyvendindama 1 prioriteto 1 uždavinį „Sumažinti pagrindinių ir likusių šalies miestų gyvenimo aplinkos ir kokybės skirtumus ypatingą dėmesį skiriant būsto sąlygų pagerinimui probleminėse vietovėse“, **Vidaus reikalų ministerija**, atsižvelgdama į regioninių ekonomikos augimo centrų ir probleminių teritorijų miestų urbanistinės plėtros programas, įgyvendino 4 regionų projektų planavimo priemones, kurių veiklos buvo nukreiptos į regioninių ekonomikos augimo centrų ir probleminių teritorijų gyvenimo aplinkos ir kokybės gerinimą: buvo plėtojama miesto aplinkos, vidaus transporto ir bendruomenės infrastruktūra, regeneruojamos pramoninės ir pažeistos teritorijos, gerinamos būsto sąlygos, gerinamas ir plečiamas socialinio būsto fondas. Pagal VRM administruojamas SSVP 1 prioriteto 1 uždavinio priemones iki 2015 m. pabaigos buvo pasirašytos 309 projektų finansavimo ir administravimo sutartys, visi projektai baigti įgyvendinti.

Įgyvendindama 1 prioriteto 2 uždavinį „Sudaryti prielaidas spartesnei ūkinės veiklos diversifikacijai kaimo vietovėse“, **Vidaus reikalų ministerija** įgyvendino 1 regionų planavimo priemonę, kurios veiklos buvo nukreiptos į kaimo vietovių viešosios infrastruktūros bei paslaugų, susijusių su verslo sąlygų gerinimu ir užimtumo didinimu, plėtrą bei bendruomenės infrastruktūros gerinimą: buvo atnaujinama viešoji poilsio, laisvalaikio, kultūros ir sporto infrastruktūra, plečiamos viešosios erdvės, atnaujinami viešieji pastatai, pritaikomi smulkiajam verslui. Šiomis intervencijomis siekiama didinti paslaugų prieinamumą kaimo vietovėse, mažinti kaimo gyventojų emigracijos srautus bei švelninti neigiamus demografinius procesus. Pagal SSVP 1 prioriteto 2 uždavinį iki 2015 m. pabaigos buvo pasirašyta 213 projektų finansavimo ir administravimo sutarčių, visi projektai baigti įgyvendinti.

3.1.1.1. Tikslų pasiekimas ir pažangos analizė

Informacija apie SSVP 1 prioriteto 1 ir 2 uždavinių įgyvendinimą pateikiama remiantis fizinių ir finansinių stebėsenos rodiklių pasiekimais.

A DALIS: STEBĖSENOS RODIKLIŲ PASIEKIMAI UŽDAVINIO LYGMENIU

10 lentelė. 1 uždavinys: Mažinti pagrindinių ir kitų šalies miestų gyvenimo aplinkos ir kokybės skirtumus, ypač daug dėmesio skirti būsto sąlygų pagerinimui.

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso
Produkto rodikliai											
Atnaujintų daugiabučių namų skaičius	Pasiekimas	0	0	0	0	12	46	96	204	368	368
	Tikslas										300
	Pradinis taškas	0									
Daugiabučių namų ir valstybinių aukštųjų mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų bendrabučių, kuriems atnaujinti suteiktos paskolos, skaičius	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	710	1055	1046
	Tikslas										1042
	Pradinis taškas	0									
Regioninių ekonomikos augimo centrų integruotų urbanistinės plėtros projektų skaičius	Pasiekimas	0	0	27	39	59	71	77	75 ⁴¹	75	75⁴²
	Tikslas										74
	Pradinis taškas	0									
Probleminių teritorijų kompleksinių plėtros projektų skaičius	Pasiekimas	0	0	11	72	141	206	235	234 ⁴³	234	234⁴⁴
	Tikslas										200
	Pradinis taškas	0									
Rezultato rodikliai											
Renovuotų daugiabučių namų energijos vartojimo efektyvumo	Pasiekimas ⁴⁵	0	0	0	0	53	66	65,83	69,53	67,32	67,32
	Tikslas										30
	Pradinis	0									

⁴¹ Projektų finansavimo ir administravimo sutarčių skaičius sumažėjo 2 projektais, nes buvo nutrauktos 2 projektų finansavimo ir administravimo sutartys.

⁴² Nurodomas projektų finansavimo ir administravimo sutarčių skaičius.

⁴³ Projektų finansavimo ir administravimo sutarčių skaičius sumažėjo 1 projektu, nes buvo nutraukta 1 projekto finansavimo ir administravimo sutartis.

⁴⁴ Nurodomas projektų finansavimo ir administravimo sutarčių skaičius.

⁴⁵ Skaičiuojamas iki konkrečių metų pabaigos renovuotų daugiabučių namų energijos vartojimo efektyvumo padidėjimo procentine išraiška vidurkis pagal energinio naudingumo sertifikatus parengtus ir išduotus prieš atnaujinimo (modernizavimo) priemonių įgyvendinimą ir po atnaujinimo (modernizavimo) priemonių įgyvendinimo duomenis.

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso
padidėjimas (proc.)	taškas										
Metinis materialinių investicijų indekso vienam gyventojui padidėjimas regioniniuose ekonomikos augimo centruose (Alytaus m. sav., Marijampolės sav., Mažeikių r. sav., Tauragės r. sav., Telšių r. sav., Utenos r. sav. ir Visagino sav.), palyginti su Lietuvos Respublikos indeksu	Pasiekimas	1,17	0,94	1,37	0,77	1,27	1,03	1,10	0,91	NA	0,91
	Tikslas										1,1
	Pradinis taškas	1,09 (2005)									

11 lentelė. 2 uždavinys: sudaryti prielaidas spartesnei ūkinės veiklos diversifikacijai kaimo vietovėse

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso
Produkto rodikliai											
Kaimo integruotų bendruomeninės ir viešosios infrastruktūros, susijusios su verslo sąlygų gerinimu ir užimtumo didinimu, plėtros projektų skaičius	Pasiekimas	0	0	11	104	160	190	213	213	213	213⁴⁶
	Tikslas										200
	Pradinis taškas	0									
Rezultato rodikliai											
Pritraukta privačių investicijų (mln. eurų)	Pasiekimas ⁴⁷	9,45	20,36	9,17	13,95	31,90	38,13	14,64	10,93	NA ⁴⁸	137,6
	Tikslas										50
	Pradinis taškas	0									

⁴⁶ Nurodomas projektų finansavimo ir administravimo sutarčių skaičius.

⁴⁷ Duomenys gaunami iš VRM kasmet atliekamų tyrimų ataskaitų, parengtų pagal Sanglaudos skatinimo veiksmų programos priedo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. liepos 23 d. nutarimu Nr. 787, IV skyriaus „Prioriteto „Vietinė ir urbanistinė plėtra, kultūros paveldo ir gamtos išsaugojimas bei pritaikymas turizmo plėtrai“ priemonės“ I skirsnio „VP3-1.1-VRM-01-R priemonė „Regioninių ekonomikos augimo centrų plėtra“ poskirsnyje „Priemonės įgyvendinimo stebėsenos rodikliai“ pateiktą rodiklio kiekybinės išraiškos apskaičiavimo laikotarpio pabaigoje (2015 m.) aprašymą.

⁴⁸ Šio rezultato rodiklio pasiekimą 2015 m. bus galima nustatyti tik 2017 m. IV ketvirtį, Statistikos departamentui parengus rodiklio apskaičiavimui reikalingus duomenis.

B DALIS: FINANSINIS ĮGYVENDINIMAS

12 lentelė. 1 prioriteto 1 ir 2 uždavinių finansinis įgyvendinimas (eurai)

Uždaviniai	Deklaruotų išlaidų suma	
	Iš viso:	Deklaruotas EK viešasis įnašas
1 uždavinys	427.500.914,65	418.956.439,90
2 uždavinys	120.956.438,73	120.956.438,73
Iš viso:	548.457.353,38	539.912.878,63

C DALIS: KOKYBINĖ ANALIZĖ

1 uždavinys: *Mažinti pagrindinių ir kitų šalies miestų gyvenimo aplinkos ir kokybės skirtumus, ypač daug dėmesio skirti būsto sąlygų pagerinimui*

AM administruojamų priemonių fizinis įgyvendinimas

Daugiabučių namų modernizavimas

Pagal priemonę „JESSICA kontroliuojantysis fondas“ buvo teikiamos paskolos daugiabučių namų, valstybinių aukštųjų mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų bendrabučių atnaujinimui. Priemonės įgyvendinimo stebėsenai nustatyti du rodikliai, už kurių pasiekimą atsakinga AM: 1) Daugiabučių namų ir valstybinių aukštųjų mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų bendrabučių, kuriems atnaujinti suteiktos paskolos, skaičius; 2) Renovuotų daugiabučių namų energijos vartojimo efektyvumo padidėjimas.

Produkto rodiklis „Daugiabučių namų ir valstybinių aukštųjų mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų bendrabučių, kuriems atnaujinti suteiktos paskolos, skaičius“. Pagal AM administruojamą priemonę „JESSICA kontroliuojantysis fondas“ (toliau – JESSICA) iki 2015 m. pabaigos planuota suteikti paskolas atnaujinti 1042 daugiabučiams namams ir valstybinėms aukštosios mokykloms ir profesinio mokymo įstaigų bendrabučiams. Iki 2015 m. gruodžio 31 d. buvo suteiktos 1046 paskolos daugiabučių namų ir bendrabučių atnaujinimui; iš jų 1030 paskolos daugiabučiams namams renovuoti, o 16 paskolų – aukštųjų mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų bendrabučiams renovuoti.

Iki 2015 m. gruodžio 31 d. taikant JESSICA mechanizmą buvo baigti modernizuoti 763 daugiabučiai namai ir 16 aukštųjų mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų bendrabučių. Likusieji projektai, kurių paskolų sutartys bei rangos darbų sutartys buvo pasirašytos iki 2015 m. spalio 31 d., bus baigti įgyvendinti iš jiems į projektų sąskaitas iki 2015 m. spalio 31 d. pervestų finansinių tarpininkų lėšų arba grįžusių lėšų. Projektų sąskaitų koncepcija buvo sukurta ir suderinta su Europos Komisija.

Daugiabučių namų atnaujinimo projektų įgyvendinimas pagal AM administruojamą priemonę „JESSICA kontroliuojantysis fondas“ prasidėjo tik 2010 m. Vėlyvai projektų įgyvendinimo pradžia įtakos turėjo finansinis sunkmetis, paveikęs statybų sektorių ir pabloginęs bendrą Lietuvos gyventojų ekonominę padėtį, bei ilgai trukęs Europos investicijų banko, kaip JESSICA kontroliuojančiojo fondo valdytojo, vykdytas finansinių tarpininkų, perskolinančių lėšas daugiabučių namų modernizavimo projektams, atrankos procesas (užsitęsė derybos su bankais dėl paskolų teikimo sąlygų). Pastangos gerinti JESSICA mechanizmo įgyvendinimo sąlygas gyventojams turėjo laikiną atvirkštinį poveikį, t. y. sumažėjo daugiabučių namų bendrijų savininkų aktyvumas, nes gyventojams reikėjo laiko prisitaikyti prie naujų sąlygų. Neigiamą įtaką priemonės „JESSICA kontroliuojantysis fondas“ įgyvendinimo eigai darė gyventojų neryžtingumas tapti kredito gavėjais ir efektyvios daugiabučių namų modernizavimo viešinimo kampanijos trūkumas: prasidėję teisiniai procesai trukdė efektyviai įgyvendinti priemonę „Daugiabučių namų modernizavimo skatinimas“.

2013 m. vasario 6 d. AM pristatė naują alternatyvų daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) modelį, kuris pagreitino JESSICA kontroliuojančiojo fondo lėšų panaudojimą:

atrinktiems energijos suvartojimo atžvilgiu neefektyviausiems daugiabučiams namams, kurie per metus suvartoja daugiau kaip 150 kW/h, savivaldybės turėjo parinkti ar priskirti administratorių, kuris jų vardu kreiptųsi į finansinius tarpininkus dėl lengvatinių kreditų daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) projektams finansuoti. Šio modelio esmė yra tai, kad būtų savininkams patiems nereikia priimti organizacinių įsipareigojimų. Modelio įgyvendinimo principai:

- Didelis savivaldybių vaidmuo – daugiabučių namų energinio efektyvumo didinimo investicijų projektai rengiami savivaldybės iniciatyva;
- Lėšas skolinasi savivaldybės paskirtas programos administratorius, o ne būtų savininkai kaip įprasta (ir ne savivaldybės);
- Darbų organizavimu, jų kokybe bei būsimais rezultatais rūpinasi savivaldybė (jos paskirtas programos administratorius);
- AM teikia kvalifikuotą pagalbą ir konsultacijas savivaldybėms;
- Investicijos grąžinamos sutaupytomis už energiją lėšomis taikant komunalinių mokesčių surinkimo tvarką.

Kartu buvo įsteigta VšĮ Būsto energijos taupymo agentūra (toliau – BETA), kuri padeda savivaldybėms pasirengti daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) ir energinio efektyvumo didinimo programas bei jas įgyvendinti. Į daugiabučių namų atnaujinimo procesą įsitraukė visos 60 savivaldybių. 2007–2015 m. parengta ir suderinta 3 658 daugiabučių namų atnaujinimo investicijų projektų, iš jų 2 908 įtraukti į savivaldybių programas, o 750 parengti gyventojų iniciatyva.

Rezultato rodiklis „Renovuotų daugiabučių namų energijos vartojimo efektyvumo padidėjimas“. Įvertinus 2007–2015 m. laikotarpiu atnaujintų daugiabučių namų energijos vartojimo efektyvumą, nustatyta, kad energijos vartojimo efektyvumas po renovacijos padidėjo 67,32 proc. (rodiklio pasiekimas skaičiuojamas išvedant visų renovuotų daugiabučių namų energijos efektyvumo padidėjimo procentinių išraiškų vidurkį), nors buvo planuota, kad renovuotų daugiabučių namų energijos vartojimo efektyvumas padidės 30 proc.). Tai rodo, kad paramos / paskolų gavėjai, renovavus jų daugiabučius namus, turi šiltesnius būstus.

Daugiabučių namų modernizavimo skatinimas

Pagal priemonę „Daugiabučių namų modernizavimo skatinimas“ buvo įgyvendinamos daugiabučių namų modernizavimo skatinimo priemonės (daugiabučių namų modernizavimo viešinimas, daugiabučių namų butų savininkų informavimas ir konsultavimas, tipinių projektų parengimas, įgyvendintų projektų rezultatų monitoringas ir kt.). Įgyvendinti 2 projektai: „Daugiabučių namų modernizavimo skatinimas, I etapas“ ir „Daugiabučių namų modernizavimo skatinimas, II etapas“, kuriems skirta 3,89 mln. eurų ES lėšų, o bendra projektų vertė siekė 4,6 mln. eurų. Projektų metu buvo įgyvendinta 50 skatinimo iniciatyvų, sukurtų priemonių visuma sudarė sąlygas informuoti apie efektyvaus energijos panaudojimo galimybes daugiabučiuose namuose ir paskatinti daugiabučių namų butų ir kitų patalpų savininkus dalyvauti Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programoje (toliau – Programa).

Projekto „Daugiabučių namų modernizavimo skatinimas, I etapas“ metu buvo įgyvendinta 18 skatinimo iniciatyvų aktualiomis temomis – valstybės parama būstui atnaujinti, atnaujinimo pradžiamokslis, termovizinės nuotraukos ir tyrimų rezultatai, į ką reikia atkreipti dėmesį, norint atnaujinti būstą, privalumai atnaujinus daugiabutį, alternatyvūs energijos šaltiniai daugiabučiuose ir kita. Buvo teikiami apdovanojimai aktyviausiems renovacijos dalyviams, rengiami forumai ir diskusijos, dalinamasi gerąja praktika. Visos šios iniciatyvos leido pasiekti stebėsenos rodiklį – apie renovaciją sužinojo 205.533 būstų savininkai. Projektas „Daugiabučių namų modernizavimo skatinimas, II etapas“ pratęsė ankstesniojo projekto vykdytas veiklas ir įgyvendino dar 32 skatinimo iniciatyvas.

Šių projektų metu buvo siekiama paskatinti daugiabučių namų butų savininkus dalyvauti Programoje, taip pat padidintas visuomenės informuotumas, suformuota palanki visuomenės nuomonė apie Programą, užtikrinta, kad tikslinėms grupėms, suinteresuotoms/ siekiančioms pasinaudoti Programos parama, būtų efektyviai teikiama išsami informacija apie paramos suteikimo

sąlygas ir procedūras, buvo vykdoma intensyvi viešinio kampanija, kurios metu buvo teikta išsami informacija šiomis pagrindinėmis temomis:

1. Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos pristatymas, programos finansavimo galimybės, valstybės paramos teikimo aktualijos.
2. Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) projektų bei savivaldybių energinio efektyvumo didinimo programų rengimas ir įgyvendinimas.
3. Statybos procesų kokybės valdymas, įgyvendinant projektą pagal Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programą.
4. Gerosios patirties pavyzdžiai, įgyvendinant Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programą.

Viešinio kampanija vykdyta ne tik media priemonėmis⁴⁹, bet ir buvo suorganizuota 60 seminarų gyventojams, juos atstovaujančioms ir vienijančioms organizacijoms, 40 bendrojo naudojimo objektų valdytojų kvalifikacijos kėlimo organizavimo mokymų, 10 konsultacinių informacinių centrų mobiliosios ekspozicijos pagrindu, 10 komunikacijos įgūdžius stiprinančių mokymų Programą įgyvendinančioms institucijoms ir kt. įstaigų atstovams, 10 apskritojo stalo diskusijų interesų grupėms, 2 akcijos masinio susibūrimo vietose, pagaminti reklaminiai suvenyrai, suorganizuoti 3 Programos pristatymai susijusios srities parodose: Vilniuje „Resta“, Kaune „Namų pasaulis“, Klaipėdoje „Individuali statyba“. Taip pat buvo suorganizuotas 1 išvykstamasis parodomasis tarptautinės patirties pristatymas Balstogėje (Lenkija), kurios tikslas – supažindinti daugiabučių namų butų savininkus ir asmenis, dirbančius su Programos įgyvendinimu, su kitos šalies patirtimi, vykdam daugiabučių namų modernizavimą, taip paskatinant dalyvauti Programoje, taip pat padidinti visuomenės informuotumą, suformuoti palankią visuomenės nuomonę apie Programą. Skatinimo tikslais parengta 10 tipinių daugiabučių namų modernizavimo statinio projektų, kurie buvo pristatyti Druskininkuose, įvertinti 4 įgyvendintų daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) projektai, atliekant ekspertizes ir energinį auditą po projektų įgyvendinimo ir suorganizuoti 3 pristatymai tikslinėms grupėms. Projekto vykdymo metu parengti 2.486 investicijų planai ir energinio naudingumo sertifikatai prieš daugiabučio namo atnaujinimą. Įgyvendinamuose daugiabučio namo atnaujinimo projektuose (vykstant rangos darbams) įvykdyti 1025 kokybės kontrolės planiniai ir neplaniniai vizitai, kurių rezultatas – suteiktos konsultacijos vietoje, pateiktos rekomendacijos dėl rangos darbų kokybės. Suteikta daugiau kaip 10.200 konsultacijų nemokama telefono linija. Dažniausiai užduodami klausimai skambinant į „karštąją liniją“ su atsakymais patalpinti www.atnaujinkbusta.lt (<http://atnaujinkbusta.lt/duk/>) internetinėje svetainėje.

Siekiant išsiaiškinti tikslinės grupės ir plačiosios visuomenės informuotumo apie Programą lygį, ketinimą dalyvauti programoje, atlikti 3 kiekybiniai ir 3 kokybiniai sociologiniai visuomenės nuomonės tyrimai. 2015 m. gegužę atlikto trečiojo kiekybinio tyrimo rezultatai atskleidė, kad 92,9 proc. respondentų yra girdėję apie Programą, gerėja bendras Lietuvoje vykstančių daugiabučių namų renovacijos procesų vertinimas, Programa yra patrauklesnė, jei renovaciją inicijuoja savivaldybės, nei tuomet, kai ji inicijuojama pačių gyventojų. Viešinio kampanijos metu paskleista informacija 12,5 proc. respondentų padėjo rasti atsakymus į klausimus renovacijos tema, 10,8 proc. – paskatino daugiau domėtis renovacija, papildomai ieškoti atsakymų į iškilusius klausimus. 9,8 proc. respondentų informacija apie renovaciją buvo nauja ir sudomino renovacijos procesas, o 4,4 proc. turėjusių neigiamą nuomonę – labiau sudomino. Remiantis atlikto tyrimo duomenimis, apie Programą yra girdėję 91,2 – 95,2 proc. (670 – 699 tūkst.) tikslinės auditorijos, o viešinimą žiniasklaidos priemonėse pastebėjusių 84 – 89,4 proc. (617 – 657 tūkst.) tikslinės auditorijos.

---

⁴⁹ Informaciniai reportažai nacionalinėse (288 min.) ir vietinėse (81 min.) televizijos programose, nacionalinėse radijo programose (240 min.), informaciniai straipsniai nacionalinėje (82.600 cm²), regioninėje (73.200 cm²), rajoninėje (91.200 cm²) spaudoje bei interneto portaluose (410 paskelbimų), vykdyta reklama nacionalinėje televizijoje (180 min.) ir nacionaliniame radijuje (270 min.)

13 lentelė. Fizinis ir finansinis priemonės „JESSICA kontroliuojantysis fondas“ įgyvendinimas

Finansų inžinerijos projekto pavadinimas	Taikomas instrumentas	Numatyta pagal veiksmų programos priedą	Finansų inžinerijos projekto vertė, nurodyta projekto administravimo ir finansavimo sutartyje		Panaudotos lėšos (deklaruotinos)		Skirta galutiniams finansų inžinerijos priemonių naudos gavėjams (SVV)		Rodiklių pasiekimai		
		ES lėšų suma	ES lėšų suma	Proc. nuo skirtos sumos	ES lėšų suma	Proc. nuo skirtos sumos	ES lėšų suma	Proc. nuo skirtos sumos	Rodiklio pavadinimas	Suplanuota pasiekti	Pasiekta
1	2	3	4	5=4/3*100	6	7=6/3*100	8	9=8/3*100	10	11	12
JESSICA kontroliuojantysis fondas	Kontroliuojantysis fondas	128.842.829	227.000.000,00	176	173.420.793,91	135	173.420.793,91	135	Produkto rodiklis		
									Daugiabučių namų ir valstybinių aukštųjų mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų bendrabučių, kuriems atnaujinti suteiktos paskolos, skaičius	1042	1046
									Rezultato rodiklis		
									Renovuotų daugiabučių namų energijos vartojimo efektyvumo padidėjimas (proc.)	30	67,32

AM administruojamų priemonių finansinis įgyvendinimas

1. Programavimo laikotarpiu įsteigtų fondų skaičius ir rūšis.

2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu Aplinkos ministerija įsteigė 1 kontroliuojantįjį fondą, kurio valdytoju paskirtas Europos investicijų bankas (EIB).

2. Nacionalinio bendrojo finansavimo teikėjų tapatybė ir nacionalinio bendrojo finansavimo rūšis (paskola, įnašas natūra).

Paskolų lengvesnėmis nei rinkoje sąlygomis teikimas daugiabučių namų, valstybinių aukštųjų mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų bendrabučių atnaujinimui didinant energinį efektyvumą.

3. Finansavimo susitarimų pasirašymo data ir jų trukmė.

2009 m. birželio 11 d. pasirašyta finansų inžinerijos priemonės „Jessica kontroliuojantysis fondas“ įgyvendinimo ir finansavimo sutartis (toliau – Sutartis) tarp Aplinkos ministerijos, Finansų ministerijos ir Europos investicijų banko (EIB). Sutartis įsigaliojo jos pasirašymo dieną ir yra sudaryta laikotarpiui nuo jos pasirašymo dienos iki galutinės ataskaitos apie Veiksmų programą pateikimo dienos, t. y. iki 2017 m. kovo 31 d.

4. Informacija apie kontroliuojančiojo fondo valdytojo, fondų valdytojų ir galutinių paramos gavėjų atrankos procedūrą.

Atsižvelgiant į tai, kad „Jessica kontroliuojančiojo fondo“ valdytoju buvo paskirtas Europos investicijų bankas (EIB), sudarant Sutartį projekto vertinimui ir atrankai nebuvo taikomos projekto administravimo ir finansavimo taisyklės, patvirtintos 2007 m. gruodžio 19 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 1443 „Dėl projektų administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtinimo“, bei nebuvo atliktas administracinės atitikties vertinimas, kurios metu yra vertinama paraiška bei nustatoma, ar pateikti visi paraiškos formoje nurodyti dokumentai ir informacija.

Už finansų tarpininkų atrankos procedūras buvo atsakingas Europos investicijų bankas (EIB), kuris iš viso paskelbė 4 kvietimus „Jessica kontroliuojančiojo fondo“ finansų tarpininkams atrinkti.

Tęstinę galutinių naudos gavėjų atranką vykdė Europos investicijų banko (EIB) atrinkti finansų tarpininkai, vertinant investicinius planus.

5. Siūlomų produktų rūšys ir tiksliniai galutiniai paramos gavėjai.

Iš „Jessica kontroliuojančiojo fondo“ buvo teikiamos lengvatinės paskolos daugiabučių namų butų ir kitų patalpų savininkams, su tikslu atnaujinti daugiabučius namus didinant jų energinį efektyvumą.

6. Palūkanos, gautos iš mokėjimų pagal programą ir priskirtinos struktūriniais fondams.

„Jessica kontroliuojančiojo fondo“ apimtyje iki 2015 m. gruodžio 31 d. nuo „Jessica kontroliuojančiajam fondui“ pervestų Europos regioninės plėtros fondo ir bendrojo finansavimo lėšų, siekiančių 173.420.793,91 eurą, gauta 2.925.708,86 eurų palūkanų, kurios buvo perskirstytos finansų tarpininkams bei panaudotos lengvatinėms paskoloms.

7. Trumpas bendras fondo veiklos vertinimas, turint omenyje jo indėlį siekiant programos tikslų ir vykdant atitinkamus prioritetus.

2015 m. „Jessica kontroliuojantysis fondas“ pasiekė geriausių rezultatų, visų pirma pasirašant lengvatines paskolas ir išmokant lėšas galutiniams naudos gavėjams. Iki 2015 m. gruodžio 31 d. buvo suteiktos 1046 lengvatinės paskolos už 250.757.654,47 eurus. „Jessica kontroliuojančiajam fondui“ skirto Europos regioninės plėtros fondo ir bendrojo finansavimo lėšomis iki 2015 m. gruodžio 31 d. pasirašytos 779 lengvatinės paskolos, pagal kurias galutiniams naudos gavėjams išmokėta 167.014.488,04 eurų Europos regioninės plėtros fondo ir bendrojo finansavimo lėšų suma, iš kurios visos 167.014.488,04 eurų lėšos atitinka Priemonės tinkamumo finansuoti reikalavimus.

Iki 2016 m. spalio 31 d. buvo užbaigti visi 779 projektai, kuriems buvo suteiktos lengvatinės paskolos „Jessica kontroliuojančiajam fondui“ skirto Europos regioninės plėtros fondo ir bendrojo finansavimo lėšomis. Iš viso buvo renovuoti 763 daugiabučiai namai, 15 valstybinių aukštųjų mokyklų bendrabučių ir 1 profesinio mokymo įstaigos bendrabutis.

Buvo pasiekti puikūs rezultatai pritraukiant papildomas privačių bankų lėšas. Šalia Europos investicijų bankui (EIB) pervestų 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų finansavimo ir nacionalinių

inašų, siekiančių 173.420.793,91 eurų, iš kurių 137.677.828,72 eurų yra Europos regioninės plėtros fondo ir 35.742.965,19 eurų – bendrojo finansavimo lėšos, 2014 m. pagal išankstinio finansavimo modelį AB Šiaulių bankas skyrė 20 mln. eurų nuosavų lėšų, o 2015 m. buvo gauta dar 50 mln. eurų – 30 mln. eurų iš AB Šiaulių banko ir 20 mln. eurų iš AB „Swedbank“. Taigi, iš viso iki 2015 m. pabaigos „Jessica kontroliuojantysis fondas“ pritraukė 80 mln. eurų privačių lėšų.

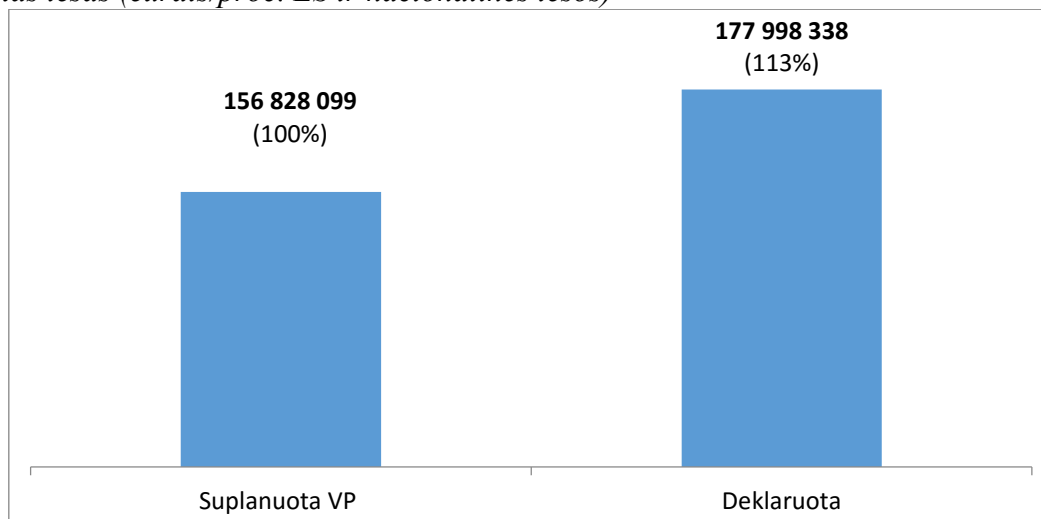
8. Informacija apie likučius, įskaitant (a) perimtų išteklių (liekamosios lėšos ir investicijų vertė ir akcijų valdymas iki užbaigimo dokumentų pateikimo), priskirtinų ERPF/ESF lėšoms, vertę, (b) likvidavimo datą (kaip numatyta finansavimo susitarime) ir likučių kaupimą, (c) informaciją apie perimtų išteklių, priskirtinų ES struktūriniams fondams, pakartotinį naudojimą, nurodant kompetentingą instituciją, atsakingą už perimtų išteklių valdymą, pakartotinio naudojimo formą, tikslą, susijusią geografinę teritoriją ir numatytą trukmę.

2015 m. buvo iki galo įgyvendintas pakartotinis grįžtančiųjų lėšų panaudojimas ir iš viso net 21,62 mln. eurų buvo pakartotinai panaudoti investuojant į daugiabučių namų atnaujinimo projektus.

9. Sunkumai, su kuriais susidurta finansų inžinerijos priemonės, ir veiksmų, kurių ėmėsi vadovaujančioji institucija, kontroliuojančiojo fondo valdytojas arba fondo valdytojas (pasirinkti tinkamą), veiksmingumas.

Prie aktyvaus galutinių naudos gavėjų dalyvavimo daugiabučių namų atnaujinimo programoje, užtikrinanti efektyvesnę programos įgyvendinimą, prisidėjo tikslingai nukreipta viešųjų ryšių veikla, kuri buvo paremta sėkminga teisinės bazės plėtra, bei kurios dėka nauja ir nežinoma JESSICA iniciatyva tapo gerai žinomu projektu. Įvairios teisės aktų pataisos, susijusios su daugiabučių namų atnaujinimu, padėjo geriau išaiškinti JESSICA modelio įgyvendinimą ir suteikė aiškumo dėl valstybės paramos prieinamumo bei apimties 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu ir pagal PVM įstatymą, taikomą projektams, įgyvendinamiems pagal Daugiabučių namų atnaujinimo programą. Viešieji ryšiai taip pat padėjo valdyti įvairių Daugiabučių namų atnaujinimo programos suinteresuotųjų subjektų, t. y. namų savininkų, administratorių, statybos bendrovių, lūkesčius ir nuogastavimus dėl pagrindinių pokyčių 2015 m., t. y. papildomo finansavimo, atnaujintų subsidijų teikimo terminų, PVM įstatymo pataisų ir pan.

9 paveikslas. 1 prioriteto 1 uždavinio (Aplinkos ministerija) įgyvendinimas pagal VP suplanuotas ir panaudotas lėšas (eurais/proc. ES ir nacionalinės lėšos)

Nors Aplinkos ministerijos administruojamoms 1 prioriteto 1 uždavinio priemonėms įgyvendinti iki 2015 m. pabaigos SSVP patvirtinta 156,8 mln. eurų ES fondų ir nacionalinių lėšų, kas sudaro 100,0 proc., Europos Komisijai deklaruota tinkamų išlaidų suma – 178,0 mln. eurų, tai sudaro 113 proc. nuo VP suplanuotų tinkamų išlaidų sumos.

Daugiabučių namų atnaujinimo projektų įgyvendinimas pagal AM administruojamą priemonę „JESSICA kontroliuojantysis fondas“ prasidėjo 2009 m., kai buvo pasirašyta sutartis su Europos investicijų banku ir patvirtintos paskolos 2 projektams. Tačiau tikrasis proveržis, įgyvendinant šią priemonę, įvyko 2012 m., kai prasidėjo intensyvus daugiabučių namų atnaujinimo procesas.

Daugiabučių namų modernizavimo skatinimo įgyvendinimas prasidėjo 2009 m. pabaigoje. Vėlavimai įgyvendinant šią priemonę buvo dėl viešųjų pirkimų procedūrų nesklandumų. Sutaupymai šioje priemonėje leido mažesnėmis sąnaudomis vykdyti tokias pačias veiklas. Sutaupytos lėšos buvo perkeltos į priemonę „JESSICA kontroliuojantysis fondas“. Atsižvelgiant į uždavinio įgyvendinimo eigą, buvo skirta papildomų lėšų tik priemonei „JESSICA kontroliuojantysis fondas“. Gerosios praktikos pavyzdys pateiktas žemiau.

VRM administruojamų priemonių fizinis įgyvendinimas

Pagal 1 prioriteto 1 uždavinį regioniniuose ekonomikos augimo centruose įgyvendinamų integruotų urbanistinės plėtros projektų ir probleminėse teritorijose įgyvendinamų kompleksinių plėtros projektų (projektų finansavimo ir administravimo sutarčių) skaičius viršijo SSVP planą: regioniniuose ekonomikos augimo centruose buvo įgyvendinti 75 projektai (SSVP nustatyta 74 projektai), o probleminėse teritorijose buvo įgyvendinti 234 projektai (SSVP nustatyta 200 projektų).

Atnaujinti daugiabučiai namai. Iki 2015 m. pabaigos savivaldybėse, Lietuvos Respublikos Vyriausybės pripažintose probleminėmis teritorijomis, atnaujinti 368 daugiabučiai namai, atkuriant, pagerinant šių pastatų ir (ar) jų inžinerinių sistemų fizines ir (ar) energines savybes. Tai sudaro 122,67 proc. nuo SSVP numatytų atnaujinti daugiabučių namų skaičiaus (300). Atnaujinus daugiabučius namus būsto sąlygos pagerintos 11 804 asmenims, gyvenantiems probleminėse teritorijose, t. y. 118 proc. nuo SSVP priede suplanuotos reikšmės (10 000 asmenų). Didesnį nei planuota atnaujintų daugiabučių namų skaičių (ir atitinkamai gyventojų, kurių būsto sąlygos pagerintos, skaičių) lėmė tai, jog, pradėjus vykdyti daugiabučių namų atnaujinimo veiklas ir asmenims, kurių būsto sąlygos pagerintos, pajutus įgyvendinamų projektų teikiamą naudą, probleminėmis teritorijomis pripažintų savivaldybių gyventojų susidomėjimas daugiabučių namų atnaujinimu labai išaugo, todėl visos lėšos, sutaupytos įgyvendinus projektus pagal VRM administruojamą daugiabučių namų atnaujinimo priemonę, bei dalis lėšų, sutaupytų įgyvendinant projektus pagal kitas VRM administruojamas SSVP priemones, buvo skirtos papildomiems daugiabučių namų atnaujinimo projektams įgyvendinti.

Sėkmingai įgyvendinti projektai

Projektų vykdytojas: Jonavos rajono savivaldybės administracija.

Projektų pavadinimai: „J. Ralio g. 8 namo modernizavimas“, „J. Ralio g. 10 namo modernizavimas“, „J. Ralio g. 12 namo modernizavimas“, „Panerių g. 19 namo modernizavimas“, „Panerių g. 21 namo modernizavimas“, „Panerių g. 23 namo modernizavimas“, „Panerių g. 29 namo modernizavimas“, „Panerių g. 31 namo modernizavimas“, „Birutės g. 6 namo modernizavimas“, „Birutės g. 8 namo modernizavimas“, „J. Ralio g. 3 namo modernizavimas“, „J. Ralio g. 5 namo modernizavimas“, „Panerių g. 6 namo modernizavimas“, „Birutės g. 4A namo modernizavimas“, „Parko g. 7 namo modernizavimas“, „Taikos g. 5 namo modernizavimas“, „Klaipėdos g. 3 namo modernizavimas“, „Parko g. 5 namo modernizavimas“, „Prezidento g. 18 namo modernizavimas“, „Vytauto g. 4 namo modernizavimas“, „Sodų g. 91 namo modernizavimas“, „Sodų g. 60 ir 89 namų modernizavimas“, „Sodų g. 93 namo modernizavimas“, „Kauno g. 5 ir 13 namų modernizavimas“, „J. Ralio g. 1, J. Ralio g. 7 ir Vilniaus g. 9 namų modernizavimas“, „Aušros g. 1A namo modernizavimas“, „Žeimių g. 1 ir Žalioji g. 4 namų modernizavimas“, „Prezidento g. 19A namo modernizavimas“, „Kauno g. 100 namo modernizavimas“, „Klaipėdos g. 5 ir 11 namų modernizavimas“.

Projektų vertė: 9,69 mln. eurų.

Vienas iš sėkmingai įgyvendintų projektų pavyzdžių pagal priemonę „Daugiabučių namų atnaujinimas pirmiausia didinant jų energijos vartojimo efektyvumą“ – Jonavos rajono savivaldybės įgyvendinti projektai, kurių metu kompleksiskai atnaujinti 35 daugiabučiai namai žemutinėje Jonavos miesto dalyje. Įgyvendinus projektus Jonavos mieste buvo ne tik renovuotas 35 daugiabučių namų kvartalas, bet ir siekiant kompleksiskai spręsti gyvenamosios aplinkos kokybės problemą bei derinant skirtingų VRM administruojamų SSVP priemonių intervencijas, sutvarkytos teritorijos tarp atnaujintų daugiabučių namų žemutinėje miesto dalyje, kuri apima teritoriją nuo J. Ralio gatvės ir ribojasi su Panerių, Prezidento, Kęstučio, Parko, Vytauto ir J. Basanavičiaus gatvėmis. Šioje teritorijoje šalia atnaujintų daugiabučių namų pagal priemonę „Probleminių teritorijų plėtra“ įrengti / atnaujinti šaligatviai, žaidimų aikštelės vaikams, lietaus nuotekų tinklai, atnaujintos automobilių stovėjimo aikštelės ir įvažiavimai į daugiabučių namų kiemus, sutvarkyti želdynai, žaliosios zonos, atnaujintas pėsčiųjų zonų apšvietimas, įrengti nauji mažosios architektūros elementai (suoleliai, šiukšliadėžės), vietos požeminiams šiukšlių konteineriams. Atnaujinus daugiabučius namus ir kompleksiskai sutvarkius teritoriją tarp šių namų labai pagerėjo Jonavos miesto gyventojų gyvenamosios aplinkos kokybė ir padidėjo kvartalo patrauklumas: ženkliai sumažėjo būsto išlaikymo išlaidos, padidėjo energijos efektyvumas, pagerėjo viso kvartalo aplinkos ir namų fasadų estetinė išvaizda, pagerėjo sąlygos aktyvaus laisvalaikio praleidimui, sumažėjo neigiamas poveikis aplinkai ir gyventojams ir kt.

Regioninių ekonomikos augimo centrų projektai. SSVP numatyta 1 prioriteto 1 uždavinio produkto rodiklio „Regioninių ekonomikos augimo centrų integruotų urbanistinės plėtros projektų skaičius“ reikšmė pasiekta 101,35 proc. (gyvendinti 75 projektai vietoje planuotų 74). Iki 2015 m. pabaigos Alytuje buvo įgyvendinta 12 projektų, Marijampolėje – 7, Mažeikiuose – 16, Tauragėje – 10, Telšiuose – 12, Utenoje – 11, Visagine – 7.

Rezultato rodiklio „**Metinis materialinių investicijų indekso vienam gyventojui padidėjimas regioniniuose ekonomikos augimo centruose** (Alytaus m. sav., Marijampolės sav., Mažeikių r. sav., Tauragės r. sav., Telšių r. sav., Utenos r. sav., ir Visagino sav.), **palyginti su Lietuvos Respublikos indeksu**“ faktinė reikšmė 2014 m. buvo mažesnė nei SSVP numatytas tikslas, tačiau vertinant visą 2007–2014 m. laikotarpį matyti, kad kai kuriais metais materialinės investicijos regioniniuose ekonomikos augimo centruose augo sparčiau nei vidutiniškai šalyje (buvo pasiektas SSVP numatytas tikslas). Per 2007–2014 m. metinis materialinių investicijų indekso vienam gyventojui padidėjimas regioniniuose ekonomikos augimo centruose, palyginti su Lietuvos Respublikos indeksu, nuolatos kito ir 2014 m. sudarė 0,91, taigi, 2014 m. materialinių investicijų padidėjimas buvo 9 proc. mažesnis, lyginant su šalies vidurkiu. Tokį materialinių investicijų indekso vienam gyventojui sumažėjimą lėmė augančios investicijos į nekilnojamojo turto ir statybų sektorių, kurie būdingi Vilniaus miestui, dėl neapibrėžtumo, susijusio su eksporto rinka (ypač Rusijoje) mažėjo investicijos į gamybos sektorių, kuris būdingas regioniniams ekonomikos augimo centrams.

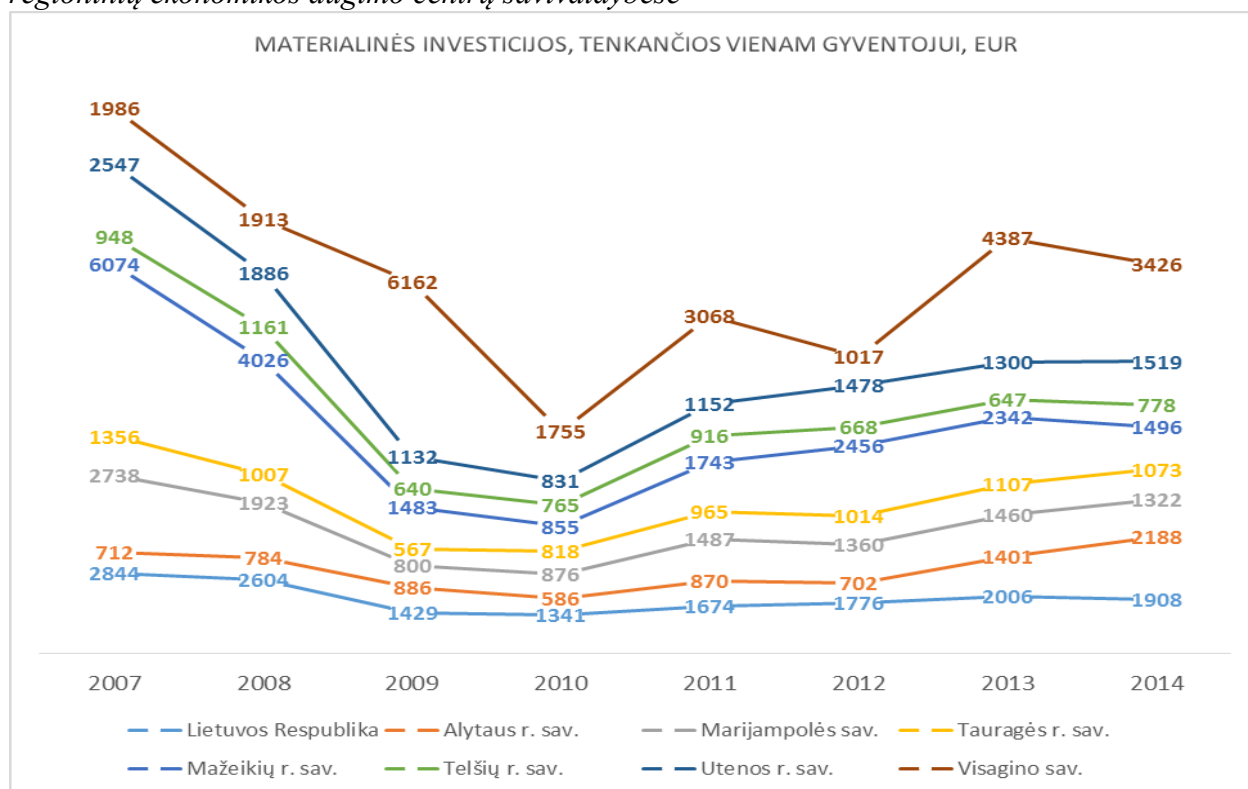
Nors pagal priemonę „Regioninių ekonomikos augimo centrų plėtra“ vykdomos investicijos regioniniuose ekonomikos augimo centruose tiesiogiai prisideda prie materialinių investicijų didėjimo, kadangi projektų įgyvendinimo metu sukuriamas ilgalaikis materialus turtas, tačiau rodiklio dinamiką labiau veikia įvairūs kiti veiksniai. Istoriskai šis rodiklis yra labai nepastovus ir priklausomas nuo Mažeikių r. ir Visagino savivaldybėse atliekamų investicijų, susijusių su strateginiais objektais, be to, jei kitose savivaldybėse materialinės investicijos išauga labiau nei regioninių ekonomikos augimo centrų savivaldybėse, šių savivaldybių materialinių investicijų indeksas sumažėja.

2012 m. atlikto 2007–2013 m. SSVP 1 prioriteto priemonės „Regioninių ekonomikos augimo centrų plėtra“ įgyvendinimo atskiruose regioniniuose ekonomikos augimo centruose ir jos

tęstinumo vertinimo⁵⁰ metu nustatyta, kad rezultato rodiklis nėra pakankamai jautrus priemonės intervencijoms ir labiau atspindi kitų veiksnių įtaką nei vertinamos priemonės poveikį. Nepaisant paaiškėjusių rodiklio apribojimų, jis nebuvo keičiamas, kadangi minėtas vertinimas buvo atliktas 2012 m. pabaigoje, jau įgyvendinant projektus.

Regioninės politikos tikslų įgyvendinimo (teritorinės socialinės sanglaudos skatinimo) vertinimo⁵¹ metu atlikta regresinė analizė patvirtino, kad ekonominę sanglaudą, kuriai vertinti dažniausiai naudojamas rodiklis BVP gyventojui, trumpuoju ir vidutiniu laikotarpiu labiausiai veikia materialinės investicijos ir tiesioginės užsienio investicijos, o ES struktūrinių fondų investicijos savaime nėra statistiškai reikšmingas veiksnys. ES struktūrinių fondų investicijos yra svarbus materialinių investicijų finansavimo šaltinis. Minėto vertinimo metu nustatyta, kad 2007–2013 m. daugiau kaip 2/3 visų pagal 2007–2013 m. veiksmų programas išmokėtų ES struktūrinių fondų lėšų pagal išlaidų kategoriją galima priskirti materialinėms investicijoms. Lyginant bendrą sukauptų materialinių investicijų sumą Lietuvoje ir ES struktūrinių fondų lėšomis finansuotų materialinių investicijų sumą, nustatyta, kad 25 proc. visų 2009–2013 m. laikotarpio sukauptų materialinių investicijų Lietuvoje sudarė ES struktūrinių fondų lėšomis finansuotos materialinės investicijos. Kai kuriose savivaldybėse ir regionuose ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamos materialinės investicijos sudarė gerokai didesnę visų sukauptų materialinių investicijų dalį, pavyzdžiui, Tauragės regione 52 proc., Alytaus regione – 41 proc.

10 paveikslas. Materialinių investicijų vienam gyventojui dinamika 2007-2014 m. Lietuvoje ir regioninių ekonomikos augimo centrų savivaldybėse⁵²

Sėkmingai įgyvendinti projektai

⁵⁰ 2007–2013 m. SSVP 1 prioriteto priemonės „Regioninių ekonomikos augimo centrų plėtra“ įgyvendinimo atskiruose regioniniuose ekonomikos augimo centruose ir jos tęstinumo vertinimas. Vidaus reikalų ministerijos užsakymu atliko UAB „BGI Consulting“, 2012 m.

⁵¹ Plačiau žr. *Regioninės politikos tikslų įgyvendinimo (teritorinės socialinės sanglaudos skatinimo) vertinimas*. Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos užsakymu atliko ESTEP, 2015 m.

⁵² Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Projekto vykdytojas: Telšių rajono savivaldybės administracija.

Projekto pavadinimas: „Apleistų ir užterštų Telšių miesto teritorijų prie Masčio ežero regeneravimo ir tvarkymo atlikimo III etapas (I eilė)“.

Projekto vertė: 0,67 mln. eurų.

Vienas iš sėkmingai įgyvendintų projektų pavyzdžių pagal priemonę „Regioninių ekonomikos augimo centrų plėtra“ yra Telšių rajono savivaldybės *projektas „Apleistų ir užterštų Telšių miesto teritorijų prie Masčio ežero regeneravimo ir tvarkymo atlikimo III etapas (I eilė)“*. Telšių miesto centre esančio Masčio ežero pakrantė yra viena svarbiausių mieste gyventojų poilsiui ir rekreacijai skirtų erdvių, tačiau dėl prastai išvystytos infrastruktūros (sunkus priėjimas prie vandens, susidėvėjusi pėstiesiems ir dviratininkams skirtų zonų danga, mažosios architektūros elementų (suoliukų, šiukšliadėžių, tualetų ir pan.) stoka) ji nebuvo patraukli miesto gyventojams ir svečiams, kurie buvo priversti laisvalaikį leisti kitose miesto zonose, neturinčiose tokio potencialo kaip Masčio ežero pakrantė (vandens artumas, žaliosios erdvės, viešųjų objektų artumas, galimybės sudaryti kokybiškesnes ir erdvesnes poilsio sąlygas ir kt.). Siekiant didinti miesto patrauklumą tiek gyventojams, tiek potencialiems investuotojams, mažinti atotrūkį nuo kitų šalies miestų, buvo nuspręsta kompleksiskai sutvarkyti Masčio ežero pakrantę: įrengti/ atnaujinti pėsčiųjų ir dviračių takus su atokvėpio aikštelėmis, rekreacinę infrastruktūrą šeimoms su vaikais, pavieniams miestiečiams, jaunimui (vaikų žaidimų aikštes, suoliukus, paplūdimio infrastruktūrą, pavėsinę ir vasaros estradą, pontoninę valčių priplauką su tiltu, viešą lauko tualetą, automobilių stovėjimo aikštelę ir kt.), šią infrastruktūrą pritaikyti žmonėms su negalia. Šiomis investicijomis buvo kompleksiskai sutvarkyta Telšių miesto Masčio ežero pakrantės dalis tarp Durbinio ir Bevardžio upelių, pritaikant ją aktyviam ir pasyviai poilsiui, renginių organizavimui. Projektu buvo sukurta geresnė ir saugesnė gyvenimo aplinka vietos gyventojams, pagerėjo miesto estetiškas vaizdas, padidėjo šios miesto zonos patrauklumas Telšių miesto ir rajono gyventojams, miesto svečiams. Kompleksiškai sutvarkytoje Masčio ežero pakrantės dalyje turėtų padidėti lankytojų srautai, todėl tikėtina, kad tai padidins esamų ir naujų paslaugų poreikį, ir atitinkamai skatins esamų verslų plėtrą ir naujų kūrimą – privataus kapitalo dėka galėtų atsirasti daug pradinių investicijų nereikalaujantys viešojo maitinimo, dviračių nuomos ir serviso, informacijos sklaidos, laisvalaikio organizavimo (pvz., riedučių nuoma, batutai ir kt.) taškai. Sutvarkius Masčio ežero pakrantės dalį buvo padidintas gyvenamosios ir investicinės aplinkos patrauklumas.

Probleminių teritorijų kompleksiniai plėtros projektai. Iki 2015 m. pabaigos sudaryta sutarčių dėl 234 probleminių teritorijų kompleksinių plėtros projektų finansavimo ir administravimo. Visi projektai baigti įgyvendinti, taigi šio rodiklio reikšmė 17 proc. viršijo SSVP nustatytą pasiekti tikslą – 200 probleminių teritorijų plėtros projektų. Probleminėse teritorijose, įgyvendinant kompleksinius plėtros projektus, investuota į probleminių teritorijų miestų gyvenamosios aplinkos ir gyvenimo kokybės gerinimą, savivaldybių socialinio būsto fondo didinimą ir gerinimą, daugiabučių namų atnaujinimą.

Iki 2015 m. pabaigos sutvarkyta 15-oje probleminių teritorijų esančių miestų viešoji miesto aplinkos infrastruktūra, t. y. 100 proc. nuo SSVP priede planuojamos pasiekti rodiklio reikšmės (15 miestų). 2015 m. pabaigoje asmenų, gavusių iš ES struktūrinių fondų lėšų įrengtą ar atnaujintą (modernizuotą) socialinį būstą probleminėse teritorijose skaičius sudarė 1 220, t. y. 221,82 proc. SSVP priede planuojamos pasiekti reikšmės (550 asmenų). 2015 m. pabaigoje naujai įrengtų socialinių būstų skaičius sudarė 271, t. y. 93,45 proc. SSVP priede planuojamos pasiekti reikšmės, o atnaujintų (modernizuotų) socialinių būstų skaičius sudarė 291, t. y. 145,5 proc. SSVP priede planuojamos pasiekti reikšmės. Naujai įrengtų socialinių būstų skaičius buvo mažesnis nei planuota dėl to, jog, atsiradus kliūčių dėl nekilnojamojo turto nuosavybės, savivaldybių administracijų numatytuose pastatuose negalėjo būti įrengiamas socialinis būstas. Neįrengus visų planuotų socialinių būstų sutaupytos lėšos buvo perskirstytos daugiabučių namų atnaujinimo projektams, kuriuos įgyvendinus 45,5 proc. viršytas modernizuotų socialinių būstų planas (daugiau socialinių būstų modernizuota atnaujintuose daugiabučiuose namuose).

Sėkmingai įgyvendinti projektai

Projekto vykdytojas: Jonavos rajono savivaldybės administracija.

Projekto pavadinimas: „Neries upės krantinės ties Panerių gatve sutvarkymas“.

Projekto vertė: 0,63 mln. eurų.

Vienas iš sėkmingai įgyvendintų projektų pavyzdžių pagal priemonę „Probleminių teritorijų plėtra“ yra Jonavos rajono savivaldybės **projektas „Neries upės krantinės ties Panerių gatve sutvarkymas“**. Projekto investicijomis buvo tvarkoma apleista Neries upės krantinės teritorija, kuri dėl prastos infrastruktūros būklės nebuvo patraukli laisvalaikio praleidimui, pasivaikščiavimams, kultūrinių renginių organizavimui. Tai ypač buvo aktualu socialiai jautrioms gyventojų grupėms – jaunimui, pensininkams, auginantiems mažamečius vaikus. Įgyvendinus projektą Neries upės krantinės teritorija buvo pritaikyta rekreacijai, apsodinant ją medžiais, įrengiant suoliukus, dviračių stovus, vaikų žaidimo aikšteles ir kt., sutvarkant Panerių g. dešinėsios pusės kelkraštį bei pakeičiant gatvės apšvietimo stulpus. Sutvarkius minėtą teritoriją geriau tenkinami tikslinės grupės, t.y. Jonavos miesto gyventojų, poreikiai. Mažieji Jonavos gyventojai džiaugiasi įrengtomis vaikų žaidimo aikštelėmis, aktyvaus poilsio mėgėjai – dviračių-pėsčiųjų takais, kur šiltojo sezono metu gali užsiimti aktyviu sportu važinėdami dviračiais, bėgiodami ar vaikštinėdami su savo vaikais ir augintiniais. Tie, kam aktyvus poilsis ne prie širdies, turi galimybę prisėsti ant naujai įrengtų suoliukų ir pasigėrėti Neries upe. Neries krantinės lankytojai džiaugiasi, kad pasivaikščioti čia gali išeiti ir tamsiu paros metu, nes įrengtas dviračių-pėsčiųjų takas puikiai apšviestas. Sutvarkyta miesto infrastruktūra skatins socialiai jautrių grupių, tokių kaip jaunimas, pensininkai, integraciją į miesto gyvenimą, mažins socialinę atskirtį. Šio projekto rezultatai prisidėjo prie probleminės teritorijos miesto gyvenamosios aplinkos ir gyvenimo kokybės gerinimo ir skirtumų tarp Jonavos ir kitų miestų mažinimo.

Atsižvelgiant į 1 prioriteto 1 uždavinio produkto ir rezultato rodiklių pasiekimus per 2007–2015 m. galima daryti išvadą, kad uždavinys įgyvendintas sėkmingai, nepaisant mažesnio nei SSVP numatyta rezultato rodiklio „Metinis materialinių investicijų indekso vienam gyventojui padidėjimas“ pasiekimo. Rodiklio pasiekimo 2015 m. dar negalima nustatyti, kadangi Statistikos departamentas turi tik preliminarinius duomenis, o įvertinant tai, kad 2015 m. objektyvių išorės faktorių, kurie būtų galėję turėti itin reikšmingą neigiamą poveikį SSVP 1 prioriteto 1 uždavinio įgyvendinimo rezultato rodikliui, nefiksuota, tikėtina, kad 2015 m. metinių materialinių investicijų vienam gyventojui teigiamas pokytis regioniniuose ekonomikos augimo centruose bus didesnis nei visoje šalyje. SSVP 1 prioriteto 1 uždavinio pasiekimo rezultatai prisideda prie uždavinio tikslų – sumažinti gyvenimo aplinkos ir kokybės skirtumus tarp pagrindinių ir likusių šalies miestų, ypatingą dėmesį skiriant būsto sąlygoms pagerinti probleminėse teritorijose – pasiekimo.

2 uždavinys: „Sudaryti prielaidas spartesnei ūkinės veiklos diversifikacijai kaimo vietovėse“

Per ataskaitinį laikotarpį įgyvendinant 1 prioriteto 2 uždavinį pasiektas ir viršytas SSVP produkto rodiklis. 2015 m. pabaigoje kaime buvo įgyvendinta 213 integruotų bendruomeninės ir viešosios infrastruktūros, susijusios su verslo sąlygų gerinimu ir užimtumo didinimu, plėtros projektų, t. y. pasiekta rodiklio reikšmė viršija SSVP patvirtintą rodiklio planą (200) 13 proc. Tokio rezultato pagrindinė priežastis ta, kad projektų vykdytojai yra linkę mažesnes investicijas nukreipti į didesnę kaimo vietovių (kaimų, miestelių ar miestų, kuriuose ne daugiau kaip 3 tūkst. gyventojų) skaičių nei buvo planuota programavimo periodo pradžioje. Iki 2015 m. pabaigos baigta įgyvendinti 213 kaimo plėtros projektų, kurių metu 241 gyvenamojoje vietovėje 52 iš 60 Lietuvos savivaldybių buvo tvarkoma viešoji ir bendruomeninė infrastruktūra (gatvės, aikštės, bendruomeniniai pastatai ir kt.). Intervencijų mastą atspindi pateikta lentelė:

14 lentelė. *Vietovių, kuriose atnaujinta viešoji infrastruktūra, pasiskirstymas regionuose*

Regionas	Gyvenamųjų vietovių skaičius, vnt.	Igyvendintų projektų skaičius, vnt.	Projektams skirto finansavimo ES fondų lėšų suma, eurais
Utenos	42	41	13.788.405
Tauragės	32	19	13.808.992
Šiaulių	28	21	11.147.895
Panevėžio	27	23	8.130.974
Telšių	27	27	9.764.457
Marijampolės	22	21	10.905.781
Vilniaus	19	20	7.089.585
Klaipėdos	16	16	7.295.164
Kauno	15	15	7.498.030
Alytaus	13	10	10.687.260
Iš viso:	241	213	100.116.544

Didžiausias gyvenamųjų vietovių, kuriose sutvarkyta viešoji aplinka ir bendruomeninė infrastruktūra, skaičius buvo Utenos (42) ir Tauragės (32) regionuose, kadangi šiems regionams, atsižvelgiant į VRM išskirtus kriterijus, buvo skirta daugiau lėšų nei kitiems regionams. Lėšos buvo skiriamos regionams pagal šiuos kriterijus:

- užimtieji žemės ūkyje, medžioklėje ir miškininkystėje;
- žemės ūkio naudmenų, įvertintų 32 ir mažiau balų, dalis;
- vidutinės namų ūkių disponuojamos pajamos namų ūkio nariui per mėnesį;
- naujo verslo formavimosi koeficientas;
- šalies kaimo gyventojų, gyvenančių regione, dalis.

Atsižvelgiant tiek į baigtų kaimo plėtros projektų skaičių, tiek į gyvenamųjų vietovių skaičių, kuriose sutvarkyta viešoji aplinka, siektinos reikšmės (200 projektų ir 100 gyvenamųjų vietovių) yra pasiektos.

Rezultato rodiklio „Pritraukta privačių investicijų (mln. eurų)“ pasiekimą 2015 m. galima nustatyti tik 2017 m. III ketvirtį, Statistikos departamentui parengus rodiklio apskaičiavimui reikalingus duomenis. Lyginant su 2006 m. duomenimis, 2013 m. kaimo plėtros projektų įgyvendinimo vietovėse papildomai pritraukta 14,64 mln. eurų privačių investicijų. Šio rodiklio 2013 m. pasiekta reikšmė 45,9 procento mažesnė už 2012 m. pasiektą reikšmę (31,90 mln. eurų). Tai nulėmė investicijų į ūkio sektorius sumažėjimas dėl neapibrėžtumo eksporto sektoriuje (sankcijos Rusijai).

Kadangi galutinė pritrauktų privačių investicijų suma apskaičiuojama sumuojant pokyčio reikšmę kiekvienais metais nuo 2007 m. iki 2015 m. jau dabar galima laikyti, kad 1 prioriteto 2 uždavinio rezultato rodiklio „Pritraukta privačių investicijų (mln. eurų)“ reikšmė (50 mln. eurų), numatyta pasiekti iki programavimo periodo pabaigos, yra pasiekta. Per ataskaitinį 2007–2013 m. laikotarpį papildomai pritraukta 137,6 mln. eurų privačių investicijų.

Atsižvelgiant į 1 prioriteto 2 uždavinio produkto ir rezultato rodiklių pasiekimus 2007–2015 m., galima daryti išvadą, kad uždavinys įgyvendinamas sėkmingai. Investicijos į kaimo vietovių gyvenimo aplinkos ir kokybės, bendruomeninės infrastruktūros gerinimą prisideda prie gyvenimo kokybės skirtumų tarp miesto ir kaimo mažinimo, taip pat mažina gyventojų priklausomybę nuo žemės ūkio.

Sėkmingai įgyvendinti projektai

Projekto vykdytojas: Klaipėdos rajono savivaldybės administracija.

Projekto pavadinimas: „Vėžaičių kultūros centro renovacija“.

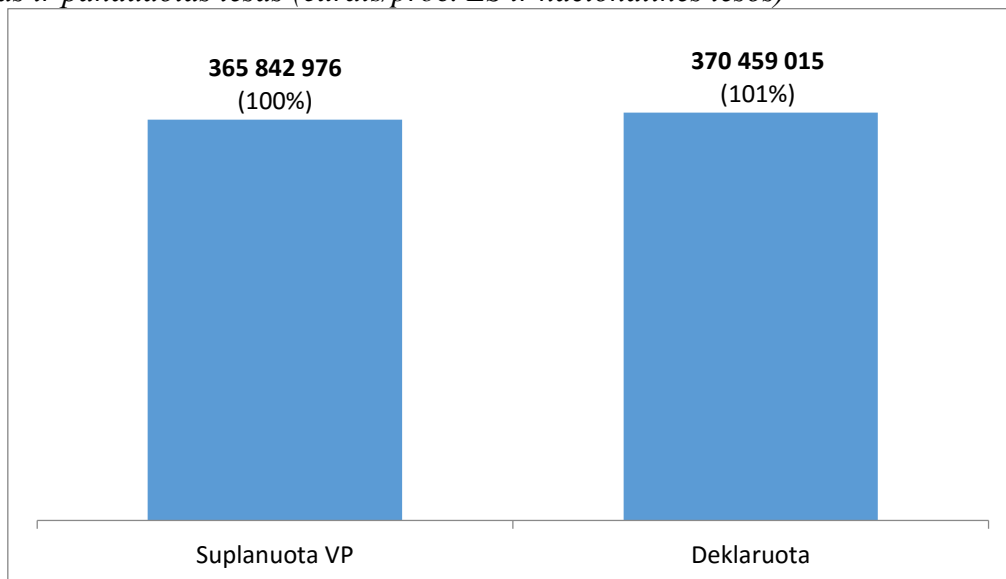
Projekto vertė: 0,57 eurų.

Vienas iš sėkmingai įgyvendintų projektų pavyzdžių pagal priemonę „Prielaidų spartesnei ūkinės veiklos diversifikacijai kaimo vietovėse sudarymas“ yra Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos įgyvendintas **projektas „Vėžaičių kultūros centro renovacija“**. Šis projektas 2013

m. buvo pripažintas geriausiu savo kategorijoje VRM ir CPVA organizuotuose geriausių 2007–2013 m. programavimo periodu pagal VRM administruojamas SSVP priemonės įgyvendintų projektų apdovanojimuose⁵³. Projektas vertintojų dėmesį patraukė tuo, jog modernizavus ir kultūrinei veiklai ir bendruomeniniams poreikiams pritaikius kultūros centro pastatą bei vidaus patalpas, įrengus sporto, poilsio, laisvalaikio ir rekreacinių poreikių tenkinimui universalią sporto aikštelę bei renovavus prie kultūros centro esančius šaligatvius, aikšteles, įrengus automobilių parkavimo vietas, Vėžaičių kultūros centras tapo itin patrauklia vieta bendruomenės susibūrimų erdve, aktyviai naudojama bendruomeninei bei kultūrinei veiklai, būreliams, repeticijoms, renginiams ir susiejimams. Įvertinta ir atnaujinto pastato istorija – restauruojant objektą išsaugota Vėžaičių dvaro autentika. Sutvarkyta išpūdinga senoji architektūra labai patraukli miestelio gyventojams, atvykstantiems svečiams. Įgyvendinus projektą geriau tenkinami gyventojų kultūriniai, bendruomeniniai, sporto, laisvalaikio, rekreaciniai poreikiai. Kultūros centro darbuotojams sudarytos puikios darbo sąlygos, pagerintos galimybės pritraukti lėšas jų vykdomoms veikloms, taip pat vietos gyventojų bendruomenės įsitraukimui į centro organizuojamas veiklas.

VRM administruojamų priemonių finansinis įgyvendinimas

11 paveikslas. 1 prioriteto 1 ir 2 uždavinių (Vidaus reikalų ministerija) įgyvendinimas pagal VP suplanuotas ir panaudotas lėšas (eurais/proc. ES ir nacionalinės lėšos)

VRM administruojamoms 1 prioriteto 1 ir 2 uždavinių priemonėms įgyvendinti iš viso buvo numatyta 365,8 mln. eurų ES fondų ir nacionalinių lėšų, Europos Komisijai deklaruota – 370,5 mln. eurų. 370,46 mln. eurų ES fondų lėšų, tai sudaro 101 proc. visų numatytų tinkamų išlaidų – ES fondų ir nacionalinių lėšų. 101 proc. plano viršijimas atsirado dėl didesnio nei planuota savivaldybių nuosavo indėlio, įgyvendinant projektus.

VRM administruojamų 1 prioriteto priemonių įgyvendinimo pradžia vėlavo dėl priemonių specifikos – visos prioriteto priemonės yra regioninio planavimo, todėl ministerija, siekdama kuo sėkmingesnio priemonių įgyvendinimo, kiekvienos iš jų turinį bei kvietimo teikti paraiškas dokumentus derino su 10 regionų plėtros tarybų. Taip pat užtruko strateginių dokumentų rengimas

⁵³ Vidaus reikalų ministerija, viešindama geriausius įgyvendintus projektus ir skatindama dalinimąsi gerąja patirtimi tarp esamų bei būsimų projektų vykdytojų drauge su Centrine projektų valdymo agentūra apdovanojimų renginius organizavo 2013 m., 2014 m. ir 2015 m. Jų metu kompetentinga komisija, sudaryta iš Vidaus reikalų ministerijos, Centrinės projektų valdymo agentūros ir regionų plėtros tarybų atstovų, rinko geriausius projektus, įgyvendintus pagal skirtingas Vidaus reikalų ministerijos administruojamas SSVP priemones.

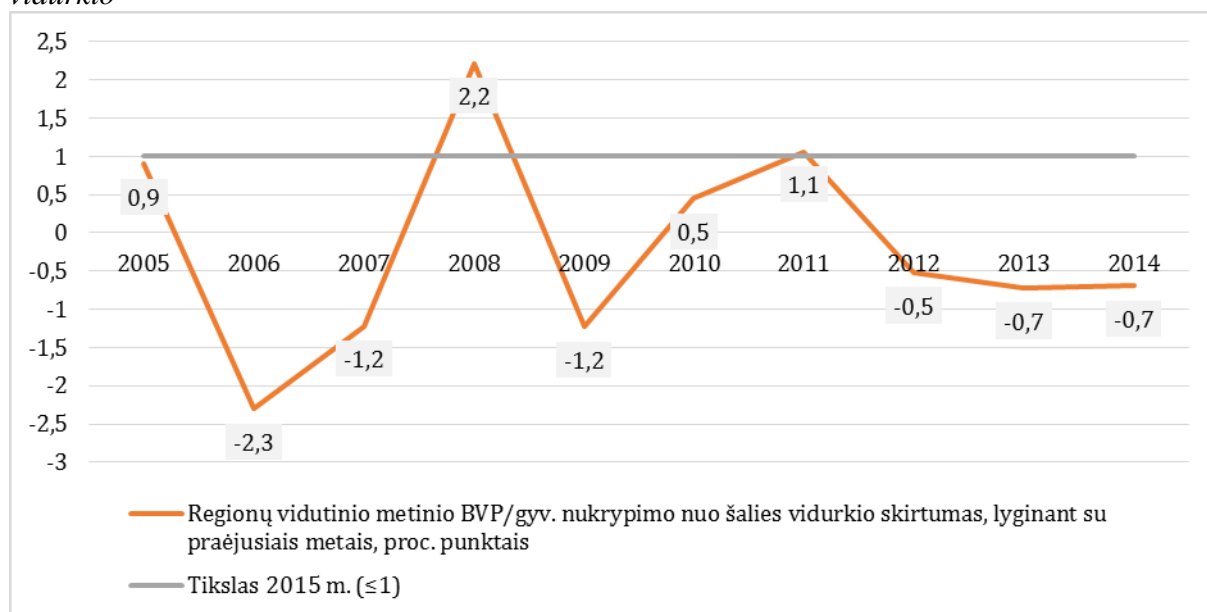
dešimtyje regionų, dėl ko priemonių įgyvendinimo pradžia vėlavo (pirma projekto finansavimo ir administravimo sutartis pasirašyta 2009 m. rugpjūčio mėn.).

Nepaisant vėlesnės 1 prioriteto priemonių įgyvendinimo pradžios, dėl atsakingo ir kruopštaus pasirengimo priemonių įgyvendinimas buvo sėkmingas. Atsižvelgdama į 1 ir 2 uždavinių įgyvendinimo eigą, VRM 3 kartus inicijavo SSVP priedo keitimą, pagal poreikį perskirstydama priemonės lėšas tarp regionų, skirtingų to paties uždavinio priemonių ir netgi tarp 1 prioriteto uždavinių. VRM organizavo nuolatinės konsultacijas, susitikimus ir mokymus projektų vykdytojams, aktyviai dalyvavo problemų, kylančių įgyvendinant projektus, sprendimo procese, o tai užtikrino sėkmingą 1 prioriteto 1 ir 2 uždavinių įgyvendinimą.

Intervencijų mastas ir poveikis (įskaitant poveikį strateginiams konteksto rodikliams):

Kadangi pagal SSVP 1 prioriteto 1 ir 2 uždavinio priemonės finansuoti projektai didino materialines investicijas visoje šalies teritorijoje, o materialinės investicijos yra svarbi ekonominio augimo prielaida, įgyvendinti projektai netiesiogiai veikė strateginį konteksto rodiklį „**Regionų išsivystymo lygio metinis vidutinis atsilikimas (sanglauda) nuo Lietuvos vidurkio**“. Šio rodiklio reikšmė 2014 m.⁵⁴ buvo -0,7 proc. punkto (pradinė situacija 2005 m. – 0,9 proc. punkto), kaupiamoji 2007–2014 m. reikšmė buvo -0,6 proc. punkto, t. y. regionų išsivystymo lygio metiniai vidutiniai skirtumai nesumažėjo, tačiau ir ženkliai nepadidėjo: 2007 m. regionų BVP/ gyv. nukrypimas nuo šalies vidurkio buvo 27,2 proc., o 2014 m. nežymiai didesnis – 27,9 proc. (t. y. regionų BVP/ gyv. sudarė vidutiniškai 82,1 proc. šalies vidurkio).

13 paveikslas. Regionų išsivystymo lygio metinis vidutinis atsilikimas (sanglauda) nuo Lietuvos vidurkio⁵⁵

2007–2014 m. pagal regionų vidutinį metinį BVP/gyv. nukrypimą nuo šalies vidurkio apskaičiuoto sanglaudos rodiklio reikšmė kito netolygiai (žr. 13 paveikslą): buvo neigiama 2007 m., 2009 m. ir 2012–2014 m., teigiama – 2008 m. ir 2010–2011 m. 2007 m. sanglaudos rodiklio reikšmei intervencijos neturėjo įtakos, nes SSVP priemonės nebuvo įgyvendinamos, 2008–2009 m. intervencijos poveikį įvertinti sudėtinga, nes didžiausią įtaką turėjo ne SSVP intervencijos, o išoriniai veiksniai – staigus ekonomikos perkaitimas ir vėliau sekę pasaulinės finansų krizės

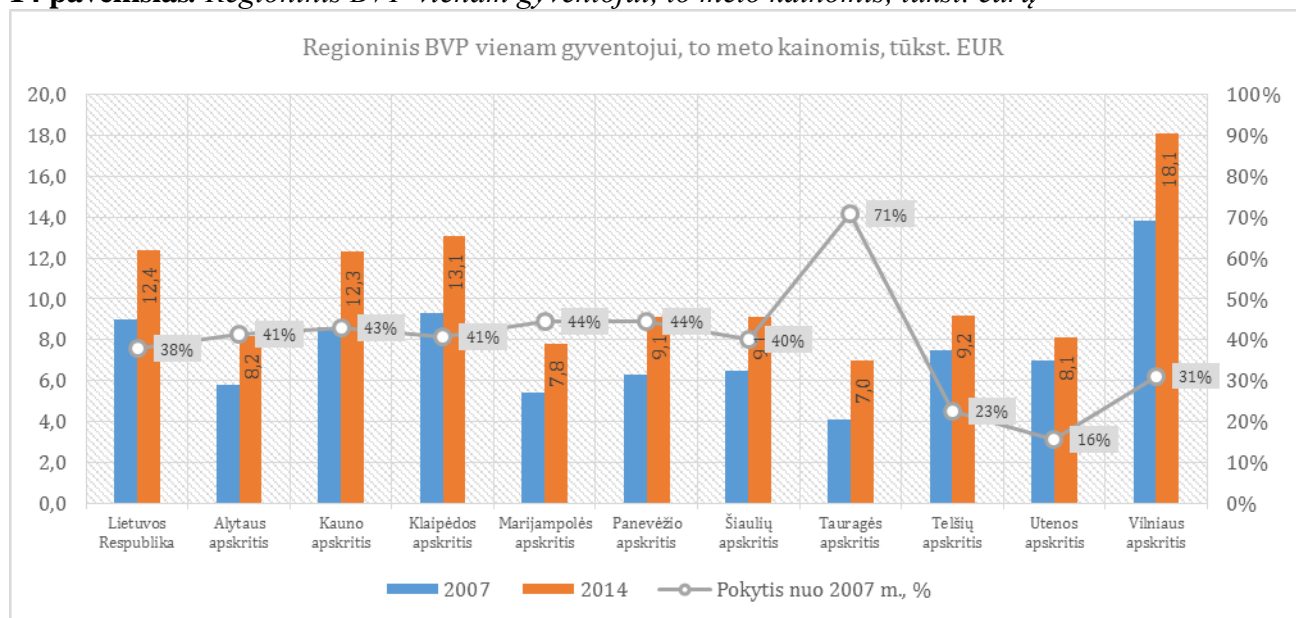
⁵⁴ 2015 m. rodiklis gali būti apskaičiuotas 2016 m. IV ketv. Statistikos departamentui parengus rodiklio apskaičiavimui reikalingus statistinius duomenis.

⁵⁵ Šaltinis: apskaičiuota pagal Lietuvos statistikos departamento skelbiamus duomenis.

padariniai bei ekonominė recesija. Poveikį sanglaudos rodikliui SSVP intervencijos darė tik nuo 2010 m., kai buvo pradėta vykdyti daugiau projektų. Palankiausia situacija sanglaudos didėjimui buvo 2010 m. – 9 iš 10 regionų BVP/gyv. rodiklis artėjo prie šalies vidurkio daugėjant SSVP priemonėmis įgyvendinamų projektų, mažiau išvystytų regionų įmonėms vykdant finansinės krizės pristabdytas investicijas į gamybos modernizavimą, augant eksportui (tačiau didesnės teigiamos rodiklio reikšmės neleido pasiekti Ignalinos atominės elektrinės uždarymas – Utenos regiono BVP/gyv. krito 12,5 proc., kai šalies vidutinis BVP/gyv. augo 6 proc. Ta pati tendencija išliko ir 2011 m. – regionų BVP/gyv. rodikliai (išskyrus Utenos regioną) konvergavo. Neigiamą sanglaudos rodiklio reikšmę 2012–2014 m. lėmė tai, kad mažesnių, ekonomiškai silpnesnių regionų ekonomikai didesnę įtaką turi užsienio prekybos rodikliai, o ne vidaus vartojimas. Todėl kai sulėtėjo žemės ūkio ir maisto produktų eksporto augimas ir kitų produktų užsienio prekyba, nes mažiau augo užsienio paklausa, prastėjo Rusijos ūkio perspektyvos ir buvo įvestos sankcijos, mažėjantį eksportą kompensavo BVP augimas dėl augančio vidus vartojimo ir palankesnėje situacijoje atsidūrė gerus demografinius rodiklius turintis Vilniaus regionas. Taip pat įtakos turėjo tai, kad po Ignalinos atominės elektrinės uždarymo toliau blogėjo Utenos regiono situacija, o didžiausią įtaką Telšių regiono BVP/gyv. rodikliui (bei visam Lietuvos eksportui) turinti UAB „Orlen Lietuva“ susidūrė su ekonominėmis problemomis ir mažino darbuotojų skaičių. Mažeikių naftos perdirbimo produktų gamyklos padėtis itin pablogėjo 2013 m. II pusmetyje, kai maržos nukrito iki per pastaruosius 10 metų rekordinių žemumų ir išaugo spaudimas pardavimų jūra srityje (daugiau kaip 50 proc. Lietuvos naftos perdirbimo įmonės produkcijos eksportuojama jūra). Tokia padėtis susidarė daugiausia dėl to, kad JAV, kuri buvo svarbi benzino rinka, pradėjo pati eksportuoti benzina po skalūnų revoliucijos. Dėl šios priežasties, UAB „Orlen Lietuva“ 2013 m. ir pirmaisiais 2014 m. mėnesiais patyrė veiklos nuostolių, iš darbo buvo atleista beveik 800 darbuotojų (atitinkamai sumažėjo galimybės BVP augimui ir dėl vidaus vartojimo). Nepaisant to, nuo 2007 m. iki 2014 m. visuose Lietuvos regionuose BVP gyventojui išaugo (nuo 16 proc. Utenos regione iki 71 proc. Tauragės regione; šalies vidurkis – 38 proc.; žr. 14 paveikslą).

14 paveikslas. Regioninis BVP vienam gyventojui, to meto kainomis, tūkst. eurų⁵⁶

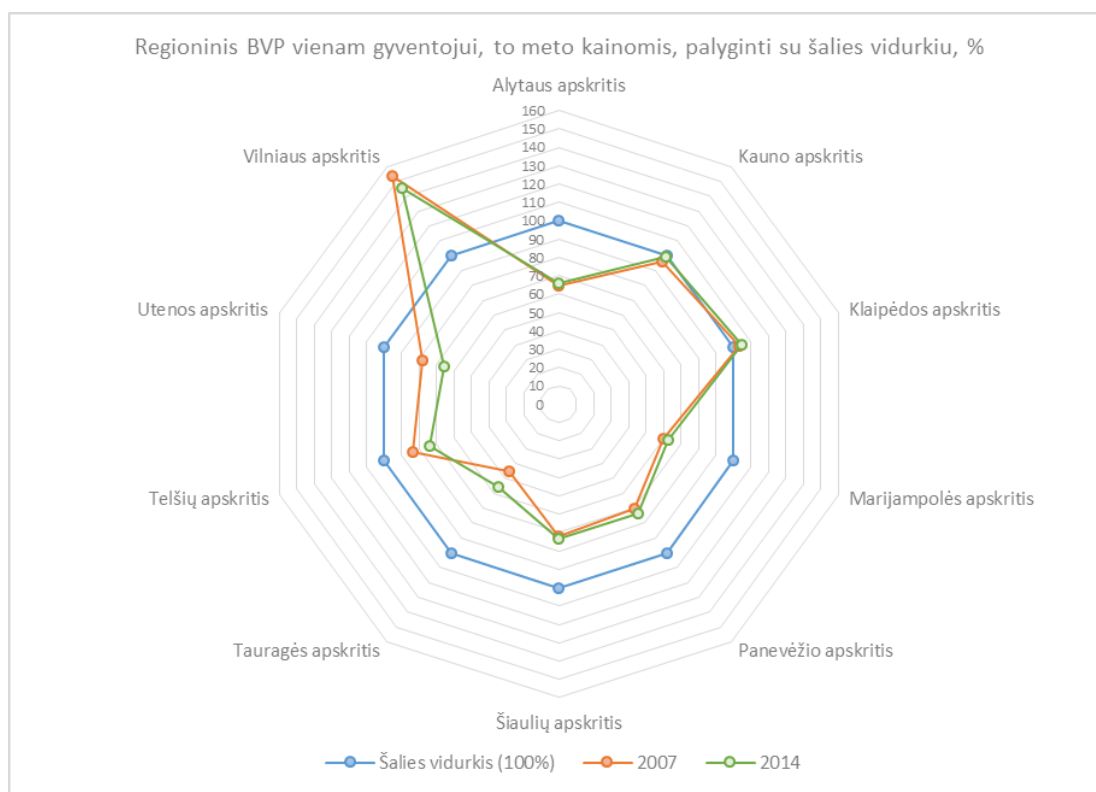
Vertinant atskirų regionų BVP gyventojui santykį su šalies vidurkiu (žr. 15 paveikslą) matyti, kad dauguma regionų (7 iš 10) artėjo link šalies vidurkio. Kadangi daugumos regionų (išskyrus Vilniaus ir Klaipėdos regionus) BVP gyventojui buvo mažesnis nei šalies vidurkis, o Vilniaus regione BVP/gyv. augo lėčiau nei vidutiniškai šalyje, tokia tendencija vertintina teigiamai

⁵⁶ Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

(sumažėjo mažiau išsivysčiusių regionų ekonominis atsilikimas). Neigiamai vertintina tai, kad Utenos ir Telšių regionų atsilikimas nuo šalies vidurkio padidėjo ir tai labiausiai lėmė didelė šių regionų priklausomybė nuo vienos įmonės veiklos rezultatų (Telšių regiono nuo AB „Mažeikių nafta“, Utenos regiono nuo Visagino AE).

Regioniniuose ekonomikos augimo centruose sumažėjo išvykstančiųjų gyventojų skaičius, nors SSVP numatyta strateginio konteksto rodiklio „**Regioninių ekonomikos augimo centrų migracijos saldo (atvykusiųjų ir išvykusiųjų skirtumas)**“ 2015 m. nebuvo pasiekta (išvykstančių gyventojų skaičius regioniniuose ekonomikos augimo centruose išliko didesnis nei atvykstančių). Migracijos saldo 2007 m. pabaigoje buvo -4412, 2010 m. jis buvo išaugęs net iki -11901, o 2015 m. pabaigoje migracijos saldo sudarė -4136. Paminėtina, kad 2014 m. migracijos saldo buvo neigiamas 51 iš 60 Lietuvos savivaldybių, tačiau kitaip nei kai kuriose kitose savivaldybėse, regioninių ekonomikos augimo centrų savivaldybėse išvykstančių gyventojų skaičius 2007–2014 m. sumažėjo.⁵⁷

15 paveikslas. Regioninis BVP vienam gyventojui, to meto kainomis, palyginti su šalies vidurkiu, proc.⁵⁸

2007–2015 m. laikotarpiu ženkliai sumažėjo šalies gyventojų priklausomybė nuo žemės ūkio – buvo pasiekta ir netgi viršyta SSVP numatyta strateginio konteksto rodiklio „**Užimtųjų žemės ūkyje dalis nuo visų užimtųjų (proc.)**“ reikšmė, t. y. vietoj planuoto sumažėjimo nuo 13,9 proc. (2004 m.) iki 10 proc. (2015 m.), faktinė šio rodiklio reikšmė 2015 m. pabaigoje buvo 9,07 proc. Prie šio rezultato netiesiogiai prisidėjo VRM administruojamos priemonės, skirtos SSVP 1 prioriteto 1 ir 2 uždavinių įgyvendinimui, kadangi investicijomis buvo siekiama sudaryti prielaidas kaimo vietovėse plėtoti alternatyvią žemės ūkiui veiklą.

⁵⁷ 2007-2013 metų ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos miestams ir miesteliams vertinimas. Finansų ministerijos užsakymu atliko ESTEP, 2016 m.

⁵⁸ Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

SSVP 2 prioriteto 1 ir 2 uždavinių įgyvendinimas (daugiabučių gyvenamųjų namų atnaujinimas, viešųjų erdvių ir bendruomeninės infrastruktūros atnaujinimas nacionalinės regioninės politikos tikslinėse teritorijose ir kaimo gyvenamosiose vietovėse) reikšmingai prisidėjo prie būsto sąlygų ir gyvenimo kokybės gerinimo Lietuvoje.

Iki 2016 m. spalio 30 d. Lietuvoje buvo renovuoti 1776⁵⁹ daugiabučiai gyvenamieji namai, dar 107 daugiabučių gyvenamųjų namų renovacija, finansuota priemonės „JESSICA kontroliuojantysis fondas“ lėšomis, bus užbaigta artimiausiu metu.

2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos miestams ir miesteliams vertinimas⁶⁰ atskleidė, kad daugiabučių renovacija vyko 56 savivaldybėse. Iki 2015 m. pabaigos atskirose savivaldybėse renovuotų daugiabučių skaičius svyruoja nuo 1 iki 133 namų; tai sudaro nuo 0,2 proc. iki 40,4 proc. visų daugiabučių savivaldybėje. Vertinant šalies mastu buvo renovuota 4,4 proc. visų iki 1993 m. pastatytų daugiabučių gyvenamųjų namų Lietuvoje. Daugiabučiai namai buvo renovuojami 69 miestuose. Daugiau kaip 25 proc. daugiabučių namų atnaujinti 6 miestuose, 17 miestų atnaujinta nuo 10 iki 25 proc. daugiabučių, 46 miestuose – mažiau kaip 10 proc. daugiabučių.

Įgyvendinant priemonę „Socialinio būsto plėtra ir jo kokybės gerinimas“ probleminėse teritorijose buvo įrengtas 271 naujas socialinis būstas – tai sudaro 5,3 proc. visų 2010–2014 m. Lietuvoje išnuomotų socialinių būstų. Be šių socialinių būstų, sąrašuose socialiniam būstui nuomoti esančių asmenų (šeimų) skaičius būtų 0,8 proc. arba 271 asmeniu (šeima) didesnis. Nauji socialiniai būstai buvo įrengti 13 iš 14 probleminių teritorijų (visose, išskyrus Šalčininkų r. sav.). Daugiausiai naujų socialinių būstų įrengta Jonavos r. sav. (60). Socialinio būsto laukiančių asmenų (šeimų) skaičius dėl ES investicijų labiausiai sumažėjo Jurbarko r., Kelmės r. ir Joniškio r. savivaldybėse – nesant VP lėšomis įrengto socialinio būsto, socialinio būsto laukiančių asmenų skaičius šiose savivaldybėse būtų didesnis daugiau nei 10 proc. Socialinių būstų kokybę ir labiausiai nepasiturinčių asmenų gyvenimo sąlygas probleminėse savivaldybėse padėjo pagerinti investicijos, skirtos renovuojamuose daugiabučiuose esančių socialinių būstų modernizavimo išlaidoms padengti (probleminėse savivaldybėse modernizuoti 205 socialiniai būstai).

Investicijos į viešųjų erdvių ir bendruomeninės infrastruktūros atnaujinimą pagal VRM administruojamas 1 prioriteto 1 ir 2 uždavinių įgyvendinimo priemones sudarė galimybę kompleksiskai atnaujinti nacionalinės regioninės politikos tikslinėse teritorijose esančių miestų bendruomeninę infrastruktūrą (aikštes, parkus, bendruomenei svarbius pastatus ir kt.). Tokio masto infrastruktūros atnaujinimas be SSVP investicijų nebūtų buvęs įmanomas, kadangi alternatyvių finansavimo šaltinių tokioms investicijoms savivaldybės neturi. Palyginimui, nustatyta⁶¹, kad pagal SSVP 1 prioriteto 1 ir 2 uždavinio įgyvendinimo priemones, skirtas viešųjų erdvių ir bendruomeninės infrastruktūros atnaujinimui,⁶² projektams išmokėto finansavimo (ES ir bendrojo finansavimo lėšos) suma sudaro apie 20 proc. metinių savivaldybių biudžetų pajamų. Įgyvendinus šiuos projektus buvo ne tik pagerinta gyvenamosios aplinkos kokybė, saugumas ir patrauklumas, bet ir sukurtas ilgalaikis turtas, kuris bus naudojamas ne vieną dešimtmetį. Nors savivaldybių biudžetams teks padengti šio turto eksploatavimo išlaidas, efektyviai naudojamas šis turtas ilguoju laikotarpiu generuos ekonominę ir socialinę naudą miestų ir miestelių gyventojams ir, tikėtina, paskatins investicijas ir ekonominės veiklos plėtrą šiose gyvenamosiose vietovėse.⁶³

⁵⁹ Iš jų 939 pagal priemonę „JESSICA kontroliuojantysis fondas“, 368 – pagal priemonę „Daugiabučių namų atnaujinimas pirmiausia didinant jų energijos vartojimo efektyvumą“ ir 469 – ne SSVP lėšomis.

⁶⁰ *2007-2013 metų ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos miestams ir miesteliams vertinimas*. Finansų ministerijos užsakymu atliko ESTEP, 2016 m.

⁶¹ Žr. *2007-2013 metų ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos miestams ir miesteliams vertinimas*. Finansų ministerijos užsakymu atliko ESTEP, 2016 m.

⁶² Priemonė „Regioninių ekonomikos augimo centrų plėtra“, priemonė „Probleminių teritorijų plėtra“ ir priemonė „Prielaidų spartesnei ūkinės veiklos diversifikacijai kaimo vietovėse sudarymas“.

⁶³ *2007-2013 metų ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos miestams ir miesteliams vertinimas*, Finansų ministerijos užsakymu atliko ESTEP, 2016 m.

Analizuojant gyvenimo kokybės pokyčius⁶⁴ Lietuvoje 2007–2014 m. laikotarpiu, nustatyta, kad gyvenimo kokybė nuo 2007 m. iki 2014 m. pagerėjo 42 savivaldybėse, o viešosios infrastruktūros ir gyvenamosios aplinkos kokybės ir saugumo dimensijos indekso⁶⁵ reikšmė 2014 m. buvo didesnė nei 2007 m. net 59 iš 60 savivaldybių. Prie viešosios infrastruktūros ir gyvenamosios aplinkos kokybės ir saugumo didinimo prisidėjo investicijos, vykdytos pagal SSVP 1 prioriteto uždavinius ir kitus SSVP prioritetus.

DALIS: HORIZONTALIOS POLITIKOS

1. Uždavinių įgyvendinimo poveikis vyrų ir moterų lygių galimybių skatinimui

Poveikis neutralus. Investicijos, įgyvendinant 1 prioriteto 1 ir 2 uždavinius, yra nukreiptos į infrastruktūros gerinimą, todėl uždavinio įgyvendinimo poveikis nėra nei teigiamas, nei neigiamas vyrų ir moterų lygių galimybių skatinimui.

2. Uždavinių įgyvendinimo poveikis informacinės visuomenės plėtrai

Poveikis neutralus. Investicijos, įgyvendinant 1 prioriteto 1 ir 2 uždavinius, yra nukreiptos į infrastruktūros gerinimą, todėl uždavinių įgyvendinimo poveikis nėra nei teigiamas, nei neigiamas informacinės visuomenės plėtrai.

3. Uždavinių įgyvendinimo poveikis darniai plėtrai

Aplinkosaugos aspektai. Įgyvendinant AM administruojamo 1 prioriteto 1 uždavinio finansų inžinerijos priemonę „JESSICA kontroliuojantysis fondas“, investicijomis į būsto modernizavimą buvo skatinamas mažesnis energetinių išteklių naudojimas, renovavus pastatus pagerėjo jų energetinės savybės. Naudojant mažesnę išteklių kiekį mažėjo neigiamas poveikis aplinkai, gerėjo aplinkos kokybė, gauta socialinė–ekonominė nauda. Dėl padidėjusio energinio efektyvumo sutaupytos valstybės biudžeto lėšos gali būti nukreiptos į gyvenimo aplinkos ir kokybės gerinimą ar kitas sanglaudą skatinančias sritis. Modernizuojant daugiabučius gyvenamuosius namus sumažintas kenksmingų medžiagų, susidarantių gaminant energiją, išmetimas į aplinką ir pan. Daugiabučių gyvenamųjų namų modernizavimo dėka padidėjęs šilumos panaudojimo efektyvumas leido sumažinti daugiabučių namų gyventojų išlaidas šildymui, elektrai, sumažėjo avarių tikimybė (pakeitus senas sistemas naujomis). Modernizavus daugiabučius gyvenamuosius namus, pagerintos sanitarinės–higieninės sąlygos daugiabučių namų gyventojams; įdiegtos energijos taupymo priemonės leidžia užtikrinti reikiamą patalpų temperatūrą ir sudaro sąlygas gyventojams ją reguliuoti savarankiškai. Būsto atnaujinimas ne tik suteikė naują gyvenimo kokybę bei komfortą, bet ir pakėlė turimo turto vertę.

Sėkmingai įgyvendinti projektai

Projektų vykdytojas: Utenos rajono savivaldybės administracija.

Projektų pavadinimai: „Dauniškio parko sutvarkymas“, „Krašuvos upės krantinių, Žalgirio ir Gedimino gatvių sutvarkymas“, „Vyžuonos parko sutvarkymas“, „Miesto sodo sutvarkymas“, „Vyžuonos parko ir prieigose esančių viešųjų erdvių kompleksinis sutvarkymas, siekiant sukurti miesto aktyvaus poilsio zoną ir pritaikyti miesto bendruomenės poreikiams“, „Krašuvos upės krantinių ir prieigose esančių viešųjų erdvių kompleksinis sutvarkymas ir pritaikymas miesto bendruomenės poreikiams, sukuriant miesto aktyvaus poilsio zoną“.

⁶⁴ Žr. gyvenimo kokybės indekso ir atskirų jo dimensijų indeksų dinamikos analizę – 2007-2013 metų ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos miestams ir miesteliams vertinimas. Finansų ministerijos užsakymu atliko ESTEP, 2016 m.

⁶⁵ Šis indeksas yra sudėtinė gyvenimo kokybės indekso dalis.

Projektų vertė: 8,30 mln. eurų.

Dar vienas sėkmingai įgyvendintų projektų pavyzdys – **Utenos miesto parkų sutvarkymo projektai**, pelnę apdovanojimus VRM ir CPVA organizuotuose geriausių 2007–2013 m. programavimo periodu pagal VRM administruojamas SSVP priemonės įgyvendintų projektų apdovanojimuose bei įvairiuose kituose Lietuvos ir tarptautiniuose konkursuose kraštovaizdžio tvarkymo srityje. Vyžuonos, Krašūonos, Dauniškio parkų, Miesto sodo sutvarkymo projektai įgyvendinti pagal VRM administruojamą priemonę „Regioninių ekonomikos augimo centrų plėtra“. Iš viso šių parkų sutvarkymo projektams skirta daugiau nei 7 mln. eurų ES fondų lėšų, o juos įgyvendinus mieste buvo sukurta vientisa miestą juosianti žalioji zona. Atnaujintuose parkuose panaikinti pelkynai, brūzgynai ir krūmynai, įrengti pėsčiųjų bei dviračių takai, riedučių, dviračių, riedslidžių (žiemą pavirstanti į slidinėjimo) trasa, įrengtas apšvietimas, mažosios architektūros elementai (suoleliai, šiukšliadėžės ir kt.), vaikų žaidimų aikštelės, lauko treniruokliai. Parkai tapo miesto gyventojų ir svečių traukos objektu dėl čia įrengtose erdvėse nuolat vykstančių renginių, Dauniškio ežere įrengto muzikinio šviečiančio fontano bei kitų traukos objektų. Utenos miesto parkų sistema, sukurta įgyvendinant projektus pagal priemonę „Regioninių ekonomikos augimo centrų plėtra“, yra puikaus kraštovaizdžio planavimo pavyzdys, parodantis, kaip sėkmingai panaudoti viešas erdves individualiai ir kolektyvinei gerovei.

Ekonomikos aspektai. Projektų įgyvendinimo metu atnaujinamos esamos pramoninės ir kitos pažeistos (apleistos) teritorijos, t. y. vykdoma apleistų, nenaudojamų pramoninės ar komercinės paskirties zonų regeneracija (pvz. miesto aplinką darkančių pastatų pašalinimas, savivaldybei priklausančios miesto pramonės zonų infrastruktūros plėtojimas, komercinių centrų ir kitos savivaldybei priklausančios viešosios miesto aplinkos infrastruktūros, svarbios verslui, regeneracija). Šios infrastruktūros atnaujinimas užtikrina ilgalaikį ekonominį poveikį, suformuoja patrauklią investicinę aplinką verslo plėtrai, o tai sudaro prielaidas naujų darbo vietų sukūrimui. Modernizuojamuose pastatuose numatomos sąlygos organizuoti didesnę skaičių renginių; sutvarkytos gatvių atkarpos sąlygoja mažesnes automobilių eksploatacines išlaidas, mažina ekologinius nuostolius (dulkėtumą); modernizuojant daugiabučius gyvenamuosius namus padidėjęs šilumos panaudojimo efektyvumas leidžia sumažinti daugiabučių namų gyventojų išlaidas šildymui, elektrai, sumažėja avarijų galimybė (pakeitus senas sistemas naujomis) ir pan.

Sėkmingai įgyvendinti projektai

Projekto vykdytojas: Alytaus miesto savivaldybės administracija.

Projekto pavadinimas: „Miesto centro dalies, apribotos Pulko, Vilniaus, S. Dariaus ir S. Girėno, Sporto, Birutės gatvėmis, Rotušės a. dalies viešųjų erdvių sutvarkymas“.

Projekto vertė: 2,87 mln. eurų.

Projekto įgyvendinimo metu buvo rekonstruotos Pulko, Vilniaus, S. Dariaus ir Girėno, Birutės, Ugniagesių, Sporto gatvių atkarpos ir Rotušės a. dalis, suremontuotos asfaltbetonio dangos, rekonstruotos gatvių apšvietimo linijos, rekonstruoti ir įrengti šaligatviai, rekonstruotos ir įrengtos automobilių stovėjimo aikštelės, įrengti mažosios architektūros elementai, sutvarkyta aplinka, įrengtos vaizdo stebėjimo kameros. Tikimasi, kad gražėjantis Alytaus miesto estetiškas vaizdas, gerėjanti gyvenamoji aplinka ir kokybė skatins vietos gyventojus pasilikti gimtajame mieste gyventi, dirbti ir kurti, o mažėjanti gyventojų emigracija paskatins verslininkus investuoti ir kurti naujas darbo vietas.

Socialiniai aspektai. Projektų įgyvendinimo metu įrengtos sporto aikštelės, treniruokliai ir vaikų žaidimo aikštelės kokybiškam vietos gyventojų bei svečių aktyviam poilsiui didina miestų patrauklumą ir pasitenkinimą gyvenimu; sukurtos palankesnės aktyvaus poilsio sąlygos gerina vietos gyventojų gyvenimo kokybę, padidėja saugumas, atsiranda galimybės įtraukti vaikus ir jaunimą į sportinę veiklą ir pan. Modernizuojant daugiabučius gyvenamuosius namus ir sutvarkant aplinką aplink juos, pagerinamos sanitarinės–higieninės sąlygos daugiabučių namų gyventojams;

įdiegtos energijos taupymo priemonės leidžia užtikrinti reikiamą patalpų temperatūrą ir sudaro sąlygas gyventojams jas reguliuoti savarankiškai; įrengiant socialinį būstą pagerėja gyvenimo sąlygos sunkiai besiverčiantiems gyventojams, taip sumažinama socialinė atskirtis, prisidedama prie skurdo mažinimo.

Sėkmingai įgyvendinti projektai

Projekto vykdytojas: Ignalinos rajono savivaldybės administracija.

Projekto pavadinimas: „Bendrabučio, esančio Technikos g.10 A, Ignalinoje, pastato rekonstravimas, pritaikant socialiniam būstui“.

Projekto vertė: 0,31 eurų.

Ignalinos rajone stebima ryški žmonių (šeimų), įrašytų į turinčių teisę į socialinį būstą sąrašus, augimo tendencija. Dėl per mažo socialinio būsto fondo Ignalinos rajono savivaldybė negali efektyviai vykdyti savo funkcijų būsto politikos įgyvendinimo srityje. Kiekvienais metais socialinis būstas suteikiamas vos keliems asmenims. Jį gali gauti tik atsilaisvinus dabar esantiems socialiniams būstams, kai juose gyvenantys asmenys miršta, išvyksta arba patys įsigyja nuosavą būstą, arba savivaldybei nupirkus nuosavus būstus. Projektu buvo rekonstruotas pastatas, esantis Technikos g. 10A, Ignalinoje, ir jame įrengta 11 socialinių būstų. Vienas pirmame aukšte esantis butas pritaikytas žmonėms su negalia, įrengiant specialų užvažiavimą, pritaikant vonios ir tualetu kambarį ir pan. 11-oje naujų būstų apgyvendinta 16 asmenų, turinčių teisę į socialinio būsto nuomą. Projekto įgyvendinimo metu atliktas šildymo sistemos kapitalinis remontas, šalto ir karšto vandens tiekimo sistemų, nuotekų šalintuvų kapitalinis remontas, elektros tiekimo sistemų pastato viduje kapitalinis remontas, langų, durų keitimas, stogo kapitalinis remontas ar rekonstravimas, fasadinių sienų šiltinimas, patalpų perplanavimas ir kiti reikalingi darbai. Įgyvendinus projektą pagerėjo gyvenamoji aplinka bei miesto patrauklumas, sumažėjo savivaldybės administracijos išlaidos kompensacijoms už šildymą, įgyvendintos energijos taupymo priemonės (pastato šiltinimas, langų pakeitimas) sąlygoja mažesnes energijos sąnaudas pastato šildymui. Tikimasi, kad projektas sumažins jaunų ir aktyvių žmonių emigraciją į kitus miestus, taip išsaugant žmogišką potencialą bei pagerins Ignalinos rajono įvaizdį.

4. JEREMIE įgyvendinimas

Netaikoma.

5. Informacija apie kryžminį finansavimą

Pagal 1 prioriteto 1 uždavinį kryžminio finansavimo deklaruotinių išlaidų suma sudaro 0,08 mln. eurų, t. y. 0,02 proc. nuo visų 1 prioriteto 1 uždavinio ir 0,01 proc. nuo visų 1 prioriteto deklaruotinių lėšų.

6. Uždavinių įgyvendinimo poveikis užimtumui

1 prioriteto 1 ir 2 uždavinių įgyvendinimo poveikis užimtumui ilgalaikėje perspektyvoje yra netiesioginis. Investicijos, įgyvendinant projektus pagal šiuos uždavinius, yra nukreiptos į konkrečių išskirtų teritorijų infrastruktūros objektų gerinimą. Darytina prielaida, kad gyvenimo aplinkos kokybės gerinimas, investicinio patrauklumo didinimas prisideda prie sąlygų, didinančių užimtumą, gerinimo, t. y. atnaujinta viešoji infrastruktūra lemia didesnius gyventojų ir turistų srautus, o tai skatina verslo subjektų atsiradimą. Trumpalaikėje perspektyvoje dėl projektų įgyvendinimo laikotarpiu vykdomų statybos darbų uždavinių įgyvendinimas tiesiogiai prisidėjo prie užimtumo didinimo, tačiau šis poveikis buvo trumpalaikis.

3.1.1.2. Svarbiausios problemos

Audito institucija ataskaitiniu laikotarpiu svarbių problemų nenustatė ir pastabų dėl 1 prioriteto 1 uždavinio įgyvendinimo AM nepateikė.

VRM per ataskaitinį laikotarpį taip pat nebuvo pateikta pastabų ir rekomendacijų audito institucijos metinėse kontrolės ataskaitose.

VRM, įgyvendindama SSVP 1 prioriteto 1 ir 2 uždavinius susidūrė su problemomis, susijusiomis su projektų vykdytojų pažeidimais, padarytais projektų įgyvendinimo metu, atliekant darbų ar paslaugų viešuosius pirkimus bei užtikrinant viešuosius pirkimus reglamentuojančių teisės aktų laikymąsi sutarčių įgyvendinimo metu. Dėl pažeidimų buvo sumažinamas finansavimas projektams, taip pat atliekami supaprastinti pažeidimų tyrimai, kurių rezultatas – netinkamomis pripažintos projektų išlaidos. Tai paveikė ne tik projektų rezultatus, bet ypač projekto vykdytojo – atitinkamos savivaldybės, kurioje buvo nustatytas pažeidimas, finansinę padėtį. Siekiant sumažinti tokių pažeidimų rizikas, didelis dėmesys skirtas projektų vykdytojų konsultavimui susitikimų projektų vykdymo vietose metu.

Projektų įgyvendinimą sunkino ir tai, kad kai kurioms savivaldybėms trūko lėšų nuosavam indėliui padengti, be to, jos buvo išnaudojusios skolinimosi limitus. Ši problema buvo aktuali ne tik VRM administruojamoms priemonėms, įgyvendinamoms pagal 1 prioriteto 1 ir 2 uždavinius, bet ir visoms regioninėms priemonėms, todėl 2014–2020 m. ji pradėta spręsti teikiant dotacijas savivaldybėms.

Dar viena problema, su kuria buvo nuolat susiduriama – papildomų lėšų, reikalingų projektams sėkmingai įgyvendinti, poreikis dėl padidėjusių rangos darbų kainų įvykdžius viešuosius pirkimus. Siekiant užtikrinti ES struktūrinių fondų lėšų, numatytų SSVP 1 prioriteto 1 ir 2 uždavinių priemonėms įgyvendinti, panaudojimą tinkamai ir laiku, VRM nuolat inicijuodavo Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. liepos 23 d. nutarimo Nr. 787 „Dėl Sanglaudos skatinimo veiksmų programos priedo patvirtinimo“ pakeitimus. Pakeitimais buvo perskirstomos finansavimo plane numatytos ES struktūrinių fondų lėšos VRM administruojamoms priemonėms.

VRM nuolat atliko projektų įgyvendinimo spartos stebėseną. Nustačiusi savivaldybes, kuriose projektų įgyvendinimo sparta nepakankama, organizuodavo susitikimus su projektų vykdytojais projektų įgyvendinimo vietose, kurių metu būdavo aptariamose problemos ir jų priežastys bei ieškoma jų sprendimo būdų. Siekiant užtikrinti spartų sprendimų skirti (neskirti) papildomą finansavimą priėmimą ir finansavimo ir administravimo sutarčių keitimą, buvo vykdoma šių procesų stebėseną.

3.1.2. Uždavinio Nr. 3 „Skatinti atvykstamąjį ir vietos turizmą, tinkamai išnaudojant gamtos išteklius, kultūros paveldą bei sukuriant palankesnes sąlygas aktyviam poilsiui“ (ŪM) įgyvendinimas

1 prioriteto 3 uždavinį „Skatinti atvykstamąjį ir vietos turizmą, tinkamai išnaudojant gamtos išteklius, kultūros paveldą bei sukuriant palankesnes sąlygas aktyviam poilsiui“ (toliau – 3 uždavinys) įgyvendino **Ūkio ministerija**. Įgyvendindama šį uždavinį, ŪM administravo 6 priemones: 4 priemonės įgyvendinamos valstybės projektų planavimo būdu, 1 – regionų projektų planavimo būdu ir 1 – konkurso būdu. Baigtas įgyvendinti 281 projektas.

3.1.2.1. Tikslų pasiekimas ir pažangos analizė

Informacija apie SSVP 1 prioriteto 3 uždavinio įgyvendinimą, pateikiama remiantis fizinių ir finansinių stebėsenos rodiklių pasiekimais.

A DALIS: STEBĖSENOS RODIKLIŲ PASIEKIMAI UŽDAVINIO LYGMENIU

15 lentelė. 3 uždavinys: Skatinti atvykstamąjį ir vietos turizmą, tinkamai išnaudojant gamtos išteklius, kultūros paveldą bei sukuriant palankesnes sąlygas aktyviam poilsiui

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso
Produkto rodikliai											
Projektų skaičius	Pasiekimas	0	0	15	154	193	231	291	289	281	281 ⁶⁶
	Tikslas										250
	Pradinis taškas	0									
Rezultato rodikliai											
Pritrakta privačių investicijų (mln. eurų) ⁶⁷	Pasiekimas	0	0	15,1	29	63,73	84,28	102,35	111,84	120,27	120,27
	Tikslas										100
	Pradinis taškas	0									
Naujai sukurtų darbo vietų skaičius ⁶⁸ : vyrai	Pasiekimas	0	0	0	7	25,5	165,20	204,45	287,25	373,80	373,80
	Tikslas										330
	Pradinis taškas	0									
Naujai sukurtų darbo vietų skaičius: moterys	Pasiekimas	0	0	0	9	60,33	295,79	384,04	526,50	669	669
	Tikslas										450
	Pradinis taškas	0									

⁶⁶ Nurodomas projekto finansavimo ir administravimo sutarčių skaičius.

⁶⁷ Tiesioginės privataus partnerio (operatoriaus) (jei jis dalyvauja projekte veikloje) privačios investicijos į tinkamas ir netinkamas projekto išlaidas ir netiesioginės privačios investicijos, kai dėl projektu vykdomos (įvykdytos) veiklos pritrauktos į projektą privačių investuotojų (nuomininkų, operatorių ir panašiai) lėšos.

⁶⁸ Sukurta nauja darbo vieta – dėl struktūrinių fondų intervencijos tiesiogiai sukurta ir bent 6 mėnesius po projekto užbaigimo išlaikyta nauja darbo vieta. Tiesioginės darbo vietos turėtų būti išreikštos kaip „viso etato ekvivalentai“ (toliau – VEE), pagrįsti 40 valandų savaitę, tai yra 40 valandų darbo savaitė = 1 VEE. Jeigu darbas yra ne visu etatu, tada atidirbtos valandos kiekvieną savaitę turėtų būti padalytos iš 40, siekiant nustatyti VEE dalį. Pavyzdžiui, 10 valandų per savaitę būtų 0,25 VEE

B DALIS: FINANSINIS ĮGYVENDINIMAS

16 lentelė. 1 prioriteto 3 uždavinio finansinis įgyvendinimas (eurais)

Uždaviniai	Deklaruotų išlaidų suma	
	Iš viso:	Deklaruotas EK viešasis įnašas
3 uždavinys	337.420.389,54	274.603.452,99

C DALIS: KOKYBINĖ ANALIZĖ

SSVP 1 prioriteto 3 uždavinio įgyvendinimui skirtos lėšos buvo skirtos viešosios turizmo infrastruktūros kūrimui ir gerinimui, viešųjų nekilnojamųjų kultūros paveldo objektų pritaikymui turizmui, turizmo produktų plėtros, dalykinio turizmo ir turizmo rinkodaros skatinimui, informacijos apie turizmo galimybes Lietuvoje sklaidai bei privačių juridinių asmenų investicijų į turizmą skatinimui.

Galima teigti, kad 3 uždavinys yra įgyvendinamas sėkmingai, lyginant rodiklių pasiekimų procentą su ES lėšų panaudojimo procentu. Aukštą šių rodiklių pasiekimo laipsnį galima būtų paaiškinti tuo, kad:

- Perskirsčius lėšas, turizmo sričiai skirta papildomų lėšų;
- Projektai įgyvendinami mažesne apimtimi negu suplanuota rodiklio planavimo metu, t. y. vidutinis projekto dydis yra mažesnis negu planuota. Įgyvendinama daugiau mažesnių, smulkesnių projektų;
- Buvo sutaupytos lėšos, kurios buvo panaudotos papildomiems projektams įgyvendinti.

Rezultato rodiklio „**Naujai sukurtų darbo vietų skaičius: vyrai**“ faktinis pasiekimas (113,27 proc.) viršija SSVP planą, o rodiklio „**Naujai sukurtų darbo vietų skaičius: moterys**“ – 148,67 proc. Vyrų darbo vietų sukurta mažiau (vyrų – 373,80, moterų – 669,00), nes tradiciškai turizmo sektoriuje įsidarbina daugiau moterų: viešbučių, kavinių ir kt. aptarnaujantis personalas dažniausiai būna moterys.

Faktiškai pasiekta rezultato rodiklio „**Pritraukta privačių investicijų**“ reikšmė 120,27 mln. eurų, o tai sudaro 120,27 proc. nuo SSVP plano. Toks privačių investicijų pasiekimas paaiškinamas didesniu projektų vykdytojų indėliu į projekto įgyvendinimą, taip pat kai kurie projektų vykdytojai baigę įgyvendinti projektus deklaruoja didesnes pritrauktas investicijas negu nusimato sutartyse.

Vertinant 3 uždavinio įgyvendinimo pažangą, svarbu pažymėti, kad iki 2015 m. pabaigos priemonių veiklų dėka taip pat buvo:

- sukurta naujų ar sutvarkytą esamų 330 turistų traukos objektų;
- pastatyti 6 nauji objektai, kuriuose per 3 metus po projekto užbaigimo pritraukta daugiau nei 100000 lankytojų, įvyko 168 tarptautiniai renginiai;
- įgyvendintos 626 rinkodaros priemonės.

Strategiškai tikslingai nukreiptos SSVP investicijos teigiamai veikė Lietuvos turizmo sektorių. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2015 m. į Lietuvą atvyko 1,13 mln. turistų, t. y. 260,9 tūkst. arba beveik 30 proc. daugiau nei 2007 m. Atvykusių turistų išlaidos išaugo 50 proc.: nuo 507,7 mln. eurų 2007 m. iki 767,8 mln. eurų 2015 m. Vietinių turistų išlaidos didėjo ne taip reikšmingai: nuo 121,8 mln. eurų 2007 m. iki 163,3 mln. eurų 2015 m. Teigiama linkme judėjo ir atvykstamojo ir vietinio turizmo pajamos, kurios vien per 2014 m. I ketv. – 2015 m. I ketv. padidėjo 20 mln. eurų arba 2,8 proc.

Pažymėtina, kad įgyvendinant 1 prioriteto 3 uždavinį, sėkmingai prisidėta ir prie regioninės plėtros: finansuojant projektus, kurie atrenkami konkurso būdu, prioritetas buvo suteikiamas projektams, vykdomiems probleminėse teritorijose, nustatytoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. sausio 31 d. nutarime Nr. 112 „Dėl probleminių teritorijų“ (Žin., 2007, Nr. 15-555) ir projektams, vykdomiems regioniniame ekonomikos augimo centre, išskirtame Lietuvos regioninės politikos iki 2013 metų strategijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. gegužės 23 d. nutarimu Nr. 575 (Žin., 2005, Nr. 66-2370). Projektai pagal šią priemonę vykdyti 18

savivaldybių, iš jų 4 savivaldybės turėjo nacionalinės regioninės politikos tikslinės teritorijos statusą. Šiose savivaldybėse vykdyta daugiau kaip ketvirtadalis projektų – 11 projektų iš 41.

Pagal ŪM administruojamas 1 prioriteto 3 uždavinio priemones 2015 m. buvo daugiausia projektų įgyvendinta Vilniaus regione, o didžiausia ES paramos dalis tenka Klaipėdos (23,96 proc.), Vilniaus (21,20 proc.), Kauno (16,77 proc.) ir Alytaus (11,80 proc.) regionams. Mažiausia ES paramos dalis skirta Marijampolės (4,15 proc.), Panevėžio (3,63 proc.) ir Tauragės (2,70 proc.) regionams. Lyginant vienam gyventojui tenkančias ES lėšų sumas (žr. 20 lentelę) – daugiausiai ES paramos teko Alytaus ir Klaipėdos regionų gyventojams.

17 lentelė. SSVP 1 prioriteto 3 uždavinio projektų teritorinis pasiskirstymas

Regionai	Įgyvendinamų ir baigtų projektų skaičius	ES lėšų suma, numatyta projektų finansavimo ir administravimo sutartyse		Vienam regiono gyventojui tenkanti ES lėšų suma (eurais), numatyta projektų finansavimo ir administravimo sutartyse ⁶⁹
		ES lėšų suma (eurais)	Dalis nuo bendros ES lėšų sumos visuose regionuose (proc.)	
1	2	3	4	5
Alytaus	20	28.635.849,41	11,80	193,74
Kauno	36	40.687.401,14	16,77	69,78
Klaipėdos	47	58.133.202,59	23,96	177,61
Marijampolės	14	10.075.325,49	4,15	66,38
Panevėžio	16	8.802.947,34	3,63	37,40
Šiaulių	20	9.021.978,32	3,72	32,03
Tauragės	16	6.544.314,40	2,70	63,49
Telšių	20	13.035.603,01	5,37	90,83
Utenos	28	16.260.302,92	6,70	116,00
Vilniaus	71	51.426.067,10	21,20	63,68
Viso	288	242.622.991,72	100	79,97

Sėkmingai įgyvendinti projektai

Projektų vykdytojas: Lietuvos jūrų muziejus.

Projekto pavadinimas: „Jūros teikiamų pramogų, poilsio, sveikatingumo paslaugų ir pažinimo parkas Kopgalyje (Delfinų terapijos centro įkūrimo I etapas – esamo delfinariumo pastato dalies rekonstrukcija)“.

Projekto vertė: 2,38 mln. eurų.

Projekto pavadinimas: „Jūros teikiamų pramogų, poilsio, sveikatingumo paslaugų ir pažinimo parkas Kopgalyje (Delfinų terapijos centro įkūrimo II etapas)“.

Projekto vertė: 4,96 mln. eurų.

Projekto pavadinimas: „Jūros teikiamų pramogų, poilsio, sveikatingumo paslaugų ir pažinimo parkas Kopgalyje (Delfinų terapijos centro įkūrimo III etapas – esamo delfinariumo pastato dalies rekonstrukcija)“.

Projekto vertė: 1,97 mln. eurų.

Lietuvos jūrų muziejaus delfinų terapijos centro įkūrimui sėkmingai įgyvendinti 3 projektai, kurių bendra vertė 9,32 mln. eurų. Projektai įgyvendinti Jūros teikiamų pramogų, poilsio, sveikatingumo paslaugų ir pažinimo parke, Kopgalyje. Pagrindinis projektų tikslas – prisidėti prie aktyvaus poilsio turizmo infrastruktūros plėtros, Lietuvos jūrų muziejuje įsteigiant Delfinų terapijos centrą. Lietuvos jūrų muziejaus delfinariumas yra sudedamoji Lietuvos jūrų muziejaus dalis ir

⁶⁹ Apskaičiuota remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis apie gyventojų skaičių konkrečiame regione 2015 m.

vienintelis tokio pobūdžio turistinis centras Lietuvoje bei visame Rytų Pabaltijyje. Projekto idėja susijusi su Lietuvos jūrų muziejaus planuojama plėtra, t. y. projekto investicijomis prisidedama prie Jūros teikiamų pramogų, poilsio, sveikatingumo paslaugų ir pažinimo parko Kopgalyje kūrimo, paslaugų ir pažinimo parko siekiamų tikslų įgyvendinimo. Įgyvendinus projektą, sukurta 17 naujų darbo vietų, pritraukta 613 tūkst. lankytojų. Pagrindinis projektų tęstinumą užtikrinantis faktorius yra tai, kad įgyvendinus projektus, įstaiga teikia geresnės kokybės turizmo paslaugas, pagerėjo įstaigos įvaizdis ir pakilo jos patrauklumas tiek Lietuvoje, tiek užsienyje, padidėjo turistų srautas. Tai savo ruožtu didina įstaigos galimybes užtikrinti projektų tęstinumą. Lietuvos jūrų muziejus turi pakankamai aukštos kvalifikacijos ir didelės patirties personalo, kuris gebės naudotis projektų įgyvendinimo metu sukurtais rezultatais bei gerinti teikiamų paslaugų kokybę ir kiekį.

Projekto vykdytojas: Vilniaus miesto savivaldybės administracija.

Projekto pavadinimas: „Bernardinų sodo (Sereikiškių parko) sutvarkymas“.

Projekto vertė: 3,27 mln. eurų.

Vilniaus miesto savivaldybei priklausanti viešojo naudojimo teritorija – Sereikiškių parko Bernardinų sodas yra pačiame Vilniaus senamiesčio branduolyje, šalia Neries ir Vilnios upių slėnių sankirtos, Gedimino pilies ir Kalnų parko kalvyno papėdėje. Funkciniu aspektu Sereikiškių parkas ir Bernardinų sodas yra vienintelė žilioji poilsio zona, skirta gyventojų poilsiui bei gausių aplink esančių unikalių kultūros vertybių lankytojams, sostinėje viešintiems Lietuvos ir užsienio turistams. Prieš projekto įgyvendinimą parkas buvo daugiau urbanistinis nei istorinis, neatspindėjo vietovės vertės. Parko takai, želdiniai ir mažosios architektūros elementai buvo pasenę, kai kurie – avarinės būklės. Parko erdvinė struktūra prarado vizualinius ryšius su gamtine ir architektūrine aplinka dėl savaiminių želdinių Vilnios krantinėje. Nepaisant gana prastos situacijos, parkas yra turtingas detalių, kurios projekto metu buvo siekta išvystyti ir panaudoti visuomenės, vietinio bei atvykstamojo turizmo reikmėms. Projekto tikslas: remiantis senaisiais Vilniaus planais, prioritetą atiduodant 19 a. pabaigos išlikusiai kartografinėi ir istorinei ikonografinėi medžiagai bei dalininko A. Strausso projektui (1886–1888 m.), siekiama atkurti Bernardino sodo (Sereikiškių parko) kultūrinį bei gamtinį paminklą, bei, įvertinus pakitusią urbanistinę ir socialinę aplinką, ieškoti darnos su vietovėje išlikusiais praeities klodais ir taip formuoti naują poilsio parko identitetą. Bernardinų sodo sutvarkymo projektu buvo siekiama atkurti primirštą istorinę prasmę, išsaugant vertingus elementus ir atkuriant prarastas dalis suformuoti vieningą elementų ir formų visumą, atspindinčią sunykusios vertybės požymius, bei atskleisti ją visuomenei, sukuriant patrauklią aktyvaus poilsio infrastruktūrą sostinės centre. Projekto įgyvendinimui išmokėtas 2,9 mln. eurų finansavimas ES lėšomis. Įgyvendinus projektą, į parką pritraukta 350 tūkst. lankytojų.

Atliktuose SSVP 1 prioriteto 3 uždavinio intervencijų vertinimuose⁷⁰ akcentuojama kompleksškumo svarba tvarkant ir turizmo reikmėms pritaikant nekilnojamojo kultūros paveldo objektus ir kitus turizmo objektus. Tik visiškai sutvarkyti ir kompleksines paslaugas turistams teikti pritaikyti kultūros paveldo objektai (pastatai, paslaugos, parkai, privažiavimas, ženklai ir t.t.) sukurs turistinės traukos centrus, sudarys sąlygas laisvalaikio praleidimui, juose organizuojami renginiai didins vietovės turistinį patrauklumą ir formuos turistų srautus. Pakruojo dvaro sodybos sutvarkymo projektas ne viename vertinime buvo išskirtas kaip gerosios praktikos pavyzdys skatinant kultūrinį turizmą. Pakruojo dvaras yra įtrauktas į Lietuvos kultūros paveldo objektų registrą ir yra didžiausias iki šių dienų išlikęs dvaro pastatų kompleksas Lietuvoje. Kompleksiškai sutvarkytas ir pritaikytas šis nekilnojamojo kultūros paveldo objektas yra vienas iš pagrindinių turistinių traukos objektų Pakruojo rajono savivaldybėje. Tvarkant Pakruojo dvaro sodybą įgyvendinti 2 projektai: projektas „*Dalies Pakruojo dvaro sodybos pastatų restauravimas ir pritaikymas turizmo reikmėms*“

⁷⁰ 2007-2013 metų ES struktūrinės paramos poveikio kultūrai vertinimas. Kultūros ministerijos užsakymu atliko „UABESTEP Vilnius“ kartu su VšĮ „Europos socialiniai, teisiniai ir ekonominiai projektai“, 2016 m. rugsėjis; *Europos Sąjungos paramos poveikio Lietuvos turizmo sektoriui ir plėtros galimybių vertinimas*. Ūkio ministerijos užsakymu atliko UAB „Ernst&Young Baltic“, 2013 m.

(projekto Nr. VP3-1.3-ŪM-05-R-61-008), kuriam išmokėtas 454.108,63 eurų finansavimas ir „*Didžiausio Lietuvoje Pakruojo dvaro pritaikymas daugiaviešio turizmo reikmėms*“ (projekto Nr. VP3-1.3-ŪM-06-K-02-046), išmokėtas 414.101,37 eurų finansavimas. Įgyvendinus projektus Pakruojo dvaro sodyba per 3 metus po projekto įgyvendinimo pritraukė beveik 60 tūkst. lankytojų, įgyvendino 4 rinkodaros priemones, sukūrė 10 naujų darbo vietų. Paminėtina, kad Pakruojo dvaro sodybos sutvarkymo ir pritaikymo projektai yra sėkmingo viešojo ir privataus sektoriaus bendradarbiavimo pavyzdys: dvaro restauravimo projektą įgyvendino Pakruojo rajono savivaldybė, o jo pritaikymo – UAB „Pakruojo parkai“.

Intervencijų mastas ir poveikis (įskaitant poveikį strateginiams konteksto rodikliams):

ES struktūrinės paramos panaudojimas turizmo sektoriaus plėtrai sudaro galimybes pritraukti didesnius turistų srautus, sukurti naujų nišų verslui ir taip skatinti užsienio ir vietos investicijų augimą. Pritraukiamos užsienio šalių investicijos, didėjantis importas ir vartojimas prisideda prie šalies bendro vidaus produkto ir kartu ekonomikos augimo.⁷¹

SSVP 1 prioriteto 3 uždavinio įgyvendinimas prisidėjo prie kultūrinio, aktyvaus poilsio, sveikatos ir dalykinio (konferencijų) turizmo infrastruktūros ir paslaugų plėtros. 2007-2013 m. laikotarpiu daugiausiai projektų, skirtų kultūrinio turizmo plėtrai, įgyvendino viešieji subjektai, pavyzdžiui, savivaldybės, o sveikatos turizmo infrastruktūrą plėtojo privatūs ūkio subjektai. Dauguma projektų įgyvendinti vietovėse, turinčiose didžiausią potencialą atitinkamos rūšies turizmui.

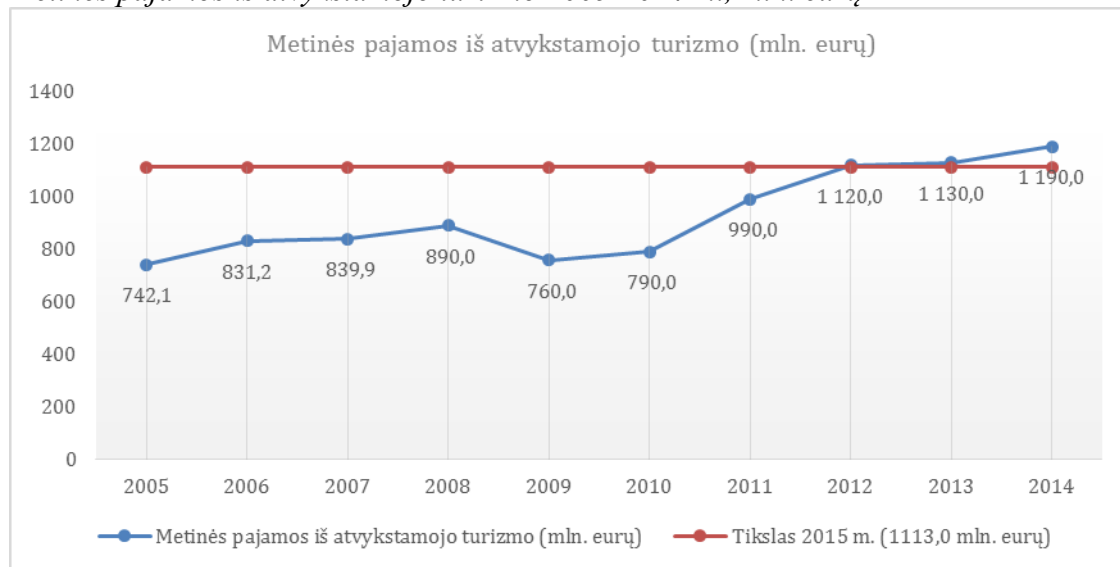
Su SSVP 1 prioriteto 3 uždavinio įgyvendinimu tiesiogiai siejasi du SSVP konteksto rodikliai: **metinės pajamos iš atvykstamojo turizmo (mln. eurų)** ir **atvykstančių turistų vidutinė buvimo trukmė šalyje (nakvynės)**. Metinės pajamos iš atvykstamojo turizmo 2007–2014 m. nuosekliai augo (išskyrus nežymų kritimą 2009–2010m., kurią lėmė pasaulio finansų krizė) ir SSVP numatyta strateginio konteksto rodiklio „**Metinės pajamos iš atvykstamojo turizmo (mln. eurų)**“ reikšmė buvo pasiekta jau 2012 m. metinės pajamos iš atvykstamojo turizmo nuo 2005 m. iki 2014 m. išaugo net 60 proc., užsieniečiams turistams suteiktų nakvynių ir užsieniečių turistų skaičius visų tipų apgyvendinimo įstaigose nuo 2007 m. iki 2015 m. išaugo, nors vidutinis užsieniečių turistų nakvynių skaičius 2005–2015 m. sumažėjo.

Vidutinio nakvynių skaičiaus sumažėjimą galima sieti su verslo tikslų kelionių skaičiaus didėjimu (kurios paprastai užtrunka iki 3 dienų), su gerėjančiu susisiekimu šalies viduje (turistų traukos objektai tampa geriau pasiekiami), kintančiais keliavimo įpročiais (pastebima tendencija keliauti dažniau, bet viešėti trumpiau), aktyvia kaimyninių šalių turizmo rinkodara ir konkurencija. Be to, į oficialiuosius statistinius nakvynių trukmės rodiklius neįskaičiuojamos nakvynės nereglamentuotose nakvynės vietose (draugai/giminaičiai, *airbnb*, *couchsurfing* ir kt.), kurias, ypač ilgesniam vizitui, pasirenka atvykstantieji turistai.

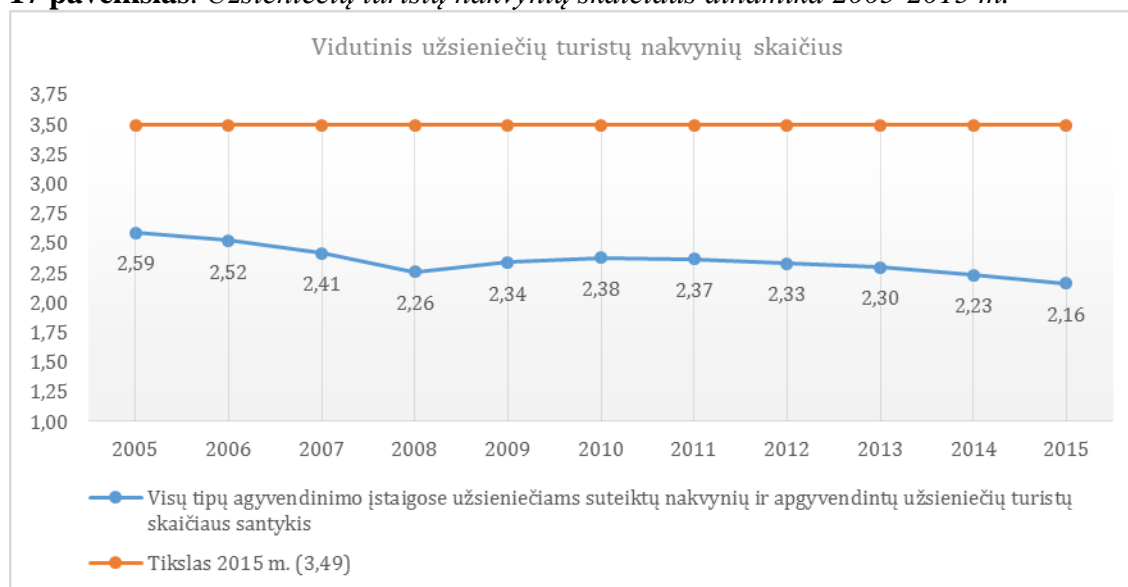
2015 m. visų tipų apgyvendinimo įstaigose Lietuvoje buvo suteikta 6 001 263 nakvynių, iš jų 51 proc. sudarė Lietuvos gyventojų nakvynės, o 49 proc. – užsieniečių nakvynės (palyginimui, 2007 m. Lietuvos gyventojų nakvynės sudarė 61 proc. visų suteiktų nakvynių). Lyginant su 2007 m., bendras nakvynių skaičius išaugo 16 proc., Lietuvos gyventojams suteiktų nakvynių skaičius sumažėjo 3 proc., o užsieniečiams suteiktų nakvynių skaičius išaugo 44 proc. Apgyvendintų turistų skaičius visų tipų apgyvendinimo įstaigose 2015 m. sudarė 2 502 479, iš jų 46 proc. buvo Lietuvos gyventojai (2007 m. Lietuvos gyventojai sudarė 52 proc. visų apgyvendintų turistų). Lyginant su 2007 m. apgyvendintų turistų skaičius išaugo 41 proc. (Lietuvos gyventojų – 23 proc., užsieniečių – 60 proc.). Augantis suteiktų nakvynių ir turistų skaičius, ypač užsieniečiams suteiktų nakvynių ir užsieniečių turistų skaičius visų tipų apgyvendinimo įstaigose rodo didėjančią Lietuvos turistinę patrauklumą. Prie turistinio patrauklumo, lankytinų objektų pasiūlos ir apgyvendinimo įstaigų

⁷¹ *Europos Sąjungos paramos poveikio Lietuvos turizmo sektoriui ir plėtros galimybių vertinimas*. Ūkio ministerijos užsakymu atliko UAB „Ernst&Young Baltic“, 2013 m.

skaičiaus didėjimo tiesiogiai prisidėjo SSVP 1 prioriteto 3 uždavinio įgyvendinimas. **16 paveikslas.** *Metinės pajamos iš atvykstantojo turizmo 2005-2014 m., mln. eurų*

17 paveikslas. *Užsieniečių turistų nakvynių skaičiaus dinamika 2005-2015 m.*

Šaltinis: Apskaičiuota remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

Įgyvendinant SSVP 1 prioriteto 3 uždavinį projektai buvo finansuojami visuose Lietuvos regionuose ir daugelyje savivaldybių⁷². Tačiau atlikti vertinimai⁷³ rodo, kad didelis finansuotų objektų skaičius ir didelė investicijų geografinė skaida mažina projektų kompleksiskumą ir dėl to mažėja investicijų efektyvumas. Siekiant padidinti teigiamą ES struktūrinės paramos poveikį Lietuvos turizmo sektoriui, rekomenduota⁷⁴ didesnę dėmesį sutelkti į projektų įgyvendinimą didžiausio turistinio potencialo vietovėse, siekti kompleksiskai išnaudoti vietovių turizmo potencialą ir jau esamą turizmo infrastruktūrą.

⁷² SFMIS duomenimis, projektai vykdyti visose savivaldybėse, išskyrus pasienyje su Lenkija esančią Kalvarijos savivaldybę.

⁷³ *Europos Sąjungos paramos poveikio Lietuvos turizmo sektoriui ir plėtros galimybių vertinimas*. Ūkio ministerijos užsakymu atliko UAB „Ernst&Young Baltic“, 2013 m.

⁷⁴ *Europos Sąjungos paramos poveikio Lietuvos turizmo sektoriui ir plėtros galimybių vertinimas*. Ūkio ministerijos užsakymu atliko UAB „Ernst&Young Baltic“, 2013 m., p. 7.

Dalis ŪM administruojamų SSVP 1 prioriteto 3 uždavinio priemonių prisidėjo prie nekilnojamojo kultūros paveldo objektų sutvarkymo ir pritaikymo turizmo reikmėms. Įvertinus finansuotų nekilnojamojo kultūros paveldo objektų geografinį pasiskirstymą, nustatyta, kad didžioji dalis (apie 60 proc.) turizmui pritaikytų kultūros paveldo vertybių yra prioritetingose turistinėse vietovėse.

Viešųjų nekilnojamojo kultūros paveldo objektų pritaikymui turizmo reikmėms buvo skirta atskira priemonė – „Viešųjų nekilnojamojo kultūros paveldo objektų kompleksiškas pritaikymas turizmo reikmėms“, tačiau projektai, susiję su nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkyba ir pritaikymu, buvo finansuoti ir pagal kitas ŪM administruotas 3 uždavinio priemones. Vertinimo⁷⁵ metu nustatyta, kad pagal šias priemones iš viso buvo finansuoti 108 projektai, susiję su nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkyba ir pritaikymu. Šiems projektams išmokėtas finansavimas sudarė apie 114,1 mln. eurų arba apie 45 proc. viso SSVP 1 prioriteto 3 uždavinio įgyvendinimui numatyto finansavimo pagal projektų finansavimo ir administravimo sutartis.

Vertinimo⁷⁶ metu taip pat nustatyta, kad pagal ŪM administruotas 3 uždavinio priemones išmokėtas finansavimas sudarė apie 39 proc. viso 2007–2015 m. išmokėto viešojo finansavimo nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkybai ir pritaikymui, taigi, SSVP 1 prioriteto 3 uždavinio įgyvendinimas ne tik prisidėjo prie turizmo infrastruktūros plėtros, bet ir reikšmingai prisidėjo prie nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimo. Dauguma projektų buvo skirta dvarų ir sakralinio kultūros paveldo pritaikymui – šie nekilnojamojo kultūros paveldo objektai yra patys reikšmingiausi. Dauguma turizmo reikmėms pritaikytų nekilnojamojo kultūros paveldo objektų buvo valstybės saugomi arba turėjo paminklo (aukščiausias paveldo pasaugos lygis) statusą.

Atliktas vertinimas⁷⁷ atskleidė, kad 2007–2013 m. ES struktūrinė parama ir, visų pirma, investicijos pagal SSVP 1 prioriteto 3 uždavinio priemones, reikšmingai prisidėjo prie nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimo, jo kultūrinio ir ekonominio potencialo išnaudojimo ir augančio Lietuvos gyventojų susidomėjimo kultūros paveldu. Eurobarometro duomenimis⁷⁸ 2013 m. bent kartą kultūros paveldo objekte apsilankė 53 proc. šalies gyventojų ir tokių gyventojų dalis nuo 2007 m. išaugo 2 procentiniais punktais, o bent 1–2 kartus per metus – 31 proc. šalies gyventojų (nuo 2007 m. išaugo 4 procentiniais punktais). Nesilankančių kultūros paveldo objektuose gyventojų dalis sumažėjo.

18 paveikslas. *1 prioriteto 3 uždavinio (Ūkio ministerija) įgyvendinimas pagal VP suplanuotas ir panaudotas lėšas (eurais/proc. ES ir nacionalinės lėšos)*

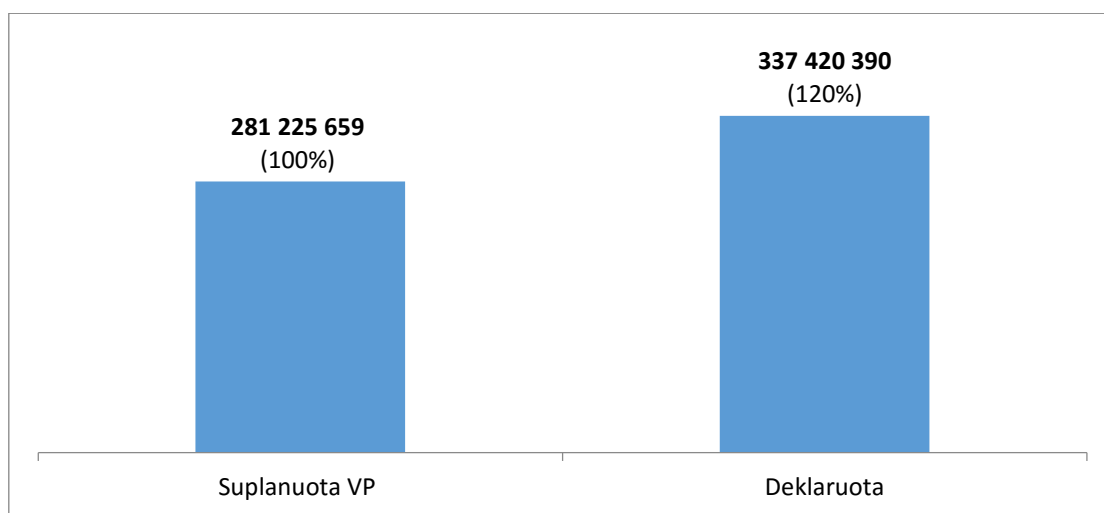
---

⁷⁵ 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos poveikio kultūrai vertinimas. Kultūros ministerijos užsakymu atliko ESTEP, 2016 m. (galutinės vertinimo ataskaitos projekto duomenys, žiūrėta 2016 m. rugpjūčio mėn.).

⁷⁶ 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos poveikio kultūrai vertinimas. Kultūros ministerijos užsakymu atliko ESTEP, 2016 m. (galutinės vertinimo ataskaitos projekto duomenys, žiūrėta 2016 m. rugpjūčio mėn.).

⁷⁷ 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos poveikio kultūrai vertinimas. Kultūros ministerijos užsakymu atliko ESTEP, 2016 m. (galutinės vertinimo ataskaitos projekto duomenys, žiūrėta 2016 m. rugpjūčio mėn.).

⁷⁸ Cituojama iš 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos poveikio kultūrai vertinimas. Kultūros ministerijos užsakymu atliko ESTEP, 2016 m.

Dėl didelės turizmo infrastruktūros atnaujinimo ir plėtros paklausos buvo skirtos papildomos lėšos uždavinio įgyvendinimui. Taip pat priemonių populiarumas lėmė, kad buvo gauta 30 paraiškų daugiau, negu planuota, todėl faktinis lėšų panaudojimas planuotas lėšas viršijo beveik trečdaliu. Didesnio projektų skaičiaus įgyvendinimas ir didesnis jiems išmokėtas finansavimas atsispindi ir pasiektuose stebėsenos rodikliuose – visi jie peržengė SSVP plane numatytas reikšmes vidutiniškai 124 proc. Paskelbus turizmo priemonių kvietimus, stebėtas didesnis nei planuotas poreikis, ypač populiarios priemonės pasirodė „Ekologinio (pažintinio) turizmo, aktyvaus poilsio ir sveikatos gerinimo infrastruktūros kūrimas ir plėtra“ bei „Viešųjų nekilnojamųjų kultūros paveldo objektų kompleksiškas pritaikymas turizmo reikmėms“. Įgyvendinant uždavinį buvo sudaromi rezerviniai sąrašai. Taip pat į turizmo skatinimą aktyviai įsitraukė ir privačios įmonės, 2008 m. buvo paskelbtas kvietimas teikti paraiškas pagal priemonę „Turizmo paslaugų/produktų įvairovės plėtra ir turizmo paslaugų kokybės gerinimas“, gautose paraiškose suma 25 mln. eurų viršijo priemonei numatytą finansavimą. Projektų įgyvendinimas pagal šią priemonę vyko tolygiai, vertinant tai, kad turizmo infrastruktūros kūrimas sąlyginai ilgas, jau 2010 m. buvo baigti įgyvendinti 4 projektai.

D DALIS: HORIZONTALIOS POLITIKOS

1. Uždavinio įgyvendinimo poveikis vyrų ir moterų lygių galimybių skatinimui

1 prioriteto 3 uždavinio turizmo srities paramos gavėjai, įgyvendindami priemonių veiklas, prisideda prie lyčių lygybės ir nediskriminavimo principo įgyvendinimo. 1 prioriteto 3 uždavinio rezultato rodikliai („Naujai sukurtų darbo vietų skaičius: vyrai“ ir „Naujai sukurtų darbo vietų skaičius: moterys“) sudaro galimybes stebėti naujai sukurtų darbo vietų pasiskirstymą tarp vyrų ir moterų. Nors įgyvendinant SSVP 1 prioriteto 3 uždavinį nebuvo keliami konkretūs tikslais, susiję su vyrų ir moterų lygių galimybių skatinimu, tačiau turizmo sektoriaus specifika lemia tai, kad šiame sektoriuje tradiciškai dirba daugiau moterų. SSVP planuotas vyrų ir moterų darbo vietų santykis buvo 42 ir 58 proc., projektų finansavimo ir administravimo sutartyse numatyta, kad 45 proc. naujai sukurtų darbo vietų bus skirta vyrams, o 55 proc. moterims. Faktiniai duomenys rodo, kad 64 proc. visų sukurtų naujų darbo vietų yra skirta moterims. Tai vertintina teigiamai, kadangi moterų užimtumo lygis Lietuvoje yra mažesnis nei vyrų. Lietuvos statistikos departamento duomenimis 2014 m. bendras darbo jėgos aktyvumo lygis Lietuvoje siekė 73,7 proc., vyrų aktyvumo lygis buvo 76 proc., o moterų – 71,6 proc.). Nuo 2007 m. bendras darbo jėgos aktyvumo lygis Lietuvoje išaugo 5,8 procentinio punkto, moterų aktyvumo lygio augimas buvo ženkliai didesnis nei vyrų – atitinkamai 6,7 procentinio punkto ir 4,7 proc. punkto.

Prie nediskriminavimo principo įgyvendinimo prisidėjo tai, kad vykdant turizmo infrastruktūros ir paslaugų plėtros projektus turizmo objektai ir informacija buvo pritaikyta

neįgaliesiems. Vertinimo duomenimis⁷⁹, neįgaliesiems pritaikyti 246 turistų traukos objektai. Kaip sėkmingai įgyvendinto projekto pavyzdį verta paminėti Kauno miesto savivaldybės administracijos įgyvendintą projektą „**Girstučio kultūros ir sporto rūmų rekonstrukcija, Kovo 11-osios g.26, Kaunas**“, kuriam išmokėtas finansavimas sudaro 1,38 mln. eurų. Projekto įgyvendinimo metu rekonstruotame pastate įrengti ne tik specialūs įėjimai neįgaliesiems, bet ir atnaujintas baseinas puikiai pritaikytas žmonėms su negalia, kurie juo sėkmingai naudojami.

2. Uždavinio įgyvendinimo poveikis informacinės visuomenės plėtrai

1 prioriteto 3 uždavinio priemonės nėra tiesiogiai nukreiptos į informacinės visuomenės plėtrą, t. y. jos nedaro nei teigiamo, nei neigiamo poveikio informacinės visuomenės plėtrai.

3. Uždavinio įgyvendinimo poveikis darniai plėtrai

ŪM administruoja priemones, kurių įgyvendinimas turi tiesioginį poveikį darnaus vystymosi prioriteto įgyvendinimui, todėl prioriteto įgyvendinimas daro teigiamą įtaką socialinių bei ekonominių problemų sprendimui, o įgyvendinami projektai nepažeidžia aplinkosauginių reikalavimų, darnaus vystymosi nuostatų regionų plėtos srityje. Pažymėtina, kad finansuojant projektus, kurie atrenkami konkurso būdu, prioritetas buvo suteikiamas projektams, vykdomiems probleminėse teritorijose, taip siekiant paskatinti šių teritorijų socialinių bei ekonominių problemų sprendimą. Vienas iš tokių projektų yra „**Sveikatos gerinimo ir turizmo paslaugų teikimo komplekso sukūrimas bei Paliesiaus dvaro rekonstrukcija pritaikant jį šių paslaugų veikimams**“. Projektui išmokėtas 932 tūkst. eurų finansavimas. Įgyvendinus projektą sukurtas sveikatos gerinimo ir kompleksinio turizmo paslaugų paketas, kuris bus teikiamas restauruotame bei rekonstruotame ir pritaikytame kompleksinių turizmo paslaugų teikimui Paliesiaus dvare. Įgyvendinus šį projektą sukurtos puikios sąlygos sveikatos gerinimo paslaugoms, pažintiniam, kultūriniam, pramoginiam ir poilsiniam turizmui ir taip prisidėta prie atvykstamojo turizmo skatinimo prioritetiniame Lietuvos turizmo regione – Ignalinos rajone.

4. JEREMIE įgyvendinimas

Netaikoma.

5. Informacija apie kryžminį finansavimą

Netaikoma.

6. Uždavinio įgyvendinimo poveikis užimtumui

Priemonė	Deklaruotinių išlaidų, kurios iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos buvo įtrauktos į paramos gavėjų pateiktus mokėjimo prašymus, suma (eurais)	Sukurtų darbo vietų skaičius
Ekologinio (pažintinio) turizmo, aktyvaus poilsio ir sveikatos gerinimo infrastruktūros kūrimas ir plėtra	54.651.647,50	155
Viešųjų nekilnojamųjų kultūros paveldo objektų kompleksiškas pritaikymas turizmo reikmėms	80.821.077,49	106,5
Nacionalinės svarbos turizmo projektai	32.091.582,41	49,5

⁷⁹ ES struktūrinės paramos poveikio horizontalaus prioriteto „Lyčių lygybė ir nediskriminavimas“ įgyvendinimui vertinimas. Finansų ministerijos užsakymu atliko UAB „PPMI Group“ ir VšĮ Viešosios politikos ir vadybos institutas, 2014 m. kovas.

Viešosios turizmo infrastruktūros ir paslaugų plėtra regionuose	20.116.985,43	82,3
Turizmo paslaugų/produktų, įvairovės plėtra ir turizmo paslaugų kokybės gerinimas	42.679.731,88	649,5

Įgyvendinant projektus buvo kuriamos naujos darbo vietos, todėl uždavinio įgyvendinimas prisidėjo prie užimtumo skatinimo. Dauguma projektų įgyvendinti Lietuvos regionuose, kuriuose nedarbo lygis yra didesnis nei didžiuosiuose Lietuvos miestuose. Įgyvendinus projektus sukurtos 1042,8 naujos darbo vietos. Daugiau nei pusė visų naujų darbo vietų (649,5) sukurta pagal priemonę „Turizmo paslaugų / produktų, įvairovės plėtra ir turizmo paslaugų kokybės gerinimas“. Šia priemone buvo skatinamos privačių juridinių asmenų investicijos į turizmo sektorių. Pagal priemonę buvo finansuojamas turizmo ir sveikatingumo centrų kūrimas, nekilnojamųjų kultūros objektų pritaikymas turizmo paslaugoms, viešbučių paslaugų plėtra ir kt. Priemonė buvo labai populiari (pateiktos 102 paraiškos, finansuoti 27 projektai), todėl, siekiant surinkti daugiau balų projekto naudai ir kokybės vertinimo metu, pareiškėjai įsipareigojo sukurti gana daug darbo vietų⁸⁰. Pažymėtina, kad vertinant santykinę vienos darbo vietos sukūrimo kainą pagal projektams išmokėtą finansavimą, šią priemonę galima laikyti efektyviausia – 1 darbo vietai sukurti panaudota 66 tūkst. eurų. Beveik 15 proc. visų naujų darbo vietų sukurta pagal priemonę „Ekologinio (pažintinio) turizmo, aktyvaus poilsio ir sveikatos gerinimo infrastruktūros kūrimas ir plėtra“.

3.1.2.2. Svarbiausios problemos

Audito institucijos metinėje kontrolės ataskaitoje už 2014 m. nepateikta rekomendacijų, susijusių su 1 prioriteto 3 uždavinio įgyvendinimu.

3.1.3. Uždavinio Nr. 4 „Skatinti gamtos išteklių (visų pirma vandens išteklių, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės) išsaugojimą sudarant sąlygas efektyviai juos pritaikyti gyventojų ir ūkio reikmėms“ (AM) įgyvendinimas

Pagal SSVP 1 prioritetą **Aplinkos ministerija** 2007–2013 m. įgyvendino 4 uždavinį „Skatinti gamtos išteklių (visų pirma vandens išteklių, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės) išsaugojimą sudarant sąlygas efektyviai juos pritaikyti gyventojų ir ūkio reikmėms“.

Šį uždavinį AM įgyvendino pagal 9 priemones: 6 valstybės projektų planavimo būdu, 2 regionų projektų planavimo būdu ir 1 – konkurso būdu

Pagal šį uždavinį iki 2015 m. gruodžio 31 d. buvo pasirašyta 243 projektų finansavimo ir administravimo sutarčių. Visi projektai buvo baigti įgyvendinti.

3.1.3.1. Tikslų pasiekimas ir pažangos analizė

Informacija apie SSVP 1 prioriteto 4 uždavinio įgyvendinimą, pateikiama remiantis fizinių ir finansinių stebėsenos rodiklių pasiekimais.

⁸⁰ Dėl planuojamos projekto įtakos regiono plėtrai, kuri buvo vertinama pagal 1) projekto įgyvendinimo vietos priskyrimą probleminei teritorijai ir 2) planuojamų sukurti darbo vietų skaičių.

A DALIS: STEBĖSENOS RODIKLIŲ PASIEKIMAI UŽDAVINIO LYGMENIU

18 lentelė. 4 uždavinys: Skatinti gamtos išteklių (visų pirma vandens išteklių bei kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės) išsaugojimą, sudarant sąlygas efektyviam jų pritaikymui gyventojų ir ūkio reikmėms

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso
Produkto rodikliai											
Saugomos teritorijos (valstybiniai parkai ir rezervatai), kuriose įrengti lankytojų centrai ir (ar) vaizdo informacinės sistemos, skaičius	Pasiekimas	0	0	2	4	7	9	9	16	24	24
	Tikslas										25
	Pradinis taškas	0									
Rezultato rodikliai											
Saugomų teritorijų, kuriose sudarytos sąlygos lankytis be žalos gamtai, dalis procentais ⁸¹	Pasiekimas	0	0	36	41	49	55	59	75	97,20	97,20
	Tikslas										100
	Pradinis taškas	30,55 ⁸² (2006)									

⁸¹ Skaičiuojama taip: saugomų teritorijų (valstybinių parkų ir rezervatų), kuriose įrengti lankytojų centrai ir (ar) vizualinės informacinės sistemos, skaičiaus dalis nuo visų saugomų teritorijų skaičiaus (36). Saugomų teritorijų (valstybinių parkų ir rezervatų), kuriose įrengti lankytojų centrai ir (ar) vizualinės informacinės sistemos, skaičius apima ne tik SSVP rodiklio „Saugomos teritorijos (valstybiniai parkai ir rezervatai), kuriose įrengti lankytojų centrai ir (ar) vaizdo informacinės sistemos, skaičius“ faktinę reikšmę (24), bet ir saugomas teritorijas, kuriose lankytojų centrai buvo įrengti iki SSVP įgyvendinimo pradžios (iš viso 11).

⁸² Iki SSVP įgyvendinimo pradžios lankytojų centrai buvo įrengti 11 iš 36 saugomų teritorijų.

B DALIS: FINANSINIS ĮGYVENDINIMAS

19 lentelė. 1 prioriteto 4 uždavinio finansinis įgyvendinimas (eurų)

Uždavinys	Deklaruotų išlaidų suma	
	Iš viso	Deklaruotas EK viešasis įnašas
4 uždavinys	204.341.100,21	203.628.676,12

C DALIS: KOKYBINĖ ANALIZĖ

Produkto rodiklio „Saugomos teritorijos (valstybiniai parkai ir rezervatai), kuriose įrengti lankytojų centrai ir (ar) vaizdo informacinės sistemos“ galutinis rezultatas – 24 vnt., atitinkamai rezultato rodiklis „Saugomų teritorijų, kuriose sudarytos sąlygos lankytis be žalos gamtai, dalis“ – 97,2 proc. Rodiklių planuotos reikšmės nepasiektos, kadangi viename iš parkų (Kursių nerijos nacionaliniame parke) nebuvo įrengtas lankytojų centras ir informacinė sistema.

Lyginant pasiektas produkto ir rezultato rodiklių reikšmes ir panaudotas lėšas su SSVP numatytais pasiekti rodiklių reikšmėmis ir SSVP priede suplanuotomis lėšomis, galima daryti išvadą, kad uždavinys buvo įgyvendintas sėkmingai – panaudotų ir SSVP priede suplanuotų lėšų santykis sudaro 101 proc., o pasiektų rodiklių ir veiksmų programoje numatytų pasiekti rodiklių reikšmių santykis sudaro 97 proc. Lyginant faktiškai pasiektas produkto ir rezultato rodiklių reikšmes su panaudotomis lėšomis, galima daryti išvadą, kad faktinis rodiklių pasiekimas nuo ES lėšų panaudojimo atsilieka labai nežymiai, tačiau 4 uždavinio produkto ir rezultato rodiklių siekiama įgyvendinant **tik vieną** priemonę („Biologinės įvairovės ir kraštovaizdžio apsauga“). Šiai priemonei numatytos lėšos sudaro apie 39 proc. nuo visų 4 uždaviniui SSVP priede numatytų lėšų. Kitos 8 šio uždavinio priemonės tik prisideda prie uždavinio tikslų ir siekia papildomų rodiklių, numatytų SSVP priede. Dėl šios priežasties faktinis rodiklių pasiekimas nuo ES lėšų panaudojimo siek tiek atsiliko.

Siekiant gerinti biologinės įvairovės apsaugos būklę, užtikrinti paveldo vertybių, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimą, įgyvendinta 15 projektų, kuriems buvo skirta 66,4 mln. eurų ES lėšų. Projektai prisidėjo prie **strateginio konteksto rodiklio** „Saugomų teritorijų plotas“ pasiekimo: naudojant ES struktūrinių fondų lėšas, saugomų teritorijų plotas padidėjo. 2016 m. Lietuvos saugomų teritorijų plotas sudarė 17,57 proc. viso Lietuvos ploto, iš jų 1,89 proc. – „Natura 2000“ teritorijos, nepatenkančios į saugomų teritorijų plotą. Taigi, strateginio konteksto rodiklio reikšmė (17 proc.) buvo pasiekta, nes įsteigtos visos planuotos įsteigti Natura 2000 teritorijos.

AM įgyvendino apsaugos priemonės 26 retoms rūšims (didysis apuokas, lūšis, vėjalandė šilagėlė, plačialapė klumpaitė, purpurinis plokščiaavabalis, paprastoji jūros kiaulė, kurtinys, juodasis gandras, meldinė nendrinukė, mažoji žuvėdra, jūrinis erelis, žuvininkas, dirvinis sėjikas ir kt.) išsaugoti ir gausos reguliavimo priemonės 7 invazinių rūšių (gausialapis lubinas, uosialapis klevas, mangutas, kanadinė audinė, nuodėgulinis grundulas, rainuotasis vėžys, Sosnovskio barštis) plitimui sustabdyti.

2007–2013 m. laikotarpiu buvo sutvarkyti (nugriauti) 252 vnt. apleisti (bešeimininkiai) statiniai ir kiti aplinką žalojantys ir kraštovaizdį darkantys objektai saugomose teritorijose. Taip pat įsigyti 34 įrangos komplektai sutvarkytų saugomų teritorijų priežiūrai vykdyti. 24 saugomose teritorijose (valstybiniuose parkuose ir rezervatuose) įrengti lankytojų centrai ir/ ar vaizdo informacinės sistemos: pastatyti **22 lankytojų centrai** – Saugomų teritorijų nacionalinis, Ventės rago, Viešvilės valstybinio rezervato, Dzūkijos nacionalinio parko, Anykščių, Nemuno deltos, Dieveniškių, Kauno marių, Krekenavos, Kurtuvėnų, Pagramančio, Pajūrio, Rambyno, Salantų, Sartų, Sirvėtos, Tytuvėnų, Varnių, Veisiejų, Ventos, Vištyčio ir Žagarės regioninių parkų. Įrengta **16 informacinių sistemų** – Žemaitijos nacionaliniame parke, Dieveniškių, Dubysos, Kurtuvėnų, Nemuno deltos, Nemuno kilpų, Pagramančio, Pajūrio, Panemunių, Rambyno, Sartų, Sirvėtos, Varnių, Veisiejų, Ventos ir Žagarės regioniniuose parkuose. Įrengtos 5 gamtos mokyklos – Dzūkijos nacionalinio parko, Kauno marių, Sirvėtos, Varnių ir Žagarės regioninių parkų. Pastatyti **8**

apžvalgos bokštai – Metelių, Ventos, Veisiejų, Krekenavos, Kamanų, Tytuvėnų, Biržų regioniniuose parkuose, Dzūkijos ir Žemaitijos nacionaliniuose parkuose. Inventorizuoti 53 Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių tipai, ištirtos 939 vandens telkinių būklės nustatymo vietos.

Siekiant pagerinti paviršinių vandens telkinių ekologinę ir (arba) cheminę būklę, 2007–2013 m. laikotarpiu buvo įgyvendinti 86 projektai ir panaudota 30,5 mln. eurų ES lėšų. Sutvarkytas, taikant vandens telkinių būklės gerinimo priemones, dvigubai didesnis nei planuota plotas – daugiau nei 460 ha (planuota 200 ha), buvo sutvarkyti 107 (planuota – 40) vandens telkiniai ar upių atkarpos. Šie projektai prisidėjo prie **strateginio konteksto rodiklio** „Vandensaugos tikslus atitinkantys vandens telkiniai“ pasiekimo. Vandens telkiniai (upės ir ežerai), atitinkantys vandensaugos tikslus, t. y. kai jų būklė vertinama kaip gera ar labai gera, 2014 m. sudarė 52 proc. visų telkinių.

Sėkmingai įgyvendinti projektai

Projekto vykdytojas: Tauragės rajono savivaldybės administracija.

Projekto pavadinimas: „Draudenių ežero ekologinės būklės gerinimas“.

Projekto vertė: 2,27 mln. eurų.

Projekto įgyvendinimo metu buvo išvalyta 22 ha vandens telkinio (projekto vertė – 2,3 mln. eurų). Projektas išskirtinas todėl, kad jį įgyvendinant konsultantai, rengdami techninius projektus, pasiūlė naują iš ežerų iškasto dumblo panaudojimo technologiją (iškastas dumblas, įgyvendinant Draudenių ežero valymo projektą, buvo pilamas ne į sėsdintuvus, o tiesiai ant specialiai suartų laukų, vėliau apdžiūvusį dumblą suariant ir sumaišant su dirvožemiu). Ši technologija leido taupyti projekto įgyvendinimo laiką (dumblas suartuose laukuose išdžiūsta greičiau nei sėsdintuvuose, taip pat laukų sutvarkymas jau yra ne projekto išlaidos) bei dumblo transportavimo ir pristatymo į sąvartynus išlaidas (vietoje to patirtos laukų paruošimo išlaidos). Vertinant visas išlaidas 1 m³ dumblo išsiurbimo kaina naudojant naują technologiją buvo panaši kaip ir ankstesnio metodo, pilant dumblą į sėsdintuvus ir vežant jį į saugojimo aikštelę, tačiau savivaldybei neliko klausimo, kaip tinkamai sutvarkyti ir (ar) panaudoti saugojimo aikštelėje esantį sukauptą dumblą, o aplink ežerą esančių sklypų savininkai gavo naudos patėrę jį žemes (naudą galėjo gauti visi norintys, buvo platinami skelbimai dėl dumblo pylimo į sklypus).

Projekto vykdytojas: Telšių rajono savivaldybės administracija.

Projekto pavadinimas: „Masčio ežero praeities taršos padarinių pašalinimas: nuo bevardžio upelio iki Žemaitijos kaimo muziejaus“.

Projekto vertė: 0,65 mln. eurų.

Projekto įgyvendinimo metu buvo sutvarkyta 7,5 ha vandens telkinio. Šis projektas buvo tęstinis: ežeras pradėtas tvarkyti ir valyti 2004–2006 m. programavimo laikotarpiu, tęsiant pradėtas veiklas 2007–2013 m. laikotarpiu bei dar labiau prisidėjo prie vandens kokybės pagerinimo ir praeities taršos pašalinimo iš miesto centre esančio vandens telkinio.

Siekiant nustatyti vandens apsaugos ir valdymo priemones, 2007–2013 m. laikotarpiu buvo įgyvendinami 6 projektai. Panaudota 6,3 mln. eurų ES lėšų. Įgyvendinant projektus, buvo parengti ar atnaujinti upių baseinų rajonų 8 valdymo planai ar jų dalys, parengti 6 potvynių rizikos valdymo planai ar jų dalys, parengti 4 jūros aplinkos apsaugos dokumentai ir 62,5 proc. upių baseinų rajonų nustatyti vandensaugos ir potvynių rizikos valdymo tikslai.

Siekiant gerinti aplinkos kokybę – tvarkyti kraštovaizdį ir saugoti požeminį vandenį nuo esamos ir potencialios taršos aplinkai pavojingomis medžiagomis, 2007–2013 m. laikotarpiu buvo įgyvendinti 59 projektai. Panaudota 13,4 mln. eurų ES lėšų. Įgyvendinant projektus, buvo likviduoti 85 nenaudojami gręžiniai, 250 apleistų pastatų ir kitų aplinką žalojančių objektų, išvalyta 86 ha teritorijų.

Sėkmingai įgyvendinti projektai

Projekto vykdytojas: Vilniaus miesto savivaldybės administracija.

Projekto pavadinimas: „Buvusios elektros matavimo technikos gamyklos AB "Skaitek" užterštos teritorijos sutvarkymas“.

Projekto vertė: 1,88 mln. eurų.

Teritorija buvo užteršta naftos produktais ir sunkiaisiais metalais. Kai kuriose vietose tarša naftos produktais viršijo ribines vertes iki 141 karto. Bendras naftos produktais užteršto grunto plotas sudarė 12878 m², o tūris – 25391 m³. Sunkiaisiais metalais užteršta 845,5 m³ dirvožemio. Projekto metu, remiantis ekogeologiniais tyrimais, buvo išvežtas užterštas gruntas ir teritorija pritaikyta įkurti gyvenamųjų bei komercinių pastatų kvartalui. **Siekiant pristabdyti intensyvius Baltijos jūros kranto erozijos procesus, išsaugoti ir atkurti pajūrio rekreacinį potencialą – sudaryti darnios pajūrio regiono plėtros sąlygas, 2007–2013 m. laikotarpiu buvo įgyvendintas 1 projektas ir panaudota 6,2 mln. eurų ES lėšų.** Įgyvendinant šį projektą, buvo praplėstas ir sustiprintas Palangos rekreacinės zonos paplūdimys ir apsaugotas apsauginis paplūdimio kopagūbris, pristabdytas intensyvus Baltijos jūros kranto erozijos procesas. Projekto įgyvendinimo metu priekrantės ir paplūdimio sąnašos buvo papildytos 423,65 tūkst. m³ atvežtiniu smėliu, sutvarkyta 2,38 km jūros pakrantės tarp Birutės kalno ir Ražės upelio, praplatinant paplūdimį, pagerinant rekreacinės sąlygas poilsiautojams.

Siekiant įvertinti užterštų teritorijų poveikį, 2007–2013 m. laikotarpiu buvo įgyvendinami 2 projektai. Panaudota 2,9 mln. eurų ES lėšų. Įgyvendinant projektus, buvo inventorizuotos galinčios būti užterštos teritorijos 49 savivaldybėse. Šis plotas sudarė 40212 km². Taip pat buvo inventorizuota 31400 ha pažeistų žemių plotas ir atlikta 350 ekogeologinių tyrimų.

Siekiant stiprinti aplinkos monitoringą, kontrolę ir prevenciją, 2007–2013 m. laikotarpiu buvo įgyvendinama 18 projektų. Panaudota 45,9 mln. eurų ES lėšų. Įgyvendinant projektus, buvo modernizuota 21 aplinkos apsaugos sistemos laboratorija, įrengtos/ modernizuotos 163 oro, vandens, dirvožemio ir grunto, priekrantės ir seisminio monitoringo stotys, įsigytas 1 sraigasparnis, skirtas aplinkos stebėjimui ir kontrolei iš oro užtikrinti, sustiprintos visos aplinkos apsaugos monitoringo ir kontrolės institucijos.

Siekiant sukurti ir plėtoti visuomenės informavimo apie aplinką sistemą, kuri užtikrintų veiksmingą visuomenės informavimą apie aplinkos būklę ir kitus su aplinka susijusius klausimus, 2007–2013 m. laikotarpiu buvo įgyvendinti 56 projektai. Panaudota 9,4 mln. eurų ES lėšų. Įgyvendindama projektus, AM kūrė ir transliavo radijo ir TV laidas, TV serialą „Kelias namo“, dokumentinius filmus apie Lietuvos gamtą, suorganizavo dokumentinių filmų festivalį, spausdino straipsnius spaudoje ir skelbė publikacijas internete, priedus „Senas geras namas“ leidinyje „Statyk“ bei leido žurnalą „Aplinka“, tinklalapyje www.grynas.lt (300 tūkst. unikalių skaitytojų per mėn.) parengtos ir paskelbtos publikacijos, video reportažai ir konkursas; išleisti leidiniai, surengtas seminaras. Aplinkos apsaugos agentūra išleido leidinį apie aplinkos būklę, jos tendencijas ir prognozes Lietuvoje su atskiru priedu, metinius leidinius "Aplinkos būklė. Tik faktai“, organizavo seminarus, leido straipsnius, įgyvendino visuomenės įtraukimo į vandensaugos problemų nustatymą būdus praktikoje. Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba parengė ir išleido tradicinės architektūros katalogus ir pristatė bei juos išdalino tikslinei grupei seminaruose saugomose teritorijose pagal etnografinius regionus. Kauno Tado Ivanausko muziejus įrengė informacinius – kompiuterinius terminalus su garso ir vaizdo sistemomis visose muziejaus ekspozicinėse salėse. Lietuvos zoologijos sodas įrengė artezinius vandens gręžinius, nuotekų siurblinę; pasirengė gamtamokslinio švietimo viešinimo strategiją ir veiksmų planą; įsigijo edukacijai skirtos įrangos ir metodinių priemonių.

Sėkmingai įgyvendinti projektai

Projekto vykdytojas: Viešoji įstaiga "Bliuzo naktys".

Projekto pavadinimas: „Šiukšlių simfonija – atliekų tvarkymo ir rūšiavimo efektyvumo ir visuomenės sąmoningumo didinimas“.

Projekto vertė: 0,136 mln. eurų.

Projektas tikrai privertęs nusišypsoti ne vieną. Gyventojai rūšiuoti buvo mokomi ir skatinami per Lietuvą keliaujančių „dainuojančių“ konteinerių. Į kiekvieną jų įmetus šiukšlę sklisdavo skirtingas garsas: užgrodavo melodijos, pasigirsdavo aplodismentai. Tuo pačiu metu vykdavo renginiai, kuriuose būdavo aiškinama apie rūšiavimo svarbą.

Moksleivius sudominti aplinkos būklės ir kitais su aplinka susijusiais klausimais siekta VšĮ „Remigijaus akcija“ surengta EKOopera – koncertais chemikalų naudojimo kasdieniuose produktuose, didėjančio atliekų kiekio, gamtos išteklių eikvojimo tematika. Įdomi ir pati idėja, ir siek tiek sunkesnės muzikos pasirinkimas – tikrai pritraukia moksleivius. Kitas sėkmingas moksleiviams skirtas projektas – renginiai, kuriuose žymūs žmonės pasakodavo apie tai, kaip buitįje naudoti ekologines medžiagas, kuo pakeisti buitinę chemiją. Toks darbas su moksleiviais iš tiesų svarbus, nes žinias jie parsineša namo.

Projekto vykdytojas: Viešoji įstaiga „Baltijos aplinkos forumas“.

Projekto pavadinimas: „Darnios Lietuvos saugomų teritorijų raidos puoselėjimas“.

Projekto vertė: 0,134 mln. eurų.

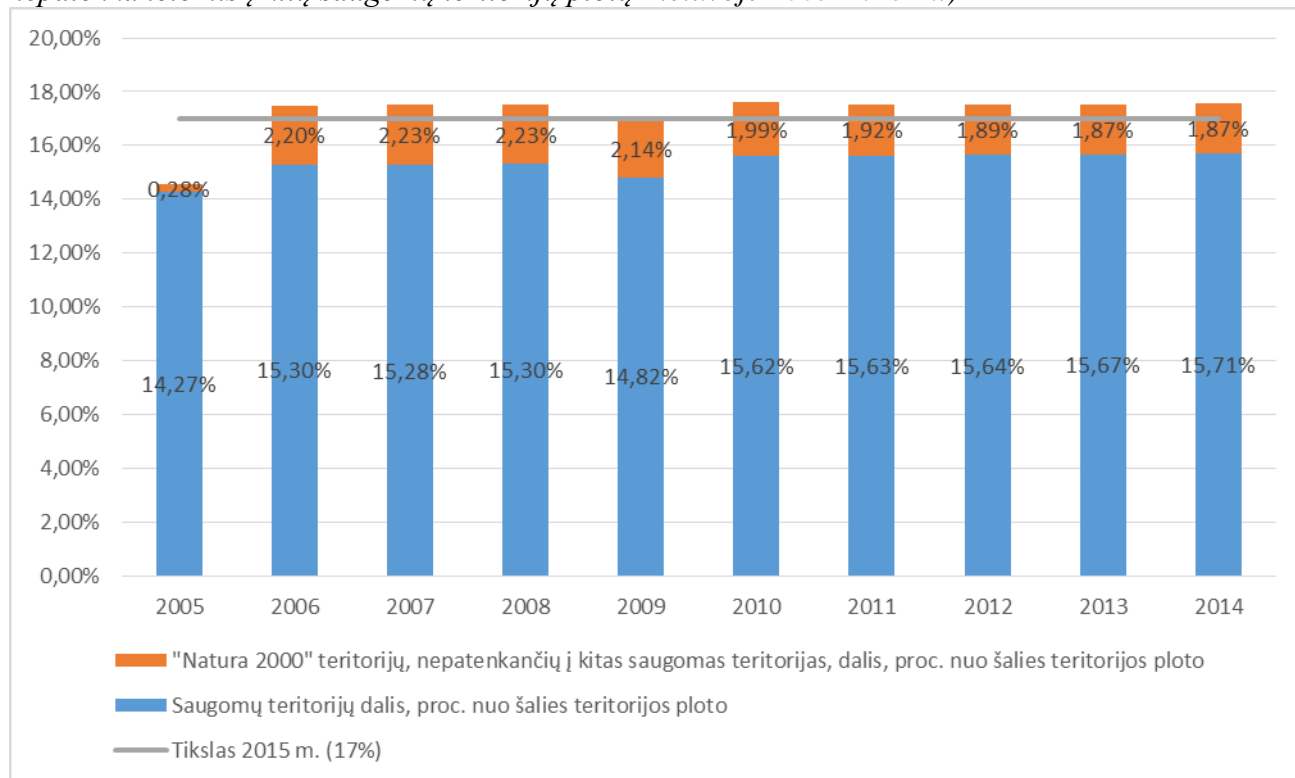
Specialioje žemėlapių portalo maps.lt skiltyje „Keliaujantiems lėtai“ buvo sukurti maršrutai su saugomose teritorijose sukurtų paslaugų ir produktų įsigijimo vietomis ir jų aprašymais. Informacijos apie saugomų teritorijų svarbą, jose saugomas gamtos ir kultūros vertybes, vietos gyventojų sukuriamus aplinkai palankesnius produktus skaidai buvo kuriamos televizijos laidos.

Siekiant užtikrinti tinkamą 1 prioriteto 4 uždavinio priemonių „Visuomenės informavimo apie aplinką sistemos sukūrimas ir plėtra“ ir „Visuomenės informavimo ir švietimo apie aplinką priemonių įgyvendinimas“ įgyvendinimą, buvo atliktas *vertinimas* „Sanglaudos skatinimo veiksmų programos informavimo apie aplinką priemonių stebėsenos rodiklių skaičiavimo metodikos parengimas ir jų pradinės situacijos nustatymas“. Pagrindinės rekomendacijos davė naudą šių dviejų priemonių įgyvendinimui:

Intervencijų mastas ir poveikis (įskaitant poveikį strateginiams konteksto rodikliams):

Vertinant 1 prioriteto 4 uždavinio įgyvendinimo naudą, svarbu pažymėti, kad kiekvienais metais vykdomo Lietuvos paviršinių vandens telkinių monitoringo duomenys rodo, kad šalies vandens telkinių ekologinė būklė gerėja. Pasiiektas progresas ir steigiant saugomas teritorijas. Naudojant ES struktūrinių fondų lėšas, saugomų teritorijų plotas nuolat didėja. Nuo 2005 m. iki 2015 m. saugomų teritorijų plotas išaugo 95,7 tūkst. ha, o „Natura 2000“ teritorijų, kurios nepatenka į saugomas teritorijas, plotas išaugo 105,1 tūkst. ha ir 2015 m. sudarė 123,1 ha. Saugomų teritorijų plotas kartu su „Natura 2000“ teritorijomis, nepatenkančiomis į kitų saugomų teritorijų plotą, 2015 m. pabaigoje sudarė 17,63 proc. šalies teritorijos ploto. Taip pat būtina pažymėti, kad avarių ir dėl jų susidarantių ekstremalių ekologinių situacijų, kurių metu yra teršiama aplinka ar daromas kitas neigiamas poveikis gamtai, palaipsniui sumažėjo nuo 133 avarių 2002 m. iki 106 avarių 2014 m., ekstremalių situacijų – nuo 35 incidentų 2002 m. iki 1 incidento 2014 m., ir tai rodo, kad Lietuvai pastaraisiais metais pavyksta užtikrinti aukštą aplinkos saugumo lygį.

19 paveikslas. Saugomų teritorijų plotas proc. (kartu su Natura2000 teritorijomis, nepatenkančiomis į kitų saugomų teritorijų plotą Lietuvoje 2005-2015 m.)

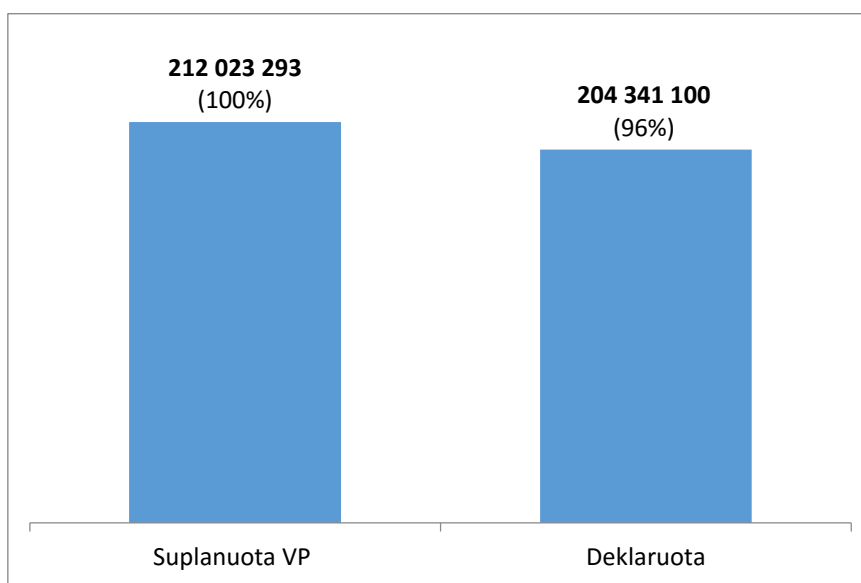

Šaltinis: sudaryta pagal Lietuvos statistikos departamento skelbiamus duomenis apie saugomų teritorijų plotą ir Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos pateiktus duomenis apie Natura2000 teritorijų, kurios nepatenka į kitas saugomas teritorijas, plotą.

1 prioriteto 4 uždavinio įgyvendinimas pasižymi plačia geografine intervencijų ir projektų įgyvendinimo rezultatų sklaida (projektai vykdyti 56 savivaldybėse, o kai kurių projektų veiklos apėmė visą šalies teritoriją). Tai reiškia, kad projektų įgyvendinimo rezultatus pajuto didelė dalis šalies gyventojų. Vykdytos intervencijos prisidėjo prie gyvenimo kokybės gerėjimo ir atskirų teritorijų patrauklumo lankytojams, turistinio potencialo didinimo. Vertinimo⁸³ rezultatai rodo, kad 2007–2013 m. laikotarpiu viešosios infrastruktūros, gyvenamosios aplinkos kokybė ir saugumo dimensijos indeksas, apimantis kai kuriuos aplinkosauginius ir vietovės patrauklumo rodiklius, pagerėjo 59 (iš 60) Lietuvos savivaldybėse.

⁸³ Žr. 2007-2013 metų ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos miestams ir miesteliams vertinimas. Finansų ministerijos užsakymu atliko ESTEP, 2016 m.

20 paveikslas. 1 prioriteto 4 uždavinio (Aplinkos ministerija įgyvendinimas pagal VP suplanuotas ir panaudotas lėšas (eurų/proc. ES ir nacionalinės lėšos))

AM administruojamoms 1 prioriteto 4 uždavinio priemonėms įgyvendinti Veiksmų programoje numatyta 212 mln. eurų ES fondų ir nacionalinių lėšų, kas sudaro 100 proc. Europos Komisijai deklaruota suma – 204,3 mln. eurų, kas sudaro 96 proc. nuo suplanuotų VP lėšų sumos.

Šio uždavinio priemonių įgyvendinimas prasidėjo anksti – 2009 m. pradžioje, tuoj po to, kai buvo patvirtinta SSVP. Priemonės, kurias įgyvendino AM pavaldžios institucijos, buvo įgyvendinamos sklandžiai, tačiau buvo susiduriama ir su kai kurioms problemomis, pvz., projektų viešųjų pirkimų vykdymo vėlavimas, teisminiai ginčai dėl viešųjų pirkimų sprendimų pagrįstumo, dėl įvairių priežasčių daugelio projektų atsilikimas nuo suderinto mokėjimų plano. Vėlavimai buvo regionų projektų planavimo būdu įgyvendinamose priemonėse, kadangi regionų plėtros tarybos laiku nepriimdavo reikalingų sprendimų, Atsižvelgiant į uždavinio įgyvendinimo eigą, lėšos buvo perskirstomos, tačiau papildomų nebuvo skirta. Gerosios praktikos pavyzdžiai pateikti aukščiau.

D DALIS: HORIZONTALIOS POLITIKOS

1. Uždavinio įgyvendinimo poveikis vyrų ir moterų lygių galimybių skatinimui

Poveikis neutralus: 1 prioriteto 4 uždavinio priemonės ir pagal jas įgyvendintos veiklos neturėjo sąsajų su vyrų ir moterų lygių galimybių politika ir negalėjo turėti neigiamos ar teigiamos įtakos lyčių lygybės principams, nes visos investicijos buvo nukreiptos į gamtos išteklių išsaugojimą sudarant sąlygas efektyviai juos pritaikyti gyventojų ir ūkio reikmėms.

2. Uždavinio įgyvendinimo poveikis informacinės visuomenės plėtrai

Dalis visuomenės informavimo veiklų, įgyvendintų pagal 1 prioriteto 4 uždavinio priemones „Visuomenės informavimo apie aplinką sistemos sukūrimas ir plėtra“ ir „Visuomenės informavimo ir švietimo apie aplinką priemonių įgyvendinimas“ (visuomenės informavimas apie aplinką šviečiamosiose laidose, spaudoje, internete ir kitose informacinėse visuomenės informavimo priemonėse, aplinkosaugos ir darnaus vystymosi aktualijų internetinio portalo įdiegimas jau egzistuojančioje interneto svetainėje ir kt.), užtikrino paprastesnį, greitesnį ir patogesnį įvairių visuomenės grupių poreikiams skirtą skaitmeninio turinio aplinkosaugos tematika prieinamumą. Tokių veiklų įgyvendinimas prisidėjo prie elektroninio turinio ir paslaugų plėtros bei visapusiško gyvenimo kokybės gerinimo.

3. Uždavinio įgyvendinimo poveikis darniai plėtrai

1 prioriteto 4 uždavinio priemonės tiesiogiai įgyvendino darnaus vystymosi prioritetus. Gamtos ir kultūros paveldo objektų tvarkymas ir jų pritaikymas lankymui, tinkamas lankytojų srautų reguliavimas leido sumažinti rekreacinės veiklos neigiamą poveikį saugomoms teritorijoms ir jose saugomoms rūšims, stabdyti biologinės įvairovės nykimą. Įgyvendinant pagal šį uždavinį finansuojamus projektus, kasmet buvo sutvarkoma ir visuomenės lankymui pritaikoma vis daugiau teritorijų, saugomų kompleksų ir objektų, kad juos būtų galima lankyti nedarant žalos kraštovaizdžiui, biologinei. Siekiant išvengti didėjančio lankytojų srauto keliamos grėsmės saugomoms gamtinėms ir kultūrinėms vertybėms, sukurta tinkama infrastruktūra lankytojams – įrengta informacinė sistema, lankytojų centrai, pažintiniai bei mokomieji takai, regyklos ir pan. Paveldo objektų, saugomų teritorijų prieigos, viešosios paskirties objektų infrastruktūra pritaikyta specialiųjų poreikių turintiems žmonėms.

Kraštovaizdį darkantys objektai yra svarbi problema ne tik saugomose teritorijose, bet ir visoje Lietuvoje. Siekiant sumažinti intensyvios ūkinės veiklos padarytą žalą vertingiems ir vaizdingiems kraštovaizdžio kompleksams ir padidinti saugomų teritorijų rekreacinį potencialą, vykdyti pažeistų teritorijų atkūrimo, užterštų teritorijų ir apleistų pastatų tvarkymo darbai. Nenaudojami karjerai, pradėti, bet nebaigti statyti statiniai, nenaudojamos aikštelės, žemės ūkio gamybiniai centrai ir kiti apleisti statiniai gadina šalies kraštovaizdį, mažina rekreacijos galimybes ir patrauklumą. Pagal darnaus vystymosi strategiją iki 2020 m. siekiama kuo sparčiau atkurti pažeistas teritorijas. Skatinant pažeistų teritorijų atstatymą, SSVP buvo numatyta net keletas priemonių: „Biologinės įvairovės ir kraštovaizdžio apsauga“, „Užterštų teritorijų poveikio vertinimas“, „Praeityje užterštų teritorijų tvarkymas“. Visų šių priemonių įgyvendinimas prisidėjo prie rekultivuotų teritorijų atstatymo ir kraštovaizdžio gerinimo. Sutvarkius užterštas teritorijas užtikrinama gera požeminių ir paviršinių vandenų kokybė, sudaromos papildomos galimybės vietinei plėtrai, mažėja neigiamas tokių teritorijų poveikis žmonių sveikatai, „Natura 2000“ ir kitoms saugomoms teritorijoms. Gerinant vandens telkinių būklę, sudaromos sąlygos spartesnei vietinei plėtrai, spartesniam rekreacijos ir kaimo turizmo vystymui.

Įgyvendinti visuomenės informavimo projektai gerino visuomenės informuotumą apie aplinkos apsaugą, didino visuomenės aplinkosauginį aktyvumą, skatino aplinkai palankų gyvenimo būdą, o tai, derinant spartų ekonomikos augimą su sveikos aplinkos išsaugojimu, yra viena iš pagrindinių sąlygų siekiant darnaus vystymosi tikslų.

Gerosios praktikos projektų pavyzdžiai nurodyti šio uždavinio aprašymo C dalyje.

4. JEREMIE įgyvendinimas

Netaikoma

5. Informacija apie kryžminį finansavimą

Netaikoma

6. Uždavinio įgyvendinimo poveikis užimtumui

Netaikoma: uždavinys tiesiogiai neprisideda prie darbo vietų kūrimo.

3.1.3.2. Svarbiausios problemos

Įgyvendinant 1 prioriteto 4 uždavinį kilo šios su projektų įgyvendinimu susijusios problemos:

- projektų viešųjų pirkimų vykdymo vėlavimas (atskirais atvejais net 1–2 metus buvo atsiliekama nuo projekto finansavimo ir administravimo sutartyje patvirtinto pirkimų plano);

- teisminiai ginčai dėl viešųjų pirkimų sprendimų pagrįstumo;
- dėl projektuotojų nekokybiškai parengtų statybos darbų techninių dokumentų vėlavo darbų vykdymas, buvo keičiami sprendiniai;
- projektų vykdytojai, planuodami veiklų terminus, neįvertino visų galimų rizikų dėl darbų sezoniškumo, poreikio keisti techninius sprendinius, teisės aktuose įtvirtintų reikalavimų įtakos specifinių darbų vykdymo terminų nustatymui ir pan.;
- daugelio projektų atsilikimas nuo suderinto mokėjimų plano dėl įvairių priežasčių: pakeitimai, susiję su strategijų pakeitimu; veiklų vėlavimas dėl netinkamai teikiamų paslaugų bei užsakovo delsimo priimti savalaikius sprendimus; užsitęsęs sutaupyto lėšų panaudojimo papildomoms veikloms svarstymas bei reikalingų pakeitimų patvirtinimas; veiklų vėlavimas dėl netinkamų techninių sprendinių, užsitęsusio reikalingų pakeitimų rengimo ir derinimo proceso bei viešųjų pirkimų pakartotinio vykdymo.

Kiliosios problemos buvo sprendžiamos aktyviai prižiūrint paraiškų ir projektų dokumentacijos rengimą, organizuojant papildomus mokymus ir konsultacijas pareiškėjams ir projektų vykdytojams, siunčiant įspėjamuosius raštus dėl vėluojančių projektų perkėlimo į vėlesnį etapą ir pan.

3.2. 2 prioritetas „Viešųjų paslaugų kokybė ir prieinamumas: sveikatos, švietimo ir socialinė infrastruktūra“

SSVP 2 prioritetas įgyvendina SSVP 2-ąjį tikslą – užtikrinti prieinamas ir aukštos kokybės esmines viešąsias sveikatos priežiūros, švietimo, valstybės užimtumo rėmimo politiką įgyvendinančių institucijų teikiamas paslaugas, nestacionarias socialines paslaugas ir paslaugas neįgaliesiems. Šiam tikslui įgyvendinti SSVP numatyti 4 uždaviniai ir 34 priemonės, kurias administravo **Švietimo, Sveikatos apsaugos, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos**:

1. Kokybiškų ir prieinamų sveikatos priežiūros paslaugų teikimas (12 priemonių, SAM);
2. Aukštesnės švietimo ir studijų sistemos paslaugų kokybės bei prieinamumo užtikrinimas, gerinant visų amžiaus grupių asmenų dalyvavimą mokymosi visą gyvenimą sistemoje (18 priemonių, ŠMM);
3. Darbo jėgos kvalifikacijos gerinimas ir ekonomiškai neaktyvių gyventojų įsitraukimo į darbo rinką skatinimas (1 priemonė, SADM);
4. Socialinės rizikos asmenų bei socialinę atskirtį patiriančių asmenų ir jų šeimų narių geresnės integracijos į visuomenę ir darbo rinką skatinimas (3 priemonės, SADM).

Su šių uždavinių įgyvendinimu susiję SSVP strateginio konteksto rodikliai ir jų reikšmių dinamika pristatoma 23-oje lentelėje. Pateikti duomenys rodo, kad 2007–2015 m. laikotarpiu buvo pasiektos arba beveik⁸⁴ pasiektos 15 iš 19 SSVP numatytų strateginio konteksto rodiklių reikšmių. Pažanga užtikrinant pajamų lygybę buvo mažesnė dėl neigiamų ekonominių tendencijų (pasaulio finansų krizės sąlygoto ekonominio nuosmukio) ir ribotos 2007–2013 m. veiksmų programų lėšomis finansuojamų intervencijų įtakos gyventojų pajamų rodikliams. Ypač gerų rezultatų pasiekta sveikatos priežiūros srityje – prie šių pokyčių ženkliai prisidėjo ir SSVP intervencijos sveikatos priežiūros paslaugų kokybės ir prieinamumo gerinimo srityje. Taip pat teigiamos tendencijos stebimos užimtumo rodiklių dinamikoje. SSVP intervencijos, lyginant su kitų 2007–2013 m. veiksmų programų intervencijomis ir nacionalinės politikos pokyčiais, nebuvo tiesiogiai skirtos užimtumo didinimui, tačiau projektų įgyvendinimo laikotarpiu jos ženkliai prisidėjo prie užimtumo didinimo, kadangi SSVP lėšomis buvo finansuojama nemažai infrastruktūros atnaujinimo ir plėtros projektų, kurie didino užimtumą statybų ir susijusiuose sektoriuose SSVP įgyvendinimo laikotarpiu. Bedarbių ir suaugusiųjų mokymo srityje ne visi SSVP planuoti tikslai buvo pasiekti, tačiau šie rodikliai mažai priklauso nuo SSVP intervencijų.

Detalesnė informacija apie atskirų SSVP 2-ojo prioriteto uždavinių indėlį į strateginio konteksto rodiklių pokyčius pateikiama atskirų uždavinių aprašymuose (žr. C dalį tikslų pasiekimo ir pažangos dalyse).

---

⁸⁴ Rezultatyvumas daugiau kaip 90 proc.

20 lentelė. Su SSVP 2-ojo prioriteto įgyvendinimu susiję strateginio konteksto rodikliai

Strateginio konteksto rodiklis	Pradinės reikšmės metai	Pradinė reikšmė	Siekiamą reikšmę (2015 m. tikslas)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Rezultatyvumas
Tikėtina vidutinė gyvenimo trukmė (metai)	2005	72,1	73,0	70,7	71,7	72,9	73,2	73,6	74,0	74,0	74,6	74,5	102%
Jaunesnių nei 65 metų amžiaus gyventojų mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (atvejai)	2005	4 295,0	4 200,0	4 506,0	3 917,0	3 586,0	3 562,0	3 483,0	3 441,0	3 253,0	3 110,0	3 070,0	137%
Jaunesnių nei 65 metų amžiaus gyventojų mirtingumas nuo piktybinių navikų (atvejai)	2005	2 759,0	2 700,0	2 809,0	2 817,0	2 721,0	2 629,0	2 661,0	2 502,0	2 542,0	2 501,0	2 578,0	105%
Hospitalinis mirštamumas dėl traumų, apsinuodijimų ir kitų išorinių priežasčių (atvejai)	2005	1 337,0	1 203,0	1 438,0	1 238,0	989,0	980,0	1 073,0	1 077,0	1 069,0	1 126,0	-	107%
Savižudybių skaičius	2005	1 319,0	1 200,0	1 025,0	1 111,0	1 138,0	1 018,0	1 018,0	927,0	1 085,0	930,0	896,0	134%
Darbo jėgos aktyvumo lygis (15–64 m.) (proc.)	2005	68,3	73,5	67,9	68,4	69,6	70,2	71,4	71,8	72,4	73,7	74,1	101%
Bendras (15–64 m.) gyventojų užimtumo lygis	2005	62,6	70,0	65,0	64,4	59,9	57,6	60,2	62,0	63,7	65,7	67,2	96%
Moterų (16-64 m.) užimtumo lygis	2005	59,4	61,5	62,0	61,8	60,4	58,5	60,2	61,8	62,8	64,9	66,5	108%
Pagyvenusių asmenų (55–64 m.) užimtumo lygis	2005	49,2	52,0	53,2	53,0	51,2	48,3	50,2	51,7	53,4	56,2	60,4	116%
Naujos galimybės (mokymas, darbo praktika, įdarbinimas) suteikimas jauniems (iki 25 metų) bedarbiams per 6 nedarbo mėnesius (proc.)	2005	85,0	100,0	90,1	91,3	91,3	79,7	96,1	97,8	96,8	98,0	-	98%
Naujos galimybės (mokymas, darbo praktika, įdarbinimas) suteikimas suaugusiems (25–64 metų) bedarbiams per 12 nedarbo mėnesių (proc.)	2005	83,0	100,0	93,7	94,8	94,8	82,4	97,2	99,6	90,9	98,1	-	98%
Ilgalaikių bedarbių, dalyvavusių aktyviose priemonėse (mokymas, darbo praktika, įdarbinimas), dalis (proc.)	2005	16,0	85,0	21,9	24,0	6,9	7,3	10,3	10,7	9,5	10,4	-	–
25–64 metų gyventojų, per paskutines 4 savaites dalyvavusių švietimo ir profesinio mokymo veikloje (mokymosi visą gyvenimą lygis), dalis	2005	6,1 ⁸⁵	11,0	5,5	4,9	4,6	4,4	6,0	5,4	5,9	5,1	5,8	–

⁸⁵ SSVP nurodyta pradinė reikšmė nesutapo su Lietuvos statistikos departamento skelbiamais duomenimis, todėl buvo patikslinta.

Strateginio konteksto rodiklis	Pradinės reikšmės metai	Pradinė reikšmė	Siekiamą reikšmę (2015 m. tikslas)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Rezultatyvumas
Vidutinis išėjimo iš darbo rinkos amžius (metai)	2005	63,5	64,5	61,2	61,5	62,4	61,9	63,9	62,3	61,5	64,3	64,4	100%
Pasirūpinimas vaikų priežiūra: (a) (iki 3 metų) (proc.)	2005	22,2 ⁸⁶	30,0	28,1	25,4	24,0	22,6	27,4	31,4	31,9	33,1	35,0	117%
Pasirūpinimas vaikų priežiūra: (b) (nuo 3 metų iki mokyklinio amžiaus) (proc.)	2005	70,7 ⁸⁷	90,0	76,1	79,2	78,7	79,3	80,2	82,0	84,8	86,1	87,0	97%
Dirbančių neįgaliųjų dalis	2003	20,0	30,0	27,2	26,9	26,8	26,7	27,0	27,3	26,9	28,0	28,8	96%
Skurdo rizikos lygis	2004	20,5	10,0	19,1	20,9	20,3	20,5	19,2	18,6	20,6	19,1	-	52%
Vyrų ir moterų atlyginimų lygio skirtumas (proc.)	2004	16,0	<10,0	22,6	21,6	15,3	14,6	11,9	12,6	13,3	14,8	-	68%

⁸⁶ SSVP nurodyta pradinė reikšmė nesutapo su Lietuvos statistikos departamento skelbiamais duomenimis, todėl buvo patikslinta.

⁸⁷ SSVP nurodyta pradinė reikšmė nesutapo su Lietuvos statistikos departamento skelbiamais duomenimis, todėl buvo patikslinta.

3.2.1. Uždavinio Nr. 1 „Teikti kokybiškas ir prieinamas sveikatos priežiūros paslaugas“ (SAM) įgyvendinimas

Sveikatos apsaugos ministerija įgyvendino SSVP 2 prioriteto „Viešųjų paslaugų kokybė ir prieinamumas: sveikatos, švietimo ir socialinė infrastruktūra“ (toliau – 2 prioritetas) 1 uždavinį „Teikti kokybiškas ir prieinamas sveikatos priežiūros paslaugas“ (toliau – 1 uždavinys). Įgyvendinant šį uždavinį SSVP lėšomis modernizuota sveikatos priežiūros įstaigų infrastruktūra ir pagerinta sveikatos priežiūros paslaugų kokybė bei prieinamumas. Įsigyta diagnostinė ir gydymo įranga, suremontuotos / rekonstruotos patalpos širdies ir kraujagyslių ligų diagnostikai ir gydymui, skubios medicinos pagalbos teikimui, ankstyvai onkologinių susirgimų diagnostikai ir visaverčiam gydymui, psichikos sveikatos priežiūros paslaugų gerinimui, ambulatorinių, palaikomojo gydymo ir slaugos paslaugų plėtrai bei stacionarinių paslaugų optimizavimui, taip pat suremontuotos / rekonstruotos patalpos, įrengtos darbo vietos, įsigytos transporto, ryšių priemonės visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų savivaldybėse plėtrai. Uždaviniui įgyvendinti buvo patvirtinta 12 priemonių, kurioms skirta 238,349 mln. eurų ES struktūrinių fondų lėšų. Iš 12 SAM administruojamų priemonių 8 priemonėms taikytas valstybės projektų planavimo atrankos būdas, 3 – regionų projektų planavimo atrankos būdas ir 1 priemonei – projektų konkursas. 1 uždavinio įgyvendinimo laikotarpiu buvo pasirašytos 248 projektų finansavimo ir administravimo sutartys, tačiau 1 sutartis buvo nutraukta, kitų 247 projektų veiklos buvo sėkmingai baigtos įgyvendinti.

3.2.1.1. Tikslų pasiekimas ir pažangos analizė

Informacija apie SSVP 2 prioriteto 1 uždavinio įgyvendinimo pažangą pateikiama remiantis fizinių ir finansinių stebėsenos rodiklių pasiekimais.

A DALIS: STEBĖSENOS RODIKLIŲ PASIEKIMAI UŽDAVINIO LYGMENIU

21 lentelė. 1 uždavinys: Teikti kokybiškas ir prieinamas sveikatos priežiūros paslaugas

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso
Produkto rodikliai											
Paramą gavusių sveikatos priežiūros įstaigų skaičius	Pasiekimas	0	39	53 ⁸⁸	65	132	204	186 ⁸⁹	205 ⁹⁰	218	218
	Tikslas										210
	Pradinis taškas	0									
Projektų skaičius (sveikatos apsauga)	Pasiekimas	0	1 ⁹¹	53	192	235	245	247	247 ⁹²	247	247
	Tikslas										235
	Pradinis taškas	0									
Rezultato rodikliai											
Pacientų, kuriems pagerėjo sveikatos priežiūros paslaugų kokybė ir prieinamumas, skaičius	Pasiekimas ⁹³	0	20916	154317	282933	624786	701148	1170438	1390623	1600027	1340578 ⁹⁴
	Tikslas										1050500
	Pradinis taškas	0									

⁸⁸ Buvo tikslinta pasiekimo reikšmė. Patikslinimo priežastis – pasiekimo apskaičiavimo klaida: netinkamai įvesti rodiklio pasiekimo duomenys į informacinę sistemą.

⁸⁹ Pasiekta reikšmė mažesnė nei praėjusiais metais, nes buvo eliminuotos besidubliuojančios įstaigos, kurios dalyvavo vykdant kelis projektus.

⁹⁰ Eliminavus besidubliuojančias sveikatos priežiūros įstaigas, gavusias paramą pagal kelias finansavimo ir administravimo sutartis.

⁹¹ Buvo tikslinta pasiekimo reikšmė. Vietoj 0, nurodytas 1. Atitinkamai keitėsi paskesnių metų duomenys.

⁹² Buvo nutraukta 1 sutartis dėl bankroto (neužtikrinamas projekto veiklų tęstinumas).

⁹³ Rodiklio pasiekimuose nėra eliminuotas skaičius pacientų, besikartojančių skirtingose priemonėse ir / ar projektuose.

⁹⁴ Stulpelyje „Iš viso“ nurodyta rodiklio reikšmė yra unikalų pacientų skaičius. Baigus įgyvendinti Sanglaudos skatinimo veiksmų programos 2 prioriteto 1 uždavinį, rezultato rodiklio reikšmę uždavinio lygmeniu nustatė Valstybinė ligonių kasa prie SAM suskaičiavus pacientus pagal asmens kodą, t. y. buvo eliminuoti pasikartojantys pacientai skirtingose priemonėse ir / ar projektuose.

B DALIS: FINANSINIS ĮGYVENDINIMAS

22 lentelė. 2 prioriteto 1 uždavinio finansinis įgyvendinimas (eurais)

Uždavinys	Deklaruotų išlaidų suma	
	Iš viso:	Deklaruotas EK viešasis įnašas
1 uždavinys	281.299.748,81	279.704.266,11

C DALIS: KOKYBINĖ ANALIZĖ

Vertinant faktiškai pasiektas rezultato ir produkto rodiklių reikšmes bei faktiškai panaudotas ES ir bendrojo finansavimo lėšas galima teigti, kad 2 prioriteto 1 uždavinys įgyvendintas sėkmingai. Visų pradėtų vykdyti projektų veiklos buvo įgyvendintos tinkamai ir laiku. Įgyvendinus projektus produkto rodiklio „**Paramą gavusių sveikatos priežiūros įstaigų skaičius**“ faktinė reikšmė (218) siekia 103,8 proc. SSVP plane nurodytos (210) šio rodiklio reikšmės (eliminavus besidubliuojančias įstaigas, kurios dalyvavo vykdant kelis projektus). Pagal rodiklio apskaičiavimo metodiką sumuojamos sveikatos priežiūros įstaigos, kuriose modernizuota visa projekte numatyta atskiros sveikatos priežiūros įstaigos infrastruktūra (viena sveikatos priežiūros įstaiga kaip vienas juridinis vienetas). Atkreiptinas dėmesys, kad 1 uždavinio įgyvendinimo eigoje buvo priimti sprendimai finansuoti daugiau smulkių (mažos vertės) projektų, todėl rodiklio reikšmė viršija SSVP plane numatytą pasiekti reikšmę. SSVP planavimo metu buvo numatoma finansuoti mažesnių skaičių, bet stambesnių projektų, tačiau pasikeitus socialinei-ekonominei situacijai šalyje, sumažėjus valstybės biudžeto finansavimui, pradėjus įgyvendinti Sveikatos priežiūros įstaigų ir paslaugų restruktūrizavimo trečiojo etapo programą ir išlikus dideliame sveikatos priežiūros įstaigų modernizavimo poreikiui, buvo išplėstas galimų pareiškėjų ratas, pradėta įgyvendinti nauja priemonė „Investicijos į privačių asmens sveikatos priežiūros įstaigų teikiamų viešųjų ambulatorinių ir stacionarinių paslaugų infrastruktūrą“, koreguotos remiamos veiklos, pradėti finansuoti smulkesni (mažesnės apimties) projektai.

Produkto rodiklis „**Projektų skaičius (sveikatos apsauga)**“ pagal pasirašytas projektų finansavimo ir administravimo sutartis siekė 247. Lyginant su SSVP plane nurodyta šio rodiklio reikšme (235) rodiklio pasiekimas sudarė 105,10 proc.

Rezultato rodiklio „**Pacientų, kuriems pagerėjo sveikatos priežiūros paslaugų kokybė ir prieinamumas, skaičius**“ faktiškai pasiekta reikšmė (1 340 578) lyginant su SSVP plane nurodyta šio rodiklio reikšme (1 050 500) sudarė 127,6 proc. Didesnę nei planuota faktinę rezultato rodiklio reikšmę lėmė tai, kad buvo išplėstas galimų pareiškėjų ratas ir sveikatos priežiūros paslaugų teikimo infrastruktūra modernizuota didesniame sveikatos priežiūros įstaigų skaičiuje nei buvo planuota, todėl kokybiškesnės paslaugos buvo suteiktos didesniame pacientų skaičiu.

1 uždavinio įgyvendinimui SSVP buvo numatyta 280,41 mln. eurų ES fondų ir nacionalinių lėšų, kurios buvo pilnai panaudotos sėkmingai įgyvendinus projektų veiklas. Lėšų panaudojimas sudarė 282,03 mln. eurų ir siekė 100,6 proc. suplanuotos sumos. Lėšų panaudojimas buvo viršytas dėl didesnio nei buvo planuota nacionalinių lėšų pritraukimo projektų įgyvendinimui.

Įgyvendinant 1 uždavinio priemones siekiama Sergamumo ir mirtingumo nuo pagrindinių neinfekcinių ligų mažinimo 2007–2013 metų programos ir Sveikatos priežiūros sistemos reformos tęstinumo, sveikatos priežiūros infrastruktūros optimizavimo programos tikslų ir uždavinių įgyvendinimo. Siekiama pagerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir prieinamumą investuojant į sveikatos priežiūros įstaigų infrastruktūros modernizavimą ir šiuolaikinių technologijų diegimą, sumažinti sergamumą pagrindinėmis neinfekcinėmis ligomis bei mirtingumą nuo jų, taip pat ir nuo išorinių mirties priežasčių. Investicijos skirtos diagnostinės ir gydymo įrangos įsigijimui, skubios medicinos pagalbos teikimui reikalingų patalpų renovavimui, ankstyvai onkologinių susirgimų diagnostikai ir visaverčiam gydymui, psichikos sveikatos priežiūros paslaugų gerinimui, ambulatorinių, palaikomojo gydymo ir slaugos paslaugų plėtrai bei stacionarinių paslaugų optimizavimui. Tai pat vykdant visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų infrastruktūros savivaldybėse plėtrą buvo renovuojamos patalpos, įrengiamos darbo vietos (įsigyjant kompiuterius ir programinę įrangą, biuro baldus ir kitą įrangą), įsigyjamos transporto, ryšių

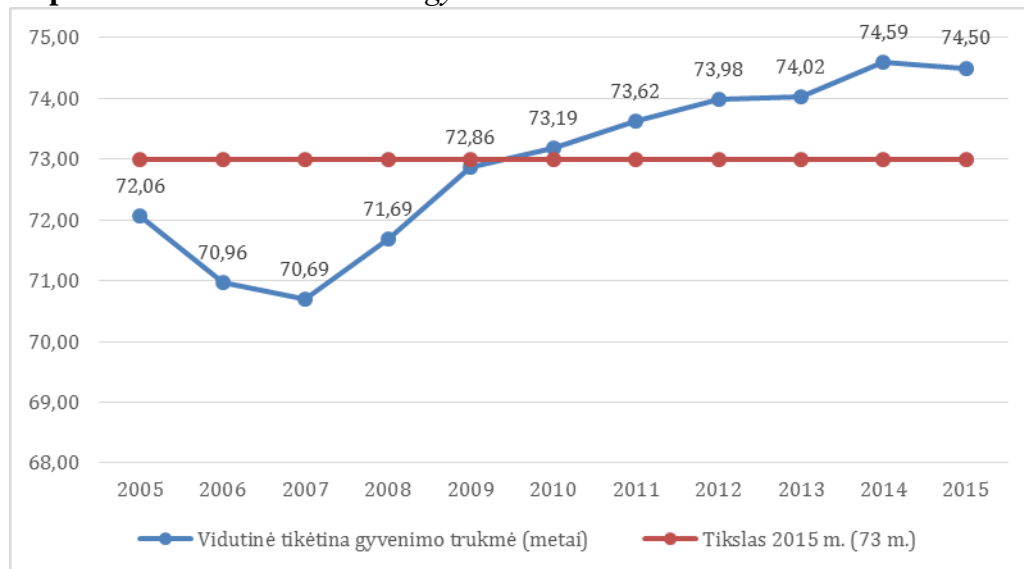
priemonės, reikalingos visuomenės sveikatos paslaugų teikimui, taip priartinant visuomenės sveikatos paslaugas prie gyventojų bei pagerinant jų kokybę.

Intervencijų mastas ir poveikis (įskaitant poveikį strateginiams konteksto rodikliams):

Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenimis 2015 m. sveikatos priežiūros įstaigų tinklą Lietuvoje sudarė 2227 juridiniai vienetai. Parama pagal 1 uždavinį buvo skirta 218 sveikatos priežiūros įstaigų (eliminavus besidubliuojančias įstaigas, kurios dalyvavo vykdant kelis projektus), t. y. 9,2 proc. nuo viso sveikatos priežiūros įstaigų tinklo. Atkreiptinas dėmesys, kad 2007–2013 m. ES struktūrinė parama skirta gerinti konkrečių sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir prieinamumą, sumažinti sergamumą pagrindinėmis neinfekcinėmis ligomis ir mirtingumą nuo jų (širdies ir kraujagyslių ligos, onkologinės ligos, psichikos sutrikimai ir kt.), plėtoti ambulatorines, palaikomojo gydymo ir slaugos paslaugas bei paliatyviąją pagalbą, optimizuojant stacionarines paslaugas, t. y. ES struktūrinės paramos lėšomis modernizuojama tik ta dalis sveikatos priežiūros įstaigų infrastruktūros bei įsigyjama tik ta medicininė įranga, kuri susijusi su remiamomis investicijų sritimis.

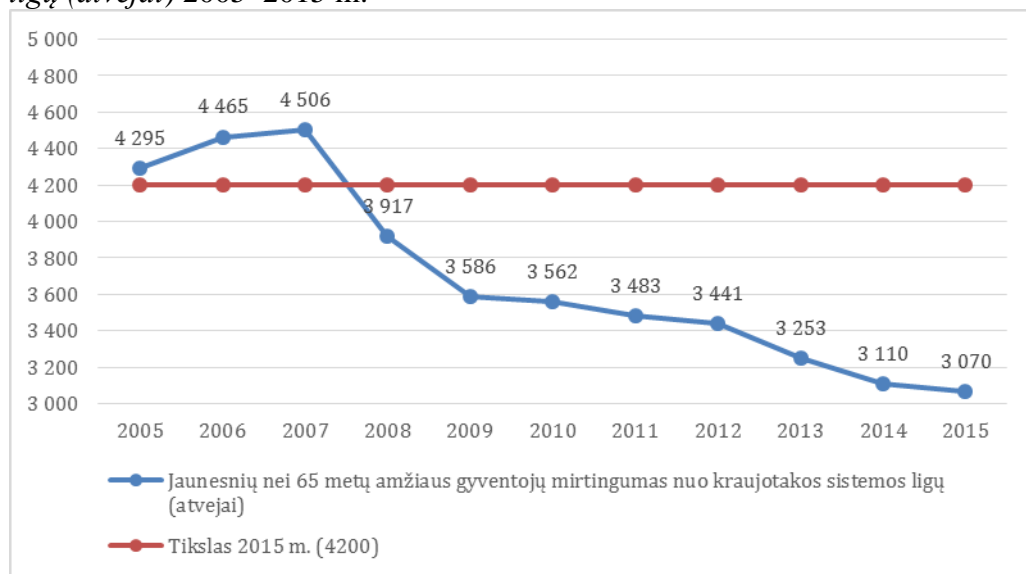
Lietuvos 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos panaudojimo strategijoje konvergencijos tikslui įgyvendinti numatyta užtikrinti aukštos kokybės ir prieinamas sveikatos priežiūros paslaugas bei sveiką darbo jėgą, kaip vieną esminių krypčių plėtojant darbo jėgos produktyvumą, naikinant kliūtis spartesnei ekonominei plėtrai Lietuvoje. Į sveikatos sektorių investuojant 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos lėšas siekiama tikėtina vidutinę gyvenimo trukmę pailginti iki 73 metų (72 m., 2004 m.). Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenimis, Lietuvoje vidutinė būsimo gyvenimo trukmė 2015 m. siekė 74,5 metus ir buvo didesnė nei SSVP planuota atitinkamo strateginio konteksto rodiklio reikšmė 2015 m. (73 metai). SSVP suplanuota reikšmė pasiekta dar 2010 m.

21 paveikslas. Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė 2005–2015 m.

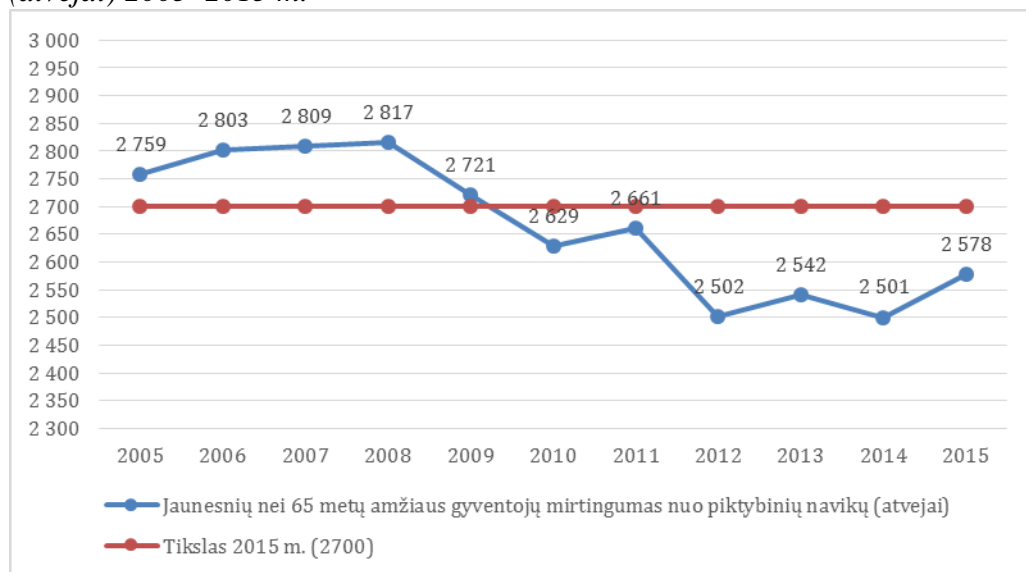
Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenimis, Lietuvoje jaunesnių nei 65 metų amžiaus gyventojų mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų mažėjo ir 2015 m. siekė 3070 atvejų, t. y. buvo mažesnis nei SSVP planuota atitinkamo strateginio konteksto rodiklio reikšmė 2015 m. (4200 atvejų). SSVP suplanuota reikšmė pasiekta dar 2008 m.

22 paveikslas. Jaunesnių nei 65 metų amžiaus gyventojų mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (atvejai) 2005–2015 m.

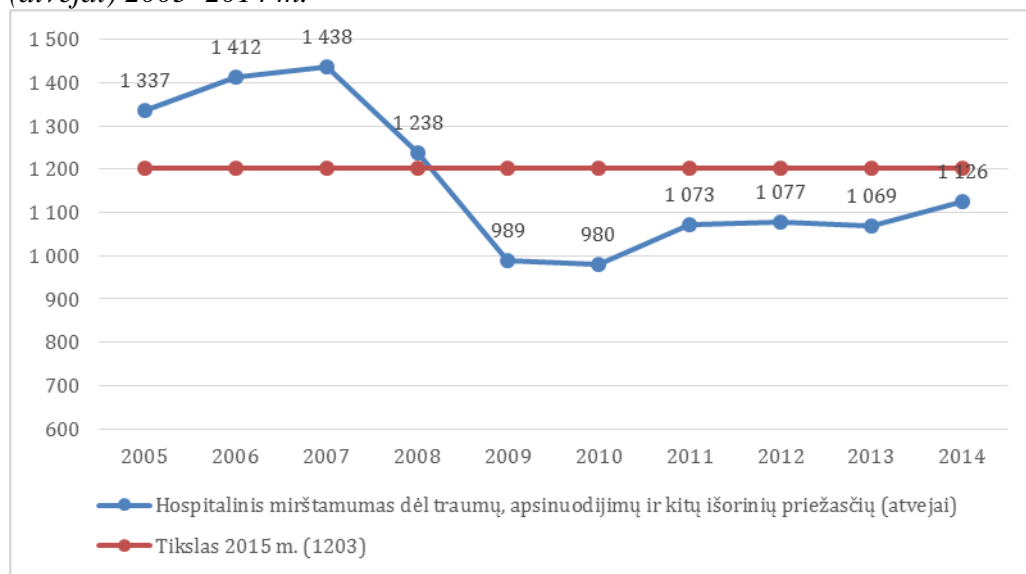
Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenimis, Lietuvoje jaunesnių nei 65 metų amžiaus gyventojų mirtingumas nuo piktybinių navikų mažėjo ir 2015 m. siekė 2578 atvejus, t. y. buvo mažesnis nei SSVP planuota atitinkamo strateginio konteksto rodiklio reikšmė 2015 m. (2700 atvejų). SSVP suplanuota reikšmė pasiekta dar 2010 m.

23 paveikslas. Jaunesnių nei 65 metų amžiaus gyventojų mirtingumas nuo piktybinių navikų (atvejai) 2005–2015 m.

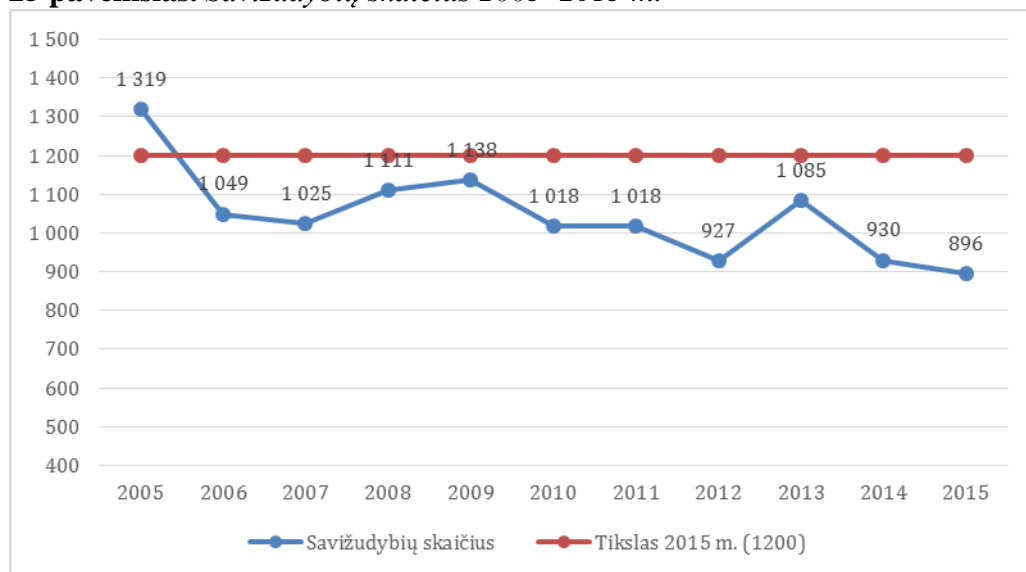
Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenimis, Lietuvoje hospitalinis mirštamumas dėl traumų, apsinuodijimų ir kitų išorinių priežasčių mažėjo ir 2014 m. siekė 1126 atvejus, t. y. buvo mažesnis nei SSVP planuota atitinkamo strateginio konteksto rodiklio reikšmė 2015 m. (1203 atvejai). SSVP suplanuota reikšmė pasiekta 2009 m.

24 paveikslas. Hospitalinis mirštamumas dėl traumų, apsinuodijimų ir kitų išorinių priežasčių (atvejai) 2005–2014 m.

Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenimis, Lietuvoje savižudybių skaičius mažėjo ir 2015 m. siekė 896 atvejus, t. y. buvo mažesnis nei SSVP planuota atitinkamo strateginio konteksto rodiklio reikšmė 2015 m. (1200 atvejų). Savižudybių skaičius ženkliai sumažėjo 2006 m. ir nuo tada yra mažesnis nei SSVP suplanuota pasiekti reikšmė ir nežymiai mažėjantis.

25 paveikslas. Savižudybių skaičius 2005–2015 m.

SSVP 2 tikslo „Užtikrinti prieinamas ir aukštos kokybės esmines viešąsias sveikatos priežiūros, švietimo, valstybės užimtumo rėmimo politiką įgyvendinančių institucijų teikiamas paslaugas, nestacionarias socialines paslaugas ir paslaugas neįgaliesiems“ strateginio konteksto aprašyme numatyti 5 sveikatos srities rodikliai. Atsižvelgiant į statistinių rodiklių gerėjimą, daroma prielaida, kad 1 uždavinio investicijos sveikatos sektoriuje daro teigiamą poveikį SSVP tikslų pasiekimui.

Sėkmingai įgyvendinti projektai

Projekto vykdytojas: Viešoji įstaiga Plungės rajono savivaldybės ligoninė.

Projekto pavadinimas: „Ambulatorinių paslaugų, slaugos ir palaikomojo gydymo paslaugų plėtra ir kokybės gerinimas bei stacionarių paslaugų optimizavimas VšĮ Plungės rajono savivaldybės ligoninėje“.

Projekto vertė: 1,18 mln. eurų.

Projekto tikslas: pagerinti ambulatorinių, slaugos ir palaikomojo gydymo bei paliatyviosios pagalbos paslaugų kokybę ir prieinamumą, optimizuoti stacionarines paslaugas Plungės rajono savivaldybės ligoninėje, modernizuojant patalpas ir įsigyjant įrangą.

Projekto metu buvo rekonstruota apie 248 kv. m. dienos chirurgijos ir operacinės bloko patalpų, suremontuota 182 kv. m. konsultacinės poliklinikos patalpų, rūšio patalpose įrengtos ambulatorinės reabilitacijos patalpos (448 kv. m.). Įsigyta įranga II lygio ambulatorinių paslaugų teikimui (rentgenas, kolposkopas, vaizdo gastroskopas, kolonoskopas), ambulatorinės reabilitacijos paslaugų teikimui (įrengtas baseinas, įsigyta daug įrangos šių paslaugų teikimui), dienos chirurgijos (laparoskopai, operaciniai šviestuvai), slaugos ir palaikomojo gydymo bei paliatyviosios pagalbos paslaugų teikimui. Plungės ligoninė aptarnauja Plungės rajono ir Rietavo savivaldybės gyventojus, daugėja atvykstančių iš kitų rajonų. Ligoninė turi sutartis su visomis teritorinėmis ligonių kasomis ir teikia kvalifikuotas antrinio lygio paslaugas visiems besikreipiantiems pacientams. Šio projekto dėka pagerėjo darbo ir pacientų gydymosi sąlygos. ES investicijos padėjo iš esmės atnaujinti infrastruktūrą, reikalingą dienos chirurgijos ir ambulatorinės reabilitacijos paslaugoms teikti. Pasiiekta projekto rezultato rodiklio „Pacientų, kuriems pagerėjo sveikatos priežiūros paslaugų kokybė ir prieinamumas, skaičius“ reikšmė – 23 758.

Projekto vykdytojas: Viešoji įstaiga Marijampolės pirminės sveikatos priežiūros centras.

Projekto pavadinimas: „Psichikos dienos stacionaro Marijampolėje įkūrimas“.

Projekto vertė: 1,18 eurų.

Projekto tikslas: Prisidėti prie kokybiškų ir įvairiapusių psichinės sveikatos priežiūros paslaugų teikimo Marijampolėje, įkuriant psichikos dienos stacionarą VšĮ Marijampolės PSPC turimose patalpose Bažnyčios g. 19. Įgyvendinus projektą buvo įrengtas 12 vietų Psichikos dienos stacionaras, suremontuota apie 435 kv. m. patalpų, kuriose įrengta: registratūra, gydytojų ir psichologo kabinetai, procedūrų kabinetas ir palatos, psichoterapijos kabinetas, skirti pacientų gydymui ir sveikatos gerinimui; įsigyta medicininės įrangos; muzikos ir šviesos terapijos, meno terapijos kabinetai; įsigyti relaksaciniai foteliai, kompiuterinė įranga, keramikos degimo krosnis, siuvimo mašina, pianinas, kiti muzikos instrumentai, šviesos terapijai skirta įranga, įrengta virtuvė. Tobulėjant gydymo metodams ir ambulatorinei pagalbai, hospitalizavimo apimtys mažėja ir psichikos sveikatos ligonių stacionarinį gydymą palengva pakeičia ambulatorinis gydymas psichikos dienos stacionare. Įkurtame Psichikos dienos stacionare aktyviai gydoma – tikslinama diagnozė, koreguojamas medikamentų paskyrimas, skiriama psichoterapija bei vykdoma reabilitacija. Pacientams pagal poreikius bus teikiamos gydytojo psichiatro konsultacijos, užtikrinamas tiek individualus, tiek grupinis psichologo, socialinių darbuotojų konsultavimas, medikamentinis gydymas, įvairių terapijos formų ir užsiėmimų taikymas (muzikos ir judėjimo terapija, higienos įgūdžių atstatymas ir bendravimo įgūdžių lavinimas; integruoto gyvenimo bendruomenėje, socialinių bei laisvalaikio praleidimo įgūdžių lavinimas). Pasiiekta projekto rezultato rodiklio „Pacientų, kuriems pagerėjo sveikatos priežiūros paslaugų kokybė ir prieinamumas, skaičius“ reikšmė – 192.

Projekto vykdytojas: Viešoji įstaiga Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikos.

Projekto pavadinimas: „Pozitronų emisijos tomografijos komplekso įkūrimas VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikose“.

Projekto vertė: 3,97 mln. eurų.

Projekto tikslas: Gerinti onkologinių ligų ankstyvą diagnostiką ir įdiegti metodikas, leidžiančias nustatyti onkologinių ligų gydymo efektyvumą.

Dažniausios Lietuvos gyventojų mirties priežastys yra kraujotakos sistemos ligos bei piktybiniai navikai. Onkologinėmis ligomis sergančių pacientų išgyvenamumo rodiklius ženkliai įtakoja ankstyva ligų diagnostika, kuri yra įmanoma tik turint pažangią įrangą. Pozitronų emisijos tomografijos (PET) tyrimo klinikinė reikšmė per pastarąjį dešimtmetį smarkiai išaugo. Apjungus PET ir kompiuterinę tomografiją, jungtinė technologija (PET/KT) leidžia įvertinti metabolizmo pokyčius ir nustatyti tikslią navikinio proceso lokalizaciją ar pakitimus širdies vainikinėse kraujagyslėse.

Projekto metu buvo pastatytas PET/KT aparatui ir paslaugų atlikimui skirtas pastatas (plotas apie 500 kv. m.) Santariškių klinikų miestelyje, įsigytas pozitronų emisijos tomografijos (PET/KT) skeneris), įsigytos traukos spintos ir injektoriai, 5 kompiuteriai, kušėtės, įrengtas dyzelinis generatorius, įsigyti prietaisai-dozimetrai. Šiuo aparatu atliekami tyrimai, kurių pagalba įvertinamos įvairių onkologinių susirgimų ligų apimtys, ligų atkryčiai bei efektyviai įvertinamas atsakas į taikomą priešvėžinį gydymą, taip pat ženkliai prisideda prie detalaus kardiologinių pacientų, sergančių išemine širdies liga, ištyrimo. PET/KT pagalba galima pažvelgti ne tik į įvairių susirgimų morfologinę išraišką, tačiau ir į įvairių susirgimų metabolizmą (apsirūpinimą maisto medžiagomis ir jų suvartojimą), tokiu būdu efektyviai atskiriamas navikinis audinys nuo sveiko. Per metus VŠĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikos atlieka apie 2000 tyrimų. Pacientai PET/KT tyrimui siunčiami iš visos Lietuvos gydytojų specialistų, pagal Sveikatos apsaugos ministro patvirtintą siuntimo PET/KT tvarką.

Siekiant užtikrinti tinkamą SSVP 2 prioriteto 1 uždavinio įgyvendinimą ir SSVP suplanuotų rodiklių pasiekimą buvo atlikti ES struktūrinės paramos **vertinimai**: „Sveikatos sistemos pertvarkos poveikio 2007–2013 m. ES struktūrinei paramai vertinimas“, „Sveikatos apsaugos ministerijos administruojamų Sanglaudos skatinimo veiksmų programos priemonių įgyvendinimo stebėsenos rodiklių sistemos tinkamumo bei efektyvumo vertinimas“, „Sveikatos sektoriaus prioritetų 2014–2020 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo laikotarpiu strateginis vertinimas“, „Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos administruojamų priemonių poveikio „auksinei valandai“ vertinimas“.

Siekiant išanalizuoti sveikatos sistemos pertvarkos įtaką 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo efektyvumui ir finansuojamų veiklų tęstinumui buvo atliktas „**Sveikatos sistemos pertvarkos poveikio 2007–2013 m. ES struktūrinei paramai vertinimas**“. Nustatyta, kad sveikatos sistemos pertvarka poveikio veiklų tęstinumui neturės. Atsižvelgta ir įgyvendintos gautos rekomendacijos: papildytas SAM vidaus procedūrų vadovas dėl kokybiškesnio priemonių įgyvendinimo stebėsenos atlikimo, rengiant strateginius dokumentus dėl 2014–2020 m. periodo skirtas didesnis dėmesys stebėsenos rodiklių reikšmių planavimui. Išspręstas klausimas dėl III lygio traumos centro įkūrimo ir įtraukimo į valstybės projektų sąrašą sąlygų ir termino nustatymo.

Atsižvelgiant į „**Sveikatos apsaugos ministerijos administruojamų Sanglaudos skatinimo veiksmų programos priemonių įgyvendinimo stebėsenos rodiklių sistemos tinkamumo bei efektyvumo vertinimo**“ rekomendacijas ir siekiant vertinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybės ir prieinamumo pokyčius buvo patvirtinta SSVP priemonių papildomų ir antrinių rodiklių skaičiavimo metodika sveikatos apsaugos ministro 2012 m. rugsėjo 24 d. įsakymu Nr. V-894. Nustatyti papildomi (nacionaliniai) rodikliai, kurie naudojami priemonių įgyvendinimo stebėsenai atlikti ir leidžia įvertinti investicijų naudą. Investicijų naudą leidžia įvertinti įsteigtų papildomų lovų skaičius tokioms paslaugoms, kurių poreikis yra didelis (slaugos ir palaikomojo gydymo bei paliatyvios pagalbos paslaugos), taip pat psichikos ligomis sergančiųjų paslaugų įvairovės plėtimas, dienos chirurgijos paslaugų plėtojimas, nes taip patenkinami pacientų poreikiai greičiau gauti būtiną paslaugą, mažėja ligonių nedarbo dienų skaičius, gerėja sveikatos priežiūros prieinamumas, dienos chirurgijos skyriuje suteikta paslauga yra dvigubai pigesnė, mažesnė hospitalinės infekcijos tikimybė ir kt. Pavyzdžiui, pradėti taikyti tokie nauji rodikliai:

- rodiklis „Diferencijuotose kompleksinės pagalbos vaikui ir šeimai centruose teikiamų paslaugų įvairovė“ – įkūrus 5 diferencijuotus kompleksinės psichiatrinės pagalbos vaikui ir šeimai centrus teikiama įvairių naujų paslaugų: dienos stacionaro, krizių intervencijos, įvairios terapijos rūšys;

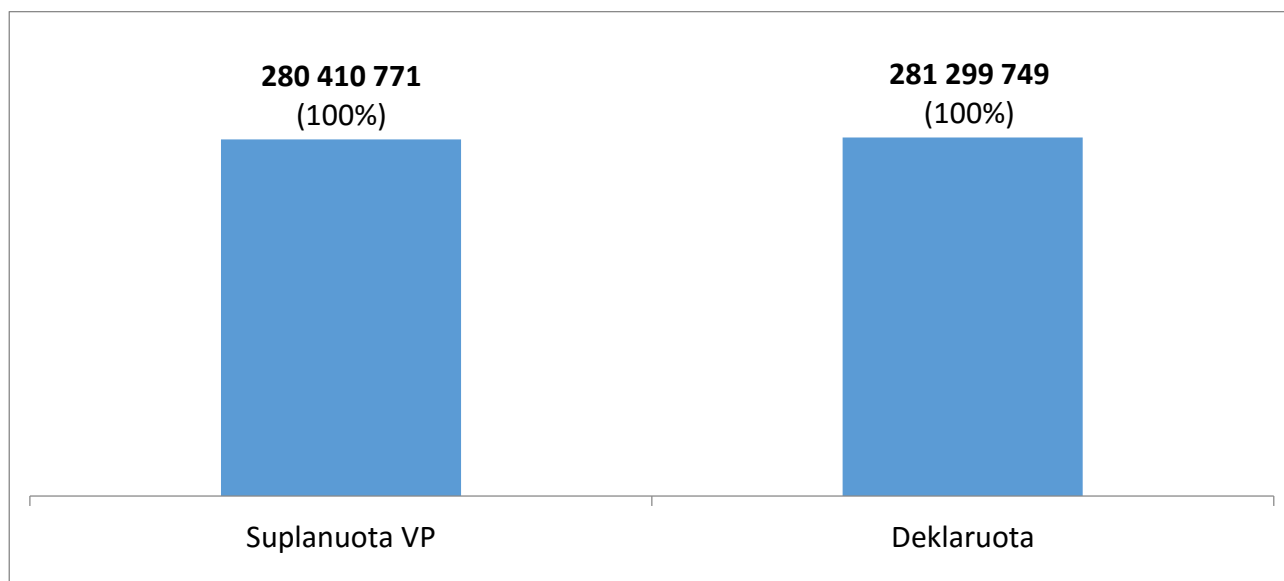
- rodikliai „Įsteigtų paliatyviosios pagalbos lovų skaičius“, „Įsteigtų papildomų slaugos ir palaikomojo gydymo lovų skaičius“ parodo paslaugos prieinamumo padidėjimą – įsteigtų paliatyviosios pagalbos lovų skaičius – 140, įsteigtų papildomų slaugos ir palaikomojo gydymo lovų skaičius – 95;

- rodiklis „Suteiktų dienos chirurgijos paslaugų skaičius“, kuris padeda įvertinti ir stebėti teikiamų paslaugų apimtį, 2012 m. dienos chirurgijos paslaugų suteikta buvo 105 000 atvejų, o 2015 m. – jau 136 000 atvejų ir kt.

Atlikus „Sveikatos sektoriaus prioritetų 2014–2020 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo laikotarpiu strateginis vertinimą“ nustatytos prioritetinės 2014–2020 m. ES struktūrinės paramos investicijų panaudojimo sveikatos sektoriuje intervencijų sritys. Vertinimo rezultatai panaudoti rengiant nacionalinius strateginius dokumentus.

„Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos administruojamų priemonių poveikio „auksinei valandai“ vertinimo“ rekomendacijas bus siekiama įgyvendinti 2014–2020 m. ES struktūrinės paramos laikotarpiu įgyvendinant Sveikatos netolygumų mažinimo Lietuvoje 2014–2023 metų veiksmų plano Traumų ir nelaimingų atsitikimų profilaktikos, neįgalumo ir mirtingumo nuo išorinių priežasčių mažinimo krypties nuostatas.

26 paveikslas. 2 prioriteto 1 uždavinio (Sveikatos apsaugos ministerija) įgyvendinimas pagal VP suplanuotas ir panaudotas lėšas (eurų/proc. ES ir nacionalinės lėšos)

2007–2013 m. programavimo laikotarpiu 2 prioriteto 1 uždavinio priemonių įgyvendinimas vyko sklandžiai, papildomų lėšų priemonių įgyvendinimui buvo skiriama keliais etapais perskirstant lėšas tarp priemonių, nes buvo sutaupyta lėšų ir atsižvelgiant į susidariusią situaciją, projekto vykdytojų prašymus, skirti lėšų sklandžiam projektų įgyvendinimui dėl rangos darbų kainų padidėjimo lyginant su planuotomis prieš ekonominę krizę. Ministerija, aktyviai prižiūrėdama įgyvendinamus projektus, vertindama galimus sutaupymus ir papildomo finansavimo poreikį, maksimaliai tikslingai panaudojo suplanuotas lėšas. Numatytų ES fondų lėšų panaudojimas siekia 99,98 proc., o bendras panaudojimas siekia 100,3 proc. (įskaitant projektų vykdytojų lėšas).

D DALIS: HORIZONTALIOS POLITIKOS

1. Uždavinio įgyvendinimo poveikis vyrų ir moterų lygių galimybių skatinimui

Poveikis neutralus. Lyčių lygybės ir nediskriminavimo principai nebuvo įtraukti į specialiuosius atrankos kriterijus. Projektų veiklos, finansuojamos 2 prioriteto 1 uždavinio lėšomis, turi atitikti lyčių lygybės ir nediskriminavimo principus. Tokiu būdu paramos gavėjai užtikrina, kad 2 prioriteto 1 uždavinio įgyvendinimas neturėtų neigiamos įtakos lyčių lygybės ir nediskriminavimo principų įgyvendinimui.

2. Uždavinio įgyvendinimo poveikis informacinės visuomenės plėtrai

Poveikis neutralus. 2 prioriteto 1 uždavinio projektams papildomi reikalavimai, susiję su informacinės visuomenės plėtra, nebuvo įtraukti į projektų atrankos kriterijus.

3. Uždavinio įgyvendinimo poveikis darniai plėtrai

2 prioriteto 1 uždavinio įgyvendinimo poveikis darniai plėtrai yra teigiamas, nes SAM administruojamos priemonės projektai, skirti asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų infrastruktūros atnaujinimui, prisidėjo prie darnios plėtros principų įgyvendinimo, kadangi jie buvo vykdomi visoje šalies teritorijoje, įskaitant ir regionus, taip pat pagal Nacionalinę darnaus vystymosi strategiją visuomenės sveikatos kokybės gerinimas yra vienas iš darnaus vystymosi strategijos įgyvendinimo prioritetų. Projektais siekiama užtikrinti saugias, geros kokybės, veiksmingas, atitinkančias ES reikalavimus asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas. Vertinant projektus buvo atsižvelgiama, ar projektai neprieštarauja Nacionalinės darnaus vystymosi strategijos nuostatom.

Taikant regioninę projektų atranką buvo įgyvendinamos priemonės psichikos sveikatos ir visuomenės sveikatos srityje, įkurti 27 regioniniai dienos psichikos sveikatos centrai, pacientams sudaroma galimybė išlikti namų aplinkoje, dieną gydomi dienos centre, o nakčiai grįžta namo, tokiu būdu neatitrūksta ryšys su šeima ir įprastine aplinka, 5 krizių intervencijos centrai, kurių tikslas užtikrinti ankstyvą pagalbą esant krizinėms situacijoms, sutrikdančioms žmogaus psichinę sveikatą. Siekiant gerinti savivaldybių teikiamas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas – įsteigti 27 visuomenės sveikatos biurai, kurie aktyviau sprendžia aktualias tam tikros teritorijos visuomenės sveikatos priežiūros problemas, aktyviau vykdo sveikatinimo veiklą. O visoje šalies teritorijoje siekiama mažinti sergamumą, mirtingumą ir neįgalumą, ypač nuo nelaimingų atsitikimų ir traumų, kraujotakos sistemos ligų, onkologinių ligų, psichikos sveikatos sutrikimų, gerinti sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą ir kokybę.

4. JEREMIE įgyvendinimas

Netaikoma.

5. Informacija apie kryžminį finansavimą

Pagal 2 prioriteto 1 uždavinį kryžminio finansavimo deklaruotinių išlaidų suma sudaro 0,09 mln. eurų, t. y. 0,03 proc. nuo visų 2 prioriteto 1 uždavinio ir 0,01 proc. nuo visų 2 prioriteto deklaruotinių lėšų. Kryžminis finansavimas skirtas klinikinės laboratorijos specialistų kvalifikacijos tobulinimui, metodinėms rekomendacijoms dėl paslaugų teikimo standartų laboratorinius tyrimus ir kontrolės funkcijas atliekančioms įstaigoms parengti.

6. Uždavinio įgyvendinimo poveikis užimtumui

1 uždavinio įgyvendinimo poveikis užimtumui yra neutralus, nes SAM administruojamos priemonės nėra tiesiogiai nukreiptos į užimtumo didinimą, t. y. jos nedaro nei teigiamo, nei neigiamo poveikio užimtumui.

3.2.1.2. Svarbiausios problemos

Audito institucijos metinėse ataskaitose SAM pateiktas vienas esminis pastebėjimas (EX. 179), susijęs su SAM priimtais sprendimais dėl sankcijų taikymo esant nustatytiems pažeidimams įgyvendinant projektus. Pateikta rekomendacija buvo įgyvendinta, SAM patikslino sprendimus dėl sankcijų taikymo projektų vykdytojams.

Pagrindinės problemos, turėjusios įtakos 2 prioriteto 1 uždavinio įgyvendinimo spartai:

- projektų vykdytojų patirties stoka įgyvendinant projektus (projektų vykdytojai ilgai rengė pirkimo dokumentus; jiems trūko projektų administravimo kompetencijų ypač viešųjų pirkimų srityje);
- dalies projektų techninių projektų skaičiuojamosios kainos ženkliai viršijo biudžete statybos darbams numatytas išlaidas;
- viešųjų pirkimų konkursų rezultatų apskundimai, neįvykę ir dėl to iš naujo vykdomi viešieji pirkimai;
- prekių tiekėjų / paslaugų teikėjų nesavalaikis įsipareigojimų įvykdymas ar nekokybiškas įvykdymas;
- pažeidimai (susciję su viešaisiais pirkimais);

Iškilusios problemos buvo sprendžiamos organizuojant mokymus ir įvairius susitikimus su projektų vykdytojais, juos nuolat konsultuojant aktualiais projekto administravimo klausimais. Taip pat projektų vykdytojams, kurių techninių projektų skaičiuojamosios kainos ženkliai viršijo biudžete statybos darbams numatytas išlaidas, nepažeidžiant projektų finansavimo sąlygų aprašų nuostatų, SAM skyrė papildomą paramą. Nuolat buvo analizuojama SAM kompetencijos sričiai priskirtų priemonių įgyvendinimo eiga ir lėšų įsisavinimo sparta. Esant ženkliems nukrypimams nuo lėšų panaudojimo planų, buvo organizuojami problemų bei jų sprendimo būdų aptarimai kviečiant projektų vykdytojus ir / ar įgyvendinančiosios institucijos atstovus.

3.2.2. Uždavinio Nr. 2 „Užtikrinti aukštesnę švietimo ir studijų sistemos paslaugų kokybę bei prieinamumą, gerinant visų amžiaus grupių asmenų dalyvavimą mokymosi visą gyvenimą sistemoje“ (ŠMM) įgyvendinimas

2 prioriteto 2 uždavinį „Užtikrinti aukštesnę švietimo ir studijų sistemos paslaugų kokybę bei prieinamumą, gerinant visų amžiaus grupių asmenų dalyvavimą mokymosi visą gyvenimą sistemoje“ (toliau – 2 uždavinys) įgyvendino Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija.

Įgyvendinant šį uždavinį, ŠMM administravo 18 priemonių: 14 priemonių yra įgyvendintos valstybės projektų planavimo būdu, 2 priemonės – konkurso būdu ir 2 priemonės – regionų projektų planavimo būdu.

Buvo pasirašyta 321 projektų finansavimo ir administravimo sutartis, šiuo metu visi projektai baigti įgyvendinti.

Projektų metu buvo finansuojama visų švietimo sistemos lygių įstaigų infrastruktūros plėtra ir modernizavimas. Taip pat dėmesys buvo skiriamas švietimo ir socialinių paslaugų teikimo infrastruktūros kaimo vietovėse plėtrai ir atnaujinimui bei specialiojo ugdymo kokybės gerinimui. Galiausiai, buvo finansuojamas bibliotekų modernizavimas bendrojo lavinimo mokyklose.

3.2.2.1. Tikslų pasiekimas ir pažangos analizė

Informacija apie SSVP 2 prioriteto 2 uždavinio įgyvendinimą pateikiama remiantis fizinių ir finansinių stebėsenos rodiklių pasiekimais.

A DALIS: STEBĖSENOS RODIKLIŲ PASIEKIMAI UŽDAVINIO LYGMENIU

23 lentelė. 2 uždavinys: Užtikrinti aukštesnę švietimo ir studijų sistemos paslaugų kokybę bei prieinamumą, gerinant visų amžiaus grupių asmenų dalyvavimą mokymosi visą gyvenimą sistemoje

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso
Produkto rodikliai											
Projektų skaičius	Pasiekimas	0	0	19	136	218	282	321	321	321	321⁹⁵
	Tikslas										300
	Pradinis taškas	0									
Švietimo paslaugas teikiančių objektų (įstaigų), gavusių paramą, skaičius	Pasiekimas	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	711	2818	2818⁹⁶
	Tikslas										1600
	Pradinis taškas	0									
Rezultato rodikliai											
Tiesioginės naudos gavėjų iš investicijų į švietimo infrastruktūrą skaičius (per 6 mėn. po projekto pabaigos)	Pasiekimas	0	0	0 ⁹⁷	325	7969	147634	160728	381201	952374	952374
	Tikslas										550000
	Pradinis taškas	0									

⁹⁵ Nurodomas projektų finansavimo ir administravimo sutarčių skaičius.

⁹⁶ Nurodomas įstaigų skaičius neeliminavus besikartojančių arba reorganizuotų/ apjungtų įstaigų.

⁹⁷ Patikslinta pasiekimo reikšmė už 2009 m. Patikslinimo priežastis – pasiekimo apskaičiavimo klaida: netinkamai įvesti rodiklio pasiekimo duomenys į informacinę sistemą.

B DALIS: FINANSINIS ĮGYVENDINIMAS

24 lentelė. 2 prioriteto 2 uždavinio (Švietimo ir mokslo ministerija) finansinis įgyvendinimas (eurais)

Uždavinys	Deklaruotų išlaidų suma	
	Iš viso:	Deklaruotas EK viešasis įnašas
2 uždavinys	325.335.510,99	324.703.775,86

C DALIS: KOKYBINĖ ANALIZĖ

Uždavinys įgyvendintas sėkmingai. Pasiiekti ir viršyti visi produkto ir rezultato rodikliai.

Pasiiektas ir viršytas produkto rodiklis „**Projektų skaičius**“. Iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos įgyvendintas 321 projektas (planuota – 300 projektų), rodiklis viršytas, kadangi buvo įgyvendinta daugiau smukių projektų, negu buvo planuota.

Pasiiektas ir viršytas produkto rodiklis „**Švietimo paslaugas teikiančių objektų (įstaigų), gavusių paramą, skaičius**“. Šis rodiklis apima sukurtus, modernizuotus, rekonstruotus ir atnaujintus švietimo paslaugas teikiančius objektus (įstaigas). Iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos įgyvendinta 2818 projektų/ veiklų švietimo paslaugas teikiančiose įstaigose (planuota įgyvendinti 1600 projektų/ veiklų). Rodiklis viršytas, kadangi vienam projektui / įstaigai buvo skirtos mažesnės investicijos negu buvo planuota. Nustatyta, kad projektuose kaip projektų vykdytojai, partneriai ar galutiniai naudos gavėjai dalyvavo apie 1430 įstaigų. Projektuose dalyvavo ne mažiau kaip 146 ikimokyklinio ugdymo mokyklos (apie 19 proc. visų tokio tipo įstaigų, vertinant pagal 2016 m. Švietimo ir mokslo įstaigų registre buvusių įstaigų skaičių), ne mažiau kaip 989 bendrojo ugdymo mokyklos ar jų skyriai (apie 67 proc. visų tokio tipo įstaigų), ne mažiau kaip 73 profesinio mokymo įstaigos (54 proc.), 33 – aukštosios mokyklos (51 proc.), didžioji dalis švietimo pagalbos įstaigų (66 įstaigos arba 80 proc. visų užregistruotų 2016 m.). Daugiau nei pusė visų įstaigų (ypač bendrojo ugdymo mokyklos) dalyvavo ne pagal vieną priemonę finansuotuose projektuose (pavyzdžiui, mokyklose buvo atnaujinta technologijų ir (arba) menų, ir (arba) gamtos mokslų mokymo, ir (arba) organizacinė technika, įrengti ugdymo karjerai padaliniai, modernizuotos bibliotekos, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų darbo vietos ir pan.

Pasiiektas ir viršytas rezultato rodiklis „**Tiesioginės naudos gavėjų iš investicijų į švietimo infrastruktūrą skaičius** (per 6 mėn. po projekto pabaigos)“. Iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos tiesioginių naudos gavėjų skaičius siekė 952,374 tūkst., kai buvo planuota, kad jis sieks 550 tūkst. Naudos gavėjų skaičius sudaro apie 33.68 proc. visų Lietuvos gyventojų (vertinant pagal gyventojų skaičių 2016 m. pradžioje). Investicijų į švietimo infrastruktūrą naudos gavėjai apima labai daug tikslinių grupių⁹⁸. Viršytą rodiklio reikšmę galima paaiškinti didesniu įvykdytų projektų skaičiumi nei buvo planuota.

Įgyvendinant uždavinį iki 2015 m. pabaigos buvo modernizuota 241 biblioteka bendrojo ugdymo įstaigose (21 proc. visų mokyklų bibliotekų), 166 mokyklos, vykdančios ikimokyklinio/

⁹⁸ Pagal rodiklio skaičiavimo ir matavimo metodiką, tiesioginės naudos gavėjais iš investicijų į švietimo infrastruktūrą yra laikomi: ikimokyklinio amžiaus vaikai, kurie naudojami infrastruktūra tiesiogiai ugdymo proceso metu; ikimokyklinių įstaigų pedagoginis personalas, administracijos darbuotojai, švietimo pagalbos darbuotojai, pagalbinis personalas, kurių darbo vietoms yra skirta infrastruktūra; asmenys (tėvai, globėjai), kurie naudojami infrastruktūros teikiamomis paslaugomis, netiesiogiai susijusiomis su ugdymo procesu (naudojimas motinos ir vaiko kambariu, švietimo pagalbos specialistų paslaugomis); bendrojo ugdymo mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų mokiniai, kurie naudojami infrastruktūra tiesiogiai mokymuisi pagal formaliojo ir neformaliojo švietimo programas, bendrojo ugdymo mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų pedagoginis personalas, administracijos darbuotojai, švietimo pagalbos darbuotojai, kurių darbo vietoms yra skirta infrastruktūra; universitetų ir kolegijų studentai, dėstytojai, kurie naudojami infrastruktūra tiesiogiai mokymui(-si) pagal formaliojo ir neformaliojo švietimo programas, aukštųjų mokyklų pedagoginis personalas, administracijos darbuotojai, kurių darbo vietoms yra skirta infrastruktūra; universitetų, kolegijų pedagoginis personalas, administracijos darbuotojai, kurių darbo vietoms yra skirta infrastruktūra, asmenys, kurie naudojami infrastruktūros teikiamomis paslaugomis, netiesiogiai susijusiomis su mokymusi pagal formaliojo ir neformaliojo švietimo programas.

priešmokyklinio ugdymo programas, 10 nevalstybinių bendrojo ugdymo mokyklų, 48 švietimo centrai. Mokyklose įrengtos 454 mokytojų darbo vietos, 121 bendrojo ugdymo mokykloje (10 proc. visų mokyklų) modernizuotos švietimo pagalbos specialistų darbo vietos. Modernizuotos 55 pedagoginės tarnybos ir švietimo įstaigos, teikiančios pedagoginę psichologinę pagalbą, Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras, 19 švietimo paslaugas teikiančių įstaigų. 17 kolegijų pagerinta infrastruktūra, modernizuotos 2 universitetinės ligoninės, įsteigti 77 universalūs daugiafunkciniai centrai (didžioji dalis – kaimo gyvenamosiose vietovėse arba miestuose, kuriuose gyventojų skaičius yra mažesnis kaip 1000 gyventojų), 26 aukštosiose mokyklose įkurti arba atnaujinti ugdymo karjerai padaliniai, sukurti 42 sektoriniai praktinio mokymo centrai, 21 institucijai pagerinta profesinio arba technologinio mokymo infrastruktūra.

Sėkmingai įgyvendinti projektai

Projekto vykdytojas: Šilutės žemės ūkio mokykla.

Projekto pavadinimas: „Šilutės žemės ūkio mokyklos žuvininkystės praktinio mokymo centro sukūrimas“.

Projekto vertė: 2,82 mln. eurų.

Įgyvendinus šį projektą buvo atidarytas modernus, Baltijos šalyse analogų neturintis žuvininkystės praktinio mokymo centras. Centras susideda iš mokomosios žuvų veisimo ir auginimo fermos, mokomojo žuvų perdirbimo cecho ir mokomojo žuvininkystės techninio aptarnavimo centro. Įsigyta moderniausia įranga žuvų veisimui ir auginimui uždaros apytakos recirkuliacinėmis sistemomis. Čia veisiamos ir auginamos įvairios šiltavandenių ir šaltavandenių žuvų rūšys, mokiniai gali praktikuotis mokomojoje fermoje ir žuvų perdirbimo ceche. Vienu metu čia gali mokytis daugiau nei 70 žmonių. Mokykla taip pat įsigijo įrangą, skirtą mažųjų laivų laivavedybos ir jų aptarnavimo mokymui: mokomąją laivą, modernų laivavedybos mokymo simulatorių, rekreacinės žuvininkystės įrankius. Moderniame praktinio mokymo centre rengiami žuvininkystės srities darbuotojai, taip pat kvalifikaciją gali tobulinti suaugusieji, pirmiausia, žvejai ir verslininkai, taip pat ūkininkai, norintys persikvalifikuoti ar užsiimti papildoma veiklos sritimi – akvakultūra tvenkiniuose ar žuvų auginimu fermose su uždaros apytakos recirkuliacinėmis sistemomis, žuvies perdirbimu ir rekreacine žuvininkyste. Projekto rezultatais prisidedama prie viso regiono gyventojų (ypač jaunimo) užimtumo augimo: mokiniai gali įgyti visame regione reikalingų profesijų, vyresni žmonės gali persikvalifikuoti. Rengiant kvalifikuotus ir darbo rinkos poreikius atitinkančius specialistus, padedama spręsti žuvininkystės sektoriaus plėtros problemas.

Projekto vykdytojas: Lietuvos muzikos ir teatro akademija.

Projekto pavadinimas: „Lietuvos muzikos ir teatro akademijos infrastruktūros, skirtos studijoms, modernizavimas“.

Projekto vertė: 2,69 mln. eurų.

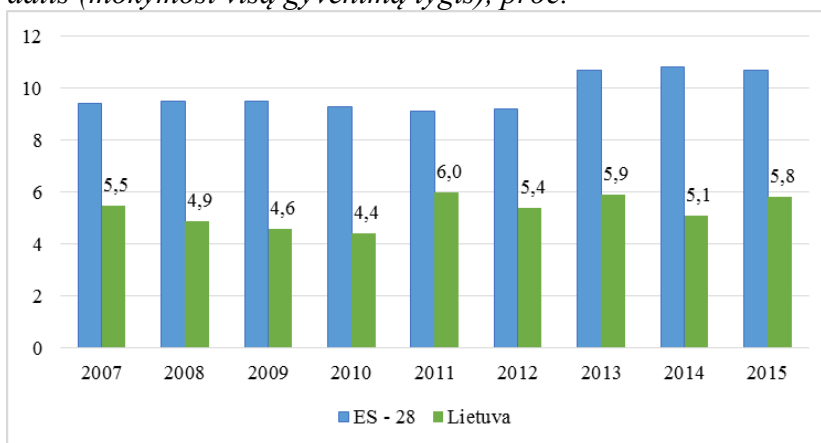
Projekto metu unikalia sienų danga atnaujintos auditorijos ir didžioji auditorija - koncertų, teatro studijų salė studentams, įsigyti unikalūs muzikos instrumentai, įkurtas naujausia akustikos įranga aprūpintas Muzikos, inovacijų, studijų centras.

Investicijų mastas ir poveikis (įskaitant poveikį strateginio konteksto rodikliams):

2 prioriteto 2 uždavinio priemonės prisidėjo prie strateginio konteksto rodiklio „**25-64 metų gyventojų, per paskutines 4 savaites dalyvavusių švietimo ir profesinio mokymo veikloje, dalis (mokymosi visą gyvenimą lygis)**“. Šio uždavinio įgyvendinimo poveikis rodiklio kaitai yra netiesioginis ir pasireiškė tik ilguoju laikotarpiu. Viena vertus, beveik visos investicijos buvo skirtos pirminio švietimo infrastruktūros modernizavimui, o rodiklis siekia matuoti suaugusiųjų, kurie (dažniausiai) jau yra palikę pirminio švietimo sistemą, mokymąsi. Aukštesnį mokymosi visą gyvenimą lygį galima pasiekti kuriant paskatas mokytis ir įgalinant suaugusiuosius tai daryti. Kita vertus, šios investicijos, tikėtina, turės teigiamą poveikį ilgalaikeje perspektyvoje. Didesnis pirminio švietimo paslaugų prieinamumas ir kokybė stiprina tolesnio mokymosi motyvaciją ir

gebėjimus. Stebint mokymosi visą gyvenimą lygio dinamiką nepastebimas žymus šio rodiklio pokytis (žr. 27 paveikslą), planuotos strateginio konteksto rodiklio reikšmės (11 proc.) pasiekti nepavyko. Kaip rodo ES struktūrinės paramos poveikio žmogiškųjų išteklių plėtrai vertinimas⁹⁹, tai lėmė trys priežastys. Pirma, investicijos turėjo vienkartinį efektą, bet nesukūrė mokymosi visą gyvenimą kultūros, turėjo ribotą poveikį suaugusiųjų motyvacijai investuoti į mokymąsi, nesukūrė mokymosi gebėjimų. Antra, pasireiškė išstūmimo efektas – didžioji dalis investicijų skirtos toms tikslinėms grupėms, kurios ir taip būtų dalyvavusios mokymosi visą gyvenimą. Trečia, nepakankamos investicijos skirtos regionams, kuriuose yra žemiausias mokymosi visą gyvenimą lygis. Kadangi pokyčiams švietimo srityje pasireikšti reikia laiko, tikėtina, kad investicijų poveikis bus matomas ilgalaikėje perspektyvoje.

27 paveikslas. 25–64 metų gyventojų, per 4 paskutines savaites dalyvavusių švietimo ir profesinio mokymo veikloje, dalis (mokymosi visą gyvenimą lygis), proc.¹⁰⁰

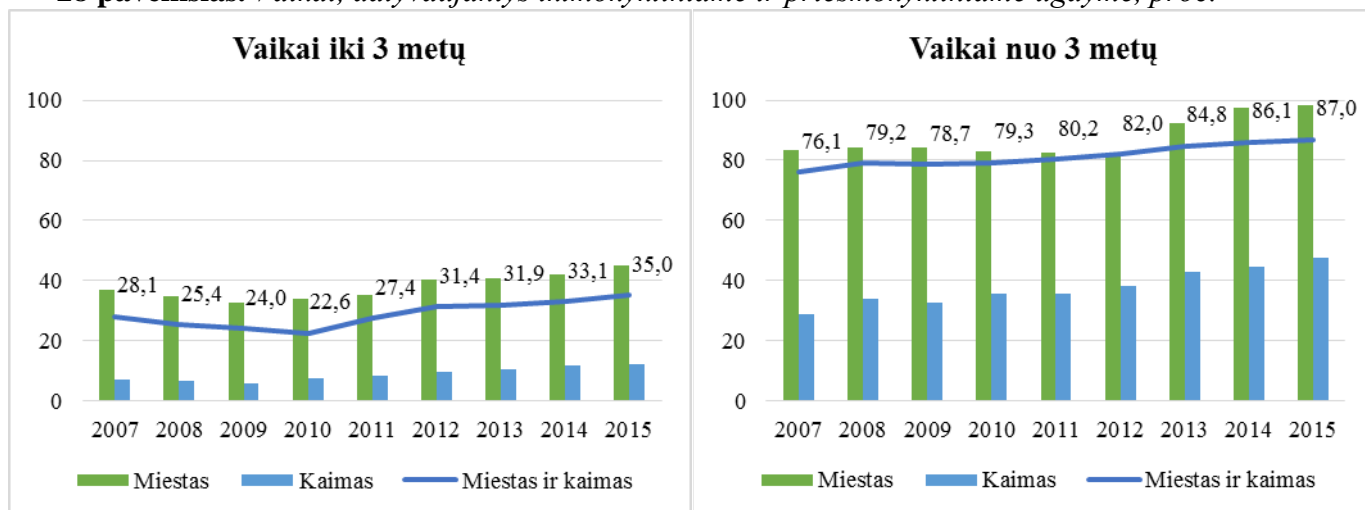

2 prioriteto 2 uždavinio priemonės taip pat prisidėjo prie strateginio konteksto rodiklio „Pasirūpinimas vaikų priežiūra: (a) (iki 3 metų) (b) (nuo 3 metų iki mokyklinio amžiaus)“. Šio uždavinio intervencijų metu buvo atnaujinta esama infrastruktūra, todėl buvo sudarytos prielaidos ikimokyklinio ugdymo kokybei ir prieinamumui gerėti. Nuo 2007 metų tiek vaikų iki 3 m., tiek vaikų nuo 3 metų, dalyvaujančių ikimokyklinėje ir priešmokyklinėje veikloje, skaičius augo (žr. 28 paveikslą). 2015 m. 35,0 proc. vaikų iki 3 metų ir 87,0 proc. vaikų nuo 3 metų dalyvavo ikimokyklinėje ir priešmokyklinėje veikloje. 2007 m. tokių vaikų iki 3 metų dalis buvo 28,1 proc., o nuo 3 metų – 76,1 proc. Taigi, ikimokykliniame ir priešmokykliniame ugdyme dalyvaujančių vaikų dalis abeiose amžiaus grupėse išaugo, strateginio konteksto rodiklio (a) dalis buvo pasiekta, o (b) dalis nepasiekta, nors padaryta ženkli pažanga. Vis dėlto, nėra iki galo aišku, kiek prie šio rodiklio prisidėjo 2 uždavinio priemonės, kadangi daug kitų veiksnių taip pat daro įtaką šiam rodikliui (pvz. demografiniai rodikliai, pokyčiai darbo rinkoje, ir kt.).

⁹⁹ UAB „BGI Consulting“, 2007-2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos poveikio žmogiškųjų išteklių plėtrai vertinimas, 2015 m.

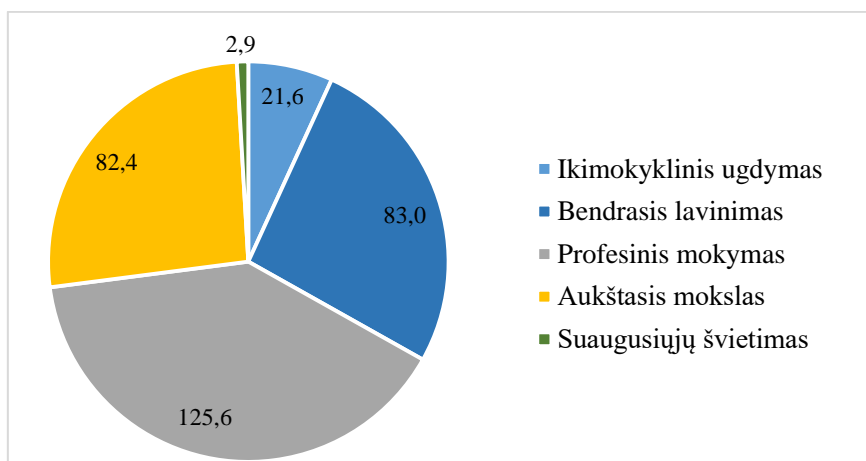
¹⁰⁰ Eurostat „Lifelong learning - Percentage of adult population aged 25-64 participating in education and training“ <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&pcode=tesem250&language=en> [žiūrėta 2016 08 02]

28 paveikslas. Vaikai, dalyvaujantys ikimokykliniame ir priešmokykliniame ugdyme, proc.¹⁰¹

Vertinant 2 uždavinio poveikį tikslinėms grupėms, prasminga atskirai analizuoti investicijas į ikimokyklinio ugdymo, bendrojo lavinimo, profesinio mokymo, aukštojo mokslo ir suaugusiųjų švietimo infrastruktūrą. Didžiausia parama buvo skirta profesiniam mokymui, tuo tarpu suaugusiųjų švietimui ir iki mokykliniam ugdymui buvo skirta gerokai mažiau lėšų (žr. 29 paveikslą).

29 paveikslas. Pagal 2 prioriteto 2 uždavinį išmokėtos lėšos skirtingiems švietimo lygiams, mln. eurų¹⁰²

Ikimokyklinis ugdymas. 2 uždavinio investicijos ikimokyklinio ugdymo prieinamumo ir kokybės problemą išsprendė tik iš dalies. Buvo atnaujinta tik esama infrastruktūra ir šis atnaujinimas buvo tik dalinis, dėl sąlyginai mažo skirto finansavimo¹⁰³. Taigi, 2 uždavinio priemonių poveikis iki mokyklinio ugdymo kokybei ir prieinamumui ribotas. Be to, ilgalaikis priemonių poveikis priklausys nuo ŽIPVP priemonių sėkmės: pedagogų kvalifikacijos ir kompetencijos, ugdymo programų efektyvumo.¹⁰⁴

¹⁰¹ Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

¹⁰² Šaltinis: <http://www.esparama.lt/barometras>

¹⁰³ BGI Consulting „Europos Sąjungos struktūrinės paramos poveikio žmogiškųjų išteklių plėtrai poveikio vertinimas“, 2015. VPVI ir UAB PPMI Group, „Švietimo ir mokslo srities prioritetų 2014–2020 m. ES struktūrinės paramos programavimo laikotarpiui strateginis vertinimas“, 2014.

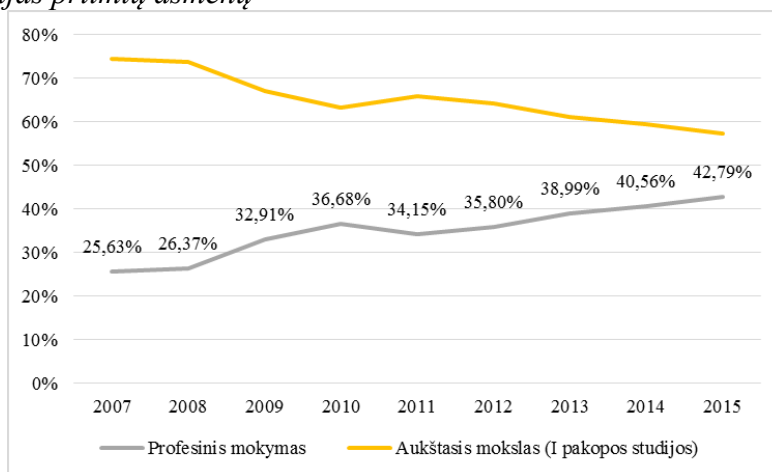
¹⁰⁴ BGI Consulting „Europos Sąjungos struktūrinės paramos poveikio žmogiškųjų išteklių plėtrai poveikio vertinimas“, 2015. VPVI ir UAB PPMI Group, „Švietimo ir mokslo srities prioritetų 2014–2020 m. ES struktūrinės paramos programavimo laikotarpiui strateginis vertinimas“, 2014.

Bendrasis lavinimas. Investuojant į bendrojo ugdymo infrastruktūrą didelis dėmesys buvo skirtas technologijų ir gamtos mokslams. 2 uždavinio priemonės leido įsigyti reikalingos mokymo įrangos, gerinti švietimo pagalbos specialistų darbo vietų kokybę. Visa tai prisidėjo prie švietimo paslaugų kokybės gerėjimo, tačiau esminiu veiksniu, kaip ir ikimokyklinio ugdymo atveju, yra žmogiškasis faktorius (pedagogų kvalifikacija ir kompetencijos)¹⁰⁵. Atnaujinta infrastruktūra tik papildė investicijas į žmogiškąjį faktorių ir sudarė prielaidas bendrojo ugdymo kokybės gerinimui.

Profesinis mokymas. 2 uždavinio priemonės leido modernizuoti mokymo bazę ir parengti ją tiek jaunimo, tiek suaugusiųjų, tiek bedarbių, tiek kitų suinteresuotųjų grupių mokymui. Šio uždavinio investicijomis Lietuvos regionuose buvo sukurti 42 sektoriniai praktinio mokymo centrai, kuriuose buvo įrengtos mokymo patalpos ir įdiegta praktiniam mokymui pritaikyta šiuolaikiška įranga¹⁰⁶. Investuojant į sektorinius praktinio mokymo centrus buvo vadovujamasi išteklių koncentracijos logika – kadangi praktinio mokymo infrastruktūra yra brangi, kelios profesinio rengimo mokyklos turėtų naudotis bendra infrastruktūra. Taip pat buvo finansuojama profesinio technologinio mokymo infrastruktūra kitose profesinio mokymo įstaigose. Tai sudarė sąlygas šiose įstaigose kokybiškai atlikti bazinį profesinį mokymą¹⁰⁷. Kaip ir kitose ugdymo lygiuose, čia taip pat labai svarbus žmogiškasis faktorius.

Investicijos į profesinio mokymo infrastruktūrą buvo strategiškai svarbios, nes prieš tai turėta įranga profesinio mokymo įstaigose buvo pasenusi – daugelyje profesinių mokyklų mokymo įranga nebuvo iš esmės atnaujinta nuo jų pastatymo, t. y. daugiau nei 30 metų. Todėl modernizuota infrastruktūra iš esmės sustiprino profesinio mokymo kokybę (t. y. galimybes parengti darbo rinkos poreikius atitinkančius specialistus) ir patrauklumą. Taigi, galima teigti, kad 2 prioriteto 2 uždavinio priemonės prisidėjo prie spartaus profesinio mokymo sistemos Lietuvoje modernėjimo ir jos patrauklumo didėjimo. Tai atsispindi didėjančiame į profesinio mokymo įstaigas priimtų asmenų skaičiuje. Profesinį mokymą besirenkančių asmenų dalis nuo 2007 m. augo ir 2015 m. sudarė 42,79 proc. visų stojančiųjų į aukštojo mokslo I pakopos studijas ir į profesinio mokymo įstaigas (žr. 29 paveikslą).

30 paveikslas. Į profesinio mokymo ir aukštojo mokslo I pakopos studijas priimtų asmenų dalis, nuo visų į šias studijas priimtų asmenų¹⁰⁸

Aukštojo mokslo srityje 2 uždavinio priemonių įgyvendinimas leido atnaujinti ir modernizuoti aukštųjų mokyklų infrastruktūrą. Daugiau nei pusė visų lėšų buvo skirta kolegijų

¹⁰⁵ VPVI ir UAB PPMI Group, „Švietimo ir mokslo srities prioritetų 2014–2020 m. ES struktūrinės paramos programavimo laikotarpiui strateginis vertinimas“, 2014.

¹⁰⁶ VPVI ir UAB PPMI Group, „Švietimo ir mokslo srities prioritetų 2014–2020 m. ES struktūrinės paramos programavimo laikotarpiui strateginis vertinimas“, 2014.

¹⁰⁷ VPVI ir UAB PPMI Group, „Švietimo ir mokslo srities prioritetų 2014–2020 m. ES struktūrinės paramos programavimo laikotarpiui strateginis vertinimas“, 2014.

¹⁰⁸ Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

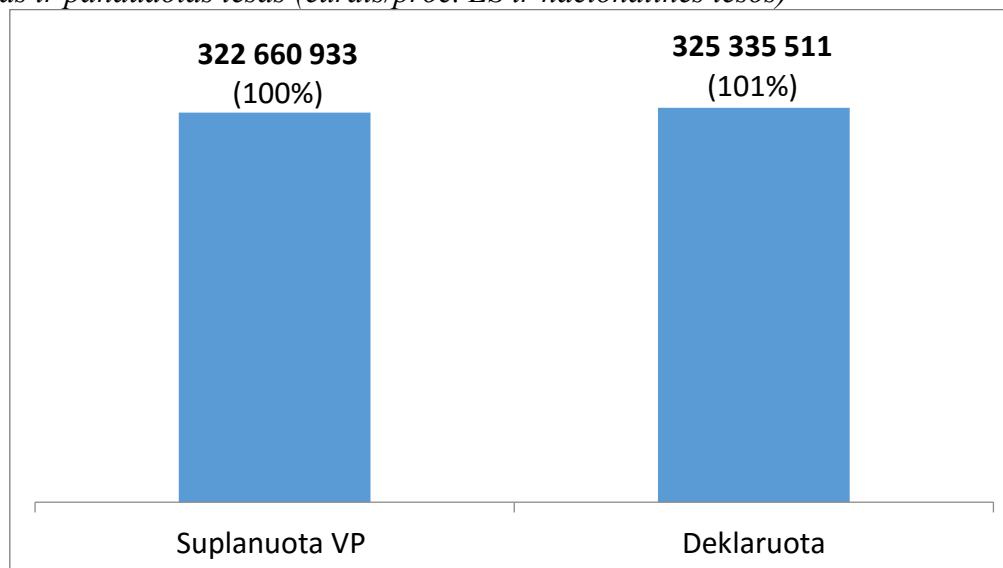
praktinio mokymo infrastruktūros, naudojamos studijų procese, sukūrimui ar modernizavimui. Investicijos į universitetų studijų infrastruktūrą papildė Ekonomikos augimo veiksmų programos priemonių finansavimą, skirtą aukštųjų mokyklų mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų (toliau – MTEPI) infrastruktūrai. Tai yra pirmosios didesnės apimties investicijos į aukštųjų mokyklų infrastruktūrą per pastaruosius 25 metus.

Suaugusiųjų švietimas. 2 uždavinio priemonės padėjo atnaujinti ir sukurti suaugusiųjų švietimo infrastruktūrą. Tai sukūrė prielaidas suaugusiųjų švietimo kokybės bei patrauklumo augimui. Tačiau siekiant išnaudoti infrastruktūrą, svarbu užtikrinti ten teikiamų paslaugų kokybę ir aktualumą besimokančiųjų poreikiams¹⁰⁹. Taigi, mokymosi visą gyvenimą augimas priklausys nuo investicijų į andragogų kompetencijas ir efektyvias mokymo programas.

Siekiant užtikrinti tinkamą SSVP suplanuotų rodiklių pasiekimą, buvo atliktas ŠMM administruojamų prioritetų ir juos įgyvendinančių ministerijos programų tarpinis vertinimas¹¹⁰. Viena pagrindinių vertinimo rekomendacijų 2 uždavinio įgyvendinimui buvo ypatingą dėmesį skirti priemonės „Profesinio mokymo infrastruktūros plėtra“ ir kiekvieno projekto pagal šią priemonę įgyvendinimo stebėsenai lėšų panaudojimo požiūriui (dėl priemonės finansinės apimties). Atsižvelgiant į šią rekomendaciją, šios priemonės priežiūrai 2013 m. ir 2014 m. buvo skirtas didelis dėmesys dėl iškilusio papildomo finansavimo poreikio suplanuotiems projektų tikslams pasiekti. Taip pat prižiūrint šią priemonę kiekvieną mėnesį iš įgyvendinančios institucijos buvo gaunama informacija apie rizikingus projektus, problemines situacijas projektuose bei kartą per ketvirtį kartu su įgyvendinančiąja institucija aptariama projektų įgyvendinimo pažanga ir kylančios problemos.

Apibendrinant, 2 prioriteto 2 uždavinio įgyvendinimo rezultatai sudaro prielaidas aukštesnei švietimo ir studijų sistemos paslaugų kokybei bei prieinamumui. 2 prioriteto 2 uždavinio priemonių metu buvo modernizuojamos švietimo įstaigos, švietimo centrai, gerinama studijų infrastruktūra, skiriama parama daugiafunkciniams centrums, atnaujinamos mokytojų bei švietimo specialistų darbo vietos – visa tai sudaro geresnes sąlygas visų amžiaus grupių asmenims mokytis. Šio uždavinio priemonės gerai dera su ŽIPVP 1 ir 2 prioriteto priemonėmis. Šis uždavinys investuoja į infrastruktūrą, o ŽIPVP investuoja į minkštąsias priemones, mokymus ir žmogiškųjų išteklių plėtrą.

31 paveikslas. 2 prioriteto 2 uždavinio (Švietimo ir mokslo ministerija) įgyvendinimas pagal VP suplanuotas ir panaudotas lėšas (eurais/proc. ES ir nacionalinės lėšos)

¹⁰⁹ VPVI ir UAB PPMI Group, „Švietimo ir mokslo srities prioritetų 2014–2020 m. ES struktūrinės paramos programavimo laikotarpiui strateginis vertinimas“, 2014.

¹¹⁰ BGI Consulting, „Švietimo ir mokslo ministerijos administruojamų 2007–2013 m. veiksmų programų prioritetų ir juos įgyvendinančių ministerijos programų įgyvendinimo tarpinis vertinimas“, 2011.

2 prioriteto Švietimo ir mokslo ministerijos administruojamoms priemonėms įgyvendinti iš viso buvo skirta 322.660.933 eurų. Europos Komisijai deklaruota – 325.335.511 mln. eurų, t. y. 100,3 proc. nuo 2 prioriteto 2 uždaviniui skirtos tinkamų išlaidų lėšų sumos. Prioritetas buvo įgyvendinamas nuosekliai, projektų įgyvendinimo pabaiga prasidėjo jau 2011 m. Projektų veiklų įgyvendinimas vėlavo nežymiai ir nekėlė jokios rizikos prioriteto uždavinio įgyvendinimui. Visi projektai buvo sėkmingai įgyvendinti. Papildomo finansavimo poreikis įgyvendinant projektus atsirado ir buvo skirtas dėl viešųjų pirkimų procesų metu išaugusių kainų. Panaudotos visos lėšos, skirtos prioriteto įgyvendinimui vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. gruodžio 30 d. nutarimu Nr. 1383 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. liepos 23 d. nutarimo Nr. 787 „Dėl Sanglaudos skatinimo veiksmų programos priedo patvirtinimo“ – Švietimo ir mokslo ministerijos administruojamoms 2 prioriteto „Viešųjų paslaugų kokybė ir prieinamumas: sveikatos, švietimo ir socialinė infrastruktūra“ įgyvendinimo priemonėms įgyvendinti skirtą Europos Sąjungos fondų lėšų sumą gali viršyti 1,2 procento ir iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto projektams skiriamo finansavimo lėšų sumą – 1,9 procento. Dėka koordinuotų visų institucijų ir iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto projektų vykdytojų pastangų, glaudaus jų bendradarbiavimo ir tinkamai organizuotų stebėsenos procesų, pavyko sėkmingai užbaigti suplanuotas priemones ir projektus, įsisavinti projektams skiriamo finansavimo lėšų sumą – 1,9 proc. skirtą papildomą finansavimą ir pasiekti planuotus rodiklius.

D DALIS: HORIZONTALIOS POLITIKOS

1. Uždavinio įgyvendinimo poveikis vyrų ir moterų lygių galimybių skatinimui

Šio uždavinio įgyvendinimo poveikis vyrų ir moterų lygių galimybių skatinimui buvo neutralus, kadangi nedarė nei neigiamo, nei teigiamo poveikio minėto principo įgyvendinimui. Projektų tikslinėms grupėms buvo sudarytos geresnės mokymosi ir darbo sąlygos nepaisant lyties, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, rasės, priklausymo tam tikrai etninei grupei, religijos, įsitikinimų ir kitų Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse ar įstatymuose numatytų pagrindų.

2. Uždavinio įgyvendinimo poveikis informacinės visuomenės plėtrai

ŠMM administruojamų 2 prioriteto 2 uždavinio priemonių įgyvendinimo poveikis informacinės visuomenės plėtrai teigiamas, nors papildomi reikalavimai, susiję su informacinės visuomenės plėtra, nebuvo įtraukti į projektų atrankos kriterijus. Nepaisant to, daugelyje projektų veiklų buvo numatyta įsigyti ar atnaujinti įrangą, skatinančią informacinių ir ryšių technologijų (toliau – IRT) naudojimą švietimo ir mokslo sektoriuje bei tam tikrų švietimo ir mokslo paslaugų perkėlimą į elektroninę erdvę. Įgyvendinus tokius projektus ne tik sudaromos didesnės galimybės švietimo paslaugų teikėjams ir gavėjams kelti kompetenciją IRT srityje, kas savo ruožtu yra būtina sąlyga siekiant didinti šalies gyventojų dalyvavimą švietimo sistemoje, bet ir sudaromos sąlygos efektyviau bei greičiau teikti švietimo ir mokslo srities paslaugas. Keletą tokių projektų 2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu įgyvendino Švietimo aprūpinimo centras (toliau – ŠAC).

Sėkmingai įgyvendinti projektai

Projektų vykdytojas: ŠAC.

Projekto pavadinimas: „Technologijų, menų ir gamtos mokslų infrastruktūra“.

Projekto vertė: 22,72 mln. euras.

Šio projekto metu beveik 100 Lietuvos mokyklų aprūpintos mobiliosios įrangos komplektais, kurių kiekvieną sudaro nešiojamasis mokytojo kompiuteris, 15 arba 30 nešiojamųjų mokinio kompiuterių (priklausomai nuo klasės dydžio), mokinių kompiuterių saugojimo ir įkrovimo įrenginys, maršrutizatorius.

Projekto pavadinimas: „Bendrojo lavinimo mokyklų modernizavimas“.

Projekto vertė: 9,90 mln. eurai.

ŠAC taip pat sėkmingai įgyvendino projektą „Bendrojo lavinimo mokyklų modernizavimas“, kurio metu įrengta ir/ ar modernizuota 6370 mokytojų darbo vietų. Sudarytos palankesnės sąlygos mokytojams ir vidurinėsios grandies vadovams naudotis informacinėmis ir ryšio technologijomis (toliau – IRT) priemonėmis, naujausiais informacijos šaltiniais, ugdymo procesą organizuoti panaudojant modernias mokymo priemones.

Projekto pavadinimas: „Bendrojo lavinimo mokyklų bibliotekų modernizavimas“.

Projekto vertė: 6,49 mln. eurai.

Projekto metu 241 mokyklos biblioteka buvo aprūpinta modernia įranga ir baldais: įsigyta 7055 vnt. įrangos (stacionarieji ir nešiojamieji kompiuteriai, daugiafunkciniai kopijavimo aparatai, projektoriai, dokumentų atvaizdavimo kameros, muzikiniai centrai, dokumentų įrišimo įrenginiai, brūkšninių kodų skaitytuvai ir kt.) ir 33 279 vnt. bibliotekų baldų (bibliotekininko, skaitytojo ir kompiuterininko stalai ir kėdės, įvairios spintos ir lentynos, stovai žurnalams ir kt.). Šis projektas prisidėjo prie bibliotekų techninio aprūpinimo, aplinkos pagerinimo, mokiniai ir mokytojai dabar turi geresnes sąlygas prieiti prie informacijos šaltinių, komunikuoti. Bibliotekininkai lankytojus aptarnauja šiuolaikiškais būdais, vykdo spartesnę knygų ir lankytojų apskaitą bei bibliotekos administravimą.

Prie informacinės visuomenės plėtros buvo prisidėta ir įgyvendinant projektus pagal priemonę „Profesinio orientavimo sistemos infrastruktūros plėtra“. Toliau pristatomi du sėkmingi pagal šią priemonę įgyvendinti projektai, prisidėję prie informacinės visuomenės plėtros.

Projekto vykdytojas: Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras.

Projekto pavadinimas: „Ugdymo karjerai infrastruktūros bendrajame lavinime ir profesiniame mokyme sukūrimas ir plėtra“.

Projekto vertė: 3,40 mln. eurai.

Projekto metu bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo įstaigos bei savivaldybės aprūpintos kompiuterine įranga, sudarančia galimybes ugdyti mokinių karjeros valdymo kompetencijas naudojant naujas, šiuolaikiškas ir mokiniams patrauklias profesinio orientavimo metodikas, e-metodines užduotis.

Projekto vykdytojas: Švietimo informacinių technologijų centras.

Projekto pavadinimas: „Atviros informavimo, konsultavimo, orientavimo sistemos (AIKOS) plėtotė“.

Projekto vertė: 1,66 mln. eurai.

AIKOS – pagrindinės informavimo ir konsultavimo sistemos, skirtos mokymosi galimybėms Lietuvoje pristatyti – atnaujinimas padėjo geriau pritaikyti sistemą prie vartotojų poreikių, pvz., palengvinti informacijos paiešką svetainėje, padidinti automatinį sistemos reagavimą į vartotojo poreikius, padidinti svetainės patrauklumą, žinomumą. Tokiu būdu užtikrinama geresnė švietimo ir studijų sistemos paslaugų kokybė ir prieinamumas, sudaromos prielaidos inovatyviam profesinio orientavimo paslaugų teikimui.

Apibendrinant galima teigti, jog ES struktūrinių fondų lėšomis įgyvendintų projektų rezultatais prisidedama prie ugdymo proceso atnaujinimo ir kokybės gerinimo, mokinių mokymosi motyvacijos skatinimo, mokytojų skaitmeninio raštingumo tobulinimo ir, tokiu būdu, prie informacinės visuomenės plėtros.

3. Uždavinio įgyvendinimo poveikis darniai plėtrai

2 prioriteto 2 uždavinio poveikis darniai plėtrai teigiamas. Projektai, skirti švietimo ir studijų infrastruktūrai kurti ir (arba) atnaujinti, prisidėjo prie darnios plėtros principų įgyvendinimo, kadangi jie buvo vykdomi visoje šalies teritorijoje, įskaitant mažesnius miestus, miestelius ir kaimo gyvenamąsias vietas, be to, pagal Nacionalinę darnaus vystymosi strategiją visuomenės švietimo

ir mokslo plėtra yra vienas pamatinių darnaus vystymosi įgyvendinimo prioritetų¹¹¹. Tobulinant švietimo ir mokslo institucijų infrastruktūrą ir tokiu būdu didinant teikiamų švietimo paslaugų kokybę bei prieinamumą, kuriama žinių visuomenė, kuri, kartu su išvystyta mokymosi visą gyvenimą sistema, yra svarbi darnaus vystymosi sąlyga. Reikalavimai dėl projektų atitikties darnaus vystymosi principui buvo įtraukti į bendruosius projektų atrankos kriterijus. Vertinant projektus buvo atsižvelgiama, ar projektai neprieštarauja Nacionalinės darnaus vystymosi strategijos nuostatomis. Specialiuosiuose atitikties atrankos ir Specialiuosiuose prioritetiniuose atrankos kriterijuose nebuvo įtrauktų papildomų reikalavimų dėl šio prioriteto įgyvendinimo.

Tolygų švietimo infrastruktūros modernizavimą ir plėtrą visuose šalies regionuose užtikrino priemonių, kurioms taikoma regioninė projektų atranka įgyvendinimas, taip pat priemonės, pagal kurias tam tikra švietimo infrastruktūra buvo vystoma visoje šalies teritorijoje, pavyzdžiui, priemonė „Profesinio mokymo infrastruktūros plėtra“. Pagal priemonę „Universalių daugiafunkčių centrų kaimo vietovėse steigimas“ (skirta 21,7 mln. eurų) buvo įsteigti 77 universalūs daugiafunkciniai centrai (toliau – UDC) įvairiose kaimo gyvenamosiose vietovėse ir mažuose miestuose, kuriuose gyventojų skaičius yra mažesnis nei 1000 gyventojų. UDC, teikiantys įvairias paslaugas visoms vietos bendruomenės socialinėms grupėms, sudaro palankias sąlygas siekti socialinės integracijos. Pagal Priemonę „Investicijos į ikimokyklinio ugdymo įstaigas“ (skirta 22,8 mln. eurų) projektai vykdyti 58 iš 60 šalies savivaldybėse. Pagal priemonę „Profesinio mokymo infrastruktūros plėtra“ (skirta 117,6 mln. eurų) įvairiuose Lietuvos regionuose sukurti 42 Sektoriniai praktinio mokymo centrai, kurie prisidės prie to, kad profesinis mokymas atitiktų darbo rinkos poreikius skirtinguose ūkio sektoriuose.

Sėkmingai įgyvendintas projektas

Projekto vykdytojas: Lietuvos sveikatos mokslų universitetas (LSMU).

Projekto pavadinimas: „Studijoms reikalingos infrastruktūros, bazinės įrangos atnaujinimas kuriant Lietuvos sveikatos mokslų universitetą“.

Projekto vertė: 14,48 mln. eurų.

Pagrindinės stipriosios projekto poveikio regionui ir darniajai plėtrai pusės buvo parengtos, akredituotos ir pradėtos vykdyti naujos studijų programos: pirmos pakopos studijų programa „Medicininė ir veterinarinė biochemija“ ir genetikos krypties „Medicininė ir veterinarinė genetika“. Šių programų absolventai yra būtini, siekiant vystyti biofarmacijos ir biotechnologijų sritis Lietuvoje (tiek viešojo, tiek privataus sektoriaus). Projekto įgyvendinimo metu sukurta infrastruktūra taip pat leido pasiekti gerų rezultatų įgyvendinant bendrus projektus su Lietuvos ir užsienio mokslo ir studijų institucijomis, verslo įmonėmis: projektų skaičius padidėjo 20 proc. ir šiuo metu siekia 30 (per metus); sutarčių su verslo įmonėmis skaičius padidėjo 10 proc. ir šiuo metu siekia 10 (per metus). Bendras mokslininkų ir kitų tyrėjų, galinčių pasinaudoti sukurta infrastruktūra, skaičius išlieka stabilus (apie 300 asmenų). Vienas iš svarbių projekto rezultatų – sukurta Visuomenės sveikatos fakulteto Sveikatos tyrimų institutas, kuris tapo akredituotu Pasaulio sveikatos organizacijos bendradarbiaujančiu centru lėtinių neinfekcinių ligų prevencijos kontrolės srityje. Taip pat sukurta infrastruktūra leido formuoti bendras LSMU-KTU mokslininkų grupes, kurių projektai finansuojami universitetų lėšomis (5-8 per metus) ir kurie pasiekia praktikoje pritaikomų rezultatų, panaudojamų sveikatos priežiūros ir kitose srityse (įvairi medicininė ir programinė įranga). Šio projekto rezultatai svarbūs visai valstybės studijų sistemai. Projektas ženkliai pagerina studijų kokybę, yra sudarytos šiuolaikinės sąlygos moksliniams tyrimams ir inovacijų diegimui plėtoti, yra puikios darbo sąlygos dėstytojams ir mokslininkams. Šis projektas prisideda prie darnaus ekonominės ir socialinės aplinkos vystymosi. Projektas nesukūrė aplinkai grėsmingų produktų, sustiprino švietimo ir mokslo kokybę bei prieinamumą. Sąlygos, kurios sudarytos šiame universitete yra itin patrauklios ir ES valstybių studentams.

¹¹¹ Nacionalinė darnaus vystymosi strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 11 d. nutarimu Nr. 1160 (Žin. 2003, Nr. 89-4029, 2009, Nr. 121-5215).

4. JEREMIE įgyvendinimas

Netaikoma.

5. Informacija apie kryžminį finansavimą

Netaikoma.

6. Uždavinių įgyvendinimo poveikis užimtumui

2 prioriteto 2 uždavinio įgyvendinimo poveikis užimtumui yra netiesioginis, nes ŠMM administruojamos priemonės nebuvo tiesiogiai nukreiptos į užimtumo didinimą.

3.2.2.2. Svarbiausios problemos

2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu metinėse Valstybės kontrolės atliekamo valstybinio audito ataskaitose svarbių pastebėjimų, skirtų ŠMM, nebuvo.

Galima išskirti tris pagrindines priežastis, kurios lėmė 2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu kilusias svarbiausias problemas. Visų pirma, užsitęsęs viešųjų pirkimų vykdymas bei pažeidimai vykdant viešuosius pirkimus. Pasitaikė atvejų, kai rangos darbai vėlavo dėl vietos savivaldos sprendimų priėmimo nesavalaikiškumo, nepakankamų žmogiškųjų išteklių rangovų organizacijose ir kt. Antra, atsirado papildomo finansavimo poreikis. Tai lėmė išaugusios statybos, remonto darbų kainos. Taip pat, rengiant paraišką numatyti ne visi, tačiau sėkmingam projekto įgyvendinimui būtini darbai. Galiausiai projektų vykdytojams trūko gebėjimų. Tai pasireiškė šiais aspektais:

1) Ilgai rengiami viešųjų pirkimų dokumentai, kadangi tas pats viešasis pirkimas vykdomas kelis kartus tikslinant pirkimo objekto apimtį. Tai lėmė patirties trūkumas, projekto vykdytojais anksčiau nebuvo vykde panašių projektų;

2) Nepakankamas pasirengimas prieš pradendant vykdyti projektą, vėliau iš esmės keičiamos projekto veiklos ar netinkamai suplanuotos projekto veiklos, netinkamai suplanuoti darbai, kuriuos reikalinga atlikti iki paraiškų pateikimo ir kt.

ŠMM, administruodama projektus ir spręsdama susidariusias problemas, nuolat vykde rizikingų projektų nustatymą, aiškinosi iškilusių problemų priežastis, esant poreikiui buvo organizuojami dvišaliai ir trišaliai susitikimai su įgyvendinančiąja institucija ir projektų vykdytojais, kurių metu rizikingiems projektams buvo nustatomi veiksmų planai iškilusioms problemoms spręsti. Projektų vykdytojais buvo nuolat skatinami ir raginami įgyvendinti projektų veiklas (jei tik yra galimybė) anksčiau nei numatyta projektų grafikuose arba jas suintensyvinti. Esant būtinybei dėl nenumatytų ir objektyvių priežasčių buvo pratęsimas projekto laikotarpis, kad projektai būtų įvykdyti pilna apimtimi.

Ypatingas dėmesys ir priežiūra 2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu buvo skiriamas priemonei „Profesinio mokymo infrastruktūros plėtra“, kurios metu buvo kuriami sektoriniai praktinio mokymo centrai. Priemonės projektų įgyvendinimo metu buvo susiduriama su užsitęsusių viešųjų pirkimų ir papildomo finansavimo poreikio (dėl išaugusių rangos ar įrangos kainų) problemomis, kas lėmė projektų veiklų vėlavimą, lėšų nepanaudojimą laiku. Ministerija, atsižvelgdama į projektų vykdytojų prašymus, paskyrė papildomą finansavimą pagrindinėms projektų veikloms įgyvendinti.

2015 m. projektų užbaigimo tempus lėtino tai, kad dalis projektų vykdytojų užtruko taisydami statybos užbaigimo komisijos bei įgyvendinančiosios institucijos projektų patikrų metu nustatytus neatitikimus. Taip pat dalis projektų užtruko dėl statybų užbaigimo akto gavimo. Ministerija, siekdama išspręsti iškilusias problemas, nuolat bendradarbiavo su įgyvendinančiąja institucija bei projektų vykdytojais, todėl bendrų pastangų dėka projektų įgyvendinimo rizika suvaldyta ir visų 2007–2013 m. finansavimo laikotarpio SSVP 2 prioriteto 2 uždavinio projektų įgyvendinimas sėkmingai baigtas.

3.2.3. Uždavinių Nr. 3 „Užtikrinti geresnį profesinio mokymo pasiūlos ir paklausos suderinamumą, pagerinti darbo jėgos kvalifikaciją ir paskatinti ekonomiškai neaktyvius gyventojus įsitraukti į darbo rinką“ ir Nr. 4 „Paskatinti socialinės rizikos asmenų bei socialinę atskirtį patiriančių asmenų ir jų šeimų narių geresnę integraciją į visuomenę ir darbo rinką“ (SADM) įgyvendinimas

Įgyvendindama 2 prioriteto 3 uždavinį „Užtikrinti geresnį profesinio mokymo pasiūlos ir paklausos suderinamumą, pagerinti darbo jėgos kvalifikaciją ir paskatinti ekonomiškai neaktyvius gyventojus įsitraukti į darbo rinką“ SADM siekė gerinti Lietuvos darbo biržos teritorinių darbo biržų teikiamų paslaugų darbdaviams, taip pat ieškantiesiems darbo ir siekiantiesiems profesinės karjeros asmenims, kokybę, didinti jų įvairovę. Tam tikslui buvo patvirtinta viena priemonė „Lietuvos darbo biržos teritorinių darbo biržų infrastruktūros modernizavimas“, kurios lėšomis finansuotas vienas valstybinio planavimo projektas.

Įgyvendindama 2 prioriteto 4 uždavinį „Paskatinti socialinės rizikos asmenų bei socialinę atskirtį patiriančių asmenų ir jų šeimų narių geresnę integraciją į visuomenę ir darbo rinką“ SADM siekė:

- gerinti nestacionarių socialinių paslaugų infrastruktūrą: mažinti socialinių paslaugų infrastruktūros skirtumus savivaldybėse, dekoncentruoti ir decentralizuoti socialinių paslaugų organizavimą ir teikimą, didinti jų įvairovę, modernizuoti socialinių paslaugų įstaigų materialinę bazę, prisidėti prie asmenų, kuriems skirtos socialinės paslaugos, arba tokių asmenų šeimos narių sugrįžimo į darbo rinką;

- gerinti stacionarių socialinių paslaugų infrastruktūrą: užtikrinti pagyvenusiems asmenims, neįgaliesiems ir vaikams aukštą stacionariose socialinių paslaugų įstaigose teikiamų paslaugų kokybę ir saugią aplinką, modernizuojant esamas ir kuriant naujas stacionarių socialinių paslaugų įstaigas;

- atkurti arba didinti neįgaliųjų darbingumą, profesinę kompetenciją ir pajėgumą dalyvauti darbo rinkoje, padėti jiems integruotis į visuomenę, skatinti jų užimtumą ir lygias galimybes dalyvauti darbo rinkoje;

- užtikrinti pagyvenusiems asmenims, neįgaliesiems ir vaikams aukštą stacionariose socialinių paslaugų įstaigose teikiamų paslaugų kokybę ir saugią aplinką, modernizuojant esamas ar kuriant naujas stacionarių socialinių paslaugų įstaigas.

Įgyvendinant šį uždavinį buvo patvirtintos 3 priemonės iš kurių 2 („Stacionarių socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra” ir „Paslaugas, tarp jų profesinės reabilitacijos, neįgaliesiems teikiančių įstaigų plėtra”) įgyvendintos valstybės planavimo būdu ir 1 („Nestacionarių socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra“) – regioninių projektų planavimo būdu.

Pagal 2 prioriteto 4 uždavinį finansavimas iš viso buvo skirtas 204 projektams, tačiau 6 projektai buvo nutraukti projektų vykdytojų prašymu. Sėkmingai baigti įgyvendinti 198 projektai.

3.2.3.1. Tikslų pasiekimas ir pažangos analizė

Informacija apie SSVP 2 prioriteto 3 ir 4 uždavinių įgyvendinimą pateikiama remiantis fizinių ir finansinių stebėsenos rodiklių pasiekimais.

A DALIS: STEBĖSENOS RODIKLIŲ PASIEKIMAI UŽDAVINIO LYGMENIU

25 lentelė. 3 uždavinys: Užtikrinti geresnį profesinio mokymo pasiūlos ir paklausos suderinamumą, pagerinti darbo jėgos kvalifikaciją ir paskatinti ekonomiškai neaktyvius gyventojus įsitraukti į darbo rinką

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso
Produkto rodikliai											
Pastatytų, rekonstruotų, suremontuotų objektų ar objektų, kuriuose atnaujinta įranga (toliau – objektai), skaičius (valstybės užimtumo rėmimo politiką įgyvendinančių institucijų)	Pasiekimas	0	0	8 ¹¹²	12	12	12	12	12	12	12
	Tikslas										12
	Pradinis taškas	0									
Rezultato rodikliai											
Asmenų, kurie gaus tiesioginės naudos iš valstybės investicijų į valstybės užimtumo rėmimo politiką įgyvendinančių įstaigų infrastruktūrą, skaičius	Pasiekimas	0	0	0	0	0	0	98939	98939	98939	98939
	Tikslas										65000
	Pradinis taškas	0									

¹¹² Ankstesnių metų ataskaitose apskaičiuojant šį rodiklį buvo sumuojami tiek pilnai baigti objektai, tiek ir jų tarpinės pasiekimo reikšmės (jos buvo nurodomos intervale nuo 0 iki 1). Šioje ataskaitoje patikslinti visų ankstesnių metų šio produkto rodiklio pasiekimai sumuojant tik pilnai baigtus objektus.

26 lentelė. 4 uždavinys: Paskatinti socialinės rizikos asmenų bei socialinę atskirtį patiriančių asmenų ir jų šeimų narių geresnę integraciją į visuomenę ir darbo rinką

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso
Produkto rodikliai											
Pastatytų, rekonstruotų, suremontuotų objektų ar objektų, kuriuose atnaujinta įranga (toliau – objektai), skaičius (socialines paslaugas ir paslaugas neįgaliesiems teikiančių institucijų)	Pasiekimas	0	0	0	3	16	33	38	24	104	216
	Tikslas										208
	Pradinis taškas	0									
Rezultato rodikliai											
Neįgaliųjų, socialinę atskirtį patiriančių asmenų arba asmenų, kuriems gresia socialinė atskirtis, gavusių tiesioginės naudos iš investicijų į socialinių paslaugų bei neįgaliesiems skirtos infrastruktūros plėtrą, skaičius	Pasiekimas	0	0	0	443	6900	12935	6053	3006	131853	131853
	Tikslas										132000
	Pradinis taškas	0									

B DALIS: FINANSINIS ĮGYVENDINIMAS

27 lentelė. 2 prioriteto 3 ir 4 uždavinių (Socialinės apsaugos ir darbo ministerija) finansinis įgyvendinimas (eurais)

Uždaviniai	Deklaruotų išlaidų suma	
	Iš viso:	Deklaruota EK viešasis įnašas
3 uždavinys	23 941 614,76	23 941 614,76
4 uždavinys	125 897 675,70	125 897 675,70
Iš viso:	149 839 290,46	149 839 290,46

C DALIS: KOKYBINĖ ANALIZĖ

3 uždavinys: Užtikrinti geresnį profesinio mokymo pasiūlos ir paklausos suderinamumą, pagerinti darbo jėgos kvalifikaciją ir paskatinti ekonomiškai neaktyvius gyventojus įsitraukti į darbo rinką

Šiam uždaviniui įgyvendinti buvo patvirtinta viena priemonė „Lietuvos darbo biržos teritorinių darbo biržų infrastruktūros modernizavimas“ ir įgyvendintas 1 projektas „Lietuvos darbo biržos teritorinių darbo biržų infrastruktūros plėtra 2007–2010 m.“.

Projekto įgyvendinimo metu buvo investuota į 12 infrastruktūros objektų – teritorinių darbo biržos skyrių. Lietuvos darbo birža turi 10 teritorinių darbo biržų, kurias sudaro 50 teritorinių skyrių, taigi, projekto metu buvo pagerinta beveik ketvirtadalis (24 proc.) visos Lietuvos darbo biržos infrastruktūros. Visi infrastruktūros objektai buvo modernizuoti iki 2010 metų pabaigos.

Projekto finansavimo ir administravimo sutartyje numatyti rodikliai buvo tapatūs SSVP suplanuotiems rodikliams. Numatytas **produkto rodiklis „Pastatytų, rekonstruotų, suremontuotų objektų ar objektų, kuriuose atnaujinta įranga (toliau – objektai), skaičius (valstybės užimtumo rėmimo politiką įgyvendinančių institucijų)“** pasiektas – 100 proc., o **rezultato rodiklis „Asmenų, kurie gaus tiesioginės naudos iš valstybės investicijų į valstybės užimtumo rėmimo politiką įgyvendinančių įstaigų infrastruktūrą, skaičius“** gerokai viršytas (152 proc.), kas patvirtina, kad šios priemonės įgyvendinimas buvo tikslingas, tikslinės grupės asmenys naudojami sukurtai infrastruktūrai ir paslaugomis. Asmenų, kurie gaus tiesioginės naudos iš valstybės investicijų į valstybės užimtumo rėmimo politiką įgyvendinančių įstaigų infrastruktūrą, skaičius sudaro 73,8 proc. 2015 metų pabaigoje darbo biržoje registruotų bedarbių skaičiaus.

Žmogiškųjų išteklių plėtros ir socialinės sanglaudos sričių būklės analizės ir perspektyvų 2014–2020 m. parengimo vertinime teigiama, kad teritorinių darbo biržų modernizavimas iš dalies prisidėjo prie to, kad ekonominės krizės metu tikslinių grupių užimtumas nesumažėjo. Gerindama įdarbinimo paslaugų prieinamumą ir kokybę priemonė „Lietuvos darbo biržos teritorinių darbo biržų infrastruktūros modernizavimas“ darė teigiamą poveikį strateginio konteksto rodikliams „Darbo jėgos aktyvumo lygis (15–64 m.)“, „Bendras 15–64 m. gyventojų užimtumo lygis“, „Moterų užimtumo lygis“ ir „Pagyvenusių asmenų (55–64 m.) užimtumo lygis“.

4 uždavinys: Paskatinti socialinės rizikos asmenų bei socialinę atskirtį patiriančių asmenų ir jų šeimų narių geresnę integraciją į visuomenę ir darbo rinką

Įgyvendinant šį uždavinį buvo patvirtintos 3 priemonės: „Stacionarių socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra“, „Paslaugas, tarp jų profesinės reabilitacijos, neįgaliesiems teikiančių įstaigų plėtra“ ir „Nestacionarių socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra“ įgyvendinti 197 projektai.

Vertinant faktiškai pasiektus produkto rodiklius galima teigti, kad uždavinys įgyvendintas sėkmingai, pastatyti ar rekonstruoti 216 infrastruktūros objektai (planuota 208). Beveik pusė infrastruktūros objektų (104) buvo baigti statyti ar rekonstruoti 2015 m. Rezultato rodiklio pasiekimas šiuo metu siekia 103,45 proc. nuo suplanuotos reikšmės, Verta paminėti, kad dalis anksčiau baigtų projektų savo ataskaitose nurodo gerokai didesnius nei planuotus pasiekti rezultatus, pavyzdžiui, Alytaus miesto savivaldybės administracija įgyvendinusi projektą „**Socialinių paslaugų kokybės gerinimas modernizuojant Alytaus nakvynės namus**“, ataskaitoje po projekto užbaigimo nurodo, kad tiesioginės naudos iš investicijų gavo 325 tikslinės grupės asmenys, sutartyje buvo numatyta 41. Anykščių rajono savivaldybės administracija įgyvendinusi projektą „**Nestacionarių socialinių paslaugų plėtra, modernizuojant Anykščių rajono socialinių paslaugų centrą**“, ataskaitoje po projekto užbaigimo nurodo, kad tiesioginės naudos iš investicijų gavo 905 tikslinės grupės asmenys, o sutartyje buvo numatyta – 180.

Be SSVP nurodytų rodiklių beveik visose SSVP 2 prioriteto 4 uždavinio projektų finansavimo ir administravimo sutartyse yra numatyti ir papildomi nacionaliniai rodikliai:

28 lentelė. SSVP 2 prioriteto 4 uždavinio nacionaliniai rodikliai

Nacionalinio rodiklio pavadinimas	SSVP priede planuota pasiekti reikšmė	Per ataskaitinį laikotarpį pasiektos reikšmės
„Naujos darbo vietos“ (priemonė Nr. VP3-2.4-SADM-01-R)	300	615,40
„Naujos darbo vietos“ (priemonė Nr. VP3-2.4-SADM-02-V)	120	117
„Vietos paslaugų gavėjams“	2000	3892
„Profesinės reabilitacijos vietos“	200	233

Projektų vykdytojai įsipareigojo pasiekti gerokai didesnę rodiklio „Naujos darbo vietos“ reikšmę, nei numatyta SSVP priede, tokiu būdu prisidedami prie strateginio konteksto rodiklio „Bendras gyventojų (15–64) užimtumo lygis“ gerinimo. Daugiausiai darbo vietų sukurta įgyvendinant projektus, finansuotus pagal priemonę „Nestacionarių socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra“ (702 nuolatinės darbo vietos)¹¹³.

Ženkliai daugiau nei planuota pagal projekto finansavimo ir administravimo sutartį naujų darbo vietų buvo sukurta Šiaulių miesto savivaldybės administracijos įgyvendintuose projektuose „**Nestacionarių socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra Šiaulių regione įkuriant nestacionarių socialinių paslaugų padalinį (savarankiško gyvenimo namus asmenims turintiems proto ir psichinę negalią) Šiaulių miesto savivaldybės globos namuose**“ ir „**Nestacionarių socialinių paslaugų plėtra Šiaulių regione, įkuriant nestacionarių socialinių paslaugų padalinį (savarankiško gyvenimo namus) Šiaulių miesto savivaldybės globos namuose**“. Pirmajame projekte šio rodiklio pasiekimas yra 217 proc. (planuota reikšmė 7, pasiekta – 15,25), antrajame – 190 proc. (planuota reikšmė 10,5, pasiekta – 20). Biržų rajono savivaldybės administracijos projekte Nr. VP3-2.4-SADM-01-R-52-007 „**Savarankiško gyvenimo namų Biržų m. įkūrimas**“ šis rodiklis siekia net 250 proc. nuo sutartyje numatytos reikšmės (planuota reikšmė 2, pasiekta – 5).

¹¹³ 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio užimtumui ir kitiems Lietuvos ūkio makroekonominiams rodikliams vertinimas. Vertinimą LR finansų ministerijos užsakymu atliko UAB „ESTEP Vilnius“ ir VšĮ „Europos socialiniai, teisiniai ir ekonominiai projektai“, 2016 m.

Intervencijų mastas ir poveikis (įskaitant poveikį strateginiams konteksto rodikliams):

Vertinant įgyvendinamų priemonių poveikį reikia pažymėti, kad nuo 2013 m. pradėtas socialinės globos įstaigų licencijavimas, o nuo 2015 m. sausio 1 d. socialinę globą gali teikti tik įstaigos, savo veiklai įgijusios licencijas socialinei globai teikti (toliau – licencija). Dauguma veikiančių socialines paslaugas teikiančių įstaigų siekdamos gauti licencijas turėjo pagerinti savo turimą infrastruktūrą, kad atitiktų visus tokioms įstaigoms keliamus reikalavimus. Licencijas turi gauti tiek stacionarios, tiek ir nestacionarios socialinių paslaugų įstaigos, kurios teikia trumpalaikę ar ilgalaikę globą. Šioms įstaigoms buvo skirtos 2 priemonės: Nr.VP3-2.4-SADM-03-V „Stacionarių socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra” ir Nr.VP3-2.4-SADM-01-R „Nestacionarių socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra“ pagal kurias finansuoti 184 projektai.

Socialinės globos įstaigų veiklos licencijavimą vykdo Socialinių paslaugų priežiūros departamentas prie SADM (toliau – Departamentas), kurio duomenimis 2016 m. gegužės 1 d. 654 galiojančias licencijas turėjo 419 socialinę globą teikiančių įstaigų. Taigi galima teigti, kad investicijos į aukštos kokybės socialines paslaugas buvo ženklios, nes intervencija pasinaudojo daugiau kaip 40 proc. visų licencijas turinčių įstaigų

Neįgaliųjų profesinės reabilitacijos srityje ES investicijų mastas dar didesnis, nes struktūrinės paramos lėšomis įkurti 8 iš 13 (61 proc.) šalyje veikiančių profesinės reabilitacijos centrų.

Atkreiptinas dėmesys, kad projektai buvo įgyvendinami visoje Lietuvos teritorijoje tai mažinant skirtumus tarp regionų. Savivaldybėse buvo įgyvendinama nuo 1 (Neringa, Širvintos, Pakruojis) iki 13 (Klaipėdos miestas) projektų. Vienintelė Visagino savivaldybė šiame periode neįgyvendino nei vieno projekto.

Socialinių paslaugų kokybės ir prieinamumo gerinimui skirti veiksmai tiek tiesiogiai, tiek netiesiogiai prisidėjo prie strateginio konteksto rodiklio „Bendras gyventojų (15-64) užimtumo lygis“ kaitos. Naujai sukurtose ar atnaujintose socialinių paslaugų įstaigose buvo kuriamos naujos darbo vietos, tai padidino bendrą gyventojų užimtumą, taip pat padidėjo ir pažeidžiamų grupių asmenų šeimos narių galimybės integruotis į darbo rinką.

Tikėtina, kad netiesiogiai buvo daromas poveikis konteksto rodikliui „Moterų užimtumo lygis“, nes dėl namuose prižiūrimų artimųjų moterys daug dažniau nei vyrai nedalyvauja darbo rinkoje.

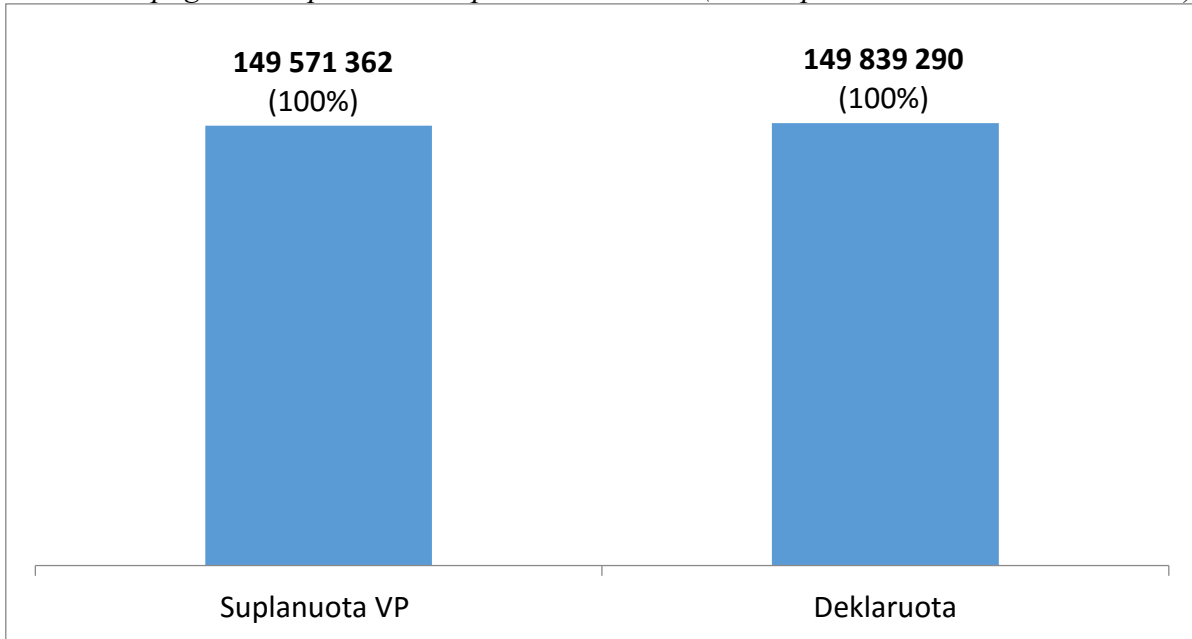
Gerindama įdarbinimo paslaugų prieinamumą ir kokybę priemonė „Lietuvos darbo biržos teritorinių darbo biržų infrastruktūros modernizavimas“ darė teigiamą poveikį strateginio konteksto rodikliams „Darbo jėgos aktyvumo lygis (15–64 m.)“, „Bendras 15–64 m. gyventojų užimtumo lygis“, „Moterų užimtumo lygis“ ir „Pagyvenusių asmenų (55–64 m.) užimtumo lygis“¹¹⁴.

Vertinant strateginio konteksto rodiklį „Dirbančių neįgaliųjų dalis“ planuota, kad priemonė Nr.VP3-2.4-SADM-02-V „Paslaugas, tarp jų profesinės reabilitacijos, neįgaliesiems teikiančių įstaigų plėtra“, kurios dėka įsteigti net 8 iš šalyje dabar veikiančių 13 profesinės reabilitacijos centrų, turės ženklesnę įtaką. Tačiau dėl teisinės bazės pakeitimų, dėl ko gerokai sumažėjo asmenų, galinčių gauti profesinės reabilitacijos paslaugas skaičius, šis poveikis buvo menkesnis nei planuota (pvz. 2012 m. profesinės reabilitacijos poreikis nustatytas 737 asmenims, o 2014 m. jau tik 321, 2015 m. – 563¹¹⁵).

¹¹⁴ *Žmogiškųjų išteklių plėtros ir socialinės sanglaudos sričių būklės analizės ir perspektyvų 2014-2020 m. parengimo vertinimas*. Vertinimą LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos užsakymu atliko UAB „PPMI Group“ ir VšĮ Viešosios politikos ir vadybos institutas, 2013 m.

¹¹⁵ Duomenys iš <http://www.ndnt.lt/index.php?-1569129119>

32 paveikslas. 2 prioriteto 3 ir 4 uždavinių (Socialinės apsaugos ir darbo ministerija) įgyvendinimas pagal VP suplanuotas ir panaudotas lėšas (eurais/proc. ES ir nacionalinės lėšos)

Anksčiausiai, dar 2008 m., pradėta įgyvendinti priemonė „Lietuvos darbo biržos teritorinių darbo biržų infrastruktūros modernizavimas“. Pagal šią priemonę finansuotas tik 1 projektas, kuris baigtas įgyvendinti 2012 m. Šioje priemonėje sutaupytos lėšos vėliau buvo skirtos priemonės „Stacionarių socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra“ įgyvendinimui. Pastaroji priemonė pradėta įgyvendinti tik 2011 m. Vėliausiai, tik 2013 m. antroje pusėje pradėti įgyvendinti gestų kalbos vertėjų centrų atnaujinimo projektai, kas iš dalies įtakojo vieno iš projektų nutraukimą įvertinus, kad dėl susiklosčiusių aplinkybių (planuoto rekonstruoti pastato įtraukimas į kultūros paveldo objektų sąrašą; įgyvendinamo projekto vadovų administracinių gebėjimų stoka ir kt.) projektas nebus spėtas įgyvendinti laiku.

Siekdama sėkmingo ir tvaraus investavimo Ministerija nuolat atidžiai prižiūrejo įgyvendinamus projektus, vertino papildomo finansavimo poreikį bei galimus sutaupymus. Siekiant efektyviai valdyti lėšų investavimą visose priemonėse buvo numatyta virškontraktavimo galimybė, kuria, įvertinant numatomus sutaupymus buvo pasinaudota. Visa tai sudarė sąlygas pasiekti aukštą ES lėšų panaudojimo procentą. Ministerija, aktyviai prižiūredama įgyvendinamus projektus, vertindama galimus sutaupymus ir papildomo finansavimo poreikį, stengėsi maksimaliai tikslingai panaudoti suplanuotas lėšas. Numatytų ES lėšų panaudojimas siekia 99,78 proc., o bendras panaudojimas 100,18 proc. (įskaitant ir projektų vykdytojų lėšas, kurios yra deklaruotinos EK).

D DALIS: HORIZONTALIOS POLITIKOS

1. Uždavinių įgyvendinimo poveikis vyrų ir moterų lygių galimybių skatinimui

Įgyvendintų projektų finansavimo sąlygų aprašuose patvirtintose Bendrųjų ir specialiųjų atrankos kriterijų vertinimo metodikose įtvirtinta, kad projektuose negali būti numatyta apribojimų, darančių neigiamą poveikį lyčių lygybės ir nediskriminavimo principams įgyvendinti.

Visos SSVP 2 prioriteto „Viešųjų paslaugų kokybė ir prieinamumas: sveikatos, švietimo ir socialinė infrastruktūra“ SADM administruojamos priemonės, kurių dėka vykdomi naujos statybos, rekonstrukcijos, darbai daro labai reikšmingą poveikį horizontaliųjų principų (konkrečiai nediskriminavimo) įgyvendinimui neįgalųjų aspektu – visi naujai pastatyti ar rekonstruoti statiniai ir teritorijos privalomai pritaikytos neįgaliesiems.

Gerinant nestacionarių socialinių paslaugų infrastruktūrą ir šių paslaugų prieinamumą prisidedama prie galimybių derinti šeimos ir darbo išipareigojimus, nes sudaromos galimybės neįgaliųjų, vaikų, senyvo amžiaus asmenų šeimos nariams grįžti į darbo rinką kol tikslinės grupės asmenims suteikiama dienos priežiūra ar globa. Kadangi tradiciškai Lietuvoje vaikus, neįgalius bei senyvus šeimos narius prižiūri moterys, ši priemonė sudaro sąlygas aktyvesniam moterų įsitraukimui į darbo rinką, taip užtikrinant lyčių lygybės principus. Taip pat pažymėtina, kad 29 iš 116 šios priemonės projektų buvo skirti smurtą artimoje patiriančioms moterims (steigiami krizių centrai).

Visi projektų vykdytojai taip pat užtikrino, kad projekto rezultatais naudosis visi tikslinių grupių asmenys nepaisant jų lyties, rasės, religijos, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos. Taip pat nebuvo numatomi jokie apribojimai projektų įgyvendinimo komandoms bei būsimiems darbuotojams.

SSVP 2 prioriteto „Viešųjų paslaugų kokybė ir prieinamumas: sveikatos, švietimo ir socialinė infrastruktūra“ priemonė „Paslaugas, tarp jų profesinės rehabilitacijos, neįgaliesiems teikiančių įstaigų plėtra“ orientuota į nediskriminavimą ir reikiamos infrastruktūros žmonėms su negalia sukūrimą. Pagal šią priemonę buvo įgyvendintos šios veiklos – neįgaliųjų profesinės rehabilitacijos infrastruktūros plėtra, neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir teritorinių skyrių infrastruktūros plėtra, techninės pagalbos neįgaliesiems centro prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos padalinių infrastruktūros plėtra, gestų kalbos vertėjų centrų infrastruktūros plėtra. Ši priemonė ženkliai prisidėjo prie neįgaliųjų nediskriminavimo principo įgyvendinimo sudarydama geresnes sąlygas neįgaliesiems integruotis į visuomenę bei gauti kokybiškas tikslines paslaugas.

2. Uždavinių įgyvendinimo poveikis informacinės visuomenės plėtrai

Įgyvendinant projektus pagal SADM administruojamas SSVP 2 prioriteto priemonės beveik visuose projektuose yra atnaujinama arba plečiama informacinių technologijų infrastruktūra – perkami kompiuteriai, multifunkciniai įrenginiai, kita reikiama įranga. Visa tai sudaro sąlygas informacinės visuomenės plėtrai.

Pažymėtina, kad viename iš projektų – projekte „**Techninės pagalbos neįgaliesiems centro prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos padalinių infrastruktūros plėtra**“ – sukurta Techninės pagalbos priemonių neįgaliesiems apskaitos programa (toliau – TPP), kuri sujungta su SADM valdoma Socialinės paramos šeimai informacine sistema (toliau – SPIS), kurią įdiegus pagerėjo neįgaliųjų aptarnavimo kokybė, užtikrintas didesnis projekto vykdytojo – Techninės pagalbos neįgaliesiems centro – teikiamų paslaugų prieinamumas, kadangi neįgaliesiems užtikrinta galimybė prašymą dėl TPP teikti elektroniniu būdu, sekti prašymo būseną, matyti jam išduotų TPP informaciją, elektroniniu būdu registruotis į priėmimą dėl TPP gavimo ir/ ar grąžinimo. Taip pat numatyta sukurti sąsajas su kitų įstaigų informacinėmis sistemomis ir duomenų bazėmis – medicinos įstaigomis, Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos informacine sistema, „Sodros“ bei valstybės informacinių išteklių sąveikos platforma (toliau – VIISP). Įgyvendinus minėtą projekto veiklą ir realizavus šiuos funkcionalumus, neįgaliesiems nereikės fiziškai nešti įvairių dokumentų, reikalingų TPP įsigijimui, kadangi visi reikalingi dokumentai ir duomenys (medicinos darbuotojų įrašai, kuriais gydytojas paskiria asmeniui TPP, ligonio asmens kortelė, neįgaliojo, pensininko pažymėjimų duomenys, duomenys apie nustatytus specialius nuolatinės slaugos, priežiūros ir kt. poreikius), patvirtinantys teisę įsigyti TPP ir/ arba gauti kompensaciją, bus perduodami per sistemą. Taip pat bus sudaryta galimybė gauti Gyventojų registro duomenis apie gyvenamąją vietą, asmens mirties faktą.

Gestų kalbų vertėjų centrų projektuose, gerinant centrų infrastruktūrą taip pat vykdyta ir konferencinio ryšio infrastruktūros sukūrimo veikla – įsigyta konferencinio ryšio įranga, ji sujungta į bendrą gestų kalbų vertėjų centrų tinklą.

3. Uždavinių įgyvendinimo poveikis darniai plėtrai

Iš esmės visi projektai atitiko darnaus vystymosi principą ir prisidėjo/ prisideda prie darnaus vystymosi politikos socialinio aspekto (darnaus vystymosi tikslas - kovoti su skurdu ir socialine atskirtimi) įgyvendinimo. Projektai sprendžia socialinę atskirtį patiriančių asmenų integracijos į visuomenę ir darbo rinką problemas, prisideda prie jų ekonominės situacijos gerinimo, užtikrina paslaugų prieinamumą.

ES struktūrinės paramos poveikio gyvenimo kokybei, socialinės atskirties ir skurdo mažinimui Lietuvoje vertinime teigiama, kad investicijos į nestacionarių socialinių paslaugų prieinamumo didinimą prisidėjo prie skurdo ir socialinės atskirties mažinimo, o jų poveikis buvo itin svarbus mikro lygiu (buvo mažinama tiek socialinių paslaugų gavėjų, tiek iki šiol juos namuose prižiūrėjusių artimųjų socialinė ir psichologinė izoliacija, gerinami socialiniai ir savarankiškumo įgūdžiai, sudaromos galimybės integruotis į darbo rinką)¹¹⁶.

Projektų įgyvendinimas tiesiogiai lemia miestų/ regionų ekonominę – socialinę plėtrą (sukurta, atnaujinta infrastruktūra) bei tikslinių grupių asmenų ir jų artimųjų gyvenimo kokybės gerinimą, socialinę integraciją, skatina grįžimą į darbo rinką, sukurtose įstaigose kuriamos naujos darbo vietos.

Pažymėtina, kad didžioji projektų dalis (117 iš 198) buvo skirta nestacionarių socialinių paslaugų infrastruktūros plėtrai ir gerinimui, tokiu būdu sudarytos sąlygos neįgaliųjų, socialinės rizikos vaikų ir kitų tikslinių grupių asmenų šeimos nariams grįžti į darbo rinką, o tikslinių grupių asmenims gauti kokybiškas ir savalaikes paslaugas.

4. JEREMIE įgyvendinimas

Netaikoma

5. Informacija apie kryžminį finansavimą

Netaikoma

6. Uždavinių įgyvendinimo poveikis užimtumui

Priemonė	Deklaruotinių išlaidų, kurios iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos buvo įtrauktos į paramos gavėjų pateiktus mokėjimo prašymus, suma (eurais)	Sukurtų darbo vietų skaičius	Išsaugotų darbo vietų skaičius
Priemonė Nr. VP3-2.4-SADM-01-R „Nestacionarių socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra“	52 591 375,58	659,15	<i>netaikoma</i>
Priemonė Nr. VP3-2.4-SADM-02-V „Paslaugas, tarp jų profesinės reabilitacijos, neįgaliesiems teikiančių įstaigų plėtra“	27 368 644,00	117	<i>netaikoma</i>

Dviem SADM administruojamoms SSVP 2 prioriteto priemonėms buvo nustatyti nacionaliniai rodikliai „Naujos darbo vietos“, planuota sukurti 420 naujų darbo vietų. Iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos sukurta 776,15 naujų darbo vietų. Tiek esamų socialinių įstaigų plėtra, tiek naujų įstaigų kūrimas daro poveikį užimtumui.

SADM priemonės daro taip pat ir netiesioginį poveikį užimtumui, nes gerinant socialinių paslaugų prieinamumą sudaromos sąlygos neįgalių ar pagyvenusių asmenų, kuriems reikalinga globa, šeimos nariams grįžti ar įsilieti į darbo rinką.

¹¹⁶ ES struktūrinės paramos poveikio gyvenimo kokybei, socialinės atskirties ir skurdo mažinimui Lietuvoje vertinimas. LR finansų ministerijos atliko VŠĮ ESTEP, 2014 m., p. 12.

3.2.3.2. Svarbiausios problemos

Svarbiausios problemos kilusios įgyvendinant SSVP 2 prioriteto 3 ir 4 uždavinius:

1. Lėtesnė nei planuota projektų įgyvendinimo sparta dėl komplikuo­tų viešųjų pirkimų procedūrų, teismų, nekokybiškai parengtos techninės dokumentacijos (klaidos techniniuose projektuose, korektūrose), nepakankamų projektus administruojančių darbuotojų administracinių gebėjimų (įskaitant ir išlaidų deklaravimo planavimo gebėjimus) ir kitų priežasčių, susijusių su projektų vykdytojų gebėjimais įgyvendinti projektą. Šios priežastys sąlygojo projektų tinkamų finansuoti išlaidų patyrimo laikotarpių pratęsimą, veiklų vėlavimą, mažesnes išlaidų deklaravimo apimtis. Daliai projektų didelės įtakos turėjo rangovų restruktūrizavimai/ bankrotai. Dėl šių priežasčių vykdytojai turėjo iš naujo pirkti rangos darbus.
2. Dėl įvairių kliūčių, kurios kilo įgyvendinant projektus bei galėjo lemti tai, jog projektai nebus įgyvendinti laiku, projektų vykdytojų prašymu buvo nutraukti 6 projektai.
3. Nustatyti neatitikimai – įgyvendinančiai institucijai projektų įgyvendinimo pabaigoje atlikus patikras vietose, nustatyta daug neatitikimų, t. y. pristatyta įranga ir baldai arba priimami rangos darbai, kurie neatitinka pirkimo dokumentuose nurodytų techninių specifikacijų ar kitų reikalavimų. Tokie neatitikimai buvo nustatomi beveik visuose projektuose (iš 198 projektų neatitikimų nebuvo nustatyta tik 21), kas sąlygojo vėlesnį projektų užbaigimą ar net netinkamų išlaidų nustatymą.
4. Nustatyti pažeidimai – per visą laikotarpį nustatytas 41 pažeidimas, kas sąlygojo didesnes ar mažesnes finansines sankcijas bei nemažą papildomą administracinę naštą ypač tais atvejais, kai sprendimai dėl nustatyto pažeidimo būdavo apskundžiami.

Sprendžiant šias problemas SADM kartu su įgyvendinančiąja institucija ėmėsi įvairių priemonių:

1. SADM ir CPVA nuolat telefonu ir el. paštu konsultuodavo projektų vykdytojus jiems aktualiais klausimais;
2. CPVA organizavo ne vienus mokymus projektų vykdytojams;
3. Kiekvieną mėnesį buvo stebima rizikingais įvertintų projektų pažanga. Atsižvelgiant į konkretų atvejį, taikomos įvairios rizikos valdymo priemonės (siunčiami raginamieji raštai, organizuojami susitikimai su CPVA ir SADM atsakingais darbuotojais, kurių metu aptariamos aktualios projektų įgyvendinimo problemos, organizuojami susitikimai su probleminių projektų vykdytojais, rangovais, projektuotojais ir kitomis susijusiomis šalimis siekiant išsiaiškinti iškylančias problemas ir rasti šių problemų sprendimo būdus ir pan.).
4. Rizikos valdymui į projektų finansavimo ir administravimo sutartis būdavo įtraukiamos papildomos išlygos, reikalaujančios iki nustatyto termino įvykdyti veiklos etapus ir pateikti tai įrodančius dokumentus bei įsipareigoti projektą užbaigti savo (projekto vykdytojo lėšomis), jei projektas nebus spėtas įgyvendinti PAFT numatytais terminais.
5. Siekiant maksimaliai efektyviai panaudoti skirtas lėšas buvo vykdomas nuolatinis įsisavinamų lėšų, galimų sutaupymų bei papildomo finansavimo poreikio monitoringas.

3.3.3 prioritetas „Aplinka ir darnus vystymasis“

SSVP 3 prioritetas įgyvendina SSVP 3-ąjį tikslą – siekti geresnės aplinkos kokybės, ypatingą dėmesį skiriant energijos panaudojimo efektyvumui didinti. Šiam tikslui įgyvendinti SSVP numatyti 4 uždaviniai ir 9 priemonės, kurias administravo Aplinkos, Susisiekimo ir Ūkio ministerijos:

1. Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų renovavimas ir plėtra (1 priemonė; AM);
2. Šiuolaikinės atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas (1 priemonė; AM);

3. Oro kokybės gerinimas (1 priemonė; SM);
4. Energijos gamybos ir vartojimo efektyvumo bei atsinaujinančių energijos išteklių vartojimo didinimas (6 priemonės; ŪM).

Su šių uždavinių įgyvendinimu susiję SSVP strateginio konteksto rodikliai ir jų reikšmių dinamika pristatoma 32-oje lentelėje. Pateikti duomenys rodo, kad 2007—2015 m. laikotarpiu buvo pasiektos ir netgi ženkliai viršytos 3 iš 4 SSVP numatytų strateginio konteksto rodiklių reikšmių. Tik bendras atsinaujinančių energijos išteklių naudojimas 2008—2013 m. buvęs gana stabilus, 2014 m. nežymiai sumažėjo – tai labiausiai lėmė pinganti nafta ir dėl to mažėjanti energijos, gaminamos iš neatsinaujinančių išteklių, kaina.

Informacija apie atskirų SSVP 1-ojo prioriteto uždavinių indėlį į strateginio konteksto rodiklių pokyčius pateikiama atskirų uždavinių aprašymuose (žr. C dalį tikslų pasiekimo ir pažangos dalyse).

29 lentelė. Su SSVP 3-ojo prioriteto įgyvendinimu susiję strateginio konteksto rodikliai

Strateginio konteksto rodiklis	Pradinės reikšmės metai	Pradinė reikšmė	Siekiami reikšmė (2015 m. tikslas)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Rezultatyvumas
Reikalavimus atitinkančių į aplinką išleidžiamų nuotekų dalis bendrame nuotekų sraute, (proc.)	2005	70,00	97,00	98,7	99,0	99,7	99,6	99,6	99,9	99,7	-	-	103%
Sąvartynuose šalinamų biologiškai skaidžių atliekų kiekis (tūkst. t.)	2000	574,00	287,00	745,0	752,5	655,7	621,0	505,0	400,0	272,0	273,7	209,0	137%
Energijos intensyvumas (kg n.e./1000 eurų)	2005	455,77	407,43	374,8	363,2	389,6	307,1	299,1	292,1	266,4	-	-	153%
Atsinaujinančių energijos išteklių naudojimas (tūkst. t n. e.)	2005	750,00	900,00	729,0	751,2	744,5	738,1	727,0	755,1	734,3	707,4	-	-

3.3.1. Uždavinių Nr. 1 „Renovuoti ir plėtoti vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemas“ ir Nr. 2 „Šiuolaikiškas atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“ (AM) įgyvendinimas

Įgyvendindama 3 prioriteto 1 uždavinį **„Renovuoti ir plėtoti vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemas“**, AM siekė modernizuoti ir išplėsti vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūrą aglomeracijose, pagal nustatytuosius paslaugų kokybės, aplinkosaugos ir sveikatos apsaugos reikalavimus. Šio tikslo AM siekė administruodama valstybės projektų planavimo būdu įgyvendinamą priemonę „Vandens tiekimo ir nuotekų sistemų renovavimas ir plėtra“. Pagal šią priemonę iki 2015 m. pabaigos buvo pasirašytos 158 projektų finansavimo ir administravimo sutartys, visi projektai baigti įgyvendinti. Bendra projektų vertė siekė 697,6 mln. eurų. Didžiąją dalį projektų įgyvendino Lietuvos Respublikos savivaldybių valdomos vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonės. Įgyvendinant šiuos projektus 2007–2013 m. finansiniu periodu, įvyko svarbūs šalies vandens ūkio pokyčiai. 344 gyvenamosiose vietovėse buvo renovuotos arba įrengtos naujos vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo bei tvarkymo sistemos. Nutiesta apie 1700 km vandens tiekimo tinklų ir apie 2500 km nuotekų surinkimo tinklų. Prie naujų vandentiekio tinklų jau prisijungė per 70 tūkst., prie nuotekų surinkimo tinklų – per 100 tūkst. gyventojų. Naujai pastatyta ar renovuota 110 nuotekų valymo ir 12 geriamojo vandens gerinimo įrenginių. Nuotekų dumbliui apdoroti pastatytas 21 įrenginys.

Įgyvendindama 3 prioriteto 2 uždavinį **„Šiuolaikiškas atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“**, AM siekė sukurti šiuolaikišką ES aplinkosaugos reikalavimus atitinkančią atliekų tvarkymo sistemą. Šio tikslo buvo siekiama administruojant valstybės projektų planavimo būdu įgyvendinamą priemonę „Atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“. Pagal šią priemonę užbaigti įgyvendinti 26 projektai. 2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu ES lėšomis buvo vykdytas senų sąvartynų (šiukšlynų) uždarymas, didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių, žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelių ir pavojingų atliekų sąvartyno įrengimas, buvo įgyvendinama komunalinių atliekų tvarkymo sistemų infrastruktūros ir biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtra.

3.3.1.1. Tikslų pasiekimas ir pažangos analizė

Informacija apie SSVP 3 prioriteto 1 ir 2 uždavinių įgyvendinimą, pateikiama remiantis fizinių ir finansinių stebėsenos rodiklių pasiekimais.

A DALIS: STEBĖSENOS RODIKLIŲ PASIEKIMAI UŽDAVINIO LYGMENIU

30 lentelė. 1 uždavinys: Vandens tiekimo ir nuotėkų tvarkymo sistemų renovavimas ir plėtra

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso
Produkto rodikliai											
Gyvenamųjų vietovių, kuriose renovuota/pastatyta vandens tiekimo ir/ar nuotėkų sistema, skaičius ¹¹⁷	Pasiekimas	0	0	4	14	67	138	242	322	344	344
	Tikslas										316
	Pradinis taškas	0									
Rezultato rodikliai											
Gyventojų, kurie naudojami centralizuotomis nuotėkų surinkimo ir tvarkymo paslaugomis, dalies padidėjimas (procentiniai punktai) ¹¹⁸	Pasiekimas	0	0	0,03	0,14	0,40	1,40 ¹¹⁹	1,90	2,13	3,6	3,6
	Tikslas										4
	Pradinis taškas	0									

¹¹⁷ Gyvenamoji vietovė, nepriklausomai nuo projektų skaičiaus, sudaro vieną vienetą. Gyvenamoji vietovė, kurios teritorijoje ar jos dalyje renovuotas/pastatytas bent vienas vandens tiekimo ir/ar nuotėkų sistemos elementas, skaičiuojama kaip vienas vienetas. Vandens tiekimo ir/ar nuotėkų sistemą sudaro šie elementai: geriamojo vandens tiekimo tinklai, vandens gerinimo įrenginiai, nuotėkų surinkimo tinklai, nuotėkų valymo įrenginiai. Renovuota/pastatyta sistema laikoma pasirašius statinio pripažinimo tinkamu naudoti aktą.

¹¹⁸ Skaičiuojamas gyventojų, kurie yra prisijungę arba kuriems suteikta galimybė prisijungti prie naujai įrengtų nuotėkų surinkimo tinklų, dalies padidėjimas. Gyventojai laikomi prisijungę sudarius su vandens tiekimo ir nuotėkų tvarkymo įmone paslaugų teikimo sutartį.

¹¹⁹ Duomenys apie prijungtus gyventojus renkami remiantis sudarytą vandens tiekimo ir nuotėkų tvarkymo paslaugų teikimo sutarčių, nurodant konkrečius būstus, sąrašais, patvirtintais vandens tiekimo ir nuotėkų tvarkymo įmonės vadovų. Projekto vykdytojo nurodytas prijungtų būstų skaičius dauginamas iš naujausių Lietuvos statistikos departamento oficialiai skelbiamų duomenų apie savivaldybės teritorijoje esantį gyventojų ir būstų skaičiaus santykį. Gyventojų dalies padidėjimas nustatomas remiantis Statistikos departamento duomenimis apie Lietuvos gyventojų skaičių 2007 m.

31 lentelė. 2 uždavinys: Šiuolaikiškas atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso
Produkto rodikliai											
Uždarytų ir sutvarkytų sąvartynų/šiukšlynų skaičius ¹²⁰	Pasiekimas	0	0	0,04	62	92	198	242	334	341	341
	Tikslas										341
	Pradinis taškas	0									
Rezultato rodikliai											
ES aplinkosauginius reikalavimus atitinkančių sąvartynų dalis (procentai)	Pasiekimas	0	0	3,107	3,76	4,20	7,01	9,90	61,11	100	100
	Tikslas										100
	Pradinis taškas	0 (2006)									

¹²⁰ Uždarymas – atliekų šalinimo veiklos nutraukimas, sąvartyno uždengimas ir priežiūrai po uždarymo reikalingų priemonių įrengimas. Sutvarkymas (rekultivacija) – sąvartyno iškasimas ir išvežimas. Sąvartynas laikomas uždarytu ar sutvarkytu pasirašius darbų priėmimo-perdavimo aktą ir pripažinus statinį tinkamu naudoti.

B DALIS: FINANSINIS ĮGYVENDINIMAS

32 lentelė. 3 prioriteto 1 ir 2 uždavinių (Aplinkos ministerija) finansinis įgyvendinimas (eurų)

Uždaviniai	Deklaruotų išlaidų suma	
	Iš viso:	Deklaruotas EK viešasis įnašas
1 uždavinys	680 675 994,89	663 118 045,90
2 uždavinys	160 186 901,82	140 002 033,15
Iš viso:	840 862 896,71	803 120 079,05

C DALIS: KOKYBINĖ ANALIZĖ

1 uždavinys: Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų renovavimas ir plėtra

Lyginant projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuotą pasiekti **produkto rodiklio „Gyvenamųjų vietovių, kuriose renovuota/pastatyta vandens tiekimo ir/ar nuotekų sistema, skaičius“** reikšmę ir faktiškai pasiektą, galima daryti išvadą, kad uždavinys buvo įgyvendintas sėkmingai: iki 2015 m. pabaigos sudarytose projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota modernizuoti vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūrą 420 vietovių (su besikartojančiomis gyvenamosiomis vietovėmis), faktiškai pasiekta reikšmė – 344 gyvenamosios vietovės (unikalios). Laikotarpio pradžioje, siekiant tinkamai įgyvendinti ES direktyvas, buvo planuota investicijas sukonzentruoti aglomeracijose, didesnėse nei 2000 gyventojų ekvivalentu (toliau – g. e.), tačiau, siekiant darnaus regionų vystymosi, buvo priimtas sprendimas priemonės veiklas įgyvendinti ir mažesnėse (daugiau nei 300 g. e.) gyvenvietėse, esančiose saugomose teritorijose. Siekiant šio tikslo, priemonės finansavimas buvo padidintas.

Vertinant **rezultato rodiklio „Gyventojų, kurie naudojami centralizuotomis nuotekų surinkimo ir tvarkymo paslaugomis, dalies padidėjimas (procentiniai punktai)“** pasiekimą, matyti, kad rodiklio pasiekimas yra 90 proc. Siekiant vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų sistemiškumo, investicijos turėjo būti skiriamos ne vien naujų nuotekų tinklų įrengimui ir rezultato rodiklio siekimui, bet ir vandens tiekimo tinklams, nuotekų valykloms ir kitoms būtinoms veikloms, todėl lėšos buvo paskirstytos kompleksiskai. Pagal projektų vykdytojų pateiktą informaciją, prie naujų nuotekų tinklų prisijungė 121 943 gyventojai ir gyventojų, kurie naudojami centralizuotomis nuotekų surinkimo ir tvarkymo paslaugomis, dalies padidėjimas atskaitiniu laikotarpiu siekė 3,6 proc. visų šalies gyventojų (skaičiuojant nuo šalies gyventojų skaičiaus 2007 m., kuris sudarė 3,38 mln.). Tačiau įvertinus sumažėjusį šalies gyventojų skaičių (2015 m. IV ketv. Lietuvoje buvo 2,90 tūkst. nuolatinių gyventojų), prie naujų nuotekų tinklų prisijungusių gyventojų dalies padidėjimas – 4,21 proc.

Rengiant SSVP buvo planuojama, kad SSVP numatytos rodiklių reikšmės bus pasiektos iki 2015 m. pabaigos, panaudojant visą SSVP suplanuotą priemonę „Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų renovavimas ir plėtra“ skirtų lėšų sumą. Pažymėtina, kad SSVP suplanuotos rodiklių¹²¹, susijusių su gyventojų prisijungimu prie centralizuotų nuotekų surinkimo tinklų, reikšmės nebuvo pasiektos dėl šių pagrindinių priežasčių:

- dėl gyventojų emigracijos sumažėjus gyventojų ir būstų skaičiaus santykiui beveik visose Lietuvos savivaldybėse;
- senyvo amžiaus gyventojai neturi pakankamai lėšų prisijungimui prie naujų tinklų, juos tenkina esama padėtis;
- statybos darbai dalyje objektų buvo užbaigti tik 2015 m. IV ketvirtyje, todėl liko trumpas terminas rezultato rodiklių pasiekimui;

¹²¹ SSVP rezultato rodiklio „Gyventojų, kurie naudojami centralizuotomis nuotekų surinkimo ir tvarkymo paslaugomis, dalies padidėjimas“ ir papildomo (nacionalinio) produkto rodiklio „gyventojai, prisijungę prie įrengtų naujų nuotekų surinkimo tinklų“.

- nėra teisinės bazės, kuri įpareigotų gyventojus prisijungti prie sukurtos vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros.

Pagal projektų vykdytojų pateiktą informaciją prie vandentiekio buvo prisijungęs 75 571 gyventojas (veiksmų programos priede numatyta reikšmė – 80 000).

Sukurtos rodiklių priežiūros (monitoringo) informacinės sistemos GIS APVA pagalba yra vykdoma nuolatinė rodiklio pokyčių stebėseną ir kiekvieno projekto lygmenyje yra analizuojamos rodiklio pokytį įtakojančios priežastys.

Iš gerosios praktikos pavyzdžių, pažymėtini atvejai, kai siekdami sėkmingai įgyvendinti projektus ir statomus objektus priduoti eksploatacijai, iniciatyvos ėmėsi patys projektų vykdytojai.

Sėkmingai įgyvendinti projektai

Projekto vykdytojas: UAB "Šiaulių vandenys".

Projekto pavadinimas: „Šiaulių dumblo apdorojimo įrenginių statyba“.

Projekto vertė – 19,97 mln. eurų.

Projekto tikslas – išspręsti bendrą Šiaulių regiono nuotekų dumblo tvarkymo problemą. Projektas įgyvendintas laiku ir tinkamai. Dumblo apdorojimo įrenginiai pastatyti Šiaulių miesto nuotekų valykloje, tokiu būdu buvo sukurti pajėgumai Šiaulių miesto nuotekų valykloje bei aplinkiniuose rajonuose esančiose valyklose (Joniškio, Baisogalos, Šeduvos, Kuršėnų, Linkuvos, Pakruojo, Radviliškio) susidarantiame dumblui tvarkyti. Per metus, skaičiuojant pagal sausas medžiagas, planuojama perdirbti apie 5900 tonų nuotekų dumblo, iš kurio apie 4000 tonų – Šiaulių nuotekų valykloje susidaręs dumblas ir apie 1900 tonų – atvežtinis dumblas. Dumblo apdorojimo įrenginių technologiją sudaro šios pagrindinės dalys: 1) dumblo pūdymas – dumblo pūdymui įrengti du (kiekvienas po 3650 m³ talpos) pūdytuvai, kuriuose dumble esančios organinės medžiagos skaidomos anaerobinėje aplinkoje ir šio proceso metu išsiskiria biudujos (per parą numatoma išgauti apie 4929 m³ biudujų, kurios surenkamos biudujų kaupimo talpoje); 2) pūdyto dumblo sausinimas – dumblo sausinimui įrengtos dvi centrifugos, kuriose pūdytas dumblas prieš džiovinimą nusausinamas iki 30 proc. sausumo; 3) dumblo džiovinimas – dumblo džiovinimui įrengta juostinio konvejerio tipo džiovykla, kurios našumas pagal išgarinamo vandens kiekį yra 2000 kg/h, iki 90 proc. sausumo išdžiovinto dumblo granulės bus saugomos dengtoje sandėliavimo aikštelėje; 4) kombinuota šilumos ir elektros energijos jėgainė – pūdytuvuose išgautos biudujos panaudojamos elektros ir šilumos energijos gamybai kombinuotoje šilumos ir elektros energijos jėgainėje, kurią sudaro du generatoriai. Šioje jėgainėje, dirbant projektiniu pajėgumu, per metus numatoma pagaminti apie 4,5 mln. kilovatvalandžių elektros ir tiek pat šiluminės energijos. Pagaminta elektros energija bus panaudojama pačių įrenginių darbui arba perduodama į elektros skirstomuosius tinklus, o šiluminė energija bus naudojama dumblo pakaitinimui prieš pūdyimą ir dumblo džiovinimui.

Intervencijų mastas ir poveikis (įskaitant poveikį strateginiams konteksto rodikliams):

Įgyvendinus vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros projektus prie nuotekų tinklo prisijungusių gyventojų skaičius šalyje išaugo 4 proc., o prie vandentiekio – 2,5 proc. Atitinkamai, priemonės „Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų renovavimas ir plėtra“ įgyvendinimas sumažino neprisijungusių prie nuotekų tinklo gyventojų skaičių šalyje apie 24 proc., o prie vandentiekio – apie 15 proc.¹²²

Pagal priemonę „Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų renovavimas ir plėtra“ įgyvendinami projektai prisideda prie **strateginio konteksto rodiklio „Reikalavimus atitinkančių į aplinką išleidžiamų nuotekų dalis bendrame nuotekų sraute, proc.“**. Pagal paskutinius prieinamus (2013 m.) duomenis reikalavimus atitinkančių į aplinką išleidžiamų nuotekų dalis

¹²² Žr. 2007-2013 metų ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos miestams ir miesteliams vertinimas. Finansų ministerijos užsakyму atliko ESTEP, 2016 m.

bendrame nuotekų sraute sudarė 99,7 proc., taigi SSVP numatytas tikslas (97 proc.) buvo pasiektas ir viršytas. Lietuvos statistikos departamento duomenimis išleidžiamų nepakankamai išvalytų ir užterštų nuotekų kiekis nuo 2007 m. iki 2013 m. sumažėjo 87 proc. nuo 57,8 mln. m³ iki 7,7 mln. m³, kai bendras išleidžiamų nuotekų kiekis sumažėjo 38 proc., o išleidžiamų išvalytų nuotekų kiekis padidėjo 11 proc.

2 uždavinys: Šiuolaikiškas atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas

Lietuvoje atliekos šalinamos 11-oje regioninių nepavojingųjų atliekų sąvartynų, atitinkančių aplinkos apsaugos ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus. 2007–2013 m. ES paramos laikotarpiu buvo siekiama sutvarkyti ES ir Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytų aplinkos apsaugos ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimų neatitinkančius nepavojingųjų atliekų sąvartynus, kuriuose atliekų šalinimas nutrauktas nuo 2009 m.

Lyginant projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuotas pasiekti **produkto ir rezultato rodiklių** reikšmes ir faktiškai pasiektas jų reikšmes, galima daryti išvadą, kad uždavinys buvo įgyvendintas sėkmingai – sutartyse suplanuotų rodiklių siektinos reikšmės ir faktiškai pasiektos rodiklių reikšmės yra vienodos. 2009–2011 m. Europos Komisijai pakeitus finansinius sprendimus ir memorandumus dėl fizinių rodiklių tikslinimo, perkeltant dalį 2004–2006 m. Sanglaudos fondo lėšomis planuotų sutvarkyti sąvartynų ir šiukšlynų į 2007–2013 m. finansavimo laikotarpį, padidėjo tvarkytinų sąvartynų ir šiukšlynų skaičius. Dauguma projektų pradėti įgyvendinti tik 2010 m., tačiau tikslas – iki laikotarpio pabaigos uždaryti visus aplinkos apsaugos ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimų neatitinkančius sąvartynus – buvo pasiektas. Senųjų sąvartynų ir šiukšlynų uždarymo darbai vyko sklandžiai, todėl visi darbai buvo užbaigti iki 2015 m. pabaigos. Svarbiausi nacionalinių rodiklių pasiekimai – per 2007–2013 m. finansavimo laikotarpį uždarytas 341 sąvartynas/šiukšlynas, įrengtos 53 didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelės (SSVP priede buvo numatyta 33), 41 žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė (SSVP priede buvo numatyta 34) bei įrengtas 1 pavojingų atliekų sąvartynas. Regionuose, uždarius reikalavimų neatitinkančius sąvartynus, sutvarkius šiukšlynus, pastačius žaliųjų atliekų kompostavimo aikšteles, didelių gabaritų atliekų surinkimo aikšteles, įsigijus konteinerius ir įrangą, buvo sukurta regioninė atliekų tvarkymo sistema, kurios dėka regionų savivaldybėse atliekos tvarkomos pagal aukščiausius europinius standartus.

Sėkmingai įgyvendinti projektai

Projekto vykdytojas: UAB "Utenos regiono atliekų tvarkymo centras".

Projekto pavadinimas: "Utenos regiono kompostavimo aikštelių įrengimas bei Anykščių ir Molėtų rajonų senų šiukšlynų uždarymas".

Projekto vertė: 1,74 mln. eurų.

Nepaisant kilusių iššūkių dėl rangos darbų konkurso vėlavimo (rangos darbų sutartis pasirašyta ir veiklos pradėtos įgyvendinti 2011 m. kovo 14 d., nors buvo planuota 2010-11-20) rangos darbai vyko sklandžiai, projektas įgyvendintas laiku. Projekto įgyvendinimo metu sukurtas rezultatas: pastatytos 4 žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelės Anykščiuose, Molėtuose, Ignalinoje ir Zarasuose bei uždaryta 10 šiukšlynų Anykščių ir Molėtų rajonuose.

Veiklos „Komunalinių atliekų tvarkymo sistemų infrastruktūros plėtra – biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo ir antrinių žaliavų surinkimo infrastruktūros sukūrimas“ apimtyje buvo statomi atliekų mechaninio ir biologinio apdorojimo įrenginiai, įsigyjamos kitos atliekų apdorojimui reikalingos priemonės. Veiklos įgyvendinimo pradžia vėlavo, projektų rengimas prasidėjo tik 2009 m. II ketvirtį. Regioniniu lygiu buvo priimti sprendimai statyti atliekų mechaninio biologinio apdorojimo įrenginius. Pagrindinė įrenginių paskirtis – mažinti regioniniuose nepavojingų atliekų sąvartynuose šalinamų atliekų kiekius, iš mišrių komunalinių atliekų srauto maksimaliai atskiriant perdirbimui tinkamas antrines žaliavas ir pakuotės atliekas, perdirbimui netinkamas, tačiau

energetinę vertę turinčias atliekas, biologiškai skaidžias atliekas. Atskirtos biologiškai skaidžios atliekos toliau kompostuojamos, dalyje regionų pastatyti įrenginiai leidžia išgauti dujas. Sumažėjus sąvartyne šalinamų atliekų srautui ilgėja sąvartyno naudojimo laikas, reikia mažiau žemės plotų atliekoms laidoti, mažėja sąvartynų įrengimo ir priežiūros sąnaudos bei aplinkos tarša.

Visos sutartys dėl 10 projektų finansavimo ES lėšomis pasirašytos 2011 m. pradžioje, tačiau dėl sudėtingų techninių sprendinių, kurie įgyvendinami projektuose bei menkos patirties tokių projektų įgyvendinime regioniniame lygmenyje, užtrikus vykdytiems viešiesiems pirkimams, rangos darbai prasidėjo tik 2013 m. pabaigoje. Visi projektai buvo įgyvendinti, tačiau 3 projektuose nebuvo atrinkti privatūs infrastruktūros operatoriai, todėl jų išlaidos nebuvo įtrauktos į galutinę ataskaitą.

2014 m. buvo atliktas „ES paramos atliekų tvarkymui Lietuvoje efektyvumo vertinimas ir 2014–2020 metų finansavimo prioritetų nustatymas“¹²³, tačiau galutinėje vertinimo ataskaitoje pasiūlytos rekomendacijos neturėjo tiesioginės įtakos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimui. Vertinimo metu nustatyta, kad priemonė „Atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“ buvo tinkama ir suderinta su kitomis intervencijomis, tačiau ateityje plėtojant atliekų pirminio rūšiavimo infrastruktūrą (atskiras antrinių žaliavų, maisto/ virtuvės, tekstilės atliekų surinkimas) gali keistis mišrių komunalinių atliekų kiekis ir sudėtis, o tai turės įtakos pastatytų atliekų mechaninio ir biologinio apdorojimo įrenginių eksploatavimui ir projektų finansiniam gyvybingumui.

Intervencijų mastas ir poveikis (įskaitant poveikį strateginiams konteksto rodikliams):

Pagal priemonę „Atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“ įgyvendinami projektai prisideda prie **strateginio konteksto rodiklio „Sąvartynuose šalinamų biologiškai skaidžių atliekų kiekis (tūkst. t)“** pasiekimo. 2010 m. pašalinta apie 621 tūkst. tonų komunalinių biologiškai skaidžių atliekų. 2011 m. regioniniuose nepavojingųjų atliekų sąvartynuose pašalinta apie 505 tūkst. tonų komunalinių biologiškai skaidžių atliekų, t. y. apie 116 tūkst. tonų mažiau nei 2010 m. Sąvartynuose šalinamų mišrių komunalinių atliekų sudėtis pradėta tirti 2012 m. Šalinamų mišrių komunalinių atliekų sudėtis atskirose savivaldybėse ženkliai skiriasi, tačiau apibendrinti tyrimų rezultatai rodo, kad 2012 m. šalinamose mišriose komunalinėse atliekose biologiškai skaidžios atliekos sudarė apie 52 proc. (400 tūkst. t), o antrinės žaliavos – apie 30 proc. Šio rodiklio faktinė reikšmė 2014 m. – 273,7 tūkst. tonų, 2015 m. – 209 tūkst. tonų. SSVP buvo keliamas tikslas iki 2015 m. sąvartynuose šalinamų biologiškai skaidžių atliekų kiekį sumažinti iki 287 tūkst. tonų, taigi, šis tikslas buvo pasiektas jau 2014 m.

Įgyvendinant projektus pagal priemonę „Atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“ buvo sėkmingai sukurta šiuolaikiška ES aplinkosaugos reikalavimus atitinkanti atliekų tvarkymo sistema: uždaryti ES reikalavimų neatitinkantys sąvartynai, palaiptiems mažėjo sąvartynuose šalinamų biologiškai skaidžių atliekų kiekis, buvo įrengtos žaliųjų atliekų, didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelės – gyventojams atsirado daugiau galimybių tvarkyti atliekas, sumažėjo sąvartynų ir šiukšlynų neigiamas poveikis gamtai ir gyvenamajai aplinkai, pagerėjo bendra aplinkos būklė.

Projektų įgyvendinimas prisidėjo prie šiuolaikiškos atliekų tvarkymo sistemos sukūrimo ir sudarė sąlygas geriau įgyvendinti atliekų tvarkymo prioritetus Lietuvoje: didinti perdirbamų ar kitaip panaudojamų (pavyzdžiui, sukompostuojamų, sudeginamų gaminant šilumos ir elektros energiją) atliekų kiekį ir mažinti sąvartynuose šalinamų atliekų kiekį. Šiuo aspektu ypač reikšmingi atliekų mechaninio ir biologinio apdorojimo įrenginių statybos projektai – pastatytų įrenginių pajėgumų pakaks visam Lietuvoje susidarančių mišrių komunalinių atliekų srautui apdoroti – sąvartynuose ne tik nebus šalinamos neapdorotos atliekos, bet ir sumažės bendras šalinamų atliekų kiekis.

¹²³ ES paramos atliekų tvarkymui Lietuvoje efektyvumo vertinimas ir 2014–2020 metų finansavimo prioritetų nustatymas. Aplinkos ministerijos užsakymu atliko ESTEP, 2014 m.

Be to, svarbus ekonominis atliekų tvarkymo projektų efektas, kuris pasireiškia tiesiogiai ir netiesiogiai. Netiesioginis ES lėšomis finansuotų atliekų srities projektų poveikis aplinkos kokybei, socialinei ir ekonominei situacijai pasireiškia per šiuos efektus:¹²⁴

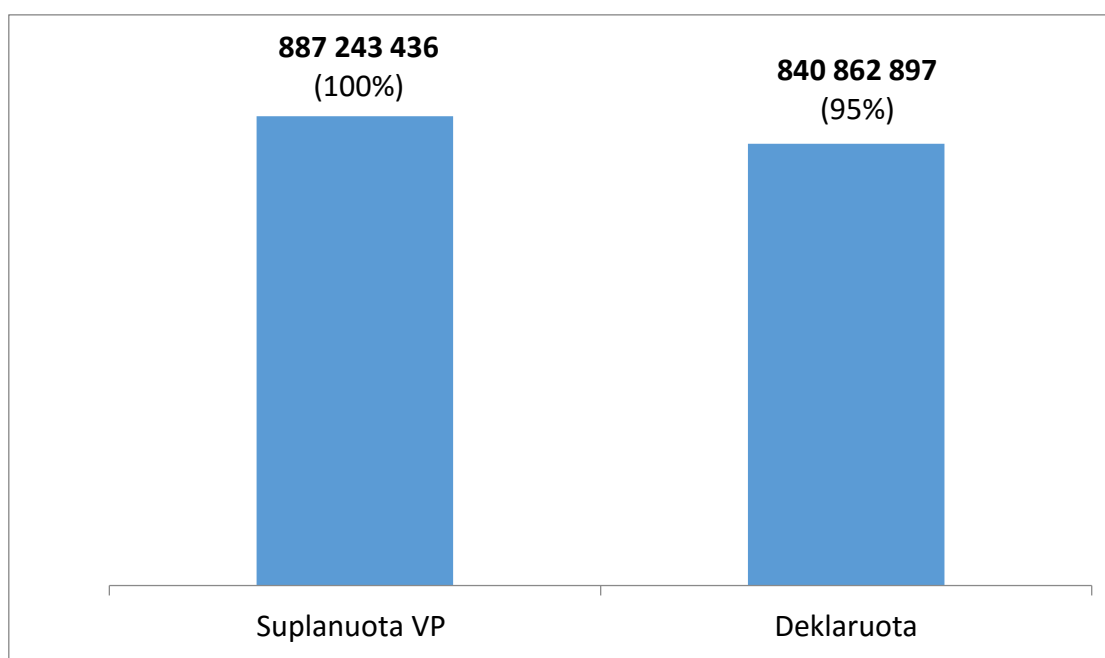
1) atliekų kompostavimo ir komposto panaudojimo efektas (galimybė pakeisti mineralines trąšas, gauti pajamų iš komposto pardavimo);

2) papildomos žemės efektas (uždarius ir sutvarkius senus sąvartynus buvo atlaisvinta žemė, kuri gali būti panaudota kitoms reikmėms; mažėjant šalinamų atliekų kiekiui, lėčiau auga regioninių nepavojingų atliekų šalinimo sąvartynų plotas);

3) šiltnamio efektą sukeliančių dujų (toliau – ŠESD) emisijų mažėjimo efektas (surenkant sąvartynų biodujas, mažinant biologiškai skaidžių atliekų šalinimą, atliekų biologinio apdorojimo metu išgaunant biodujas, mažinamos ŠESD, ypač metano, emisijos);

4) energijos išteklių importo išstūmimo efektas (atliekų naudojimas energijos gamybai mažina iškastinių energijos išteklių importą; energijos gamybai gali būti naudojamos sąvartynų biodujos, atliekų anaerobinio pūdyimo proceso metu išgautos biodujos ir komunalinių atliekų kuras).

33 paveikslas. 3 prioriteto 1 ir 2 uždavinių (Aplinkos ministerija) įgyvendinimas pagal VP suplanuotas ir panaudotas lėšas (eurais/proc. ES ir nacionalinės lėšos)

AM administruojamoms 3 prioriteto 1 ir 2 uždavinių priemonėms įgyvendinti VP numatyta 887,2 mln. eurų ES fondų ir nacionalinių lėšų, kas sudaro 100,0 proc. Europos Komisijai deklaruota – 840,9 mln. eurų, kas sudaro 95 proc. nuo suplanuotų VP lėšų sumos.

3 prioriteto 1 uždavinio priemonės „Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų renovavimas ir plėtra“ įgyvendinimas prasidėjo anksti – 2007 m. pabaigoje, finansuojant projektus, kuriems nepakako 2004–2006 m. Sanglaudos fondo lėšų. Vėlavimai buvo tik atskirų projektų, bet ne priemonės lygiu. Atsižvelgiant į žymiai padidėjusį investicijų poreikį, buvo perskirstomos lėšos iš 2 uždavinio priemonės „Atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“. Gerosios praktikos pavyzdžiai pateikti aukščiau.

3 prioriteto 2 uždavinio priemonės „Atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“ įgyvendinimo eiga iš dalies buvo sudėtinga dėl užsitęsusių viešųjų pirkimų, ypač vykdant mechaninio biologinio apdorojimo įrenginių statybos projektus.

¹²⁴ ES paramos atliekų tvarkymui Lietuvoje efektyvumo vertinimas ir 2014–2020 metų finansavimo prioritetų nustatymas. Aplinkos ministerijos užsakymu atliko ESTEP, 2014 m.

D DALIS: HORIZONTALIOS POLITIKOS

1. Uždavinių įgyvendinimo poveikis vyrų ir moterų lygių galimybių skatinimui

Poveikis neutralus. 3 prioriteto 1 ir 2 uždavinių priemonės ir pagal jas įgyvendinamos veiklos neturėjo sąsajų su vyrų ir moterų lygių galimybių politika ir negalėjo turėti teigiamos ar neigiamos įtakos lyčių lygybės principams, nes visos investicijos pagal šias priemones buvo nukreiptos į vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų renovavimą ir šiuolaikiškos atliekų tvarkymo sistemos sukūrimą.

2. Uždavinių įgyvendinimo poveikis informacinės visuomenės plėtrai

Poveikis neutralus. 3 prioriteto 1 ir 2 uždavinių priemonės ir pagal jas įgyvendinamos veiklos neturėjo teigiamos ar neigiamos įtakos informacinės visuomenės plėtrai, nes visos investicijos pagal šias priemones buvo nukreiptos į vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų renovavimą ir šiuolaikiškos atliekų tvarkymo sistemos sukūrimą.

3. Uždavinių įgyvendinimo poveikis darniai plėtrai

Įgyvendinant vandentvarkos projektus, buvo atsižvelgta į visus darnaus vystymosi tikslus: aplinkosaugos tikslą – sumažėjo geriamojo vandens ir dirvožemio užterštumas, buvo įgyvendinti kiti aplinkosauginiai reikalavimai, skatinamas gamtinių išteklių darnus naudojimas ir formuojamas atsakingas visuomenės požiūris į gamtinę aplinką; ekonominį tikslą – buvo įgyvendinamas paslaugų visuotinumumas, įperkamumas, kokybė, „sąnaudų susigražinimo“ ir „teršėjas moka“ principai; socialinį tikslą – buvo užtikrinamas ES sveikatos apsaugos reikalavimus atitinkančio geriamojo vandens tiekimas, o tai teigiamai veikė visuomenės sveikatingumą ir užtikrino higienos sąlygų gerėjimą; regionų vystymosi tikslą – mažėjo aplinkosauginiai, socialiniai ir ekonominiai skirtumai tarp atskirų regionų. Buvo kuriama nuotekų dumblo tvarkymo sistema, diegiant modernesnes ir aplinkai palankesnes dumblo tvarkymo technologijas, buvo sumažintas susidarančio dumblo kiekis ir jo neigiamas poveikis aplinkai.

ES reikalavimus neatitinkančių sąvartynų uždarymas prisidėjo prie aplinkos taršos mažinimo, mažėjo neigiamas sukauptų atliekų poveikis aplinkai ir žmonių sveikatai. Regioninė komunalinių atliekų tvarkymo sistema sumažino atliekų srautus ir neigiamą atliekų poveikį aplinkai ir žmonių sveikatai, užtikrino atliekų rūšiavimą, racionalų atliekų naudojimą antriniam perdirbimui.

4. JEREMIE įgyvendinimas

Netaikoma

5. Informacija apie kryžminį finansavimą

Netaikoma

6. Uždavinių įgyvendinimo poveikis užimtumui

Netaikoma

3.3.1.2. Svarbiausios problemos

Audito pastabų ir rekomendacijų buvo, į visas jas buvo atsižvelgta ir jos įgyvendintos.

Vandentvarkos sektoriaus esminės kliūtys 2007–2013 m. periodu:

- programos įgyvendinimo laikotarpiu vykdyti teisės aktų pakeitimai, pateikti jų išaiškinimai, derintos rodiklių apskaičiavimo metodikos, kurie įpareigojo atlikti jau pasirašytų finansavimo ir administravimo sutarčių pakeitimus;
- projektų viešųjų pirkimų vykdymo vėlavimas dėl teisminių ginčų;
- dėl projektuotojų nekokybiškai parengtų statybos darbų techninių dokumentų suformuotos didelės apimties rangos darbų sutarčių pakeitimo nurodymų, keičiant projektinius sprendinius, tęsiant darbų atlikimo terminus, vykdant papildomiems darbams naujus pirkimus ir pan.;
- projektų vykdytojai, planuodami veiklų terminus, neįvertino visų galimų rizikų dėl darbų sezoniškumo, poreikio keisti techninius sprendinius, teisės aktuose įtvirtintų reikalavimų įtakos specifinių darbų vykdymo terminų nustatymui ir pan.
- dalis projektų buvo pradėta vykdyti AM papildžius valstybės projektų sąrašą, Agentūrai įvertinus paraiškas ir tik 2015 m. pasirašius projektų finansavimo ir administravimo sutartis, todėl didžiausiais iššūkiis buvo suvaldyti ir užtikrinti, kad projektai būtų užbaigti laiku (iki 2015 m. pab.) ir išlaidos deklaruotos EK (iki 2016 m. vasario 29 d.);

Kaip jos įveiktos:

- esant pakankamai dideliame projektų skaičiui, darbų vykdymo grafikai ir mokėjimų srautai buvo suderinti tarpusavyje ir subalansuoti tarp projektų bei kitų programų;
- buvo gauti bei patikrinti ir nereguliarūs/ neplaniniai mokėjimo prašymai, siekiant kaip galima tolygiau užtikrinti projektų finansavimą;
- nustatyta aiški rangos sutarčių pakeitimų derinimo tvarka, rangos sutarčių pakeitimus derinant iki mokėjimo prašymų teikimo;
- rengti mokymai projektų vykdytojams, parengti tipiniai pirkimo dokumentų šablonai, aktyviai dalyvauta projektų vadybiniuose pasitarimuose, kurių metu buvo teikiama pagalba sprendžiant projektuose kylančias problemas;
- teigiamai įvertintiems projektams, kuriems neužteko priemonėi skirtų asignavimų, buvo pasirašytos biudžeto naudojimo sutartys pagal 2014–2020 m. laikinojo finansavimo tvarką.

Atliekų sektoriaus esminės kliūtys 2007–2013 m. periodu:

- iš anksto nebuvo nustatyti reikalingi veiksmai rangovo finansinei rizikai vertinti bei veiksmai, reikalingi atlikti pasitvirtinus rizikai dėl rangovo bankroto;
- projektų vadovams, administruojantiems projektus, trūko aiškių instrukcijų dėl jų veiksmų tuo atveju, jei įgyvendinamo projekto metu bankrutuoja rangovas;
- tipiniuose rangos sutarties dokumentuose trūko finansinių instrumentų, kurie leistų užtikrinti sistemingą bei nuoseklią rangovo atsakomybę už netinkamą darbų organizavimą, terminų nesilaikymą, kitus sutarties pažeidimus;
- tinkamai nepasirengta atvejui, kai konkursą laimi dalyvis, išimtinai remdamasis subrangovų patirtimi bei pajėgumais (neįvertintos visos galimos rizikos);
- iš projekto vykdytojo pusės nepakankamai griežta techninės priežiūros ir FIDIC inžinieriaus paslaugų kontrolė.

Kaip jos įveiktos:

- išanalizuota sutartis bei pateiktos rekomendacijos projekto vykdytojams dėl tolimesnės veiksmų sekos rangovų bankroto atveju;
- veiksmai buvo nukreipti į griežtą biologiškai skaidžių atliekų projektų eigos kontrolę: dalyvauta projektų vadybiniuose susitikimuose, teikta metodinė pagalba ir pasiūlymai dėl rangos darbų eigos priežiūros, terminų kontrolės, vadybinių susitikimų vedimo ir pan.;
- identifikuotos rizikos, suformuotas klausimynas, kurio pagalba vadybinių susitikimų metu kelti aktualūs kontroliniai klausimai, identifikuotos atsilikimo priežastys, nustatyti atsakingi asmenys bei fiksuoti terminai.

Rizikingų projektų priežiūrai buvo taikomos tokios papildomos administracinės priemonės:

1. Dalyvavimas organizuojamuose vadybiniuose susitikimuose. Nuolatinis bendravimas su techniniu priežiūrėtoju ir FIDIC (pranc. – *Federation Internationale Des Ingenieurs–Conseils* , liet. Tarptautinė konsultuojančių inžinierių federaciją) inžinieriumi dėl darbų eigos.

2. Metodinės pagalbos teikimas darbų organizavimui, atsilikimo likvidavimo priemonių nustatymui.

3. Finansavimo ir administravimo sutartis papildyta sąlyga, kad iki Projekto pabaigos termino nespėjus pabaigti visų Projekto veiklų ir patirti visų su Projekto įgyvendinimu susijusių tinkamų finansuoti išlaidų, Projekto vykdytojas įsipareigoja savo lėšomis pabaigti įgyvendinti Projektą ir pasiekti Projekto sutartyje numatytus Projekto tikslus, uždavinius ir rodiklius.

Dumblo sektoriaus esminės kliūtys 2007–2013 m. periodu:

- Projektų „Kauno dumblo apdoravimo įrenginių statyba“, „Klaipėdos dumblo apdoravimo įrenginių statyba“ ir „Telšių dumblo apdoravimo įrenginių statyba“ įgyvendinimo metu bankrutavo pagrindiniai rangovai. Rangos sutartys buvo nutrauktos. Projekto „Kauno dumblo apdoravimo įrenginių statyba“ paskelbus naują pirkimą rangos darbams užbaigti, dėl teisminių procesų užtruko projekto įgyvendinimas. Projektas buvo įgyvendintas, tačiau teismas skyrė Projekto vykdytojui baudą, konstatuodamas viešųjų pirkimų įstatymo pažeidimą, o Aplinkos projektų valdymo agentūra pritaikė finansinę korekciją. Vykdomos teisminės procedūros UAB „Kauno vandenys“ apskundus Agentūros sprendimą pritaikyti finansinę korekciją. Projekto „Telšių dumblo apdoravimo įrenginių statyba“ atveju buvo vykdomas pirkimas pažeidžiant viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas, dėl to jis buvo nutrauktas. Planuojama, kad projektas bus įgyvendintas 2014–2020 m. finansavimo periodu.

- Projektas „Utenos dumblo apdoravimo įrenginių statyba“ buvo nutrauktas dėl užsitęsusių teisminių ginčų, todėl planuojama, kad projektas bus įgyvendinamas 2014–2020 m. finansavimo laikotarpiu.

- Projekto „Panevėžio dumblo apdoravimo įrenginių statyba“ bloga rangovo finansinė būklė neleido užtikrinti sklandaus atsiskaitymo su subrangovais, dėl ko rangos darbai vyko ne pagal grafiką. Užsakovas nepriėmė principingų sprendimų dėl rangos sutarties nutraukimo. Be to, projekto įgyvendinimo pabaigoje įvykęs gaisras objekte sutrukdė projektą baigti numatytu laiku.

Kaip jos įveiktos:

- Projektų „Kauno dumblo apdoravimo įrenginių statyba“, „Klaipėdos dumblo apdoravimo įrenginių statyba“ ir „Telšių dumblo apdoravimo įrenginių statyba“ įgyvendinimo metu parengti ir įvertinti pirkimo dokumentai, paskelbtas pirkimas. Buvo vykdoma atliekamų veiksmų bei terminų kontrolė, dalyvauta vadybiniuose susitikimuose.

- Siekiant išvengti interpretacijų bei formalaus projekto sustabdymo, projekto „Telšių dumblo apdoravimo įrenginių statyba“ viešojo pirkimo vertinimui papildomai pasitelkta išorės teisininkų pagalba. Dėl netinkamai parengtų pirkimo dokumentų ir laiko trūkumo, projektas buvo nutrauktas, perkeliant jo įgyvendinimą į 2014–2020 m. finansavimo laikotarpį.

- Dalyvauta projekto „Panevėžio dumblo apdoravimo įrenginių statyba“ vadybiniuose susitikimuose, siūlytos priemonės rangovo veiksmams ir neveikimui vertinti (griežtesnė sisteminga rangovo grafikų kontrolė, delspinigių skaičiavimas ir pan.), Projekto vykdytojui buvo siūlyta nutraukti rangos sutartį, tačiau jis šių veiksmų atsisakė. 2007–2013 m. finansavimo etapo pabaigoje projektas buvo įgyvendintas.

3.3.2. Uždavinio Nr. 3 „Oro kokybės gerinimas“ (SM) įgyvendinimas

Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija įgyvendino SSVP 3 prioriteto 3 uždavinį „Oro kokybės gerinimas“ (toliau – 3 uždavinys). Šio uždavinio įgyvendinimui buvo keliamas tikslas – kompleksiskai modernizuoti viešojo transporto paslaugų sistemą, siekiant sumažinti oro taršą, užtikrinti efektyvesnį miesto gyventojų susisiekimą, skatinti darbo jėgos mobilumą, mažinti transporto spūstis, gerinti eismo saugą, užtikrinti aukštą teikiamų viešųjų transporto paslaugų kokybę.

Įgyvendindama šį uždavinį SM administravo 1 priemonę („Kompleksinė ekologiško viešojo transporto plėtra“), kurią įgyvendino valstybės projektų planavimo būdu penkiuose didžiuosiuose Lietuvos miestuose (Vilniaus, Kauno, Panevėžio, Šiaulių ir Klaipėdos). Buvo įgyvendinta 12 projektų, iš jų po 3 – Kaune ir Šiauliuose ir po 2 – Vilniuje, Klaipėdoje ir Panevėžyje. Įgyvendinant projektus, buvo finansuotas dviračių takų įrengimas, ekologiškų transporto priemonių (autobusų) įsigijimas, gatvių rekonstravimas Šiauliuose, taip pat nutiestas naujas troleibusų kontaktinis tinklas Kaune.

Įgyvendinant SSVP 3 prioriteto 3 uždavinį, buvo siekiama paskatinti penkių didžiųjų Lietuvos miestų (Vilniaus, Kauno, Panevėžio, Šiaulių ir Klaipėdos) gyventojus daugiau naudotis viešuoju miesto transportu ir dviračiais. Šie tikslai įgyvendinti plėtojant viešojo transporto infrastruktūrą, remiant ekologiškų viešojo transporto priemonių įsigijimą, vystant dviračių takų tinklą. Įgyvendinus finansuotas veiklas didžiuosiuose miestuose buvo atnaujinti autobusų parkai (projektų vykdytojai įsigijo ekologiškus, gamtines dujas naudojančius ir hibridinius autobusus), nutiesti nauji dviračių takai, padidėjo švaresnių degalų ir elektros energijos sunaudojimo dalis bendrame viešojo transporto sunaudojamų degalų kiekyje.

3.3.2.1. Tikslų pasiekimas ir pažangos analizė

Informacija apie SSVP 3 prioriteto 3 uždavinio įgyvendinimą pateikiama remiantis fizinių ir finansinių stebėsenos rodiklių pasiekimais.

A DALIS: STEBĖSENOS RODIKLIŲ PASIEKIMAI UŽDAVINIO LYGMENIU

33 lentelė. 3 uždavinys: Oro kokybės gerinimas

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso
Produkto rodikliai											
Atnaujintų viešojo transporto priemonių skaičius	Pasiekimas	0	0	0	0	0	38	68	87	87	87
	Tikslas										85
	Pradinis taškas	0									
Nutiestas naujas troleibusų kontaktinis tinklas (km)	Pasiekimas	0	0	0	0	0	0	0	2,10	2,10	2,10
	Tikslas										2
	Pradinis taškas	0									
Rezultato rodikliai											
Padidėjusi švaresnių degalų (biodegalų, dujų) ir elektros energijos sunaudojimo dalis sąlyginiais vienetais bendrame viešojo transporto sunaudojamų degalų kiekyje (proc. punktais)	Pasiekimas	0	0	0	0	0	0	0	0	11 ¹²⁵	11
	Tikslas										3
	Pradinis taškas	0									

¹²⁵ Švaresnių degalų dalis sąlyginiais vienetais bendrame projektuose dalyvavusių 5 didžiųjų miestų viešojo transporto įmonių sunaudojamų degalų kiekyje padidėjo 11 proc. punktu: nuo 17 proc. (prieš projektų įgyvendinimą) iki 28 proc. (įgyvendinus projektus).

B DALIS: FINANSINIS ĮGYVENDINIMAS

34 lentelė. 3 prioriteto 3 uždavinio finansinis įgyvendinimas (eurais)

Uždavinys	Deklaruotų išlaidų suma	
	Iš viso:	Deklaruota EK viešasis įnašas
3 uždavinys	26.149.354,46	25.177.214,36

C DALIS: KOKYBINĖ ANALIZĖ

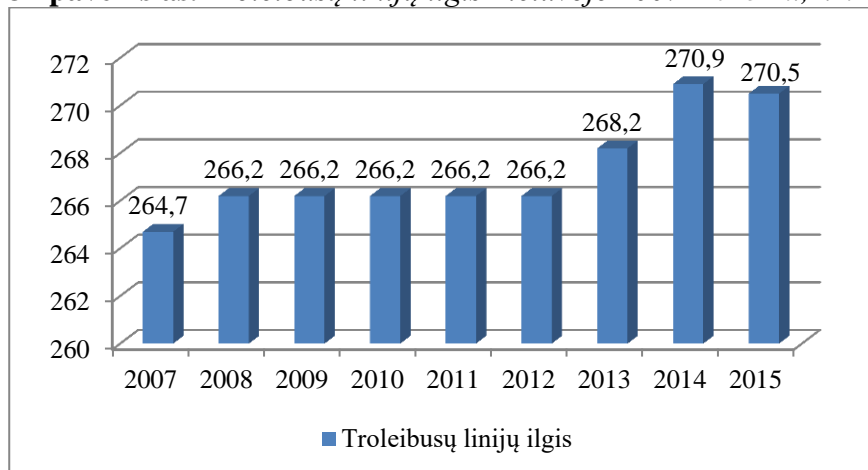
Iki 2015 m. pabaigos pasiekta **produkto rodiklio „Atnaujintų viešojo transporto priemonių skaičius“** reikšmė (87 vnt.) sudarė 102 proc. planuotos rodiklio reikšmės (85 vnt.). Rodiklis buvo pasiektas ir viršytas, nes projektų pareiškėjai rodė didelį susidomėjimą naujų ekologiškų viešojo transporto priemonių įsigijimo projektų finansavimu, todėl didžioji dalis (apie 75 proc.) 3 uždavinio lėšų buvo skirta viešojo transporto priemonių įsigijimui. Vilniaus miesto autobusų parkas atsinaujino 9 proc., Kauno miesto – 11 proc., Klaipėdos – 15 proc., Šiaulių – 7 proc., Panevėžio – 9 proc. viešojo transporto priemonių. Paminėtina, kad Vilniuje į gatves išvažiavo 37 nauji ekologiški autobusai, Kaune – 24, Klaipėdoje – 12, Šiauliuose – 8, o Panevėžyje – 6. Beje, Panevėžio miestas įsigijo modernius hibridinius, elektra ir dyzelinu varomus autobusus. Eksploatuojant ekologiškus, gamtines dujas naudojančius ir hibridinius autobusus, bus pagerintos miestų gyventojų susisiekimo sąlygos, sumažės eksploatacinės išlaidos ir miestų tarša.

Paminėtina, kad 3 uždavinio lėšomis įsigyti 87 ekologiški autobusai 2015 m. pabaigoje sudarė 1,3 proc. visų šalyje esančių autobusų. SSVP 3 uždavinio įgyvendinimo mastas šalies lygiu nebuvo didelis, tačiau investicijos buvo svarbios ekologiško transporto plėtrai didžiuosiuose miestuose, t. y. atskirų miestų lygiu intervencijų poveikis buvo didesnis.

Prie **produkto rodiklio „Nutiestas naujas troleibusų kontaktinis tinklas“** pasiekimo prisidėjo Kauno miesto savivaldybės administracijos įgyvendintas projektas „Troleibusų kontaktinio tinklo statyba Parodos ir K. Petrausko gatvėse Kauno mieste“, kurio rodikliai buvo pasiekti 2014 m. Įgyvendinus šį projektą, Kaune 2,1 km gatvės ruože nutiesta naujo troleibusų kontaktinio tinklo linija, o šioje gatvėje kursuojantys autobusai pakeisti praktiškai aplinkos neteršiančiais troleibusais.

Troleibusų linijų ilgis Lietuvoje 2015 m. pabaigoje buvo 270,5 km. Nuo 2007 m. iki 2015 m. troleibusų linijų tinklas Lietuvoje išaugo 5,8 km. Pagal priemonę „Kompleksinė ekologiško viešojo transporto plėtra“ nutiesto troleibusų kontaktinio tinklo ilgis (2,1 km) sudarė 0,8 proc. viso Lietuvoje 2015 m. pabaigoje užfiksuoto troleibusų linijų ilgio ir 36 proc. troleibusų linijų ilgio pokyčio 2007–2015 m.

34 paveikslas. Troleibusų linijų ilgis Lietuvoje 2007–2015 m., km

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Rezultato rodiklio „Padidėjusi švaresnių degalų (biodegalų, dujų) ir elektros energijos sunaudojimo dalis sąlyginiais vienetais bendrame viešojo transporto sunaudojamų degalų kiekyje (proc. punktais)“ reikšmė apskaičiuojama palyginant tokių degalų dalį (proc.) bendrame kuro balanse viešojo transporto paslaugas teikiančiose įmonėse įgyvendinus projektą su ankstesniu laikotarpiu (baziniais metais). Pradedant įgyvendinti projektus, t. y. baziniais metais, švaresni degalai viešajame transporte praktiškai nebuvo naudoti. Daugelio didžiųjų miestų (išskyrus Vilniaus miestą) viešojo transporto įmonėse (autobusų parkuose) šis kuras naudotas tik bandomiesiems važiuojimams, o įgyvendinus projektus (išsigijus naujų transporto priemonių, kurios naudoja švaresnius degalus) šis rodiklis ženkliai padidėjo, pavyzdžiui:

- Kauno miesto savivaldybė kartu su projekto partneriu UAB „Kauno autobusai“ įgyvendino projektą **„Ekologiškų viešojo transporto autobusų išsigijimas Kauno mieste (I etapas)“**. Prieš projekto įgyvendinimą UAB „Kauno autobusai“ sunaudodavo 3,649 tūkst. kubinių metrų gamtinių dujų per metus. Išsigijus 24 ekologiškus autobusus gamtinių dujų sunaudojimas padidėjo iki 1869,7 tūkst. kubinių metrų, o švaresnių degalų dalis UAB „Kauno autobusai“ sunaudojamų degalų balanse padidėjo nuo 0 iki 25 proc.;

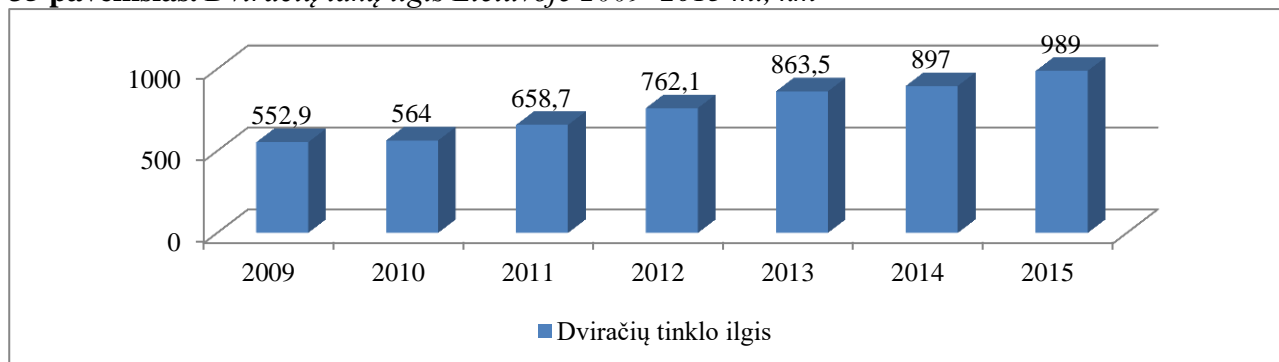
- Klaipėdos miesto savivaldybė kartu su projekto partneriu UAB „Klaipėdos autobusų parkas“, įgyvendino projektą **„Klaipėdos miesto autobuso parko atnaujinimas“**. Prieš projekto įgyvendinimą UAB „Klaipėdos autobusų parkas“ sunaudodavo 108,1 tūkst. kubinių metrų gamtinių dujų per metus. Įgyvendinus projektą ir išsigijus 12 ekologiškų autobusų, gamtinių dujų sunaudojimas išaugo iki 1051,4 tūkst. kubinių metrų, beveik perpus 2015 m. šioje įmonėje sumažėjo dyzelino vartojimas – nuo 1592,2 tūkst. litrų iki 846,8 tūkst. litrų. Švaresnių degalų dalis UAB „Klaipėdos autobusų parkas“ sunaudojamų degalų balanse padidėjo nuo 4 iki 45 proc.

- Vertinant visus projektus bendrai nustatyta, kad švaresnių degalų dalis bendrame kuro balanse išaugo nuo 17 proc. iki 28 proc. (11 proc. punktų). Švaresnių degalų (gamtinių dujų, elektros ir naftos dujų) suvartojimas vertinant sąlyginiais vienetais išaugo dvigubai (100 proc.), kai bendros kuro sąnaudos išaugo tik 21 proc.

Įgyvendinant priemonę, taip pat buvo pasiekti **papildomi (nacionaliniai) rodikliai**. Iki 2015 m. pabaigos produkto rodiklis **„Rekonstruotos gatvės viešajam transportui“** buvo pasiektas 20 proc., įrengus 42 įvažas į autobusų stoteles – iš viso 2 km (planuota nutiesti 10 km gatvių). Planuota rodiklio reikšmė nepasiekta, nes ši remiama veikla nebuvo tokia populiari kaip dviračių takų tiesimas didžiuosiuose miestuose. Siekdamos didesnio eismo saugumo savivaldybės teikė paraiškas dviračių takams įrengti ir rekonstruoti, ši remiama veikla buvo aktualesnė ir labiau užpildanti eismo saugumo spragas – gavus daugiau paraiškų nei planuota dalis lėšų, skirtų gatvių rekonstrukcijai, buvo panaudotos dviračių takams įrengti ir rekonstruoti.

Siekdamos didesnio eismo saugumo savivaldybės teikė paraiškas dviračių takams įrengti ir rekonstruoti, ši veikla buvo aktualesnė užpildant esamas eismo saugumo spragas, todėl buvo gauta daugiau paraiškų nei planuota ir dalis lėšų, skirtų miestų gatvių rekonstrukcijai, buvo panaudota dviračių takams įrengti ir rekonstruoti. Produkto rodiklis **„Įrengti ir rekonstruoti dviračių takai“** buvo pasiektas ir viršytas beveik 8 kartus, nutiesus ir rekonstravus 23,29 km dviračių takų, kai buvo planuota nutiesti ir rekonstruoti 3 km. Nuo 2009 m. iki 2015 m. dviračių takų ilgis Lietuvoje išaugo 436,1 km. Pagal priemonę „Kompleksinė ekologiško viešojo transporto plėtra“ nutiestų dviračių takų ilgis (23,29 km) sudarė 2,3 proc. viso Lietuvoje 2015 m. užfiksuoto dviračių takų ilgio ir 5,3 proc. dviračių takų ilgio pokyčio 2009–2015 m.

35 paveikslas. Dviračių takų ilgis Lietuvoje 2009–2015 m., km

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Iki 2015 m. pabaigos pasiektas ir daugiau nei 6 kartus viršytas rezultato rodiklis „**Padidėjęs viešuoju miesto transportu vežamų keleivių skaičius**“. Paminėtina, kad buvo planuota, jog viešuoju miesto transportu vežamų keleivių skaičius išaugs 5 proc., o 2015 m. pabaigoje jis padidėjo net 31,92 proc. Prie rodiklio pasiekimo iš dalies prisidėjo projektai, susiję su naujų ekologiško viešojo transporto priemonių įsigijimu. Nauji ekologiški autobusai yra patrauklesni didžiųjų miestų gyventojams, be to, jie važiuoja minkščiau ir tyliau, todėl kelionės autobusais tapo žymiai patogesnės. Visuose šiuose autobusuose įrengtos net dvi rampos neįgaliesiems, o tai pagerina jų galimybes naudotis viešojo transporto priemonėmis.

SM užsakymu atliktame vertinime „ES struktūrinių fondų lėšų, skirtų kelių sektoriaus projektams įgyvendinti, planavimo ir panaudojimo efektyvumo vertinimas“¹²⁶ pažymėta, kad dauguma transporto srities problemų, kurios buvo aktualios šiuo programavimo laikotarpiu, išliko ir daugeliu atvejų dar labiau paastrėjo. Teritorinė miestų plėtra yra spartesnė nei gyventojų skaičiaus augimas miesto teritorijose, o tai formuoja poreikį individualioms transporto priemonėms¹²⁷. Tokiu būdu urbanizacija lemia dideles transporto grūstis aglomeracijose ir į jas vedančiuose keliuose, tai prisideda prie didelės aplinkos taršos. Tai atsispindi ir ES lygmens transporto srities strateginiuose dokumentuose. 2011 m. parengtoje transporto srities Baltojoje knygoje¹²⁸ ES keliama tikslai – mažinti aplinkos taršą, modernizuoti ir didinti transporto sistemos efektyvumą. Skirtingos transporto rūšys turėtų būti veiksmingai derinamos, o jų mazgai sujungiami, taip sudarant kuo geresnes galimybes judumui. Miestų transporto sistema turėtų būti pertvarkoma į ekologiškesnę – sudaromos palankesnės galimybės važiavimui dviračiu, vaikščiojimui, vystomas visuomeninis transportas, skatinama naudotis ekologiškesniais automobiliais ir švaresniais degalais, palaipsniui mažinant naudojimąsi tradiciniu kuru varomais automobiliais miestuose, o iki 2050 m. miestuose apskritai jų atsisakant. Vertinimo rezultatais buvo vadovaujama rengiant 2014–2020 m. ES fondų investicijų administravimo dokumentus.

Sėkmingai įgyvendinti projektai

Projekto vykdytojas: Kauno miesto savivaldybės administracija.

Projekto pavadinimas: „Ekologiškų viešojo transporto autobusų įsigijimas Kauno mieste (I etapas)“.

Projekto vertė: 4,33 mln. eurų.

Tai vienas didžiausių pagal šį uždavinį finansuotų projektų, ženkliai prisidėjęs prie uždaviniui keltų rodiklių pasiekimo. Įgyvendinus projektą Kauno miesto autobusų parkas atnaujintas 24-iomis

¹²⁶ ES struktūrinių fondų lėšų, skirtų kelių sektoriaus projektams įgyvendinti, planavimo ir panaudojimo efektyvumo vertinimas. Susisiekimo ministerijos užsakymu atliko UAB „BGI Consulting“, 2013 m.

¹²⁷ Komisijos komunikatas „Darnusis ateities transportas. Siekis sukurti integruotą, technologiškai pažangią ir vartotojams patogią transporto sistemą“, KOM(2009) 279, 2009.

¹²⁸ Baltoji knyga. Bendros Europos transporto erdvės kūrimo planas. Konkurencingos efektyviu išteklių naudojimu grindžiamos transporto sistemos kūrimas, Europos Komisija, KOM(2011) 144, 2011.

viešojo transporto priemonėmis, (VP planuota produkto rodiklio „Atnaujintų viešojo transporto priemonių skaičius“ reikšmė – 87 vnt.), projekto įgyvendinimas 23,11 proc. prisidėjo prie uždavinio rodiklio „Padidėjęs viešuoju miesto transportu vežamų keleivių skaičius (procentais)“, lėmė ženkliai padidėjusią švaresnių degalų (biodegalų, dujų) ir elektros energijos panaudojimo dalį bendrame viešojo transporto sunaudojamų degalų kiekyje Kauno miesto autobusų parke.

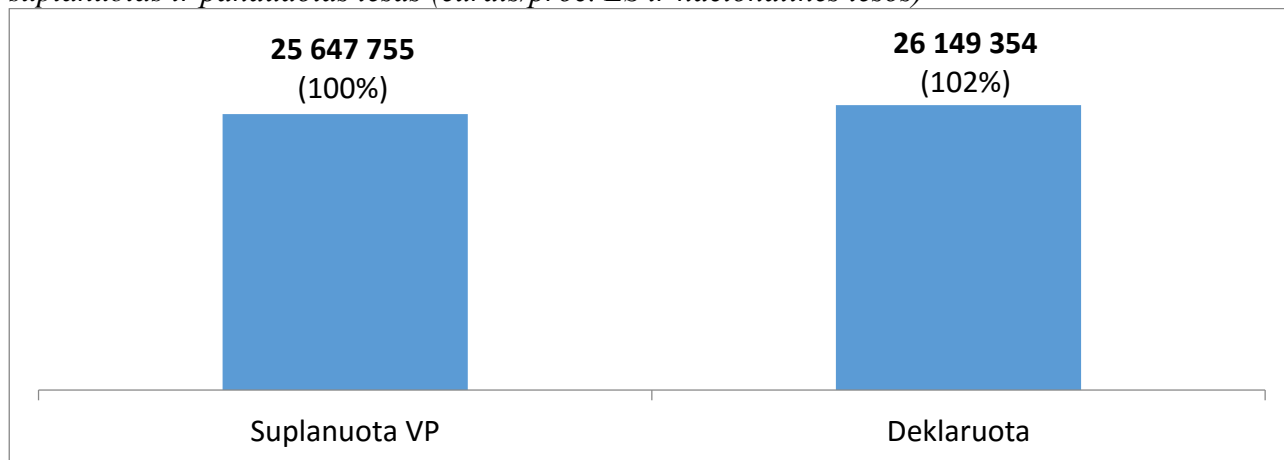
Projekto vykdytojas: Vilniaus miesto savivaldybės administracija.

Projekto pavadinimas: „Ekologiškų autobusų įsigijimas Vilniaus mieste (II etapas)“

Projekto vertė: 3,46 mln. eurų.

Įgyvendinant projekte numatytas veiklas, siekta sumažinti oro taršą, sutrumpinti kelionės viešuoju transportu laiką, pagerinti kelionės viešuoju transportu komforto sąlygas, sudaryti sąlygas mažinti transporto spūstis mieste, padidinti viešojo transporto paslaugų prestižą. Įgyvendinus projektą, įsigyta 19 vnt. naujų žemagrindžių suspaustomis gamtinėmis dujomis varomų, ekologiškų dviašių autobusų, kuriais buvo pakeisti 13 vnt. senų, jau nusidėvėjusių „Karosa“ ar kitos markės eksploatuojamų triašių autobusų, taip siekiant sumažinti oro taršą ir pagerinti oro kokybę, kompleksiskai modernizuoti viešojo transporto paslaugų sistemą, transporto spūstis, užtikrinti aukštą tiekiamų viešųjų transporto paslaugų kokybę. Įsigyti žemagrindžiai autobusai pagerino neįgaliųjų bei asmenų, keliaujančių su vaikų vežimėliais, kelionės sąlygas. Įgyvendinus projektą 32,65 proc. padidėjo viešuoju miesto transportu vežamų keleivių skaičius, 21,74 proc. padidėjo švaresnių degalų (biodegalų, dujų) ir elektros energijos panaudojimo dalis sąlyginiais vienetais bendrame viešojo transporto sunaudojamų degalų kiekyje (planuota projekto reikšmė – 17,39 proc.).

26 paveikslas. 3 prioriteto 3 uždavinio (Susisiekimo ministerija) įgyvendinimas pagal VP suplanuotas ir panaudotas lėšas (eurais/proc. ES ir nacionalinės lėšos)

SSVP 3 prioriteto 3 uždaviniui įgyvendinti veiksmų programoje buvo suplanuota skirti 25.647.755 eurus, o deklaruota Europos Komisijai tinkamų išlaidų 26.149.354 eurus, t. y. 102 proc. veiksmų programoje skirtų lėšų. Vykdamas viešuosius pirkimus kai kurios numatytos paslaugos buvo nupirktos šiek tiek pigiau. Įgyvendinus projektus sutaupytos lėšos buvo skirtos kitiems projektams, todėl panaudota šiek tiek daugiau lėšų, nei planuota veiksmų programoje. Uždavinio priemonių įgyvendinimo pradžia šiek tiek vėlavo dėl užsitęsusių viešųjų pirkimų, tačiau pasirašius projektų finansavimo ir administravimo sutartis projektų įgyvendinimas vyko sklandžiai, veiklos baigtos nustatytais terminais. Uždavinys buvo įgyvendintas sėkmingai, ši priemonė buvo labai aktuali savivaldybėms ir sulaukė didelio jų susidomėjimo ir aktyvumo, todėl planuoti rodikliai buvo pasiekti ir viršyti.

Intervencijų mastas ir poveikis (įskaitant poveikį strateginiams konteksto rodikliams):

Tiesiogiai su SSVP 3 prioriteto 3 uždavinio įgyvendinimu susijusių strateginio konteksto rodiklių SSVP nebuvo numatyta, tačiau pagal šį uždavinį finansuotų projektų įgyvendinimas netiesiogiai prisidės prie energijos vartojimo intensyvumo sumažėjimo. SSVP 3 prioriteto 3 uždavinio poveikį galima suskirstyti į kelias dimensijas: 1) užterštumo ir žalos aplinkai mažinimas; 2) darnaus judumo skatinimas; 3) susisiektimo viešuoju transportu patogumo didinimas; 4) eismo sąlygų pagerinimas.

Atliktuose ES struktūrinės paramos vertinimuose pabrėžiamas visapusiškas intervencijų transporto sektoriuje poveikis. ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos miestams ir miesteliams vertinime¹²⁹ nurodoma, kad miestuose įgyvendinti projektai prisidėjo prie tvaraus transporto vystymo (eismo sąlygų ir saugumo gerinimas, ekologiško viešojo transporto plėtra, dviračių takų plėtra), aplinkos kokybės gerinimo (triukšmo lygio, taršos mažinimas) ir neigiamo poveikio visuomenės sveikatai mažinimo dėl mažesnio avaringumo, taršos ir triukšmo lygio.

Įgyvendinant pagal priemonę „Kompleksinė ekologiško viešojo transporto plėtra“ finansuotus projektus įsigytos ekologiškos transporto priemonės leis sumažinti oro taršą miestuose, skatins žmones naudotis viešuoju transportu – patogūs, šiuolaikiški autobusai, sutrumpėję laukimo intervalai bus patrauklesni miesto gyventojams. Be to, padidės keleivių komfortas, kelionės taps patogesnės, naujus autobusus bus patogiau vairuoti juose dirbantiems vairuotojams, bus sudaromos geresnės sąlygos autobusais keliauti įvairių socialiai pažeidžiamų socialinių grupių atstovams (neįgaliesiems su vežimėliais ar asmenims su vaikų vežimėliais). Paminėtina, kad dujomis varomi autobusai yra gerokai tylesni, sukelia mažesnę vibraciją, todėl daroma mažesnė žala statiniams (tai itin aktualu senamiestyje).

ES struktūrinės paramos poveikio vietinei ir urbanistinei plėtrai vertinime¹³⁰ nurodoma, kad ES struktūrinės paramos investicijos didino gatvių tinklo pralaidumą, sumažino aplinkos taršą, transporto keliamų dulkių neigiamą poveikį gyventojams bei gamtinei aplinkai, supaprastino gatvių priežiūrą, sumažino kelio ir autotransporto priemonių eksploatacines išlaidas bei sumažino autoįvykių galimybes. Galimybės greičiau pasiekti kelionės tikslą (taip pat ir darbo vietą), mažėjantis neigiamas triukšmo bei oro užterštumo poveikis gyventojų sveikatai sudarė prielaidas didesniai produktyvumui. Vertinimo metu atliktos Vilniaus miesto gyventojų apklausos¹³¹ rezultatai rodo, kad didžiausia investicijų nauda pasireiškė per galimybes greičiau pasiekti kelionės tikslą, taip pat buvo svarbūs tokie aspektai kaip malonesnis gyvenimas šalia sutvarkytų objektų, sumažėjęs triukšmas ir oro užterštumas.

D DALIS: HORIZONTALIOS POLITIKOS

1. Uždavinio įgyvendinimo poveikis vyrų ir moterų lygių galimybių skatinimui

Poveikis neutralus, nes šio uždavinio lėšomis finansuojami projektai nedaro nei teigiamo, nei neigiamo poveikio vyrų ir moterų lygių galimybių skatinimui. Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse nebuvo numatyta prisidėti prie konkrečių horizontaliųjų principų priemonių įgyvendinimo, tačiau, įgyvendinus viešojo transporto įsigijimo projektus bei įsigijus autobusus su žemomis grindimis ir įvažiavimo rampomis, asmenims su fizine negalia ir su vaikais keliaujantiems asmenims sudarytos geresnės sąlygos naudotis viešuoju transportu.

2. Uždavinio įgyvendinimo poveikis informacinės visuomenės plėtrai

¹²⁹ UAB „ESTEP Vilnius“ ir VšĮ „Europos socialiniai, teisiniai ir ekonominiai projektai“, 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos miestams ir miesteliams vertinimas, 2016 m.

¹³⁰ UAB „BGI Consulting“, ES struktūrinės paramos poveikio vietinei ir urbanistinei plėtrai vertinimas, 2013 m.

¹³¹ Apklausti 203 Vilniaus miesto Lazdynų, Vilkpėdės ir Naujininkų seniūnijų gyventojai.

Poveikis neutralus, nes šio uždavinio lėšomis finansuojami projektai nedaro nei teigiamo, nei neigiamo poveikio informacinės visuomenės plėtrai.

3. Uždavinio įgyvendinimo poveikis darniai plėtrai

Įgyvendinant kompleksinio ekologiško viešojo transporto plėtros projektus, atsižvelgta į daugelį darnaus vystymosi tikslų: aplinkosaugos – remiant „švaresnius“ degalus naudojančio viešojo transporto vystymą mažinama miestų oro tarša; ekonominius – padidinus viešojo transporto patrauklumą, tikimasi padidinti juo besinaudojančių žmonių skaičių; socialinius – padidės gyventojų judumas, gyventojams atsiras galimybė rinktis dar vieną transporto rūšį – dviračių transportą, kuriuo galės ne tik pasiekti kelionės tikslą, bet ir pramogauti, gerinti sveikatą. Šias įžvalgas patvirtinta ir atliktų ES struktūrinės paramos vertinimų rezultatai. Pavyzdžiui, ES struktūrinės paramos poveikio vietinei ir urbanistinei plėtrai vertinime¹³² nurodoma, kad transporto mazgai yra vienas iš didžiausių taršos šaltinių, o ES investicijos yra svarbus transporto infrastruktūros gerinimo bei užterštumo mažinimo šalies miestuose šaltinis. Atliktos investicijos padidino gatvių tinklo pralaidumą, sumažino aplinkos taršą, transporto keliamų dulkių neigiamą poveikį gyventojams bei gamtinei aplinkai.

ES struktūrinės paramos poveikio darniam vystymuisi vertinime¹³³ nurodoma, kad 2007–2013 m. darnaus vystymosi principas buvo integruotas į SSVP 3 prioriteto priemonės vertikaliu būdu, t. y. apėmė poveikio aplinkai vertinimą, specialiuosius atrankos kriterijus ir pan. Vertikaliai integruoto darnaus vystymosi principo poveikis darniam vystymuisi yra ryškiausiai pastebimas ir didžiausias. Vertinime teigiama, kad 3 prioriteto priemonėmis buvo siekiama klimato kaitos švelninimo. 2007–2013 m. šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisija, sukuriama transporto priemonių, sumažėjo 9,7 proc., o ozono pirmtakų emisija ir kietųjų dalelių emisija sumažėjo atitinkamai 42,5 proc. ir 43,9 proc. Tikėtina, kad prie teigiamų pokyčių prisidėjo ir ES struktūrinės paramos lėšomis transporto sektoriuje vykdytos priemonės.

4. JEREMIE įgyvendinimas

Netaikoma.

5. Informacija apie kryžminį finansavimą

Netaikoma.

6. Uždavinio įgyvendinimo poveikis užimtumui

Poveikis netiesioginis ir trumpalaikis: projektų įgyvendinimo laikotarpiu padidėja samdomų darbuotojų skaičius darbus vykdančiose įmonėse, didėja medžiagų ir įrangos pardavimai, tačiau pasibaigus projektų įgyvendinimui šie trumpalaikiai efektai, darantys poveikį užimtumui, išnyksta.

3.3.2.2. Svarbiausios problemos

Vykdydami viešuosius pirkimus projektų vykdytojai susidūrė tiekėjų tarpusavio konkurencija, buvo skundžiami konkursuose dalyvaujantys konkurentai ir taip stabdomi viešieji pirkimai, dėl to šiek tiek užtruko projektų finansavimo ir administravimo sutarčių pasirašymas, tačiau esminės įtakos uždavinio įgyvendinimui neturėjo. Iš esmės uždavinys įgyvendintas sklandžiai, su didesnėmis problemomis nesusidurta, audito institucijos metinėse kontrolės ataskaitose pastabų neteikė.

¹³² UAB „BGI Consulting“, ES struktūrinės paramos poveikio vietinei ir urbanistinei plėtrai vertinimas, 2013 m.

¹³³ UAB „Deloitte“, 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio darniajam vystymuisi vertinimas, 2016 m.

3.3.3. Uždavinio Nr. 4 „Padidinti energijos gamybos ir vartojimo efektyvumą bei atsinaujinančiųjų energijos išteklių vartojimą“ (ŪM) įgyvendinimas

Ūkio ministerija įgyvendina SSVP 3 prioriteto 4 uždavinį „Padidinti energijos gamybos ir vartojimo efektyvumą bei atsinaujinančiųjų energijos išteklių vartojimą“ (toliau – 4 uždavinys).

Įgyvendindama šį uždavinį, ŪM administruoja 6 priemones: 3 priemonės įgyvendinamos valstybės projektų planavimo būdu, 2 priemonės – konkurso būdu, 1 priemonė – regionų projektų planavimo būdu. Pagal šias priemones buvo renovuojami viešosios paskirties pastatai, skatinamas atsinaujinančių energijos išteklių naudojimas energijos gamybai, diegiamos pažangios ir efektyvios energijos gamybos technologijos.

Baigti įgyvendinti 709 projektai.

3.3.3.1. Tikslų pasiekimas ir pažangos analizė

Informacija apie SSVP 3 prioriteto 4 uždavinio įgyvendinimą pateikiama remiantis fizinių ir finansinių stebėsenos rodiklių pasiekimais.

A DALIS: STEBĖSENOS RODIKLIŲ PASIEKIMAI UŽDAVINIO LYGMENIU

35 lentelė. 4 uždavinys: Padidinti energijos gamybos ir vartojimo efektyvumą bei atsinaujinančiųjų energijos išteklių vartojimą

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso
Produkto rodikliai											
Energijos taupymo požiūriu atnaujintų viešosios paskirties pastatų skaičius ¹³⁴	Pasiekimas	0	0	66,53	256	468	693	787	864	906	906
	Tikslas										850
	Pradinis taškas	0									
Rezultato rodikliai											
Atnaujintuose viešosios paskirties pastatuose sutaupyta energijos kiekis (GWh) ¹³⁵	Pasiekimas	0	0	2,81	2,70	16,06	34,77	140,74	236,62	278,55	278,55
	Tikslas										200
	Pradinis taškas	0									

¹³⁴ Energijos taupymo požiūriu atnaujintų viešosios paskirties pastatų skaičius. Energijos taupymo požiūriu atnaujinti viešosios paskirties pastatai – pastatai, kuriuose įgyvendintos energijos taupymo priemonės pagerina pastato ir (ar) pastato energetinių sistemų energetines savybes.

¹³⁵ Atnaujintuose viešosios paskirties pastatuose sutaupyta energijos kiekis (GWh). Viešosios paskirties pastatas – tai viešojo naudojimo pastatas, kaip yra apibrėžta Lietuvos Respublikos statybos įstatymo (Žin., 1996, Nr. 32-788; 2001, Nr. 101-3597) 2 straipsnio 8 punkte. Sutaupyta energija – energijos kiekis, sutaupomas per nustatytą laikotarpį, įdiegus planuotas energijos taupymo priemones. Stebėsenos rodiklio „Atnaujintuose viešosios paskirties pastatuose sutaupyta energijos kiekis (GWh)“ pasiekimas matuojamas praėjus vienam šildymo sezonui po to, kai įdiegiamos planuotos energijos taupymo priemonės.

B DALIS: FINANSINIS ĮGYVENDINIMAS

36 lentelė. 3 prioriteto 4 uždavinio finansinis įgyvendinimas (eurais)

Uždavinys	Deklaruotų išlaidų suma	
	Iš viso:	Deklaruota EK viešasis įnašas
4 uždavinys	539.759.413,21	396.583.423,51

C DALIS: KOKYBINĖ ANALIZĖ

Produkto rodiklio „**Energijos taupymo požiūriu atnaujintų viešosios paskirties pastatų skaičius**“ ir rezultato rodiklio – „**Atnaujintuose viešosios paskirties pastatuose sutaupyta energijos kiekis (GWh)**“ faktinės reikšmės viršijo projektų finansavimo ir administravimo sutartyse ir SSVP suplanuotas reikšmes. Atsižvelgiant į tai, kad rodikliai pasiekti su perviršiu nepanaudojus visų numatytų lėšų, galima teigti, kad ES lėšos buvo panaudotos efektyviai. Dėl sutaupyto lėšų, valstybės projektų sąrašai buvo papildomi naujais projektais, dėl to vertinama, kad energijos taupymo požiūriu viešosios paskirties pastatų atnaujinimui skirtos priemonės įgyvendintos sėkmingai. Tai patvirtina ir 2015 m. Europos Komisijai parengta Lietuvos atvejo studija apie viešosios paskirties ir gyvenamųjų pastatų energijos efektyvumo didinimo priemones. Studijoje teigiama, kad Lietuvoje vykdytą viešųjų pastatų renovaciją galima laikyti sėkminga, nes viešųjų pastatų renovacijos priemonės buvo populiaros (prašomas finansavimas ženkliai viršijo numatytą), o energijos taupymo požiūriu atnaujintų viešosios paskirties pastatų skaičius viršijo siektiną šio rodiklio reikšmę¹³⁶. Pagal SSVP 3 prioriteto 4 uždavinį renovuotų viešosios paskirties pastatų skaičius sudaro 6,9 proc. visų 2014 m. sausio 1 d. Nekilnojamojo turto registre įregistruotų viešųjų pastatų skaičiaus. Daugiausiai viešosios paskirties pastatų buvo baigta renovuoti 2010–2012 m. Prie aukšto viešosios paskirties pastatų renovacijos priemonių populiarumo prisidėjo palankios projektų finansavimo sąlygos.

SSVP 3 prioriteto 4 uždavinio įgyvendinimo rezultatai rodo, kad investicijos į viešojo sektoriaus pastatų renovaciją, jų apšiltinimą mažina šilumos energijos poreikį, o investicijos į atsinaujinančių energijos išteklių vartojimo didinimą sudaro galimybę taupyti energiją. Paskutiniiais duomenimis, iki 2013 m. pab. bendras sutaupyta energijos kiekis sudarė 503,26 GWh., iš kurių 211,24 GWh arba 42 proc. bendro sutaupytos energijos kiekio buvo iš atnaujintų viešosios paskirties pastatų, o 2015 m. sutaupyta energijos kiekis atnaujintuose viešosios paskirties pastatuose pasiekė 278,55 GWh. Atsižvelgiant į skaičius, galima daryti išvadą, kad ES struktūrinės paramos lėšos ženkliai prisidėjo prie bendrų šalies energijos sutaupymų rodiklių.

Įgyvendinant 4 uždavinį finansuoti projektai, skatinantys atsinaujinančių energijos išteklių (biomasės) naudojimą energijos gamybai. Įgyvendinus projektus, skatinančius atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą energijos gamybai, įrengti 55 nauji energijos gamybos pajėgumai, naudojančius biomasę. Įrenginių, naudojančių biomasę, pagamintas energijos kiekis siekia 629,16 MW (energijos gamybos pajėgumų ir biomasės apibrėžimai pateikiami prie pagrindinių stebėsenos rodiklių (angl. *core indicators*) pasiekimų). Pagal priemonę Nr. VP3-3.4-ŪM-01-K „Energijos gamybos efektyvumo didinimas“ buvo modernizuojamos ir statomos termofikacinės elektrinės, modernizuojamos katilinės. Šiomis veiklomis buvo siekiama diegti pažangias ir efektyvias energijos gamybos technologijas, didinant energijos gamybos efektyvumą. Pagal minėtą priemonę naujai įrengti ir (arba) modernizuoti 7 energijos gamybos pajėgumai. Naujai įrengtų ir (arba) modernizuotų energijos gamybos pajėgumų galia siekia 138,39 MW.

¹³⁶ 2007-2013 metų Sanglaudos politikos programų, finansuojamų iš Europos regioninės plėtros ir Sanglaudos fondų, ex-post vertinimas - aštuntas darbinis paketas: viešosios paskirties ir gyvenamųjų pastatų energijos efektyvumas. Europos Komisijos užsakymu atliko Ramboll Management Consulting ir Institute for European Environment Policy. Lietuvos atvejo studiją atliko ESTEP, 2015, Annex 6, p. 42.

Vertinant uždavinio poveikį regioninei plėtrai, svarbu pastebėti, kad ŪM administruojamos SSVP 3 prioriteto 4 uždavinio priemonės nėra tiesiogiai skirtos tam tikrų regionų plėtrai, todėl poveikis regioninei plėtrai yra neutralus. Tačiau, siekiant paskatinti probleminėse teritorijose ir regioniniuose augimo centruose įgyvendinamus projektus, projektų finansavimo sąlygų aprašuose yra nustatytas prioritetas atrankos kriterijus, pagal kurį didesni balai suteikiami projektams, vykdomiems regioniniame ekonomikos augimo centre, išskirtame Lietuvos regioninės politikos iki 2013 metų strategijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. gegužės 23 d. nutarimu Nr. 575 (Žin., 2005, Nr. 66-2370).

Daugiausia projektų įgyvendinta Vilniaus regione, o didžiausia ES paramos dalis tenka Kauno (22,20 proc.) ir Vilniaus (22,19 proc.) apskrityse įgyvendintiems projektams. Mažiausia ES paramos dalis skirta Tauragės (2,13 proc.) ir Telšių (3,20 proc.) regionams. Lyginant vienam gyventojui tenkančias ES lėšų sumas, matyti, kad daugiausia ES paramos tenka Panevėžio ir Alytaus regionų gyventojams.

Sėkmingai įgyvendinti projektai

Projekto vykdytojas: Aleksandro Stulginskio universitetas (toliau – ASU).

Projekto pavadinimas: „Aleksandro Stulginskio universiteto centrinių rūmų išorinių atitvarų šiltinimas ir inžinerinių sistemų modernizavimas“.

Projekto vertė: 1,74 mln. eurų.

Projekto tikslas – didinti ASU Centrinių rūmų energijos ir energijos išteklių vartojimo efektyvumą. Centrinių rūmų patalpų mikroklimatas buvo prastas, langai prastos būklės, patalpos nebuvo pakankamai vėdinamos, dėl ko trūko šviežio oro, temperatūra patalpose vietomis buvo mažesnė nei norminė. Šildymo sistema veikė neracionaliai, pastato patalpos šilo netolygiai ir nebuvo palaikoma vienoda patalpų temperatūra. Kasmet susidarė dideli energijos nuostoliai ir buvo patiriamos didelės išlaidos šildymui. Projekto metu rekonstruoti ASU Centrinių rūmų išoriniai atitvarai ir vidaus inžinerines energijos tiekimo sistemos, taip didinant pastatų išorinių atitvarų šilumines varžas, modernizuojant inžinerines sistemas, mažinant energijos sąnaudas ir nuostolius į išorę. Atnaujinus šį viešosios paskirties pastatą, kasmet bus sutaupoma 0,88 GWh energijos.

Projekto vykdytojas: UAB „NEO group“.

Projekto pavadinimas: „UAB "NEO GROUP" biokuro katilinės įrengimas“.

Projekto vertė: 1,743 mln. eurų.

Vienos didžiausių polietilentereftalato (PET) granulių, naudojamų įvairioms vartojimo prekių pakuotėms, gamintojų Europoje, gamyklos pajėgumas prieš projekto įgyvendinimą siekė 308 tūkst. tonų produkcijos per metus. Įmonė yra didelė šilumos vartotoja ir yra priklausoma nuo importuojamų dujų kiekio bei jų kainos, kurios įmonės kuro balanse sudaro 100 proc. Projekto tikslas – pereiti prie atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimo energijos gamybai, įrengiant naują biomasės kuro katilinę, taip sumažinant įmonės priklausomybę nuo importuojamo kuro bei užtikrinant apsirūpinimą šilumos energija konkurencinga kaina. Projekto metu pastatytas 20 MW galingumo biokuro katilas, kuris integruotas į esamą šilumos gamybos ir tiekimo sistemą. Įgyvendinusi projektą įmonė perėjo prie atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimo, CO₂ emisiją sumažino apie 40 t/metus, dujų suvartojimą – apie 20 tūkst. m³/metus. Projektas prisidėjo prie Lietuvos tarptautinių įsipareigojimų didinti energijos gamybą panaudojant atsinaujinančius energijos išteklius bei strateginio Lietuvos energetinės nepriklausomybės tikslo įgyvendinimo. Įmonės teigimu, ES parama projektui yra labai reikšminga, kadangi be ES paramos investicijų projektas nebūtų įgyvendintas. Projekto įgyvendinimas su ES parama prisidėjo ne tik prie įmonės finansinių bei ekonominių rodiklių gerėjimo, bet ir prie Lietuvos vidutiniškai aukštųjų technologijų plėtros, chemijos gaminių sektoriaus rodiklių gerinimo. Projekto įgyvendinimas prisidėjo prie rodiklio „Energijos gamybos pajėgumų, naudojančių biomasę, galios padidėjimas“ – 20 MW.

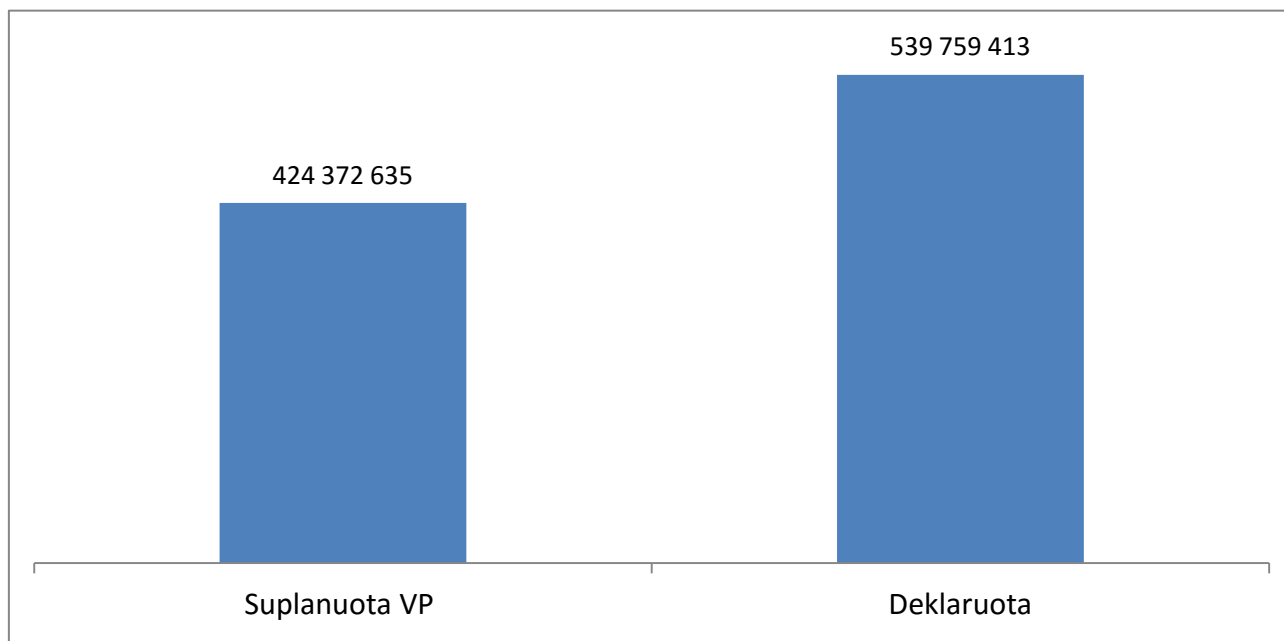
Intervencijų mastas ir poveikis (įskaitant poveikį strateginiams konteksto rodikliams):

2007–2013 metų ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos miestams ir miesteliams vertinimo¹³⁷ metu nustatyta, kad į 709 arba 79 proc. visų vertinimo metu buvusių renovuotų (896) viešosios paskirties pastatų buvo Lietuvos miestuose ir dideliuose miesteliuose¹³⁸. Viešosios paskirties pastatų renovacija vyko 103 (iš 137) Lietuvos miestų ir didelių miestelių. 49 proc. šių pastatų buvo modernizuoti šešiuose didžiuosiuose Lietuvos miestuose, iš kurių daugiausia Vilniuje (140 pastatų) ir Kaune (96 pastatai). Didžiojoje dalyje miestų/ miestelių (iš viso 72) buvo renovuota nuo 1 iki 5 viešosios paskirties pastatų, 21 mieste/ miestelyje buvo renovuota nuo 6 iki 10 pastatų, o 4 miestuose/ miesteliuose – nuo 11 iki 15 pastatų. Daugiau kaip pusę miestuose ir dideliuose miesteliuose renovuotų viešosios paskirties pastatų sudarė mokyklos.

Su SSVP 3 prioriteto 4 uždavinio įgyvendinimu tiesiogiai siejasi du strateginio konteksto rodikliai: „**Energijos intensyvumas**“ ir „**Atsinaujinančių energijos išteklių naudojimas**“. SSVP įgyvendinimo laikotarpiu energijos intensyvumas sumažėjo nuo 374,8 kg n.e./1000 eurų 2007 m. iki 203,3 kg n.e./1000 eurų 2014 m. Tikėtina, kad 4 uždavinio priemonės prisidėjo prie šio strateginio konteksto rodiklio reikšmės gerėjimo. Kita vertus, iki šiol nebuvo atlikta vertinimų, kurių išvados leistų įvertinti 4 uždavinio priemonių poveikį strateginio konteksto rodikliui „Energijos intensyvumas“.

Strateginio konteksto rodiklio „Atsinaujinančių energijos išteklių naudojimas“ reikšmė SSVP įgyvendinimo metu sumažėjo nuo 729,0 tūkst. t n. e. (2007 m.) iki 707,4 tūkst. t n. e. (2014 m.). 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio darniajam vystymuisi vertinimo¹³⁹ metu nustatyta, kad ES struktūrinių fondų įtaka minėtam rodikliui buvo ribota, nepakankama, tačiau svarbu paminėti, kad atsinaujinančių energijos išteklių naudojimas be kita ko priklauso ir nuo neatsinaujinančių energijos išteklių, pavyzdžiui, naftos, gamtinių dujų kainos. Krentant šių išteklių kainoms atsinaujinančių energijos išteklių populiarumas ir jų naudojimas mažėja.

37 paveikslas. 3 prioriteto 4 uždavinio (Ūkio ministerija) įgyvendinimas pagal VP suplanuotas ir panaudotas lėšas (eurais/proc. ES ir nacionalinės lėšos)

¹³⁷ Žr. 2007-2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos poveikio Lietuvos miestams ir miesteliams vertinimas. Finansų ministerijos užsakymu parengė ESTEP, 2016.

¹³⁸ Dideli miesteliai yra miesteliai, kuriuose gyventojų skaičius 2011 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo duomenimis buvo didesnis nei 1000 gyventojų.

¹³⁹ Žr. 2007 – 2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos poveikio darniajam vystymuisi vertinimas. Finansų ministerijos užsakymu atliko UAB „Deloitte Lietuva“, 2016 m.

Tikėtina, kad dėl didelės SSVP 3 prioriteto 4 uždavinio įgyvendinimo priemonių paklausos buvo gauta 50 paraiškų daugiau, negu planuota, todėl faktinis lėšų panaudojimas planuotas lėšas viršijo ketvirtadaliu. Didesnio projektų skaičiaus įgyvendinimas ir jiems išmokėtas finansavimas atsispindi ir pasiektuose stebėsenos rodikliuose – visi jie peržengė SSVP plane numatytas reikšmes. Viešosios paskirties pastatų renovavimo priemonės prasidėjo sklandžiai, paraiškų teikimas buvo intensyvus nuo pat kvietimų paskelbimo, pretenduojančiųjų buvo daug, todėl net buvo sudaryti rezerviniai paraiškų sąrašai. Atsinaujinančių energijos šaltinių išteklių panaudojimo priemonėse jau 2008 m. buvo paskelbtas pirmasis kvietimas teikti paraiškas, tačiau nebuvo staiga pasiektas paraiškų teikimo pikas, lėšos buvo naudojamos tolygiai, 2010 m. buvo panaudota 60 proc. numatyto finansavimo.

D DALIS: HORIZONTALIOS POLITIKOS

1. Uždavinio įgyvendinimo poveikis vyrų ir moterų lygių galimybių skatinimui

Poveikis vyrų ir moterų lygių galimybių skatinimui yra neutralus, kadangi 4 uždavinio lėšomis finansuojami projektai nedaro nei teigiamo, nei neigiamo poveikio vyrų ir moterų lygių galimybių skatinimui.

2. Uždavinio įgyvendinimo poveikis informacinės visuomenės plėtrai

Poveikis informacinės visuomenės plėtrai yra neutralus. ŪM administruojamos priemonės nėra tiesiogiai nukreiptos į informacinės visuomenės plėtrą, t. y. jos nedaro nei teigiamo, nei neigiamo poveikio informacinės visuomenės plėtrai.

3. Uždavinio įgyvendinimo poveikis darniai plėtrai

SSVP 3 prioriteto 4 uždavinio įgyvendinimas turi tiesioginį poveikį darnaus vystymosi prioriteto įgyvendinimui, kadangi įgyvendinant šį uždavinį siekiama mažinti energijos vartojimo intensyvumą ir didinti atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą (aplinkosauginis ir ekonominis aspektai). Be to, projektai (ypač projektai, skirti viešosios paskirties pastatų renovacijai) buvo įgyvendinami visoje šalies teritorijoje, taigi, intervencijos nepažeidė darnaus vystymosi nuostatų regionų plėtros srityje ir prisidėjo prie gyvenimo kokybės gerinimo visoje šalyje. Energijos vartojimo efektyvumo didinimas ir atsinaujinančių energijos išteklių vartojimo skatinimas yra labai svarbios veiklos, leidžiančios mažinti neigiamą ūkinės veiklos poveikį aplinkai. Kaip pavyzdį galima pateikti projektą Nr. VP3-3.4-ŪM-02-K-01-001 „**Termofikacinės elektrinės, naudojančios atsinaujinančius energijos išteklius, statyba Pasvalyje**“, kurio įgyvendinimui išmokėta 5,213 mln. eurų. Projekto metu pastatyti kogeneracijos blokai, katilinė ir biodujų ruošimo infrastruktūra siekiant gaminti elektrą ir šilumą iš atsinaujinančių energijos šaltinių – biodujų. Įgyvendinus projektą energijos gamybos pajėgumų, naudojančių biomase, galia padidėjo 16,50 MW.

Nepaisant tiesioginių SSVP 3 prioriteto 4 uždavinio sąsajų su darnios plėtros horizontaliuoju prioritetu, 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio darniajam vystymuisi vertinimo metu nustatyta, kad SSVP 3 prioriteto (įskaitant ir 4 uždavinį) poveikis šioje srityje buvo nepakankamas ir neleido pasiekti ilgalaikių teigiamų tendencijų darnaus vystymosi srityje¹⁴⁰. Nors SSVP įgyvendinimo laikotarpiu pasiekta pažanga energijos vartojimo intensyvumo srityje, atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimo rodiklis sumažėjo. Anot vertintojų, ES struktūrinių fondų įtaka minėtam rodikliui buvo ribota, nepakankama. Kita vertus, užfiksuotas reikšmingas rodiklio

¹⁴⁰ 2007 – 2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos poveikio darniajam vystymuisi vertinimas. LR finansų ministerijos užsakymu atliko Deloitte, 2016 m., p. 79.

„Elektros energijos, pagamintos iš atsinaujinančių išteklių, dalis iš visos pagamintos elektros energijos“ augimas. 2006 m. rodiklio reikšmė sudarė tik 3,49 proc., o 2014 m. – 34,34 proc. Vertintojų teigimu, iš AEI pagaminamos energijos kiekiai yra linkę didėti, tačiau šios energijos panaudojamumas išlieka mažas dėl menko energetikos infrastruktūros pritaikymo AEI.

4. JEREMIE įgyvendinimas

Netaikoma

5. Informacija apie kryžminį finansavimą

Netaikoma

6. Uždavinių įgyvendinimo poveikis užimtumui

Įgyvendinant 3 prioriteto 4 uždavinį, nėra nustatyti rodikliai, kurie matuotų poveikį užimtumui. Kita vertus, finansuojant viešųjų pastatų renovaciją ir investuojant į energijos gamybos pajėgumus buvo kuriamos laikinos darbo vietos statybų sektoriuje. Panašų netiesioginį poveikį užimtumui statybų sektoriuje turėjo daugelis SSVP uždavinių. 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio užimtumui ir kitiems Lietuvos ūkio makroekonominiams rodikliams vertinimo metu nustatyta, kad būtent statybų sektorius trumpalaikėje perspektyvoje (tol, kol buvo vykdomi didieji infrastruktūriniai projektai) labiausiai pajautė ES struktūrinės paramos naudą. 2012–2015 m. apie 15–17 proc. visų darbo vietų statybų sektoriuje buvo sukurta ar išlaikyta netiesiogiai ES struktūrinių fondų lėšomis¹⁴¹.

3.3.3.2. Svarbiausios problemos

Audito institucijos metinėje kontrolės ataskaitoje už 2014 m. nebuvo pateikta rekomendacijų, susijusių su 4 uždavinio įgyvendinimu.

---

¹⁴¹ 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio užimtumui ir kitiems Lietuvos ūkio makroekonominiams rodikliams vertinimas. Vertinimą LR finansų ministerijos užsakymu atliko UAB „ESTEP Vilnius“ ir VšĮ „Europos socialiniai, teisiniai ir ekonominiai projektai“, 2016 m.

3.4. 4 prioritetas „Techninė parama Sanglaudos skatinimo veiksmų programos įgyvendinimui“

SSVP 4 prioritetui įgyvendinti numatyti 2 uždaviniai ir 3 priemonės, kurias administruavo Finansų ministerija:

1. Užtikrinti efektyvų ES struktūrinės paramos, gaunamos pagal Konvergencijos tikslą, valdymo ir kontrolės sistemos funkcionavimą įgyvendinant šią SSVP (1 uždavinys; priemonė „ES struktūrinės paramos valdymo ir kontrolės sistemos funkcionavimas“);
2. Gerinti visuomenės informuotumą apie SSVP teikiamą paramą bei įgyvendinimo rezultatus, atlikti SSVP vertinimą (2 uždavinys; 2 priemonės: „3 VP. Informavimas ir viešinimas“ ir „ES struktūrinės paramos vertinimas“).

3.4.1. Uždavinių Nr. 1 „Garantuoti efektyvų ES struktūrinės paramos, skiriamos pagal Konvergencijos tikslą, valdymo ir kontrolės sistemos funkcionavimą“ ir Nr. 2 „Gerinti visuomenės informuotumą apie Sanglaudos skatinimo veiksmų programos teikiamą paramą bei įgyvendinimo rezultatus, vykdyti Sanglaudos skatinimo veiksmų programos vertinimą“ (FM) įgyvendinimas

3.4.1.1. Tikslų pasiekimas ir pažangos analizė

Per visą finansavimo laikotarpį pagal 1 uždavinį buvo įgyvendinti 6 techninės paramos projektai; pagal 2 uždavinio priemonę „3 VP. Informavimas ir viešinimas“ – 3 projektai; pagal 2 uždavinio priemonę „ES struktūrinės paramos vertinimas“ – 10 projektų. Iš viso buvo įvykdyta 19 projektų, o vis jie buvo įgyvendinti valstybės projektų planavimo būdu.

Detalesnė analizė apie 4 prioriteto uždavinių įgyvendinimą pateikiama C dalyje „Kokybinė analizė“ remiantis fizinių ir finansinių stebėsenos rodiklių pasiekimais uždavinių lygiu.

A DALIS: STEBĖSENOS RODIKLIŲ PASIEKIMAI UŽDAVINIO LYGMENIU

37 lentelė. 1 uždavinys: Užtikrinti efektyvų ES struktūrinės paramos, gaunamos pagal Konvergencijos tikslą, valdymo ir kontrolės sistemos funkcionavimą įgyvendinant šią SSVP

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso
Produkto rodikliai											
Sanglaudos skatinimo veiksmų programos įgyvendinimo srityje dirbančių valstybės tarnautojų ir darbuotojų, kurie patobulino kvalifikaciją ne mažiau kaip kartą per metus, skaičius	Pasiekimas	NA	NA	185	219	293	297	225	212	205	
	Tikslas										72
	Pradinis taškas	0									
Rezultato rodikliai											
Valstybės tarnautojų ir darbuotojų, kurie patobulino kvalifikaciją ir dirba ne trumpiau kaip vienerius metus Sanglaudos skatinimo veiksmų programos įgyvendinimo srityje (proc.)	Pasiekimas	NA	NA	95	86	92	87	91	85	89	
	Tikslas										90
	Pradinis taškas	0									

39 lentelė. 2 uždavinys: Gerinti visuomenės informuotumą apie SSVP teikiamą paramą bei įgyvendinimo rezultatus, atlikti SSVP vertinimą

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso
Produkto rodikliai											
Įgyvendintų informavimo iniciatyvų skaičius (informavimo kampanijos, konferencijos, seminarų ciklai, interneto puslapiai ir t.t.) ¹⁴²	Pasiekimas	NA	NA	2	5,25	7	10	14	16	22	22¹⁴³
	Tikslas										21
	Pradinis taškas	0									
Rezultato rodikliai											
Galimi paramos gavėjai, kurie žino apie ES struktūrinę paramą sanglaudos skatinimui (proc.)	Pasiekimas	0	0 ¹⁴⁴	64	42	68	64	67	67 ¹⁴⁵	67 ¹⁴⁶	67 ¹⁴⁷
	Tikslas										75
	Pradinis taškas	0	69 ¹⁴⁸								

¹⁴³ Sumuojamas pagal priemonę įgyvendintų iniciatyvų skaičius, kurių finansavimo šaltinis yra SSVP.

¹⁴⁴ Buvo tikslinta reikšmė.

¹⁴⁵ Pasiiekta reikšmė tokia pati kaip ir praėjusius metais, nes 2014 m., pasibaigus projektų finansavimo ir administravimo sutarčių pasirašymo etapui, galimų pareiškėjų nuomonės tyrimai jau nebebuvo atliekami.

¹⁴⁶ Pasiiekta reikšmė tokia pati kaip ir 2013 m., nes 2015 m., pasibaigus projektų finansavimo ir administravimo sutarčių pasirašymo etapui, galimų pareiškėjų nuomonės tyrimai jau nebebuvo atliekami.

¹⁴⁷ Pasiiekta reikšmė tokia pati kaip ir 2013m., nes 2015 m., pasibaigus projektų finansavimo ir administravimo sutarčių pasirašymo etapui, galimų pareiškėjų nuomonės tyrimai jau nebebuvo atliekami.

¹⁴⁸ Siekiant nustatyti rezultato rodiklio „Galimi paramos gavėjai, kurie žino apie ES struktūrinę paramą sanglaudos skatinimui (proc.)“ pradinę situaciją, 2009 m. vasario mėn. Finansų ministerijos užsakymu buvo atliktas „Galimų pareiškėjų informuotumo apie 2007-2013 m. ES struktūrinės paramos etapą“ nuomonės tyrimas, kurio metu nustatytas galimų paramos gavėjų, kurie žino apie ES struktūrinę paramą sanglaudos skatinimui, procentinis skaičius. Pagal jį daug ir šiek tiek žino 69 proc. respondentų (28 proc. daug girdėję/žinantys, 41 proc. kažką apie tai girdėję/kažkiek žinantys).

40 lentelė. VP3-4.2-FM-02-V priemonė: ES struktūrinės paramos vertinimas

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso
Produkto rodikliai											
Atlikti vertinimai (procentai nuo suplanuotų)	Pasiekimas	-	0	0	100	100	100	100	100	100 ¹⁴⁹	100
	Tikslas	-									100
	Pradinis taškas	0	0								
Rezultato rodikliai											
Vertinimo rekomendacijos, priimtos įgyvendinti (procentai nuo pateiktų)	Pasiekimas	-	0	0	100	93	92	93	89	100	93¹⁵⁰
	Tikslas	-									70
	Pradinis taškas	0	0								

¹⁴⁹ Per ataskaitinį laikotarpį buvo suplanuota 10 vertinimų, visi jie atlikti.

¹⁵⁰ Per ataskaitinį laikotarpį SSVP vertinimo ataskaitose buvo pateiktos 106 rekomendacijos, iš kurių 99 priimtos įgyvendinti (tai sudaro 93 proc.).

B DALIS: FINANSINIS ĮGYVENDINIMAS

41 lentelė. 4 prioriteto finansinis įgyvendinimas (eurai)

Uždaviniai	Deklaruotų išlaidų suma	
	Iš viso:	Deklaruota EK viešasis įnašas
1 uždavinys	32.680.924,83	32.680.924,83
2 uždavinys	2.580.594,55	2.580.594,55
Iš viso:	35.261.519,38	35.261.519,38

C DALIS: KOKYBINĖ ANALIZĖ

1 uždavinys: Užtikrinti efektyvų ES struktūrinės paramos, skiriamos pagal Konvergencijos tikslą, valdymo ir kontrolės sistemos funkcionavimą, įgyvendinant šią SSVP

Įgyvendinant SSVP 4 prioriteto 1 uždavinį, buvo finansuojamos veiksmų programos rengimo, įgyvendinimo, valdymo, priežiūros, kontrolės ir audito veiklos, taip pat valstybės tarnautojų ir pagal darbo sutartis dirbančių darbuotojų, atliekančių SSVP administravimo funkcijas, mokymas ir kvalifikacijos tobulinimas (mokymas, suteikiantis ir tobulinantis kvalifikaciją 2007–2013 metų ES struktūrinių fondų lėšų administravimo srityje ir bendruosius įgūdžius). Siekiant šių tikslų, buvo įgyvendinama priemonė „ES struktūrinės paramos valdymo ir kontrolės sistemos funkcionavimas“, pagal kurią vykdytiems 6 projektams skirtas finansavimas siekė daugiau nei 31 mln. eurų.

Aplinkos ministerijos Aplinkos projektų valdymo agentūros įgyvendintas projektas¹⁵¹ buvo skirtas šiai institucijai pavestų 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos administravimo funkcijų įgyvendinimo užtikrinimui. Transporto investicijų direkcijos įgyvendintas projektas¹⁵² buvo skirtas ES struktūrinės paramos administravimo gebėjimams stiprinti, organizuojant mokymus institucijos darbuotojams Lietuvoje ir užsienyje, keliant jų kvalifikaciją bei suteikiant žinias, reikalingas projektams pagal SSVP 3 prioritetą „Aplinka ir darnus vystymasis“ įgyvendinti. Lietuvos verslo paramos agentūros įgyvendintas projektas¹⁵³ buvo skirtas ES struktūrinės paramos valdymo ir kontrolės funkcionavimo užtikrinimui, kokybiškam institucijos kompetencijai priskirtų paramos Lietuvos verslo, turizmo ir energetikos sektoriams sričių administravimui, darbuotojų kvalifikacijos kėlimui ir materialinės bazės atnaujinimui. Sveikatos apsaugos ministerijos įgyvendintas projektas¹⁵⁴ buvo skirtas šiai institucijai priskirtų ES struktūrinių fondų lėšų administravimo funkcijų vykdymo išlaidoms finansuoti, siekiant užtikrinti ministerijos kompetencijai priklausančių SSVP priemonių įgyvendinimo priežiūros kokybę ir veiksmingumą. Centrinės projektų valdymo agentūros įgyvendintas projektas¹⁵⁵ buvo skirtas institucijos patirtoms išlaidoms, administruojant jai priskirtas ES struktūrinių fondų lėšomis vykdytas priemones, finansuoti. Aplinkos ministerijos įgyvendintas projektas¹⁵⁶ buvo skirtas užtikrinti efektyvų institucijai priskirtų funkcijų vykdymą, įgyvendinant SSVP, bei projektų, finansuotų 2000–2006 m. iš Sanglaudos fondo lėšų, efektyvų užbaigimą.

Analizuojant 1 uždavinio įgyvendinimą ir faktinį rodiklių pasiekimą, galima teigti, kad 1 uždavinio tikslai pasiekti.

¹⁵¹ LR aplinkos ministerijos Aplinkos projektų valdymo agentūrai pavestų ES 2007–2013 m. struktūrinės paramos administravimo funkcijų vykdymas.

¹⁵² Techninė pagalba Transporto investicijų direkcijai ES struktūrinės paramos administravimo gebėjimams stiprinti įgyvendinant Sanglaudos skatinimo veiksmų programą.

¹⁵³ 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos valdymo ir kontrolės sistemos funkcionavimo užtikrinimas, įgyvendinant Sanglaudos skatinimo veiksmų programą.

¹⁵⁴ Techninė parama Sveikatos apsaugos ministerijai 2007–2013 m.

¹⁵⁵ VŠĮ Centrinei projektų valdymo agentūrai pavestų funkcijų, įgyvendinant Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir veiksmų programas, vykdymas.

¹⁵⁶ Aplinkos ministerijos administracinis stiprinimas.

1 uždavinio produkto rodiklis „**Sanglaudos skatinimo veiksmų programos įgyvendinimo srityje dirbančių valstybės tarnautojų ir darbuotojų, kurie patobulino kvalifikaciją ne mažiau kaip kartą per metus, skaičius**“: SSVP buvo numatyta, kad ne mažiau kaip 72 darbuotojai, dirbantys SSVP įgyvendinimo srityje, turėtų pakelti kvalifikaciją kiekvienais metais. Per visą SSVP įgyvendino laikotarpį 4.1 uždavinio produkto metiniai rodikliai buvo pasiekti ir kasmet vidutiniškai 3 kartus viršijami. Paskutiniais programos įgyvendinimo metais kvalifikaciją pakėlė iš viso 205 darbuotojai, dirbantys SSVP įgyvendinimo srityje.

1 uždavinio rezultato rodiklis „**Valstybės tarnautojų ir darbuotojų, kurie patobulino kvalifikaciją ir dirba ne trumpiau kaip vienerius metus Sanglaudos skatinimo veiksmų programos įgyvendinimo srityje, procentas**“: SSVP buvo nustatyta, kad iš visų SSVP įgyvendinimo srityje dirbusių darbuotojų, kurie dalyvavo mokymuose bent kartą per metus, 90 proc. turėtų likti dirbti SSVP įgyvendinimo srityje ne trumpiau kaip vienerius metus. Analizuojant šio rodiklio metinius pasiekimus per visą finansavimo laikotarpį, matyti, kad 2010 m. ir 2012 m. rodiklio pasiekimai nesiekė SSVP nustatytos 90 proc. ribos (2010 m. rezultato rodiklis siekė 86 proc., 2012 m. – 87 proc.). 1 uždavinio rezultato rodiklis 2010 ir 2012 m. nebuvo pasiektas dėl šiek tiek didesnės, nei prognozuota, darbuotojų kaitos. Visais kitais SSVP įgyvendinimo metais šio uždavinio metinis rezultato rodiklis buvo pasiektas ir viršytas. Tikėtina, kad rezultato rodiklio pasiekimui įtakos turėjo nuo 2012 m. pradėta vykdyti aktyvesnė darbuotojų motyvacija ir centralizuoti ES struktūrinių fondų lėšas administruojančių institucijų gebėjimų stiprinimo ir kompetencijų ugdymo mokymai, remiantis Lietuvos Respublikos finansų ministerijos atlikta ES struktūrinių fondų lėšas administruojančių institucijų valstybės tarnautojų ir darbuotojų kvalifikacijos kėlimo sistemos bei reikiamų kompetencijų analize ir pagal ją parengtu reikiamų kvalifikacinių reikalavimų aprašu.

Išsamesnė informacija apie uždavinio įgyvendinimo pažangą pateikiama šios ataskaitos 6 dalyje „Techninė parama“.

Investicijų poveikis (administravimas)

ES struktūrinių fondų lėšas administruojančių darbuotojų kompetencija yra viena iš esminių sąlygų, lemiančių efektyvią administravimo sistemą ir veiksmingą ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimą. ES struktūrinės paramos administravimo sistemos efektyvumo vertinime¹⁵⁷ teigiama, kad 2007–2013 m. programavimo laikotarpio pradžioje buvo susidurta su žmogiškųjų išteklių pakankamumo ir jų kompetencijos bei kvalifikacijos problema, kuri buvo susijusi su dviejų programavimo laikotarpių persidengimu, paskelbtais dideliais kvietimais teikti paraiškas, poreikiu parengti naujas procedūras ir sparčiu administruojamų lėšų apimties didėjimu. Vėlesniais metais žmogiškųjų išteklių nepakankamumo problema buvo iš esmės išspręsta (išaugus bendram darbuotojų skaičiui ir jų kompetencijai, optimizavus ES struktūrinių fondų lėšų administravimo procedūras, perkant išorės paslaugas ir pan.). Prie šios problemos sprendimo prisidėjo ir ES struktūrinių fondų lėšomis organizuoti darbuotojų mokymai bei vykdytos kitos kvalifikacijos kėlimo priemonės. Vertinime rekomenduota, kad, siekiant stiprinti administracinius gebėjimus, reikėtų ne tik organizuoti kompetencijų ugdymo mokymus, bet ir skatinti vidinį mokymąsi tarp ES fondų administravimo sistemos dalyvių, sukuriant informacijos dalinimo įrankį, organizuojant skirtingų institucijų darbuotojų susitikimus ir pan.

2 uždavinys: Gerinti visuomenės informuotumą apie SSVP teikiamą paramą bei įgyvendinimo rezultatus, vykdyti SSVP vertinimą

Įgyvendinant SSVP 4 prioriteto 2 uždavinį, buvo finansuojamas informavimo ir viešinimo planų įgyvendinimas, informavimo ir viešinimo gebėjimų stiprinimas, informavimo ir viešinimo stebėseną. Siekiant užtikrinti viešą informacijos apie SSVP pateikimą visoms tikslinėms grupėms

¹⁵⁷ VšĮ „Viešosios politikos ir vadybos institutas“ ir UAB „PPMI Group“, ES struktūrinės paramos administravimo sistemos efektyvumo vertinimas, 2013 m.

plačiai naudojantis įvairiomis komunikacijos priemonėmis, buvo įgyvendinama priemonė „3 VP. Informavimas ir viešinimas“, pagal kurią vykdytiems 3 projektams skirtas finansavimas siekė daugiau nei 1,8 mln. eurų.

Aplinkos ministerijos Aplinkos projektų valdymo agentūros įgyvendintas projektas¹⁵⁸ buvo skirtas finansuoti šios institucijos funkcijas, susijusias su informacijos apie ES struktūrinius fondus ir veiksmų programas, paraiškų ir projektų rengimą, teikimą ir projektų įgyvendinimo reikalavimus sklaida. Vykdamas projektą įgyvendintos informavimo ir viešinimo iniciatyvos, numatytos Informavimo apie ES struktūrinę paramą plane ir metiniuose planuose, siekiant užtikrinti visuomenės ir kitų tikslinių grupių informavimą apie ES struktūrinę paramą aplinkosaugai 2007–2013 m. Sveikatos apsaugos ministerijos projektas¹⁵⁹ buvo skirtas šiai ministerijai kaip tarpinei institucijai priskirtų informavimo ir viešinimo priemonių vykdymo išlaidoms kompensuoti bei kokybiškos informacijos apie veiksmų programas ir sveikatos sektoriui skirtą ES struktūrinę paramą pateikimui užtikrinti. Aplinkos ministerijos įgyvendintas projektas¹⁶⁰ buvo skirtas užtikrinti informacijos apie 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų lėšomis pagal SSVP 1 ir 3 prioritetą finansuojamų aplinkosaugos priemonių sklaidą bei finansuoti viešinimo ir informavimo veiklų įgyvendinimą.

Analizuojant 2 uždavinio įgyvendinimą ir faktinį rodiklių pasiekimą, galima teigti, kad 2 uždavinio tikslai pasiekti.

2 uždavinio produkto rodiklis **„Įgyvendintų informavimo iniciatyvų skaičius (informavimo kampanijos, konferencijos, seminarų ciklai, interneto puslapiai ir t. t.)“**: SSVP buvo numatyta, kad turi būti įgyvendinta ne mažiau nei 21 informavimo iniciatyva. Iškeltas tikslas buvo pasiektas ir viršytas, įgyvendinus 22 informavimo iniciatyvas. Pagrindiniai siekiami rezultatai buvo ES struktūrinių fondų investicijų žinomumo visuomenėje didinimas, ES struktūrinių fondų investicijų asmeninės bei visuomeninės naudos suvokimo stiprinimas, potencialių pareiškėjų ir projektų vykdytojų informavimas, ES struktūrinių fondų investicijų administravimo efektyvumo ir skaidrumo viešinimas.¹⁶¹ Be to, komunikacijoje buvo orientuojamasi į produktą, t. y. daugiausiai buvo informuojama apie konkrečius ES struktūrinių fondų lėšomis sukurtus rezultatus.

2 uždavinio rezultato rodiklis **„Galimi paramos gavėjai, kurie žino apie ES struktūrinę paramą sanglaudos skatinimui (proc.)“**: SSVP buvo numatyta, kad pasibaigus programavimo laikotarpiui apie ES struktūrinių fondų investicijas sanglaudos skatinimui turi žinoti 75 proc. galimų paramos gavėjų. Paminėtina, kad per visą programavimo laikotarpį šis rodiklis nebuvo pasiektas, o 2015 m. apie ES struktūrinių fondų investicijas sanglaudos skatinimui žinančių paramos gavėjų dalis sudarė 67 proc.

Lyginant skirtingų veiksmų programų žinomumą ir remiantis ankstesnių apklausų rezultatais, matyti, kad ES struktūrinių fondų investicijos sanglaudos skatinimui tarp potencialių pareiškėjų ir projektų vykdytojų buvo mažiau žinoma. Atliktame informavimo ir viešinimo veiklos efektyvumo vertinime¹⁶² teigiama, kad mažesnę ES struktūrinių fondų investicijų sanglaudos skatinimui žinomumą tarp pareiškėjų ir paramos gavėjų galėjo lemti apklausos imtis, t. y. tai, kad apklausoje dalyvavo daug privačių įmonių atstovų, kuriems aktualiausias investicijos verslo skatinimui pagal EAVP. Projektus pagal SSVP daugiausiai įgyvendino viešojo sektoriaus įstaigos ar organizacijos, todėl, jei apklausoje dalyvavo mažiau šio sektoriaus atstovų, ES struktūrinių fondų investicijų sanglaudos skatinimui žinomumo rodiklis taip pat buvo mažesnis. Detalesnė informacija apie informavimo ir viešinimo veiklų rezultatus pateikiama ataskaitos 7 dalyje „Informavimas ir viešinimas“.

¹⁵⁸ Visuomenės informavimas apie 2007–2013 m. ES struktūrinę paramą aplinkosaugai.

¹⁵⁹ Informavimo ir viešinimo priemonių įgyvendinimas 2007–2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos (ES SP) programavimo laikotarpiu.

¹⁶⁰ 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos aplinkosaugai viešinimas.

¹⁶¹ UAB „PricewaterhouseCoopers“. Informacijos apie Europos Sąjungos struktūrinę paramą ir jos viešinimo vertinimas, 2012 m.

¹⁶² VšĮ „Europos socialiniai, teisiniai ir ekonominiai projektai“. 2010 m. informavimo ir viešinimo veiklos efektyvumo vertinimas, 2011 m.

Investicijų poveikis (informavimas ir viešinimas)

Įgyvendintos viešinimo ir informavimo veiklos prisidėjo prie ES struktūrinių fondų investicijų žinomumo didinimo ne tik tarp potencialių pareiškėjų, bet ir tarp šalies gyventojų. Pavyzdžiui, nuo 2010 m. daugiau nei 70 proc. Lietuvos gyventojų buvo informuoti apie 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų investicijų etapą (2010 m. žinančių gyventojų dalis siekė 74 proc., 2011 m. – 75 proc., 2012 m. – 78 proc., 2013 m. – 83 proc.).¹⁶³ Galima teigti, kad bendro ES fondų žinomumo visuomenėje tikslas buvo pasiektas. Atliktuose vertinimuose pabrėžiama, kad 2007–2013 m. dominavo investicijų žinomumo didinimo veiksmai, tačiau nepakankamai dėmesio skirta pagrindinėms komunikacijos kryptims įtvirtinti (pavyzdžiui, pritrūko veikslių skaidrumo ir naudos aspektų įtvirtinimui, todėl tik trečdalis Lietuvos gyventojų ES struktūrinių fondų lėšų skyrimo Lietuvoje procesą apibūdino kaip skaidrų). Ne visuomet buvo konkrečiai apibrėžtas komunikacijos adresatas ir daugelis viešinimo priemonių bei kanalų buvo adresuojami plačiajai visuomenei, o socialiniams ir ekonominiams partneriams, žiniasklaidai skirtų iniciatyvų trūko.¹⁶⁴ Taip pat išskiriama, kad trūko sinergijos tarp atskirų institucijų įgyvendintų komunikacijos kampanijų, nebuvo vertinamas įgyvendintų kampanijų efektyvumas, nepakankamai užtikrintas socialinių ir ekonominių partnerių įtraukimas į viešinimo veiklas.

2 uždavinys taip pat buvo įgyvendinamas vykdant priemonę „ES struktūrinės paramos vertinimas“, kurios tikslas – gerinti ES fondų, skiriamų SSVP finansuoti, panaudojimo kokybę, veiksmingumą ir nuoseklumą, tobulinti šios veikslių programos įgyvendinimą. Pagal priemonę buvo finansuojamas veikslių programos (prioriteto, priemonės) einamasis veiklos vertinimas ir veikslių programos (prioriteto, priemonės) einamasis strateginis vertinimas. 2008–2015 m. pagal šią priemonę buvo įgyvendinta 10 projektų: po 3 vertinimus atliko Aplinkos ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija ir Vidaus reikalų ministerija, o 1 vertinimą – Ūkio ministerija.

SSVP priede nustatytas nacionalinis produkto rodiklis „**Atlikti vertinimai (procentai nuo suplanuotų ataskaitiniais metais)**“: 2008–2013 m. metiniuose ES struktūrinių fondų investicijų vertinimo planuose pagal priemonę „ES struktūrinės paramos vertinimas“ buvo suplanuota atlikti 10 priemonės „ES struktūrinės paramos vertinimas“ lėšomis finansuotų vertinimų. Iki 2015 m. pabaigos buvo atlikti visi 10 vertinimų, todėl 2008–2015 m. produkto rodiklis „Atlikti vertinimai (procentai nuo suplanuotų ataskaitiniais metais)“ pasiektas 100 proc.

SSVP priede nustatytas nacionalinis rezultato rodiklis „**Vertinimo rekomendacijos, priimtos įgyvendinti (procentai nuo pateiktų)**“: siektina rodiklio reikšmė yra 70 proc. Per 2008–2015 m. atliktuose SSVP priemonės „ES struktūrinės paramos vertinimas“ lėšomis finansuotuose vertinimuose pateiktos 106 rekomendacijos, iš kurių 99 priimtos įgyvendinti, t. y. 93 proc. pateiktų rekomendacijų buvo priimtos įgyvendinti. Detalesnė informacija apie atliktus vertinimus ir vertinimo veiklas pateikiama ataskaitos 2.7 dalyje ir prieduose.

Investicijų poveikis (vertinimas)

ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo vertinimai prisidėjo prie viešosios politikos tobulinimo 2007–2013 m. Visi vertinimai davė konceptualios naudos, nes juos atliekant buvo sukurtos naujos žinios, kurios buvo taikomos priimamiems sprendimams ar vykdomiems veiksliams pagrįsti (legitimuojantis vertinimo rezultatų panaudojimo būdas). Vienas iš svarbiausių vertinimo rezultatų naudojimo būdų buvo ataskaitose pateiktų rekomendacijų, kurios suformuluotos vadovaujantis analizės rezultatais, įgyvendinimas (instrumentinis vertinimo rezultatų

¹⁶³ „Gyventojų apklausa apie 2007–2013 m. ES SF paramą Lietuvai“, 2011 m. rugpjūtis, „Socialinės informacijos centras“; „ES SF paramos Lietuvai bei informacinės kampanijos apie ES paramą žinomumo ir vertinimo tarp Lietuvos gyventojų tyrimas“, 2013 m. gruodis, „Spinter tyrimai“.

¹⁶⁴ VšĮ „Europos socialiniai, teisiniai ir ekonominiai projektai“. 2010 m. informavimo ir viešinimo veiklos efektyvumo vertinimas, 2011 m. balandis; UAB „PricewaterhouseCoopers“. Informacijos apie Europos Sąjungos struktūrinę paramą ir jos viešinimo vertinimas, 2012 m. birželis.

panaudojimas). Tiek pagal rekomendacijų įgyvendinimo apimtį, tiek pagal jų praktinę naudą vertinimai prisidėjo prie ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo tobulinimo 2007–2013 m. Didžioji dalis įgyvendintų rekomendacijų buvo administravimo – techninio, o ne strateginio pobūdžio, nes vertinimai paprastai inicijuojami, siekiant tobulinti einamuosius sprendimus, o ne paskatinti strateginius pokyčius, t. y. mažiau strateginio pobūdžio rekomendacijų buvo pateikiama ir priimama įgyvendinti. Pagrindinės rekomendacijų neįgyvendinimą lėmusios priežastys buvo susijusios su nepakankama pateiktų pasiūlymų kokybe, politinės paramos trūkumu, individualizuotos atsakomybės už konkrečių pateiktų pasiūlymų įgyvendinimą nepriskyrimu, formalaus rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos mechanizmo nebuvimu, nepakankamu vertinimus koordinavusių institucijų aktyvumu, siekiant paskatinti jų vertinimuose kitoms institucijoms pateiktų pasiūlymų įgyvendinimą. Paminėtina, kad institucijos aktyviau įgyvendino tas rekomendacijas, kurios buvo pateiktos ir priimtos įgyvendinti jų pačių koordinuotuose vertinimuose. Vertinimų užsakovų nuomone, išorinių ekspertų įsitraukimas buvo naudingas dėl naujų įžvalgų pateikimo, duomenų surinkimo ir susistemavimo, institucijose egzistuojančių problemų identifikavimo ir atitinkamų sprendimo būdų pateikimo, be to, buvo naudingas ir pats vertinimo procesas (vertinimo organizavimas, rekomendacijų formulavimas, bendradarbiavimas su paslaugų teikėju) ir galimybės mokytis jo metu.

43-oje lentelėje detaliau pristatomi atskiruose vertinimuose pateikti pasiūlymai bei jų poveikis konkrečiaus sektoriaus plėtrai.

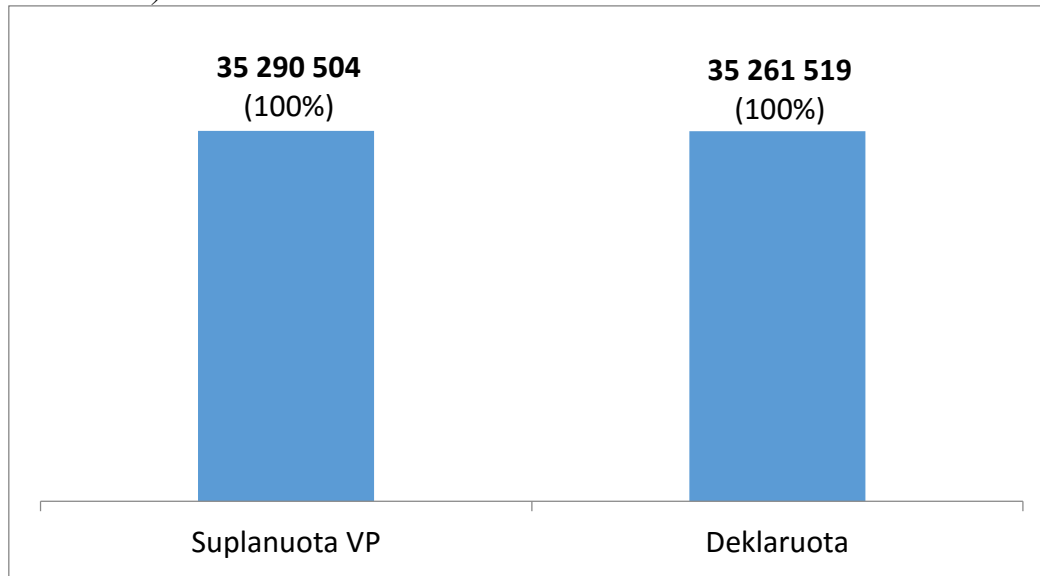
42 lentelė. Pagal SSVP priemonę „ES struktūrinės paramos vertinimas“ 2008–2015 m. atlikti vertinimai ir juose pateiktos rekomendacijos

Vertinimo pavadinimas / metai	Užsakovas	Rekomendacijų skaičius	Pateiktos rekomendacijos
Sanglaudos skatinimo veiksmų programos 1 prioriteto 2 uždavinio įgyvendinimo rodiklio „Pritraukta privačių investicijų (mln. eurų)“ skaičiavimo metodologijos rengimas (2009 m.)	LR vidaus reikalų ministerija	-	Atlikus vertinimą, rekomendacijų nebuvo pateikta, nes vertinimo tikslas – sukurti rodiklio apskaičiavimo metodiką bei įvertinti pradinę situaciją (apskaičiuoti privačių investicijų apimtį projektų vietovėse 2006 m.) ir pritrauktų privačių investicijų apimtį projektų vietovėse 2007–2015 m. Atliktas vertinimas prisidėjo prie ES struktūrinių fondų lėšomis įgyvendintų projektų stebėsenos tobulinimo.
Sanglaudos skatinimo veiksmų programos informavimo apie aplinką priemonių stebėsenos rodiklių skaičiavimo metodikos parengimas ir jų pradinės situacijos nustatymas (2010 m.)	LR aplinkos ministerija	6	Atlikus vertinimą buvo pateiktos rekomendacijos dėl SSVP informavimo apie aplinką priemonių stebėsenos ir dėl efektyvesnio priemonių įgyvendinimo. Buvo pateikti pasiūlymai dėl atskirų rezultato rodiklių matavimo, informacijos šaltinių ir stebėsenos. Siekiant efektyvesnio priemonių įgyvendinimo, buvo rekomenduota pasirinkti tinkamus informavimo šaltinius ir kanalus, taip pat tinkamai apibrėžti tikslinę grupę (pareiškėjus), pateikti pasiūlymai dėl pranešimų turinio, svarbiausių viešinimo temų ir jų poveikio elgsenai sustiprinimo, informavimo programos tobulinimo. Atliktas vertinimas prisidėjo prie efektyvesnio SSVP informavimo apie aplinką priemonių įgyvendinimo bei pasiektų rezultatų stebėsenos.
Priemonės „Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų renovavimas ir plėtra“ einamasis vertinimas (2012 m.)	LR aplinkos ministerija	17	Rekomenduota tobulinti teisinę bazę, siekiant užtikrinti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kokybę ir prieinamumą, pasiūlyta keisti Lietuvos vandentvarkos sektoriuje taikomų kainų nustatymo mechanizmą, peržiūrėti ir patobulinti kainų nustatymo metodiką, pateikti pasiūlymai dėl vandens tiekimo įmonių ir plėtros planų proceso, dėl vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonių licencijavimo, galimų investicijų kryptių 2014–2020 m. Atliktas vertinimas prisidėjo prie politikos vandentvarkos sektoriuje tobulinimo, nes buvo pateikta daug pasiūlymų dėl teisinės bazės keitimo, bei prie efektyvesnio ES struktūrinių fondų lėšų šiam sektoriui teikimo.
Sveikatos sistemos pertvarkos poveikio 2007–2013 m. ES struktūrinei paramai vertinimas (2011 m.)	LR sveikatos apsaugos ministerija	8	Atlikus vertinimą, buvo pateiktos rekomendacijos dėl naujų priemonių sveikatos sektoriuje įtraukimo į veiksmų programą, dėl naujų valstybės projektų būdu įgyvendinamų projektų įtraukimo į sąrašus, dėl efektyvesnės įgyvendinamų projektų rodiklių stebėsenos, dėl projektų finansavimo sąlygų aprašų tikslinimo, dėl investicijas gavusių asmens sveikatos priežiūros įstaigų finansinės padėties vertinimo, dėl darbuotojų pritraukimo į rajonus ir kt. Atliktas vertinimas tiek prie ES struktūrinių fondų investicijų sveikatos apsaugos sektoriuje teikimo, tiek prie nacionaliniu mastu įgyvendinamos sveikatos apsaugos politikos tobulinimo.
Sveikatos apsaugos ministerijos	LR sveikatos	15	Atlikus vertinimą, buvo pateiktos rekomendacijos dėl Sveikatos apsaugos ministerijos

Vertinimo pavadinimas / metai	Užsakovas	Rekomendacijų skaičius	Pateiktos rekomendacijos
administruojamų Sanglaudos skatinimo veiksmų programos priemonių įgyvendinimo stebėsenos rodiklių sistemos tinkamumo bei efektyvumo vertinimas (2011 m.)	apsaugos ministerija		administruojamų SSVP priemonių rezultato rodiklių apskaičiavimo metodikos tobulinimo, taip pat rekomendacijos dėl antrinių rodiklių, reikalingų priemonių įgyvendinimo rodikliams apskaičiuoti, stebėsenos sistemos sukūrimo. Vertinimas prisidėjo prie efektyvesnės ES struktūrinių fondų lėšų sveikatos apsaugos sektoriui stebėsenos užtikrinimo.
2007–2013 m. Sanglaudos skatinimo veiksmų programos 1 prioriteto priemonės „Regioninių ekonomikos augimo centrų plėtra“ įgyvendinimo atskiruose regioniniuose ekonomikos augimo centruose ir jos tęstinumo vertinimas (2012 m.)	LR vidaus reikalų ministerija	13	Vertinime pateiktos rekomendacijos dėl valdymo ir įgyvendinimo sistemos tobulinimo (projektų planavimo, administravimo ir įgyvendinimo, viešųjų pirkimų vykdymo, stebėsenos ir priežiūros, žmogiškųjų išteklių kokybės ir pakankamumo), dėl įgyvendinamų ar įgyvendintų projektų pasiektų ar numatomų pasiekti rezultatų stebėsenos, dėl priemonės tęstinumo 2014–2020 m. ir galimų investicijų prioritetų regioniniuose augimo centruose. Atliktas vertinimas prisidėjo prie Lietuvoje įgyvendinamos regioninės politikos tobulinimo ir efektyvesnės šioje srityje pasiektų rezultatų stebėsenos.
ES paramos atliekų tvarkymui Lietuvoje efektyvumo vertinimas ir 2014–2020 m. finansavimo prioritetų nustatymas (2014 m.)	LR aplinkos ministerija	23	Atlikus vertinimą, pateiktos rekomendacijos dėl informacijos apie komunalinių atliekų tvarkymo sistemas rinkimo, dėl rezultato rodiklių tobulinimo, dėl lėšų perskirstymo 2014–2020 m., padidinant komunalinių atliekų surinkimo ir pirminio rūšiavimo infrastruktūros plėtrai numatytą finansavimą, dėl teisinės bazės pokyčių ir kitų poveikio priemonių už komunalinių atliekų rūšiavimo užduočių nevykdymą. Atliktas vertinimas prisidėjo prie efektyvesnio atliekų sektoriui skirtų ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo bei atliekų sektoriuje įgyvendinamų sprendimų tobulinimo.
Sanglaudos skatinimo veiksmų programos 1 prioriteto priemonės „Prielaidų spartesnei ūkinės veiklos diversifikacijai kaimo vietovėse sudarymas“ poveikio ir jos tęstinumo vertinimas (2013 m.)	LR vidaus reikalų ministerija	9	Atlikus vertinimą, pateiktos rekomendacijos priemonės įgyvendinimo tobulinimui 2014–2020 m., pasiūlant papildyti priemonę naujomis veiklomis, palikti tą patį projektų įgyvendinimo būdą (regioninis planavimas), tiksliau apibrėžti priemonės taikymo teritorinę apimtį, supaprastinti projektų administravimą, taikyti tuos pačius investicijų skirstymo regionams kriterijus, patobulinti stebėsenos sistemą ir kt. Vertinime pateikti pasiūlymai turėtų prisidėti prie efektyvesnio lėšų panaudojimo ūkinės veiklos diversifikavimui teikimo kaimo vietovėse, siekiant spręsti aktualias nedarbo problemas bei skatinti kuo daugiau kaimo gyventojų rinktis kitas veiklas nei žemės ūkis.
ES paramos poveikio Lietuvos turizmo sektoriui ir plėtros galimybių vertinimas (2013 m.)	LR ūkio ministerija	9	Atlikus vertinimą, pateiktos rekomendacijos dėl turizmo sektoriuje įgyvendinamų projektų planavimo, parengtumo ir projektų atrankos procedūrų tobulinimo, dėl įvairesnių paramos formų naudojimo 2014–2020 m., dėl investicijų turizmo sektoriuje sklaidos mažinimo, dėl ES lėšų skyrimo tik tiems projektams, kurie darys poveikį

Vertinimo pavadinimas / metai	Užsakovas	Rekomendacijų skaičius	Pateiktos rekomendacijos
			turizmo sektoriaus plėtrai ir turizmo sektoriaus rodiklių pokyčiams, dėl skirtingų subjektų bendradarbiavimo, įgyvendinant projektus, dėl stebėsenos sistemos tobulinimo. Vertinime pateikti pasiūlymai prisidėjo prie ES struktūrinių fondų investicijų turizmo sektoriui teikimo mechanizmo tobulinimui bei prie šio sektoriaus plėtos.
Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos administruojamų priemonių poveikio "auksinei valandai" vertinimas (2015 m.)	LR sveikatos apsaugos ministerija	6	Vertinime patiekto rekomendacijos dėl greitosios medicinos pagalbos įstaigų ir traumos centrų infrastruktūros plėtos poreikių bei žmogiškųjų išteklių poreikio vertinimo, įvertinti pacientų ruošimo sistemos įdiegimo priėmimo – skubiosios pagalbos skyriuje galimybes ir būtinybę, sukurti standartizuotus traumos komandos aktyvavimo ir veiklos aprašus, sukurti vieningą pagalbos nukentėjusiems nuo traumų pacientams operatyvumo rodiklių apskaičiavimo tvarką, sukurti vieningą traumos sunkumo nustatymo sistemą. Rekomendacijos pateiktos 2015–2020 m., o jų įgyvendinimas prisidės prie sveikatos priežiūros paslaugų kokybės ir prieinamumo gerinimo.

38 paveikslas. 4 prioriteto įgyvendinimas pagal VP suplanuotas ir panaudotas lėšas (eurų/proc. ES ir nacionalinės lėšos)

4 prioriteto įgyvendinimui iš viso skirta 35.290.504 eurai. Deklaruota Europos Komisijai – 35.261.519 eurų, t. y. 99,9 proc. 4 prioritetui numatytos įgyvendinti lėšų sumos.

D DALIS: HORIZONTALIOS POLITIKOS

1. Uždavinių įgyvendinimo poveikis vyrų ir moterų lygių galimybių skatinimui

Techninės paramos gavėjai prisidėjo prie šio reikalavimo įgyvendinimo: finansuotos veiklos turėjo atitikti lyčių lygybės ir nediskriminavimo principus. Tai buvo vienas iš paraiškų vertinimo kriterijų.

2. Uždavinių įgyvendinimo poveikis informacinės visuomenės plėtrai

Netaikoma.

3. Uždavinių įgyvendinimo poveikis darniai plėtrai

Netaikoma.

4. JEREMIE įgyvendinimas

Netaikoma.

5. Informacija apie kryžminį finansavimą

Netaikoma.

6. Uždavinių įgyvendinimo poveikis užimtumui

Netaikoma.

3.4.1.2. Svarbiausios problemos

Informacija pateikia šios ataskaitos 6 dalyje „Techninė parama“.

4. ERPF/SF PROGRAMŲ DIDELI PROJEKTAI

43 lentelė. Duomenys apie įgyvendintus didelės apimties projektus.

Prioritetas	Projekto CCI numeris	Projekto pavadinimas	Komisijos sprendimo data	Užbaigimo data	Visa galutinių investicinių sąnaudų suma	Sjungos parama	Nacionalinis viešasis šaltinis	Nacionalinis privatusis šaltinis	Kiti šaltiniai	EIB/ EIF paskolos	Pagrindiniai produkto rodikliai	Pagrindiniai rezultatų rodikliai	Esminiai rodikliai (jei taikoma)
Aplinka ir darnus vystymasis	CCI 2009L T161 PR001	Vilniaus dumblo apdorojimo įrenginių statyba	2013-08-16	2013-12-31	39.862.881,76	23.876.680,95	7.980.690,65	252.653,76	4.943.835,12		Dumblas po džiovinimo – 90 SM. Metinis darbo laikas – 7700 val. per metus. Galutinis dumblo kiekis po apdorojimo – 41 tona per dieną.	Produkto rodiklis: Pastatyti dumblo apdorojimo įrenginiai (Skaičius) – 1.	
Vietinė ir urbanistinė plėtra, kultūros paveldo ir gamtos išsaugojimas bei pritaikymas turimo plėtrai	CCI 2009L T161P R003	Kauno pramogų ir sporto rūmai Nemuno saloje, Karaliaus Mindaugo pr. 50	2012-05-11 Nr. C(2012)3052 /F1	GA patikrinta, bet nėra patvirtinta	33.013.840,17	14.199.816,19						Rezultato rodikliai: suorganizuota tarptautinių renginių per 3 metus po projekto įgyvendinimo (rodiklio reikia paramos turizmui veiksmingumui ir poveikiui stebėti vidutiniu laikotarpiu, todėl jis yra nacionalinio lygmens; informacija bus renkama iš projekto vykdytojų) (Skaičius) – 20; Pritraukta privataus finansavimo lėšų (Mln. eurų)-3,48; Sukurtos naujos darbo vietos (tiesioginės): vyrai (Skaičius) -100; Sukurtos naujos darbo vietos (tiesioginės): moterys (Skaičius)-50.	Rezultatų rodikliai: pastatyti nauji objektai (Skaičius)-1; Projektai (Skaičius) – 1.

Projektas „Vilniaus dumblo apdorojimo įrenginių statyba“

Didžiausioje Lietuvoje Vilniaus nuotekų valykloje per parą išvaloma apie 113 m³ nuotekų, todėl kasdien susidaro apie 200 t nusausinto nuotekų dumblo. Dalis susidarancio dumblo kompostuojama, o perteklinis nusausintas dumblas išvežamas į laukus. Kadangi nėra pakankamai plotų, kuriems jis būtų reikalingas, bet to, dumblo išvežimas priklauso nuo meteorologinių sąlygų, dumblas kaupiasi nuotekų valyklos dumblo saugojimo aikštelėje.

Vilniaus dumblo apdorojimo įrenginių statybos projekto finansavimo ir administravimo sutartis buvo pasirašyta 2010 m. liepos 16 d. Vilniaus regione nuotekų dumblo apdorojimo įrenginių paleidimo darbai ir bandomoji eksploatacija prasidėjo 2011 metų lapkritį. Vilniaus dumblo apdorojimo įrenginiai pastatyti, statybos užbaigimo aktas išduotas 2013 m. liepos 1 d. Atlikimo pažyma išduota 2013 m. liepos 19 d., o galutinė projekto ataskaita patvirtinta 2013 m. gruodžio 31 d. Vilniaus nuotekų valykloje įdiegti tankinimo, dumblo priėmimo iš kitų valyklų, terminės hidrolizės, pūdymo, dumblo sausinimo ir džiovinimo įrenginiai.

Pagrindinės problemos ir rizikos, kilusios projekto įgyvendinimo metu:

- Užsitęsios nepriklausomo FIDIC Inžinieriaus skyrimo procedūros, kurias lėmė pasikeitusios Viešųjų pirkimų įstatymo sąlygos;
- Neišspręstas Projekto finansavimo klausimas – užsitęsios Projekto paraiškos finansavimui gauti iš Sanglaudos fondo tvirtinimo procedūros;
- Rangovo WTE Wassertechnik GmbH / Cambi AS pretenzija dėl darbų laiko pratęsimo;
- 2012 m. vasario 27 – kovo 9 d. Europos Audito Rūmai atliko Projekto auditą. Audito metu nustatyta, kad, vykdant projektavimo ir statybos darbų tarptautinį atvirą konkursą, neteisėtai pasirinktas neskelbiamų derybų būdas. Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė taip pat užfiksavo neatitikimą dėl viešojo pirkimo konkurso.

Projekto vykdytojas pateiktoje galutinėje ataskaitoje nurodė, kad pastatytų dumblo džiovinimo įrenginių eksploatacija numatyta tik nuo 2016 metų. Europos Komisijos 2013 m. rugpjūčio 16 d. sprendime Nr. CCI 2009LT161PR001 dėl projekto finansavimo buvo įvardinti pagrindiniai nuotekų dumblo apdorojimo įrenginių išdirbio rodikliai: dumblas po džiovinimo – 90 proc. sausos medžiagos; metinis darbo laikas – 7700 valandų per metus; galutinis dumblo kiekis po apdorojimo – 41 t per dieną. Projekto vykdytojas nuolatos teikdavo Aplinkos projektų valdymo agentūrai informaciją dėl numatomų atlikti veiksmų, siekiant užtikrinti EK sprendime įvardintų išdirbio rodiklių pasiekimą. Remiantis projekto vykdytojo pateikta informacija, dumblo apdorojimo įrenginiai pradėti eksploatuoti nuo 2015 m. lapkričio 17 d. Aplinkos projektų valdymo agentūra 2016 m. gegužės 4 d. atliko neplaninę projekto patikrą vietoje, kurios metu buvo patikrintas įrenginių išdirbis. Patikros vietoje metu esminių trūkumų nenustatyta. 2016 m. gruodžio 6 d. Aplinkos projektų valdymo agentūrai atlikus projekto patikrą vietoje nustatyta, kad EK sprendime projektui nustatytas EK rodiklis „Metinis darbo laikas“ pasiektas 97,67 proc.

Projektas „Kauno pramogų ir sporto rūmai Nemuno saloje, Karaliaus Mindaugo pr. 50“ Kauno arena yra pastatyta ir naudojama, joje organizuojami renginiai, tačiau projektas nėra baigtas įgyvendinti, galutinė ataskaita nėra patvirtinta. Projekto vykdytojas 2014-10-28 raštu Nr. (33.194)2-6039 apskundė pažeidimo tyrimo išvadą.

Rezultato rodikliai:

- Suorganizuota tarptautinių renginių per 3 metus po projekto įgyvendinimo (rodiklio reikia paramos turizmui veiksmingumui ir poveikiui stebėti vidutiniu laikotarpiu, todėl jis yra nacionalinio lygmens; informacija bus renkama iš projekto vykdytojų) (Skaičius) – 20;
- Pritraukta privataus finansavimo lėšų (mln. eurų) – 3,48;
- Sukurtos naujos darbo vietos (tiesioginės): vyrai (Skaičius) – 100,00;
- Sukurtos naujos darbo vietos (tiesioginės): moterys (Skaičius) – 50,00;

Produktų rodikliai:

- Pastatyti nauji objektai (Skaičius) – 1;
  - Projektai (Skaičius) - 1.

5. ERPF/SF PROGRAMŲ APLINKOS PROJEKTAI, KURIŲ BENDROS INVESTICIJŲ IŠLAIDOS YRA 25 MLN. EURŲ AR DAUGIAU IR YRA 50 MLN. EURŲ AR MAŽIAU

44 lentelė. *Duomenys apie visus įgyvendintus aplinkosauginius projektus, kurių bendros investicijų išlaidos yra 25 mln. eurų ar daugiau ir yra 50 mln. eurų ar mažiau*

Prioritetas	Projekto CCI numeris	Projekto pavadinimas	Komisijos sprendimo data	Užbaigimo data	Visa galutinių investicinių sąnaudų suma	Sąjungos parama	Nacionalinis viešasis šaltinis	Nacionalinis privatusis šaltinis	Kiti šaltiniai	EIB/ EIF paskolos	Pagrindiniai produkto rodikliai	Pagrindiniai rezultatų rodikliai	Esminiai rodikliai (jei taikoma)
Aplinka ir darnus vystymasis		Vilniaus regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtra	Projektų finansavimo sąlygų aprašas patvirtintas 2010–03–29	2016–02–04	36.869.184,91	28.554.911,30		8.299.732,14	14.541,47		Sukurti komunalinių atliekų perdirbimo ir (ar) kitokio panaudojimo pajėgumą (Tonos per metus) – 250.000; Individualiose valdose pastatyti biologiški skaidžių atliekų ir antrinių žaliavų konteineriai (Skaičius) – 51.000		
Aplinka ir darnus vystymasis		Kauno regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtra	Projektų finansavimo sąlygų aprašas patvirtintas 2010–03–29	2015–12–31	34.440.693,21	29.244.391,75			5.196.301,46		Sukurti komunalinių atliekų perdirbimo ir (ar) kitokio panaudojimo		

												<p>pajėguma i (Tonos per metus) – 240.000; Individua liose valdose pastatyti biologišk ai skaidžių atliekų ir antrinių žaliavų konteiner iai (Skaičius) – 30.000</p>		
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---	--	--

Projektas „Kauno regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtra“

Projekto tikslas – išplėsti komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, užtikrinant biologiškai skaidžių atliekų tvarkymą bei atliekų naudojimą energijai gauti. Projekto uždavinys – sukurti biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo infrastruktūrą Kauno regione. Projekto metu buvo įgyvendinamos šios veiklos: pastatytas mechaninio biologinio apdorojimo atliekų tvarkymo įrenginys Kaune, pastatytas mechaninio biologinio apdorojimo atliekų tvarkymo įrenginys Zabieliškyje, gyventojai aprūpinti namudinio kompostavimo konteineriais (30 000 vnt.).

Mechaninio biologinio apdorojimo įrenginiai Kaune ir Zabieliškyje (2 įrenginiai): technologija: mechaninis rūšiavimas ir aerobinis apdorojimas (kompostavimas); našumas: Kaune – 220.000 t/m, Zabieliškyje – 20.000 t/m. Rangos darbų sutartis pasirašyta 2013–12–13. Zabieliškio objekte statybos užbaigimo aktas gautas 2015–11–30; Kauno objekte statybos užbaigimo aktas gautas 2015–12–11.

2011 m. lapkričio 8 d. pasirašyta sutartis individualių kompostavimo konteinerių (30000 vnt.) įsigijimui. 2012 m. balandžio 5 d. tiekėjas pristatė ne visus individualius kompostavimo konteinerius. 2016 m. liepos 28-29 dienomis atlikus projekto patikrą, įsitikinta, kad projekto stebėsenos rodiklis – „Individualiose valdose pastatyti biologiškai skaidžių atliekų ir antrinių žaliavų konteineriai (Skaičius) – 30.000 vnt.“ yra pasiektas.

Projekto metu kilusios rizikos:

Projekto įgyvendinimo metu dėl teisminių ginčų su Viešųjų pirkimų tarnyba buvo kilusi rizika, kad projektas nebus įgyvendintas. Pasibaigus teisiniams ginčams, rangos sutarties terminas buvo sutrumpintas, sutartis įgyvendinta tinkamai ir laiku.

Projektas „Vilniaus regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtra“

Projekto tikslas – išplėsti komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūrą Vilniaus regione. Projekto uždavinys – sukurti biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo infrastruktūrą ir (ar) atliekų naudojimo energijai gauti pajėgumus Vilniaus regione. Projekto metu buvo įgyvendinamos šios veiklos: įsigytos ir pateiktos naudojimui pirminio atliekų rūšiavimo priemonės biologiškai skaidžioms atliekoms (individualaus kompostavimo dėžės – 51 tūkst. vnt.), suprojektuoti ir pastatyti atliekų mechaninio biologinio apdorojimo įrenginiai

Mechaninio biologinio apdorojimo įrenginių statybos darbų viešasis pirkimas paskelbtas 2012 m. liepos 31 d. Sutartis su rangovu pasirašyta 2013 m. rugsėjo 10 d. Statybą leidžiantis dokumentas gautas 2014 m. spalio 6 d., o statybos užbaigimo aktas – 2015 m. gruodžio 30 d. Rangos sutarties šalims tarpusavyje susitarus, įrenginių išbandymo laikotarpis buvo pratęstas iki 2016 m. balandžio 18 d., todėl įrenginiai faktiškai pradėti eksploatuoti tik 2016 m. gegužės 2 d. Projekto rodiklis „Sukurti komunalinių atliekų perdirbimo ir (ar) kitokio panaudojimo pajėgumai – 250.000 t“ yra pasiektas ir projekto rezultatais sėkmingai naudojasi regiono gyventojai.

2011 m. rugpjūčio mėn. paskelbtas pirkimas individualių kompostavimo konteinerių (51000 vnt.) įsigijimui. Sutartis pasirašyta 2013 m. gruodžio 18 d. Sutartis įvykdyta, prekės pristatytos užsakovui. Atsižvelgiant į tai, kad iki 2016 m. gruodžio 30 d. projekto finansavimo ir administravimo sutartyje nustatytas produkto rodiklis „Individualiose valdose pastatyti biologiškai skaidžių atliekų ir antrinių žaliavų konteineriai“ pasiektas mažesne apimtimi (planuojama rodiklio reikšmė 51 000 vnt., pasiekta – 48 774 vnt.), Aplinkos projektų valdymo agentūra atlikusi įtariamo pažeidimo tyrimą, nustatė pažeidimą. Nustatyta netinkamų finansuoti išlaidų suma 84.588,00 EUR vadovaujančiosios institucijos siūlymu išimta iš galutinės išlaidų ataskaitos ir mokėjimo paraiškos EK.

Pagrindinės problemos, kilusios projekto vykdymo metu:

- Užsitęsiosios pirkimo procedūros rangos darbams bei kompostavimo konteineriams įsigyti.
- Dalyvių skundai ir pretenzijos bei Viešųjų pirkimų tarnybos atliktos patikros procedūros;
- Rangos darbų sutarties metu inicijuoti sutarties pakeitimai (iš viso atlikti 9 pakeitimai);
- Užsitęsęs kompostavimo konteinerių dalinimas regiono gyventojams.

6. TECHNINĖ PARAMA

SSVP 4 prioriteto lėšomis buvo finansuojamos išlaidos ar jų dalis, kurios tiesiogiai ir pagrįstai susijusios su institucijoms pavestomis 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų lėšų administravimo funkcijomis ir atsakomybe:

- administruoti SSVP rengimą, įgyvendinimą, valdymą, priežiūrą, kontrolę, auditus;
- įgyvendinti pasirengimo panaudoti 2014–2020 metų ES struktūrinių fondų lėšas, skiriamas programoms, tęsiančioms 2007–2013 metų konvergencijos tikslo programas, veiklas;
- administruoti projektus, finansuojamus iš SSVP;
- įgyvendinti Lietuvos 2004–2006 m. bendrojo programavimo dokumento administravimo ir užbaigimo veiklas;
- atlikti veiklas susijusias su projektu, finansuotų iš 2000–2006 m. Sanglaudos fondo lėšų, užbaigimu;
- įgyvendinti informavimo ir viešinimo veiklas, taip pat veiklas susijusias su informavimo ir viešinimo gebėjimų stiprinimu, informavimo ir viešinimo stebėseną;
- įgyvendinti ES struktūrinių fondų lėšų einamojo veiklos vertinimo veiklas, taip pat veiklas susijusias su ES struktūrinių fondų lėšų vertinimo galimybių stiprinimo priemonių įgyvendinimu.

SSVP 4 prioriteto lėšos buvo naudojamos valstybės tarnautojų ir darbuotojų, vykdyusių ES struktūrinių fondų lėšų administravimo funkcijas, darbo užmokesčiui mokėti, šių darbuotojų kvalifikacijai kelti, konsultavimo, vertimo, studijų ir tyrimų, audito ir kitų patikrinimų, susijusių su ES fondų lėšų valdymo ir kontrolės sistema, išlaidoms apmokėti, ES 2007–2013 m. struktūrinės paramos kompiuterinės informacinės valdymo ir priežiūros sistemos sukūrimo, eksploatavimo ir tobulinimo išlaidoms apmokėti; renginių, susijusių su ES fondų lėšų administravimu, organizavimo ir dalyvavimo juose išlaidoms apmokėti; informavimo ir viešinimo veiklų, skirtų informacijos sklaidai apie ES struktūrinių fondų lėšų teikiamas galimybes ir įgyvendinimo rezultatus bei skirtų teikti informaciją apie ES struktūrinių fondų lėšų teikimo sąlygas, projektų finansavimo paraiškų rengimą, atranką, vertinimą ir įgyvendinimą, vykdymo išlaidoms apmokėti; vertinimo veiklų, skirtų pagerinti ir įvertinti ES struktūrinės paramos kokybę, veiksmingumą ir nuoseklumą, veiksmų programų strategiją ir įgyvendinimą, vykdymo išlaidoms apmokėti; kitoms išlaidoms (turto, prekių, paslaugų, reikalingoms ES struktūrinių fondų lėšų paramos administravimui užtikrinti, apmokėti.

2007–2008 m. buvo patvirtinti pagrindiniai teisės aktai, reglamentuojantys 2007–2013 m. SSVP 4 prioriteto įgyvendinimą. Tai sudarė prielaidas 2007–2008 m. pasirašyti pirmąsias SSVP 4 prioriteto lėšomis finansuojamų techninės paramos projektų finansavimo ir administravimo sutartis ir pradėti įgyvendinti projektus.

Įgyvendinant SSVP 4 prioritetą 2009 m. ekonominio sunkmečio metu nebuvo prišimti visi 2009 m. pradžioje planuoti techninės paramos gavėjų įsipareigojimai. 2009–2010 m. SSVP 4 prioriteto lėšų panaudojimo sparta ženkliai sumažėjo dėl vykdytos viešojo sektoriaus išlaidų mažinimo politikos: sumažintas darbo užmokestis valstybės tarnautojams ir darbuotojams administruojantiems 2007–2013 m. ES struktūrinę paramą, sustabdytas konkursų į laisvas pareigybes organizavimas, sumažintos išlaidos kvalifikacijos tobulinimui, ribojama galimybė organizuoti viešuosius pirkimus, viešųjų pirkimų būdu paslaugos ir prekės įsigytos mažesnėmis kainomis nei planuota ir pan.

Siekiant įveikti minėtas problemas buvo sudarytos prielaidos institucijoms dalinai finansuoti darbo užmokesčių tiems valstybės tarnautojams ir darbuotojams, kurių funkcijų susiejimas su ES struktūrinių fondų administravimu buvo dalinis (pro rata principu), siekiant paspartinti išlaidų deklaravimo EK procesą, projektų vykdytojai buvo skatinami giežtai laikytis mokėjimo prašymų teikimo įgyvendinančiajai institucijai terminų (grafikų).

2010 m. nacionaliniuose teisės aktuose įtvirtinta galimybė taikyti pro rata principą net tik darbo užmokesčio išlaidoms, bet ir kitoms išlaidoms, kurios yra būtinos 2007–2013 m. veiksmų

programoms administruoti (kvalifikacijos kėlimo, darbo vietų įrengimo ir kt.), praplėstas išlaidų, tinkamų finansuoti iš ES 2007–2013 m. techninės paramos lėšų sąrašas.

2010 m. nuspėta atlikti ES fondų lėšų, skirtų 2007–2013 m. veiksmų programoms įgyvendinti, panaudojimo vertinimą, kurio tikslas nustatyti ES fondų lėšų naudojimo plano nevykdymo priežastis, įvertinti galimybes pasiekti ES fondų lėšų naudojimo plano rodiklius ateinančiais metais, atsižvelgiant į veiksmų programų prioritetų įgyvendinimo eigą (priemonių įgyvendinimo planų vykdymą, pateiktų paraiškų bei priimtų įsipareigojimų apimtis ir kt.) įvertinti ES fondų lėšų naudojimo plano nevykdymo įtaką N+2/N+3 taisyklės įgyvendinimui bei nustatyti priemones, kurios užtikrintų plano vykdymą. Vertinimo rekomendacijų įgyvendinimas leido optimizuoti ES 2007–2013 m. techninės paramos lėšų panaudojimą.

Nemaža dalis SSVP 4 prioriteto lėšų buvo skiriama užtikrinti pakankamus žmogiškuosius išteklius bei reikiamą darbuotojų, administruojančių ES struktūrinių fondų lėšas kompetenciją. ES fondų lėšų administravimui ES reglamentuose keliama pakankamai aukšti bei kai kuriais atvejais specifiniai reikalavimai, kurių tinkamam įvykdymui būtinos atitinkamos kompetencijos. Neužtikrinus pakankamų žmogiškųjų išteklių bei reikiamų kompetencijų galėjo didėti klaidų lygis ir kilti rizika, kad bus sustabdyti ES lėšų išmokėjimai LR ir / ar taikomos finansinės korekcijos.

Siekiant užtikrinti tinkamą ir efektyvų ES struktūrinių fondų lėšų administravimo sistemos veikimą, 2011 m. vadovaujančioji institucija (Finansų ministerija) atliko ES struktūrinių fondų lėšas administruojančių institucijų valstybės tarnautojų ir darbuotojų kvalifikacijos kėlimo sistemos bei reikiamų kompetencijų analizę. Įvertinus šios analizės metu gautus duomenis buvo parengtas ES struktūrinių fondų lėšas administruojančių institucijų valstybės tarnautojų ir darbuotojų reikiamų kvalifikacinių reikalavimų aprašas (toliau – kvalifikacinių reikalavimų aprašas) – dokumentas, kuriuo buvo apibrėžta, kokių kompetencijų (žinių, įgūdžių bei gebėjimų juos taikyti) reikia ES struktūrinių fondų lėšas administruojančių institucijų valstybės tarnautojams ir darbuotojams. Siekiant užtikrinti ES struktūrinę paramą administruojančiose institucijose dirbančių valstybės tarnautojų ir darbuotojų kvalifikaciją, leidžiančią kokybiškai atlikti šioms institucijoms pavestas ES struktūrinės paramos administravimo funkcijas, kiekviena institucija rengdama valstybės tarnautojų ir darbuotojų mokymo planus buvo įpareigota atsižvelgti į kvalifikacinių reikalavimų apraše nustatytas kompetencijas.

Finansų ministerija 2012 m. pagal kvalifikacinių reikalavimų aprašą pradėjo organizuoti centralizuotus mokymus ES struktūrinių fondų lėšas administruojančių institucijų valstybės tarnautojams ir darbuotojams, kurie palankiai įvertino šią galimybę ir noriai šiuose mokymuose dalyvavo. Iki 2015 m. pabaigos iš viso buvo suorganizuota daugiau kaip 600 mokymo renginių (apie 4500 akademinį valandų), mokymuose apsilankė beveik 12000 dalyvių iš 25 ES struktūrinių fondų lėšas administruojančių institucijų.

Siekiant efektyvios partnerystės Finansų ministerija 2013 m. į centralizuotų mokymų projektą įtraukė ES struktūrinių fondų lėšų administravimo proceso partnerius, kuriems buvo sudarytos galimybės tobulinti žinias apie ES struktūrinių fondų lėšų administravimo sistemą, apie partnerių galimybes dalyvauti bei atstovauti savo interesus ES struktūrinės paramos administravimo procese. Iki 2015 m. pabaigos Finansų ministerijos organizuojamuose centralizuotuose mokymuose apsilankė per 40 partnerių atstovų.

Finansų ministerijos, kaip vadovaujančiosios institucijos, organizuojamų centralizuotų mokymų projektas 2013 m. Dubline vykusioje tarptautinėje konferencijoje pelnė La VITA è bella apdovanojimą už inovatyvią praktiką ir iniciatyvas neformaliai suaugusiųjų mokymui Europoje. Renkant novatoriškiausias ir perspektyviausias projektus buvo atsižvelgiama į inovatyvius darbo metodus ir aplinką, dėmesį asmeniniams ir organizaciniams gebėjimams, išmokymo rezultatų dokumentavimą ir rezultatų matavimo būdus, mokymų tęstinumą.

2012 m. VŠĮ Centrinė projektų valdymo agentūra techninės paramos projektams pradėjo taikyti Atrankinę mokėjimo prašymų patikros metodiką, kurios tikslas buvo optimizuoti mokėjimų prašymų tikrinimą, taikant statistinę analizę ir rizikos valdymu pagrįstas tikrinimo procedūras. Taikant šią metodiką mokėjimų prašymų tikrinimo terminas nuosekliai trumpėjo ir mokėjimo prašymų patikros procesas tapo ženkliai našesnis: lyginant 2011 m. mokėjimo prašymų tikrinimo

terminus, kai atrankinė metodika nebuvo taikyta, su 2015 m. tikrintų mokėjimo prašymų tikrinimo terminais, vidutinis mokėjimo prašymo terminas sutrumpėjo veiksmų programos administravimo projektuose 23 dienomis, informavimo ir viešinimo projektuose – 8 dienomis.

2014 m. SSVP 4 prioriteto įgyvendinimo veiklos buvo skirtos užtikrinti tinkamą 2007–2013 m. ES fondų lėšų administravimą ir efektyvų panaudojimą. Siekiant pilnai panaudoti 2007–2013 m. ES fondų lėšas buvo atliekama rizikingų projektų analizė ir priimami sprendimai dėl lėšų perskirstymo ir (ar) virškontraktavimo, finansuoti parengiamieji 2007–2013 m. finansavimo laikotarpio uždarymo darbai.

2014 m. svarbus vaidmuo teko informavimo ir viešinimo veikloms, kurių metu buvo komunikuojama apie ES fondų lėšų investicijas ir pasiektus rezultatus 2007–2013 m. laikotarpiu. Pabaigti arba dar įgyvendinami 2007–2013 m. veiksmų programų poveikio vertinimai ir suplanuoti svarbūs 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo baigiamieji (ex-post) vertinimai.

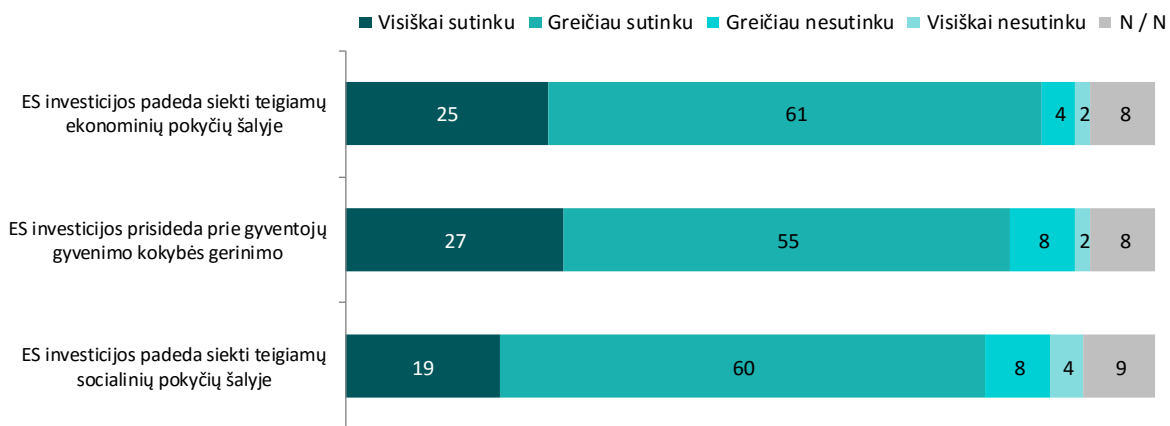
2014–2015 m. didžioji dalis SSVP 4 prioriteto veiklų buvo skirta pasirengimui 2014–2020 m. ES fondų lėšų investavimui (rengti strateginiai dokumentai, nacionaliniai teisės aktai, vidaus procedūros ir pan.), ypatingą dėmesį kreipiant į administracinės naštos mažinimą projektų vykdytojams, siekiant, kad ES struktūrinių fondų lėšų administravimo procesai būtų kuo aiškesni ir paprastesni ir, kiek įmanoma, standartizuoti.

7. INFORMAVIMAS IR VIEŠINIMAS

Apžvelgiant pagrindinius 2007–2013 m. informavimo ir viešinimo rezultatus galima teigti, kad veiksmų programoje nustatytas rodiklis „įgyvendintomis informavimo ir viešinimo iniciatyvomis pasinaudojusi, t. y. žinanti apie ES struktūrinę paramą Lietuvai 2007–2013 m., visuomenės dalis (proc.)“, buvo pakankamai aukštas. Remiantis naujausiais visuomenės nuomonės tyrimo rezultatais (2015 m. pabaiga)¹⁶⁵, galima teigti, kad visuomenės informuotumas apie ES investicijas Lietuvai per visą 2007–2013 m. finansavimo laikotarpį išaugo daugiau kaip 2 kartus, t. y. nuo 44 proc. iki 91 proc. Dauguma apklausoje dalyvavusių Lietuvos gyventojų (91 proc.) yra daug / kažką girdėję apie ES fondų investicijas Lietuvai. Du trečdaliai (65 proc.) apklaustųjų nurodė, kad jiems pakako informacijos apie ES investicijas Lietuvai.

Remiantis atlikto visuomenės nuomonės tyrimo duomenimis, galima drąsiai teigti, kad dauguma šalies gyventojų suvokia ES investicijų naudą Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategijoje nustatytų pagrindinių ES struktūrinės paramos panaudojimo tikslų kontekste – sparčiai gerinti sąlygas investuoti, dirbti ir gyventi Lietuvoje, kad ūkio augimo teikiama nauda pasiektų visus Lietuvos gyventojus. Labiausiai pritariama teiginiam, kad ES investicijos padeda siekti teigiamų ekonominių pokyčių šalyje (86 proc.) ES investicijos prisideda prie gyvenimo kokybės gerinimo (82 proc.), investicijų pagalba siekiama teigiamų socialinių pokyčių šalyje (79 proc.).

39 paveikslas. ES investicijų pagalbos siekiant socialinių, ekonominių pokyčių, gyvenimo kokybės ir problemų sprendimo suvokimas, 2015 m.

Vertinant asmeninės naudos suvokimą, 74 proc. tyrimo dalyvių teigia pajutę asmeninę ES investicijų naudą, kurią labiausiai sieja su ES investicijų lėšomis sutvarkytais keliais, suremontuota mokykla, atnaujinta gydymo įstaiga, dalyvavimu mokymuose ir pan.

Analizuojant informavimo ir viešinimo veiklų rezultatų įtaką Bendrijos vaidmens suvokimui, galima išskirti tam tikras sritis, kuriose ES investicijų įtaka daugiausiai matoma ir Bendrijos vaidmuis suvokiamas geriausiai. Bendrijos vaidmens suvokimą geriausiai iliustruoja asmeninės ES investicijų naudos vertinimas visuomenėje. Pastebėtina, kad ES investicijų teikiama nauda 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu labiausiai jaučiama buvo transporto, švietimo, sveikatos priežiūros, regionų (miestų ir miestelių plėtra), aplinkos apsaugos srityse. Visos šios sritys buvo finansuotos įgyvendinant SSVP priemones.

¹⁶⁵ Finansų ministerijos užsakymu 2015 m. lapkritį visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų bendrovės „Spinter tyrimai“ atliktas Lietuvos gyventojų tyrimas dėl ES investicijų, socialinės šalies situacijos vertinimo, gyvenimo kokybės bei profesinio mokymo perspektyvų vertinimo. Tyrimo ataskaita skelbiama: http://esinvesticijos.lt/docview/?url=/uploads/documents/docs/1871_4314c529e0fd6bfdb79f49859aedafe7.doc

45 lentelė. Informavimo ir viešinimo veiklų pasiekimai 2015 m. (lyginant su 2008 m.)

Rodiklis	2008 m.	2015 m.
Visuomenės dalis, žinanti apie ES struktūrinę paramą Lietuvai 2007–2013 m.	Daug žino/girdėjo – 44 proc.	Daug žino/girdėjo –91 proc.
Visuomenės dalis, asmeniškai pajutusi ES paramos naudą	50 proc.	74 proc.
Visuomenės dalis, palankiai vertinanti ES struktūrinės paramos skirstymo skaidrumą	31 proc.	46 proc.

Besibaigiant 2007–2013 m. ES finansiniam periodui, taip pat siekiant paskatinti projektų vykdytojų atvirumą ir skaidrumą bei visuomenės domėjimąsi ES lėšomis įgyvendinamais projektais 2015 m. buvo įgyvendinta informacinė–reklaminė kampanija apie skaidrumo iniciatyvą „Jonvabaliai“. Šia iniciatyva siekta didinti ES lėšomis finansuojamų projektų skaidrumą. Tai – analogų ES neturinti iniciatyva, kuri skatina įmones bei organizacijas visuomenei savanoriškai atskleisti daugiau informacijos nei reikalaujama teisės aktais. Gyventojai įgijo galimybę ne tik sužinoti, už kiek buvo nupirktas vienas ar kitas daiktas, gauti informaciją apie projekto vykdytojo akcininkus, organizacinę struktūrą ir pan., bet ir įgijo teisę tiesiogiai projekto vykdytojui užduoti rūpinimą klausimą.

Skaidrumo iniciatyvos „Jonvabaliai“ steigėjais tapo asociacija „Investors’ Forum“, asociacija „Žinių ekonomikos forumas“, Kauno technologijos universitetas, Lietuvos atsakingo verslo asociacija (LAVA), Lietuvos pramonininkų konfederacija, Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Lietuvos verslo darbdavių konfederacija ir „Transparency International“ Lietuvos skyrius.

Iniciatyvos tinklalapyje www.jonvabaliai.lt užsiregistravę projektų vykdytojai gali pildyti skaidrumo deklaracijas, pasirinkti, kiek ir kokios informacijos jie nori pateikti. Kuo daugiau informacijos pateikiama, tuo daugiau skaidrumo jonvabalių skiriama projektui.

Registruojantis tinklalapyje projektų vykdytojų deklaracijose klausiama apie projektų rezultatus, išlaidas, kainas, taip pat, ar yra viešai prieinama informacija apie vykdytus viešuosius pirkimus, įmonės akcininkus, organizacinę struktūrą, antikorupcijos rizikų valdymą, ar buvo nustatyta lėšų panaudojimo pažeidimų ir pan. Deklaracijos buvo rengtos, konsultuojantis su Viešųjų pirkimų tarnyba, Finansinių nusikaltimų tarnyba, Specialiųjų tyrimų tarnyba ir kitomis institucijomis. Tinklalapyje gyventojams suteikiama galimybė patiems prisidėti, kuriant didesnę skaidrumą, – kviešti prie iniciatyvos prisijungti juos dominančius projektus.

Įgyvendinus 2 metus trukusią skaidrumo kampaniją, visuomenės nuomonės tyrimo duomenimis, gyventojų, manančių, kad ES lėšos skirstomos skaidriai išaugo 20 proc., o prie skaidrumo iniciatyvos prisijungė daugiau nei 630 projektų vykdytojų. Iniciatyva „Jonvabaliai“ už skaidrumo ir atsakingumo skatinimą, naudojant ES lėšas, pateko į Europos Komisijos „RegioStars 2016“ apdovanojimų finalą. Šie apdovanojimai skiriami labiausiai įkvepiantiems ir naujoviškiems projektams. „Jonvabalių“ iniciatyva buvo nominuota kategorijoje „Efektyvus administravimas“.

Taip pat reikėtų paminėti, kad rengiantis administruoti 2014–2020 m. ES struktūrinius fondus buvo organizuojami renginiai ir viešos diskusijos Lietuvos regionuose, pristatantys ne tik 2007–2013 m. patirtį, rezultatus, bet ir naujojo finansinio periodo naujoves bei galimybes.

Taip pat labai svarbu paminėti, kad prasidėjus naujajam 2014–2020 m. ES investicinių fondų etapui sukurtas naujas informacinis portalas www.esinvesticijos.lt.

8. INFORMACIJA APIE UŽBAIGIMO GAIRIŲ PRIEDUS

I PRIEDAS. Didelių projektų, užbaigtų laikantis komisijos reglamento 1828/2006 XVIII priede nustatytų reikalavimų, suvestinė lentelė (pateikta ataskaitos 4 ir 5 dalyse).

II PRIEDAS. I šablonas. Kartu su kontroliuojančiu fondu įgyvendintos finansų inžinerijos priemonės (pridedamas užpildytas priedas).

II PRIEDAS. 2 šablonas. Be kontroliuojančiojo fondo įgyvendintos finansų inžinerijos priemonės (NEPILDOMA (pridedamas užpildytas priedas)).

III PRIEDAS. Kelių etapų didelių projektų suvestinė lentelė (Šiai veiksmų programai netaikoma, todėl pridedamas priedas nepildomas).

IVPRIEDAS. Kelių etapų (nedidelių) projektų suvestinė lentelė (Šiai veiksmų programai netaikoma, todėl pridedamas priedas nepildomas).

V PRIEDAS. Nefunkcionalių projektų suvestinė lentelė (Šiai veiksmų programai netaikoma, todėl pridedamas priedas nepildomas).

VII PRIEDAS. Sustabdytų projektų suvestinė lentelė (pridedamas užpildytas priedas).